

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 20 oktober 2022

Notulen van de raadsvergadering van 20 oktober 2022 (ochtendzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 13

Voorzitter: mevrouw N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

Tegenwoordig zijn 43 leden, namelijk: de heer A.R. Oostdijk, mevrouw P.J.H.D. Verkoelen, de heer B. van Drunen, mevrouw C. Aafjes-van Aalst, de heer M. Verhoef, mevrouw N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein, de heer J.M.D. de Waard, de heer E.P.J. Verweij, de heer T. de Haan, de heer P.J.P. Lansink-Bastemeijer, de heer S. Soytekin, de heer S. Ceulemans, mevrouw M.M. Vlasblom, mevrouw J.M. Nunnely, mevrouw I. Coenradie, mevrouw D.A. van Groningen, de heer S.J.C. Becker, de heer D.J. van Dommelen, de heer T.S.J. Coşkun, de heer F. Elbay, de heer S.M. Bonte, mevrouw A.J.A. Maassen, mevrouw L.S. Vlieger, mevrouw V.A. Bruin, mevrouw M.Y. Morkoç, mevrouw J. Bokhove, mevrouw A. Kockelkoren, mevrouw I. van Wifferen, de heer M.H. Biljoen, mevrouw M.S. Abrahamse, de heer R. Moti, de heer T. Kuzu, de heer G.J. Engberts, mevrouw S. van de Peppel, de heer R.T.J. van der Velden, de heer B. van Schaik, mevrouw S. Reitema, de heer T. Kind, mevrouw E. Rehim Zadeh, de heer T.J. Vonk, de heer T.B. Roskam, de heer N. Balwantsingh en mevrouw M.S.S. de Jong

Afwezig zijn 2 leden, namelijk: mevrouw I. Elfilali en de heer R.G.C. Segers-Hoogendoorn

Namens het college zijn tegenwoordig de heer V.P.G. Karremans en de heer M.J.W. Struijvenberg

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

1. Opening en mededelingen

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dames en heren raadsleden, ik heet u allen hartelijk welkom. Ook welkom aan degenen die op afstand onze vergadering volgen, de vertegenwoordigers van de media en onze medewerkers. Ik heb berichten van verhindering ontvangen. De burgemeester is afwezig in verband met een buitenlandse dienstreis. De heer Segers-Hoogendoorn is afwezig. Bij stemmingen zal hij pairen met mevrouw Mohamed-Hoesein, ondergetekende, en bij stemmingen zal de heer Kuzu gepaard worden met mevrouw Elfilali omdat zij ziek is.

2. Vaststelling van de agenda van de raadsvergadering van 20 oktober 2022

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van 20 oktober 2022 ga ik met u doornemen. Eerst de agenda en aan het eind zal ik u de gelegenheid bieden nog aanvullende opmerkingen te maken. Bij de punten die ik noem kunt u uiteraard uw opmerkingen maken met betrekking tot dat specifieke onderdeel van de agenda. Er is één verzoek ontvangen voor een interpellatiedebat, 'De problemen in het leerlingen- en doelgroepenvervoer', ingediend door PvdA, 50PLUS,

GroenLinks en BIJ1. Wenst de eerste indiener nog een toelichting te geven op dit verzoek? De heer Moti, aan u het woord.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, de problemen blijven voortduren en ik denk dat een toelichting voor zich spreekt om het zo snel mogelijk met de raad hierover te hebben.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik kijk even de zaal in. Wenst iemand hierover nog een stemming te laten plaatsvinden? Nee, prima.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Voorzitter, even een punt van orde. Over een interpellatiedebat is nooit een stemming. Dat is gewoon een interpellatiedebat en dat is altijd aan de orde. Iedereen mag een interpellatiedebat aanvragen en dat heb je dan te doen, hoe vervelend misschien ook of hoe onterecht misschien ook. Een stemming is niet nodig.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Verkoelen, dank u voor uw opmerking. Tegelijkertijd bepaalt de raad de orde, de raad bepaalt de agenda, dus ook in dat opzicht leg ik het u voor. Maar bij dezen is dan ook het interpellatiedebat direct na de hamerstukken als agendapunt 6.A.1. geagendeerd. Er is één aanvraag voor een debat ontvangen, 'Koranverbranding aanstootgevend', en de eerste indiener is DENK, de heer Soytekin. Wenst de indiener nog een toelichting te geven op het verzoek? Want er is een negatief behandeladvies gegeven door de griffie. Het verzoek is ruimschoots na de termijn ontvangen die wij hanteren in het reglement van deze raad van dinsdag voorafgaand aan de raadsvergadering om 15.00 uur.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Dank voorzitter. Het verzoek is inderdaad een aantal uren na het verstrijken van de deadline verstuurd. Dat kon ook niet anders, omdat het nieuws ons pas daarna heeft bereikt. Zelf ben ik echt altijd wel van de procedures en de regels, maar gezien de urgentie hiervan, in dit geval wordt aangegeven de regels bewust te willen gaan overtreden. Gezien de urgentie dat het zaterdag al gaat plaatsvinden wil ik de wethouder hierover een aantal vragen stellen en wil ik mijn collega's vragen om mij te steunen daarin, om het debat door te kunnen laten gaan. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mijnheer Soytekin. Het verzoek is dan gedaan. Het gebruik in deze raad is dat er wordt gestemd over een ordevoorstel. Dit is een ordevoorstel en wij zullen dan ook dit ordevoorstel in stemming brengen. Ik kijk naar de griffie. Op het moment dat dit gereed is zult u op de beeldschermen zien dat u kunt stemmen over dit voorstel. U kunt stemmen. Met 25 stemmen is aangegeven dat het verzoek kan worden gehonoreerd en dat die wordt gevoegd bij de agenda als agendapunt 8.1. Ik zie de heer Kind staan. Heeft u een punt van orde mijnheer Kind?

De heer **KIND** (volt). Ja, ik weet niet precies wanneer het goede moment is, maar ik wil graag vragen om agendapunt 7.4, over ongedocumenteerde Rotterdammers door te schuiven naar een volgende vergadering omdat mijn collega Elfilali vandaag afwezig is.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dat is inderdaad wel even tussen de bedrijven door, maar we noteren dat en we zullen dat inderdaad van de agenda halen. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Inderdaad, het is een ordevoorstel. Dank u wel voor de opmerking. Ik kijk even rond, is er behoefte aan een stemming? Anders brengen wij dit voorstel in stemming. Mee eens. Prima, dan ga ik vlot door met de twee verzoeken die ontvangen zijn voor een tweeminutendebat. 'Rozenburg' is aangevraagd door Leefbaar Rotterdam, 'Vuurwapengeweld' door de PvdA en een ingediend verzoek met betrekking tot energietoeslag voor studenten door GroenLinks is ingetrokken. Dan merk ik ook op dat het

verzoek zoals dat net door de heer Kind is gedaan over het agendapunt over ongedocumenteerden ook is ingetrokken. Even kijken, er is één verzoek ontvangen voor een motie vreemd aan de orde van de dag, 'De nacht staat op', door de Partij voor de Dieren. Ik stel voor deze te agenderen als agendapunt 12.1. Geen behoefte om hierover te stemmen? Mevrouw Vlieger van GroenLinks.

Mevrouw **V Lieger** (gl). Ja voorzitter, volgens mij was u er al voorbij. Ik weet het niet zeker. Maar het agendapunt over het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid, zou ik graag willen agenderen voor een regulier debat, in verband met het feit dat we nu pas de mogelijkheid hebben om het over het woonbeleid te hebben. Dat hadden we in de commissie niet. Ik denk dat er meer ruimte nodig is dan alleen een tweeminutendebat.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dit is dan ook een ordevoorstel dat gedaan wordt. Dan breng ik dit in stemming bij de raad als daar behoefte aan is. Het voorstel van mevrouw Vlieger is om het tweeminutendebat zoals dat nu geagendeerd is, om te zetten in een regulier debat. Is er behoefte aan een stemming hierover? Ik zie geen behoefte aan een stemming. Dan is het ordevoorstel hiermee aangenomen en wordt het aan de agenda toegevoegd en gewijzigd in een regulier debat. Dan kom ik nu bij de spreektijd van vandaag. Het voorstel is om drie uur spreektijd op de klok te zetten. Heeft dat uw instemming? Ik zie mevrouw Verkoelen. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Kijk, die drie uur is ooit eens vastgesteld op vijf agendapunten. Ondertussen zitten we er op dertien of veertien. Het zijn ook niet zomaar onderwerpen die erop staan, dus ik heb echt wel behoefte aan meer tijd. Als ik als eenpitter echt serieus een beetje mee wil doen op de onderwerpen die we nu op de inhoud bespreken, dan wil ik toch wel echt doorzetten en zou ik zeggen: zet het wat mij betreft dan maar naar vijf uur. Dan hebben we ook gelijk het debat niet meer.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Verkoelen, begrijp ik dat uw voorstel is op te plussen naar vijf uur? Als er een ordevoorstel wordt gedaan zou ik het in stemming kunnen brengen. Ik vraag u nogmaals: als u in stemming wilt laten brengen vijf uur, want...

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Is er een tegenbod dan?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Verkoelen, ik wil voorkomen dat we hier een debat gaan voeren over spreektijd. Als u een ordevoorstel wilt doen waarover we vervolgens kunnen stemmen, kunnen we vlotter door de vergadering heen in plaats van hier te veel tijd aan te besteden. De heer Coşkun, aan u het woord.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ik kijk heen en weer. Vier uur wordt door collega's gesteund zie ik. Dus dan maak ik er vier uur van.

De heer **COŞKUN** (sp). Dat wilde ik ook voorstellen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Duidelijk. Ik kijk naar de griffie. Het ordevoorstel dat nu in stemming zal worden gebracht is het opplussen van de spreektijd naar vier uur. Er zijn nog een aantal mensen die hun stem moeten uitbrengen. Met 24 stemmen is dit ordevoorstel aangenomen. Ik benoem dan ook nadrukkelijk dat de spreektijd hiermee dus is vastgesteld op vier uur voor deze vergadering. Het stemvenster is aan het einde van de vergadering. Indien nodig zullen wij kort schorsen zodat u in eigen kring uw stemgedrag kunt bepalen. Wel wil ik u er attent op maken dat de besluitvorming omtrent het bestemmingsplan

Schiekadeblok voor middernacht vandaag dient plaats te vinden in verband met het aflopen van de werkingsduur van het thans geldende voorbereidingsbesluit. Ik stel dan ook voor om tussentijds een extra stemvenster in te lassen en dat na de dinerpauze te doen. Houdt u hiermee dus ook rekening dat u allemaal, als u wilt stemmen, op tijd aanwezig bent na de dinerpauze. Ten slotte is het mogelijk dat de uitkomst van het interpellatiedebat ook aanleiding geeft om direct aansluitend een stemming te houden. Ook hiermee verzoek ik u rekening te houden en in de buurt van de raadzaal te blijven. Rond 12.45 uur is er een lunch beschikbaar op de bekende locaties. De warme maaltijd is rond 18.30 uur op de gebruikelijke locatie beschikbaar. En even de huishoudelijke mededeling, voor beide geldt zolang de voorraad strekt. De vaststelling van de notulen van de raadsvergadering van 29 september 2022 is het eerstvolgende op de lijst staande. Bij de vaststelling van de agenda krijg ik nog even mee dat het goed is om op te merken dat het agendapunt 7.4 van de agenda is verschoven naar de eerstvolgende raadsvergadering en van deze vergadering is afgehaald maar verschoven is. Even ter verduidelijking.

3. *Vaststelling van de notulen van de raadsvergadering van 29 september 2022*

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dan gaan we wel naar de vaststelling van de notulen van de vorige raadsvergadering, 29 september. Wenst iemand het woord naar aanleiding van deze notulen? Dan stel ik voor dat we deze vaststellen.

4. *Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2022 week 39 tot en met 41*

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2022 week 39 tot en met 41. Mijnheer Verhoef.

De heer **VERHOEF** (lr). Dank u wel voorzitter. Op de lijst van week 39 staan twee brieven met betrekking tot Fort 1881. Op de lijst van week 41 staat ook een brief over Fort 1881 in Hoek van Holland. Wij zouden die graag willen doorgeleiden naar een commissievergadering BWB.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Prima, dan worden die stukken doorgeleid naar de commissievergadering. Wenst iemand daarover het woord? Ik zie mevrouw Van de Peppel. U heeft een andere opmerking.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Ja, dat klopt, dank u wel voorzitter. Bij de burgerbrief over de zorgen van de mogelijke verhoging grondprijzen volkstuinen, 22bb006606, staat voor kennisgeving aannemen, maar die willen we graag agenderen in de commissie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Prima. Wenst iemand hierover het woord te nemen? Nee, dan zal deze worden doorgeleid naar de commissievergadering. De lijst van ingekomen stukken voor het overige kunnen we dan ook vaststellen met algemene stemmen.

5. *Bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet*

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dan gaan we door naar bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet.

5.1 *Brief van burgemeester en wethouders over planschadeonderzoeken, het advies van Pels Rijcken en de huurovereenkomst met betrekking tot het Schiekadeblok*

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De brief van burgemeester en wethouders over planschadeonderzoeken, het advies van Pels Rijcken en de huurovereenkomst met betrekking tot het Schiekadeblok. Ik stel u voor om de geheimhouding te bekrachtigen. Zijn er leden die aantekening wensen hier tegen te zijn? De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u. Wij zijn tegen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel. Ik kijk nog even de zaal rond. Geen anderen die daar tegen willen stemmen? Nee, helder, dan stellen wij de bekrachtiging vast met vermelding van degenen die aantekening hebben gevraagd.

6. HAMERSTUKKEN

6.1 *Het voorstel tot afgifte van een verklaring van geen bedenkingen ten behoeve van het project Vernieuwing Van Brienenoordbrug*

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Het voorstel tot afgifte van een verklaring van geen bedenkingen ten behoeve van het project Vernieuwing Van Brienenoordbrug. We zijn bij de hamerstukken. Mijnheer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja, ik zat even te twijfelen, maar ik denk dat ik dan maar gewoon een punt van orde moet maken. Ik heb gisteren vernomen, weliswaar informeel, van een wethouder, dat ten behoeve van het debat over de Derde Oeververbinding er nog in vertrouwen, in geheim, gespreksverslagen met bewindslieden aan ons geleverd zouden worden, maar dat zou dan in de geheimhouding moeten worden bekrachtigd. Nu zie ik eigenlijk dat dat niet is gebeurd. Kunt u daar misschien helderheid over geven of dat nog gaat komen of niet? Want ik denk dat het belangrijk is voor het debat over de Oeververbinding.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik kom daar na de lunchpauze op terug omdat ik dat even goed uitgezocht wil hebben voordat ik daar een duidelijk antwoord op kan geven.

Ik ga even terug naar 6.1. Dat is een hamerstuk. Ik ga er dan van uit dat er besluitvorming bij hamerslag zal plaatsvinden. En het herziene voorstel 6.2 tot vaststelling van het bestemmingsplan... (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ik zal dan ook fysiek het voorstel tot afgifte van een verklaring van geen bedenkingen ten behoeve van het project Vernieuwing Van Brienenoordbrug afhameren als hamerstuk.

6.2 *Het (herziene) voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Hoek van Holland Voorduin'*

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Het (herziene) voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Hoek van Holland Voorduin' is een ontwerpbesluit. Geen behoefte aan een toelichting. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). 50PLUS is geacht hier tegen te stemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Met de aantekening dat 50PLUS wordt geacht daar tegen te stemmen, hamer ik dit stuk af als zijnde aangenomen.

6.3 *Het voorstel tot vaststelling van de:*

- a. *Verordening Bedrijveninvesteringszone gebruikers Winkelboulevard Zuid 2023*
- b. *Verordening Bedrijveninvesteringszone eigenaren Winkelboulevard Zuid 2023*
- c. *Verordening Bedrijveninvesteringszone gebruikers Zwaanshalskwartier 2023*
- d. *Verordening Bedrijveninvesteringszone gebruikers Mahokwartier 2023*
- e. *Verordening Bedrijveninvesteringszone eigenaren Middellandstraat 2023*
- f. *Verordening Bedrijveninvesteringszone gebruikers Charlois West 2023*
- g. *Verordening Bedrijveninvesteringszone eigenaren Rotterdam Central District 2023*

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Het voorstel tot vaststelling van een aantal verordeningen bedrijveninvesteringszones, gebruikers Winkelboulevard Zuid 2023; de Verordening Bedrijveninvesteringszone eigenaren Winkelboulevard Zuid 2023; de Verordening Bedrijveninvesteringszone gebruikers Zwaanshalskwartier 2023; de Verordening Bedrijveninvesteringszone gebruikers Mahokwartier 2023; de Verordening Bedrijveninvesteringszone eigenaren Middellandstraat 2023; de Verordening Bedrijveninvesteringszone gebruikers Charlois West 2023; en de Verordening Bedrijveninvesteringszone eigenaren Rotterdam Central District 2023. Het zijn zeven ontwerpbesluiten. Besluitvorming bij hamerslag. Ik zie geen opmerking daarover. Die zijn dan bij dezen in besluitvorming betrokken aangenomen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein).

6.4 *Het voorstel met betrekking tot de werkwijze van de raad en de commissies*

- a. *vaststelling van het Reglement van Orde voor vergaderingen van de raad 2022*
- b. *vaststelling van de Commissieverordening 2022*
- c. *intrekking van het besluit tot instelling van de Subcommissie Bestemmingsplannen 2018*

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Het voorstel onder 6.4 met betrekking tot de werkwijze van de raad en de commissies. Het betreft de vaststelling van het Reglement van Orde voor de vergaderingen van de raad 2022 en de vaststelling van de Commissieverordening 2022 en intrekking van het besluit tot instelling van de Subcommissie Bestemmingsplannen 2018. Geen behoefte tot aantekening daarvoor? Dan is besluitvorming bij hamerslag. Ik wijs u erop dat inwerkingtreding van het aangepaste reglement pas op 1 november aanstaande is, dus vandaag gaan we nog uit van het oude reglement. Maar op verzoek van de heer Moti, wordt u iets eerder bediend door middel van een antwoord. De wethouder is hier aanwezig en kan daar gericht antwoord op geven.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Ik hoorde de vraag gesteld worden dus ik ben hier even naartoe gesprint omdat ik de raad natuurlijk op zijn wenken wil bedienen. Dat klopt. Ik heb gisteren al een wethoudersbrief gestuurd met de informatie die openbaar is aangaande de vraag van de PvdA die in de commissie is gesteld, waarop ik een toezegging heb gedaan. Daar zit ook een geheim deel in omdat die verslagen niet openbaar zijn, maar we zijn er gisteren ook achter gekomen dat dat een besluit van het college vergt en dat ik het dus niet zomaar in de kluis kan leggen, dus dat besluit nemen wij vanmiddag. Dat is het voornemen en dan ligt die daarna direct in de kluis ter inzage voor de raad. En dan doen we de bekrachtiging in de volgende raad.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel wethouder. Mijnheer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ik ga er natuurlijk van uit dat het allemaal voor de beraadslaging van het agendapunt in de raad allemaal gebeurt hè, want anders...

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Maar dat is toch vandaag?

De heer **MOTI** (pvda). Ja, dat is vandaag. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.)

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Het college gaat vandaag dus besluiten?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik wil u vragen om niet een discussie buiten de microfoon te doen. Mevrouw Verkoelen, aan u het woord.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, ik wil graag weten of het college dus voor de behandeling dadelijk gaat besluiten. Want dat is het punt. Meestal is dat op dinsdag, dus ik dacht: dan gaan we naar volgende week dinsdag. Dat is het niet? Dan nog een dinsdag verder, maar voor de beraadslaging.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Verkoelen, ik heb de wethouder net horen aangeven dat er een extra vergadering wordt ingelast waarbij het college de stukken dan eerst bekrachtigt en het tijdig naar de raad wordt gestuurd om te kunnen worden betrokken bij de besluitvorming.

6.A INTERPELLATIEDEBATTEN

6.A.1 Interpellatiedebat 'De problemen in het leerlingen- en doelgroepenvervoer', aangevraagd door de leden Moti, Verkoelen, Kockelkoren en De Jong

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dan ga ik door naar het eerstvolgende dat op de agenda staat en dat is het interpellatiedebat 'De problemen in het leerlingen- en doelgroepenvervoer', aangevraagd door de leden Moti, Verkoelen, Kockelkoren en De Jong. Ik geef het woord aan de eerste indiener en dat is de heer Moti. Aan u het woord.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, we hebben een interpellatie ingediend naar aanleiding van de berichtgevingen in het AD en op RTV Rijnmond aangaande Trevvel en over de informatie die de gemeenteraad wel of niet is verstrekt. Maar voordat ik daarop inga, heb ik toch wel behoefte om het even te hebben over de inhoud. En de inhoud is dat dagelijks nog steeds kwetsbare kinderen niet of niet op tijd op school worden opgehaald. We hebben daar een paar weken geleden al, vier weken geleden was dat geloof ik, hier in deze raadzaal tijdens een commissiebehandeling verschillende sprekers gehad, moeders die aangaven hoe verschrikkelijk dat is voor hun kind, voor het hele gezin. Wat het allemaal doet als het leerlingenvervoer niet op tijd komt of niet komt. We hebben daar een flink debat gevoerd met elkaar. En iedereen heeft gezegd dat het heel erg is en dat er snel verbetering moest komen. En ik heb van de week nog eens een keer contact gezocht met een van die ouders om te vragen: we zijn nu weken verder, ziet u dan verbetering? En wat voor antwoord kreeg ik van haar? Afgelopen maand moest haar zoontje Dean 36 keer met de taxi mee heen en terug. 36 keer, dus 18 dagen. Van die 36 keer is afgelopen maand, na haar inspreken dus, is de taxi veertien keer niet gekomen, vijf keer meer dan een uur te laat gekomen, acht keer meer dan 40 minuten te laat gekomen, vier keer meer dan 30 minuten te laat gekomen, vier keer minder dan 30 minuten te laat gekomen en slechts één keer op tijd. Voorzitter, als je dit leest word je er niet alleen verdrietig van maar word je er ook heel woest om. Want het gaat om kwetsbare kinderen die juist onderwijs nodig hebben. Ik heb haar gevraagd: u zegt dat, maar is er ook nog iets waaraan we kunnen zien hoe het echt gaat? En ze stuurde mij een uitdraai

van ParnasSys, want dat doen ze bij scholen voor speciaal onderwijs. Daarin wordt per leerling elke dag bijgehouden wat er gebeurt op zo'n school met een kind, en dus ook de tijden dat een kind binnenkomt en de tijden dat een kind wordt opgehaald. En inderdaad, in zo'n uitdraai zie je het gewoon. Hij werd pas om 9.45 uur gebracht door de taxi. Na schooltijd werd hij niet opgehaald en een leerkracht heeft hem maar thuisgebracht. De dag daarna: gebracht en gehaald door een leerkracht. De dag daarna: gebracht door de directeur. De dag daarna: gebracht door de leerkracht, opgehaald door de taxi, maar pas rond 15.30 uur, een uur na het sluiten van de schooltijd. Voorzitter, dit is wat er nu dagelijks gebeurt. Dit is wat er al wekenlang gebeurt in onze stad met onze kwetsbare kinderen. Het college heeft een noodoplossing bedacht die de PvdA heeft gesteund, namelijk om het doelgroepenvervoer, het vervoer voor met name ouders, niet meer tijdens de spijstijden te doen. En nood breekt wet, dan is dat te billijken. Maar zo'n noodmaatregel moet natuurlijk ook eindig zijn, want ouders hebben er ook heel veel last van. We krijgen ook mails van ouders die zeggen: ik kan 's ochtends niet meer naar zwembles gaan, terwijl dat voor mijn gezondheid heel belangrijk is, want het wordt door de gemeente niet gezien als een medische noodzaak om mij daarnaartoe te brengen, of naar een sportactiviteit. Hier moet een einde aan worden gebracht en daarom, omdat we ook constructief zijn, hebben we een motie 'Doelgroepenvervoer goed geregeld', waarin we ouders en ouders het recht geven dat als het leerlingen- en doelgroepenvervoer niet op tijd wordt geleverd, ze dan zelf een vervoerder mogen inhuren en de rekening daarvan naar de gemeente mogen sturen. Voorzitter, hier is gisteren ook in de Tweede Kamer over gesproken. Het was eigenlijk ook een idee van Kamerlid Van Meenen van D66, die de minister hier nadrukkelijk op bevroeg. Van: als gemeenten niet leveren waarvoor ze verplicht zijn, zou dit dan de oplossing zijn? De minister van VVD-huize zei: dat is een goed idee. De heer Wiersma zei dat dit eigenlijk zou moeten. Als de gemeente haar verplichting niet nakomt, dan zouden ouders en ouders het recht moeten hebben om dat dan op die manier te regelen en de rekening naar de gemeente te sturen. Ik denk dat beide heren in Den Haag het goed hebben gezien, maar nu moeten we er hier in Rotterdam werk van maken. Voorzitter, dan naar de interpellatie. Want het begint de PvdA wel heel erg onduidelijk te worden. Ik zei al: het is niet alleen triest, we worden er ook woest van. Want wat is er nu aan de hand, wat is er nu precies gebeurd? Want we hebben hier eerdere keren debatten over gehad. Op 1 september, op verzoek van mevrouw Van Aalst, hebben we hier een uitvoerig debat gehad. En ik heb dat debat nog eens nagekeken en nagelezen, van: wat is er toen eigenlijk allemaal gezegd? Want ja, we vinden het allemaal erg, daar is iedereen in deze raadzaal het over eens. Kinderen horen gewoon op tijd opgehaald te worden en weer thuisgebracht te worden, zeker kwetsbare kinderen. Ouders horen gewoon het vervoer te krijgen waar ze recht op hebben en dat gebeurt niet. En de wethouder gaf toen in dat debat aan, en dat is later ook in interviews in de kranten gezegd, ten eerste kon hij het niet laten om wat te zeggen over de voorgangers, over de matigheid van de opbouw. Maar daar wil ik nu niet op ingaan. Wat hij zei, wat ik belangrijk vind is: zien we het gevoel van urgentie? En dat begint met het erkennen dat de problemen groot zijn. Dat zei hij dus op 1 september. En ga je denken in onmogelijkheden, want de markt zit tegen op het gebied van chauffeurs of denken we in mogelijkheden? En als je daar maatregelen op neemt met elkaar, dan gaan we deze dingen doen. Volg je dan ook of het gewerkt heeft? Dat is wat mij betreft wat we zouden moeten doen. De PvdA heeft de wethouder toen een compliment gegeven. Ook omdat hij zei: ik ben dagelijks hiermee bezig, ik zit er bovenop. Nu blijkt ons echter uit informatie dat de wethouder al sinds zijn aantreden negen voorstellen op zijn bureau had liggen van Trevvel waarin oplossingen werden voorgesteld. Maatregelen waar, als we het moeten geloven en dat is ook gelijk een vraag aan de wethouder, ambtelijk al heel lang over werd gesproken. Een wethoudersbrief van 15 juni refereert hier ook overigens naar, dat er met Trevvel gesproken werd en dat de raad daar binnenkort over geïnformeerd zou worden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Moti, u heeft een interruptie van mevrouw Van Aalst.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Ja voorzitter, ik heb inderdaad een vraag aan de heer Moti. Die maatregelen, ik ken ze zelf niet allemaal persoonlijk, maar Trevvel heeft ze inderdaad in de media verteld. Trevvel wil eigenlijk bepalen hoe laat de scholen gaan beginnen. Gaan we dan Trevvel-klasjes organiseren? Staat u daarachter? Vindt u het normaal dat een bedrijf dat toch in principe een miljoenencontract heeft gekregen, wil gaan bepalen hoe laat scholen gaan beginnen? Leerkrachten die zich dan maar even moeten pleasen naar Trevvel? Daar kunt u het toch absoluut niet mee eens zijn?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, het probleem is dat de raad nooit geïnformeerd is over deze voorstellen. Sterker nog, in al die debatten die we hier in deze zaal gehad hebben, hebben we wel gehoord van de wethouder dat er nooit scenario's hebben voorgelegd hoe de problemen konden worden opgelost. Geen enkel scenario. En nu blijkt dat er wel degelijk scenario's hebben voorgelegd. Sterker nog, die scenario's lagen al weken en weken geleden voor, in juni al. En wat we nu horen is dat deze wethouder, hoewel ambtelijk al dus op een aantal van die punten overeenstemming was, en dat is dus eigenlijk ook een vraag, er een streep doorheen heeft gezet. En dat is een goed recht van een bestuurder.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Moti, u heeft een interruptie van de heer Verweij. Mijnheer Verweij, aan u het woord.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, vindt mijnheer Moti het een verstandige oplossing om vanaf nu van wethouders te eisen dat ze elke niet genomen maar wel overwogen of besproken maatregel ook ambtshalve gaan delen met de raad of zit er misschien ergens een ondergrens van wat nu eigenlijk relevante informatie is?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Kockelkoren heeft een interruptie op de heer Verweij. Aan u het woord.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, ik vind het echt toch een beetje te makkelijk. Het gaat erom dat de wethouder heeft gezegd dat er geen escalatiemodel op tafel lag, terwijl al wel geëscaleerd werd. Wat wij hier op tafel leggen, is dat wij willen weten van de wethouder of hij eerder maatregelen had kunnen nemen waardoor een deel van de problemen wellicht niet zo erg was geweest waar de ouders en de kinderen mee te maken hebben gehad. Dat lijkt me toch onze taak. Ziet u dat anders misschien?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, een van de voorgestelde oplossingen is om maar gewoon meerdere kinderen in dat busje te proppen. Ik was ook bij die insprekdag. Dat heeft me echt geraakt. Een vrouw vertelde hoe kinderen op hun hoofd geslagen werden in het busje omdat ze overvol zaten. Als de lat niet gehaald wordt door een bedrijf, dat een afspraak maakt, dan is de oplossing niet om de lat maar lager te leggen. Dan is het de eerste taak van het bedrijf om inspanningen te verrichten om dat niveau te halen. We hebben een wethouder die daarop heeft aangestuurd: bedrijf u zorgt dat u uw verplichtingen nakomt, pas daarna gaan we kijken of we misschien de afspraken een beetje kunnen aanpassen. Maar dat we op deze manier gaan zeggen: nee, weet u wat, we gaan het serviceniveau gewoon een stuk lager leggen, dat is niet de oplossing. Dat is onder de lat door kruipen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Voorzitter, het punt is dat wij niet een oordeel willen vellen over de escalaties die zijn voorgesteld, maar dat wij de wethouder vragen of er een escalatiemodel op tafel lag, in tegenstelling tot wat hij eerder heeft gemeld. En was het dan niet verstandig geweest om die met de raad te delen, aangezien wij daar drie debatten over hebben gevoerd omdat we graag wilden dat Trevvel en de gemeente op een goede manier samenwerkten en daarin het belang van ouders en kinderen voorop te stellen. Dat is hier het punt.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, daarop toevoegend, in dat debat van 1 september is nadrukkelijk door de raad gevraagd welke acties er allemaal zijn bedacht. Dat is heel erg nadrukkelijk gevraagd. Mevrouw Van Aalst stelde zelfs die vraag, en meerdere partijen. En het antwoord van het college was: niks. Sterker nog, het antwoord was: ik zal met Trevvel scholen en ouders benaderen om met hen te spreken wat er allemaal gedaan kan worden. Er werd hier gezegd alsof er nog helemaal niets op tafel lag en dat blijkt helemaal niet waar te zijn. Dan zou ik graag een reactie van de heer Verweij willen hebben hoe u daar dan tegen aankijkt. Het tweede is, we zien uiteindelijk, later hè, dat heel veel van die voorstellen waarvan de heer Verweij zegt dat ze helemaal niet wenselijk zijn, uiteindelijk wel zijn uitgevoerd. Ze zijn gewoon overgenomen. Wat maakte dan dat in juni die maatregelen niet mochten worden genomen en in september, toen de problemen al groot waren, kinderen al niet werden opgehaald en alle andere dingen die gebeurden, het ineens wel acceptabel is?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Moti, u heeft een interruptie van mevrouw Van de Peppel, Partij voor de Dieren.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Ja, mijnheer Moti, via de voorzitter, ik was ook bij dat debat en ik kan me een vraag van een raadslid nog herinneren: kunt u ons meenemen in wat er gebeurd is vanaf 15 juni tot en met nu? Waarop de wethouder letterlijk antwoordde: wilt u dat ik dat aan u rapporteer, dan zal ik dat doen in de eerstvolgende raadsmonitor. Heeft u dat ook gehoord?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Nee, ik heb het debat nageluisterd maar dat staat mij niet bij. Excuus, nee. Maar voorzitter, ik ga ervan uit dat dat klopt als u dat zegt, ik heb geen enkele reden om aan te nemen dat dat niet klopt. Maar het neemt niet weg dat ik ook heb gehoord...

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Moti, u heeft een interruptie van mevrouw Van Aalst.

De heer **MOTI** (pvda). Ja, maar mag ik nog even antwoord geven op de interruptie van mevrouw Van de Peppel. Het neemt niet weg dat ik ook heb gehoord dat er geen scenario's op tafel lagen. Dat heb ik ook gehoord.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Van de Peppel.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Nou, dat heb ik anders gehoord, want ik heb gehoord dat die scenario's uitgelegd zouden gaan worden in de eerstvolgende monitor die zou komen, met gegevens van Trevvel vanaf 15 juni tot en met dat moment. Dat was het antwoord van de wethouder, dat hij ons daarin mee zou nemen. Die monitor zou eerder komen dan dat het nu is. Daar zit nu de frictie in, want nu lijkt het alsof de wethouder ons niet

geïnformeerd heeft, maar dat is niet waar. De wethouder zou ons eerder geïnformeerd kunnen hebben als Trevvel zijn administratie op orde had en het had aangeleverd.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). U heeft een interruptie van mevrouw Van Aalst.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Ja, aansluitend op mevrouw Van de Peppel inderdaad, het klopt inderdaad, die vraag is daadwerkelijk gesteld en de wethouder zou ons inderdaad meenemen. En de wethouder zou inderdaad de monitor ons toeleveren, inderdaad veel eerder dan normaliter eigenlijk gepland is. Hij zou inderdaad ook maatregelen vertellen die voorgesteld waren, maar maatregelen die voorgesteld worden vanuit een Trevvel dat alleen maar afschaling is van hun werk, dat kan toch geen maatregel zijn? Dat kan geen oplossing zijn. We moeten gedegen oplossingen hebben mijnheer Moti. En dat zijn niet oplossingen van: o, vandaag wordt u wel opgehaald, morgen wordt u niet opgehaald. O nee, tot aan de herfstvakantie komen we u helemaal niet ophalen. Dat zijn geen oplossingen. Dat kunnen we never nooit accepteren.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja, ik ben het helemaal eens met wat mevrouw Van Aalst zegt. Alleen is het probleem dat die situatie zich wel voordoet. En die situatie had misschien kunnen worden voorkomen als we voor de zomer al de juiste maatregelen hadden genomen. Als we voor de zomer al een aantal stappen hadden gezet die overigens nu deels na de zomer wel genomen zijn. Maar ja, als het kalf al is verdronken dempt men de put, zegt men dan. Dan heeft het weinig effect.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Moti, u kunt uw zin afmaken en dan geef ik het woord aan mevrouw Van Aalst.

De heer **MOTI** (pvda). Ja, ik was aan het antwoorden mevrouw de voorzitter. En dat is het probleem van de PvdA. En de grote vraag die wij dus ook hebben is: voorstellen die nu dus wel deels zijn overgenomen, waarom zijn die voor de zomer afgewezen? Het is een goed recht van een bestuurder om een ambtelijk advies naast zich neer te leggen. Sterker nog, ik moet eerlijk zeggen dat ik wel houd van bestuurders die ook zelf nadenken en ook zelf iets vinden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Moti, u heeft uw zin afgemaakt.

De heer **MOTI** (pvda). Ja, ik ben nog steeds met het antwoord bezig.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ja, ik begrijp dat u uw antwoord uitgebreider doet en dat dat antwoord een interruptie ontlokt, dus ik geef de mogelijkheid om die interruptie te plegen door mevrouw Van Aalst.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Nou ja voorzitter, mijnheer Moti heeft ook in het vorige college gezeten. Als het goed is, weet hij dat deze problemen al vanaf 2018 spelen. En ook een probleem dat vanaf maart inderdaad ter kennis is gegeven aan de raad, is dat Trevvel toen al zag dat de problemen gingen komen. In maart. Een voorstel van onze wethouder inderdaad namens het college was ook dat hij heeft gezegd tegen Trevvel: wat denk je van een loonsverhoging? Op deze manier kun je inderdaad misschien wat chauffeurs binden. Wat heeft Trevvel gedaan? Niets. Nu pas, in oktober komt er een loonsverhoging. Ze hadden het in maart al kunnen regelen. Daar hebben we helemaal geen toestemming van de raad

voor nodig, nee, de speelbal ligt bij Trevvel. Het is heel erg makkelijk van Trevvel om alle schuld aan de wethouder en aan de gemeenteraad te geven, maar Trevvel is hier de enige schuldige, want die krijgt het niet voor elkaar.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Kockelkoren, u heeft een interruptie op mevrouw Van Aalst?

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja, wat ik eigenlijk zo mooi vond aan de debatten die we hebben gevoerd, is dat we probeerden weg te komen van de schuldvraag en daarin het belang van die ouders en kinderen voorop stelden. En wat ik nu zo jammer vond van de uitlatingen in de krant de afgelopen dagen, is dat er opeens weer een schuldvraag op tafel kwam en dat daarin bleek dat er minder goed was samengewerkt vanaf het begin van dit jaar dan ik op basis van de informatie die we hebben gewisseld hier, verwacht had. En dat vind ik jammer en dat vind ik de reden om hier een debat te voeren met de wethouder en te vragen wat er nu waar is van die uitspraken om er zeker van te zijn dat het belang van het kind en die ouders ook in de toekomst vooropstaat. Want dat is op dit moment minder helder dan ik uit de afgelopen debatten mocht geloven.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Kockelkoren, u heeft eerst een interruptie van de heer Verweij en daarna van mevrouw Van Aalst.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Dank u wel voorzitter, geen vraag maar een reactie op mevrouw Kockelkoren. Het is nu ondertussen de vierde keer binnen ongeveer anderhalve maand tijd dat we hierover spreken. Het is goed dat we dit probleem heel serieus nemen. Maar als we met elkaar afspraken maken dat de wethouder tijd krijgt om dag in dag uit druk te zetten op een bedrijf om te zorgen dat ze hun dienstverlening op niveau krijgen, dat we een voortgangsrapportage krijgen, eind deze maand, over enkele weken. Dan werken we toe naar een oplossing, dan denken we in het belang van het kind. Als we elke week weer bij een interview van de aandeelhouder die verdedigde: ja, wacht even, we hadden gewoon minder kunnen doen, dan was er ook niets aan de hand geweest. Dat is niet waar wij als raad voor zijn. We hebben afspraken gemaakt dat de wethouder hier volle bak mee aan de slag gaat. Mijnheer Moti, u heeft zelf gezegd: dat doet hij, dat zie ik. Dan moeten we hem ook de tijd geven om daarnaar te handelen. En niet elke week opnieuw in een debat gaan spreken over helemaal geen nieuwe ontwikkelingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Dat klopt. Maar als de wethouder dan zegt: er lagen geen scenario's vanaf begin dit jaar en ik hoor achteraf dat die scenario's er wel degelijk lagen, dan vind ik het ontzettend belangrijk om van de wethouder te horen, als die er lagen, wat hebt u er dan mee gedaan en waarom hebt u er dan niets mee gedaan? Want dan had je wellicht een deel van de problemen kunnen voorkomen en dat is de reden waarom we hier nu staan. Bent u het daarmee eens?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Verweij, aan u het woord.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, de wethouder zal zo meteen zelf vertellen hoe concreet die plannen nu precies waren die er lagen, maar dat er op ambtelijk niveau is gesproken dat er verschillende dingen zijn die we kunnen doen, dat staat niet ter discussie. Dat is weinig nieuws. Het enige nieuwe wat we nu vandaag weten is dat de aandeelhouder van Trevvel heeft gezegd: ik heb zo vaak voorgesteld: we kunnen ook gewoon de helft van de ritten maken, dan is het probleem toch ook opgelost. Ik vind niet dat dat nu zo'n zinnige, zo'n

wezenlijke, zo'n nieuwe ontwikkeling is ten opzichte van wat we allang wisten, dat we hier nu met z'n allen opnieuw daarover een spoeddebat moeten hebben en opnieuw de wethouder kaarten uit zijn handen moeten trekken terwijl hij bezig is om de problemen op te lossen. Daar schieten we niets mee op. Daardoor komt de oplossing niet dichterbij.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Van Aalst.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Ja, mevrouw Kockelkoren heeft het over de goede samenwerking, maar als er zo'n goede samenwerking was met Trevvel, waarom hebben we dan vanaf 2014 meerdere debatten gehad, zoveel moties ingediend, door Leefbaar Rotterdam, door mevrouw Verkoelen met 50PLUS, met DENK, met de SP? Iedere keer weer. De samenwerking was er misschien wel, maar het kwam niet tot een vruchtbaar eind. Want anders hadden we niet nog steeds de problemen gehad die elke keer weer voortduren. We hebben al vaker moties gehad. De SP ook, met betrekking tot het leerlingenvervoer. Daarna was het het ouderenvervoer. Nu is het weer het leerlingenvervoer en straks zal er wel weer een motie komen en een debataanvraag over het ouderenvervoer, want het blijft gewoon doorsukkelen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Nou, dat lijkt me dan dus alle redenen om het er nu even over te hebben.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef het woord aan de heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, ik herpak mijn betoog, want de vraag die de PvdA heeft, en ik zei het al, er is destijds een streep gezet door de maatregelen die Trevvel heeft voorgesteld. Overigens maatregelen die daarna, zeg ik even tegen de heer Verweij, nu gewoon worden uitgevoerd. Dus zo schokkend waren ze blijkbaar niet, zo erg waren ze niet, want ze vinden nu nog steeds plaats, maar u bent daar blijkbaar tegen. Deze wethouder inmiddels niet meer. En de vraag is, als de wethouder er een streep doorheen zet, wat heeft de wethouder daarna gedaan anders dan zeggen: verhoog de lonen, dan is het probleem opgelost. Heeft de wethouder dan daarna, de week erna, twee weken erna, drie weken erna, vier weken erna, vijf weken erna, ik kan zo doorgaan tot en met tien weken erna, ook in de gaten gehouden: ja maar dit is niet de oplossing. Want ik lees dat pas nadat de scholen al begonnen zijn, dat alsnog een aantal van die maatregelen uit de kast zijn gehaald om een probleem te helpen oplossen. Waarom is dat pas zo laat gebeurd? Als de wethouder er dagelijks mee bezig is, waarom is dat dan niet... en voorstellen die er al lagen van tafel zijn geveegd, waarom houdt de wethouder dan niet in de gaten of dan wel aan een andere oplossing wordt gewerkt en of die oplossing dan ook daadwerkelijk zoals hij zelf zegt, want dan gaan we kijken wat je wel kan, en volg dan ook hoe dat gewerkt heeft, en dat is wat mij betreft wat we zouden moeten doen, hoe heeft de wethouder dat dan gedaan? Hoeveel contact heeft de wethouder, het college tussen het moment dat er een streep door die voorstellen is gedaan en het moment dat uiteindelijk ergens in augustus alsnog een aantal van die voorstellen zijn overgenomen, hoeveel keer heeft u contact gehad met Trevvel om te vragen: hoe staat het ermee? Gaat het lukken? Gaat het lukken om die problemen na de zomer te voorkomen?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Moti...

De heer **MOTI** (pvda). Ik krijg heel sterk de indruk voorzitter...

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). U heeft een interruptie.

De heer **MOTI** (pvda). Laatste zin.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Nee.

De heer **MOTI** (pvda). ...dat het nul keer is geweest.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Moti, ik vraag u vriendelijk om als ik het woord neem het woord ook terug te geven aan de voorzitter. En als er een interruptie is zoek ik naar een pauze in uw zin. U ziet ook de interruptie zelf, dat er iemand opstaat. Ik verzoek u om ook mij daarin de gelegenheid te geven om het debat goed te laten verlopen. Mevrouw Van Aalst, aan u het woord.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Ja voorzitter, een vraag dan aan mijnheer Moti. Welke maatregelen had u dan gewild dat deze wethouder had genomen? U heeft het inderdaad over alle maatregelen die Trevvel voorgesteld zou hebben. Welke zou u dan echt omarmen en zeggen: nou wethouder, daar gaan we gelijk mee aan de slag.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, ten eerste kennen wij die maatregelen niet, althans ik ken ze niet. We hebben alleen in de krant vernomen wat er in zou staan maar ik hoor graag zo meteen wat daarvan klopt. Voor ons is het bespreekbaar dat kinderen die bijvoorbeeld naar een dagbesteding moeten, dat je kijkt of die niet om 8.30 uur kunnen beginnen met een dagbesteding maar bijvoorbeeld om 9.00 uur en je daarmee in dat heel drukke spitsmoment van 8.00 tot 8.30 uur ruimte creëert. Dat zou voor ons best bespreekbaar kunnen zijn. Alleen moet je dat wel op tijd regelen met die aanbieders van de dagbesteding, en niet pas een week van tevoren, want dan is het onmogelijk. We weten allemaal, middelbare scholen, ik weet niet hoe het bij u zat, maar zo zit het ook in het vso, je werkt met uren en soms heb je het eerste lesuur vrij of het tweede lesuur vrij. Niet elk kind heeft dezelfde roosters. Als je daar op tijd met scholen over praat, kun je kijken hoe je dus inderdaad kunt zorgen dat bijvoorbeeld een bepaald vak niet het eerste lesuur wordt gegeven maar pas in het tweede lesuur begint, waardoor kinderen dan pas om 9.00 uur of 9.15 uur naar school hoeven, ik noem maar wat. Dat is best bespreekbaar om ervoor te zorgen dat kinderen uiteindelijk wel op school aankomen. Want dat is wat er nu niet gebeurt. Ik heb u net letterlijk een mail van een moeder voorgelezen die hier heeft ingesproken wat nu de situatie is.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Moti, u heeft een interruptie van de heer Verweij. Mijnheer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Ja voorzitter, dank u wel. Mijn vraag aan de heer Moti is: dat er andere denkbare oplossingen beschikbaar waren in de gereedschapskist om het probleem op te lossen dat staat denk ik niet ter discussie. Waar ik benieuwd naar ben, we hebben nu een wethouder die ervoor gekozen heeft om eerst aan te sturen op loonsverhoging, dat ze meer mensen meer personeel beter betalen. En ik heb nu te maken met een sociaaldemocraat die zegt: nou nee, dat vind ik eigenlijk niet zo'n goed idee. We hadden eigenlijk gewoon het dienstniveau naar beneden moeten schroeven zodat het winstniveau een beetje op niveau zou blijven. Ik ben heel benieuwd hoe deze schuiving in het sociaaldemocratisch gedachtegoed zo is ontstaan.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Moti, aan u het woord.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, dit is echt zulke goedkope flauwekul. U moet zich gewoon schamen mijnheer Verweij. U moet zich schamen, want als u in deze raadzaal had gezeten en had geluisterd, had u gehoord dat de Partij van de Arbeid in elk debat heeft gepleit voor loonsverhoging. Ook in het debat van 1 september en in de debatten daarvoor. En dan komt u hier nu met dit soort goedkope retoriek. U moet zich schamen. Dat dit het niveau is waarop u hier dit belangrijke onderwerp wilt bespreken. Echt schaamteloos. Ja voorzitter, excuus dat ik er wat boos om word, want dit is echt beneden alle peil. O nou, ik had gehoopt op excuus van de heer Verweij, hij neigde op te staan, maar blijkbaar is dat fatsoen er niet. Voorzitter, ik heb de vragen al gesteld over wat er dan allemaal gebeurd is en wat niet. Ik wil daar graag antwoorden op en we zullen dan naar aanleiding van de antwoorden kijken hoe we daar in de tweede termijn op reageren.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Moti heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Rotterdams doelgroepenvervoer goed geregeld

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van 'De problemen in het leerlingen- en doelgroepenvervoer';

constaterende dat:

- nog steeds dagelijks (kwetsbare) kinderen niet worden opgehaald, thuis te laat worden opgehaald, te laat aankomen op school en/of te laat worden opgehaald van school;
- de noodmaatregel om het doelgroepenvervoer te beperken al wekenlang van toepassing is, waardoor bijvoorbeeld (kwetsbare) ouderen niet meer 's ochtends naar sportactiviteiten kunnen gaan;

overwegende dat:

- de gemeente wettelijk verantwoordelijk is voor het leerlingen- en doelgroepenvervoer;
- door de problemen in het leerlingenvervoer momenteel het recht op onderwijs geschonden wordt bij vele (kwetsbare) kinderen;
- de noodmaatregel in het doelgroepenvervoer inmiddels al weken duurt zonder dat er uitzicht is op een einddatum;

voorts overwegende dat:

- (kwetsbare) kinderen, ouders en ouderen die recht hebben op leerlingen- danwel doelgroepenvervoer daarvoor van de gemeente een beschikking hebben ontvangen waarin dit recht is vastgelegd;
- zij enkel een klacht kunnen indienen als dit recht op leerlingen- danwel doelgroepenvervoer wordt geschonden;
- het indienen van een klacht niet wegneemt dat ze nog steeds geen vervoer hebben;

van mening dat:

- personen die recht hebben op leerlingen- danwel ouderenvervoer de (financiële) mogelijkheid moeten krijgen om zelf hun vervoer te regelen (bijvoorbeeld door zelf een taxibedrijf in te huren) als het aangeboden vervoer door de gemeente in gebreke blijft (dus wanneer het niet of niet op tijd komt);

verzoekt het college

- om de (financiële) middelen voor het zelf regelen van vervoer zo snel mogelijk beschikbaar te stellen voor alle rechthebbenden van het leerlingen- en doelgroepenvervoer;

- hierover binnen 2 weken aan de raad te rapporteren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R. Moti, P.J.H.D. Verkoelen en A. Kockelkoren

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De volgende spreker op mijn lijst is mevrouw Verkoelen. Mevrouw Verkoelen, aan u het woord.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Voorzitter, Trevvel kreeg van deze wethouder de wind van voren. Want wat de vorige wethouders hadden gedaan was zo zacht als boter. Deze wethouder staat voor zijn zaak en Trevvel moet en zal leveren wat is afgesproken. Stevige spierballentaal van de wethouder. 50PLUS is overigens ook van 'een man een man, een woord een woord'. Maar helaas, dat wordt al vier jaar voor wat betreft Trevvel keer op keer onderuitgehaald. En als dus bij de start van het nieuwe schooljaar onze kinderen weer niet op school afgeleverd worden, is de maat voor 50PLUS en eigenlijk voor de hele raad wel vol. Er moet ingegrepen worden en wel direct. Niet weer vier jaar pappen en nathouden. Maar dat is helaas te veel gevraagd voor deze wethouder. Nee, deze wethouder houdt de raad op grote afstand en gaat eerst eens bestuderen wat er gebeuren moet, onder het motto: heb vertrouwen beste raad, ik rapporteer later aan u, maar ik ga als wethouder echt gehakt maken van dat Trevvel. En dat is mijn punt, wat gebeurt er dan? En dan leest 50PLUS drie dagen later in de krant dat de ouderen ineens niet meer opgehaald worden op bepaalde tijdstippen en dat er meer kinderen in de bus worden gepropt. Waarop dat allemaal gebaseerd is blijft volledig onduidelijk. De raad weet er helemaal niets van, maar de kranten weten des te meer. Ook dat er al een noodplan was bedacht door de voorgangster van de wethouder en dat de wethouder daar een vette rode streep door haalde. En dat de wethouder geen gesprek aanging met Trevvel om vervolgens onder de druk van de raad toch maar wel wat noodverbanden aan te gaan leggen. De ellende bij de start van het schooljaar had dus voorkomen kunnen worden. En laten we wel wezen voorzitter, 50PLUS heeft het hier niet over Trevvel, want dat bedrijf is inderdaad werkelijk waardeloos. Maar een wethouder die zijn raad niet meeneemt in wat hij doet, zeker als hij daar voortdurend op aangesproken wordt, is een doodzonde. 50PLUS heeft geen zin om via de krant te horen wat er op stapel staat. 50PLUS wil hier in deze zaal horen wat de wethouder gaat doen en voor hoe lang en wat dat voor effecten heeft. Dus aan de wethouder na drie vergaderingen inderdaad mijnheer Verweij over Trevvel gehad te hebben, opnieuw weer de vraag: wat is er aan de hand wethouder? Vertel ons als raad nu eens wat u gedaan heeft de laatste drie maanden? En waarom heeft u zo laat ingegrepen? Tot zover mijn eerste termijn.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mevrouw Verkoelen. U heeft een interruptie van de heer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, dank u wel. De vragen die mevrouw Verkoelen stelt zijn een voor een vragen die we allemaal beantwoord gaan krijgen in de voortgangsrapportage die al is toegezegd. Dus zou mevrouw Verkoelen willen toelichten wat dan de toegevoegde waarde is van vooruitlopend op die rapportage nu alvast opnieuw met elkaar hier dat gesprek te hebben. Wat is daar de toegevoegde waarde van wat u betreft?

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Omdat de kranten het wel weten en wij niet. En dat is de omgekeerde weg. Precies daarom sta ik hier. Ik wil het niet horen via de krant. Ik wil het hier horen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Verweij.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, ik ga nog één keer de vraag stellen. De vragen die u stelt worden beantwoord in de voortgangsrapportage zoals we hadden afgesproken met de wethouder. Welke vragen gaat u vandaag beantwoord krijgen die niet al volgende week in die voortgangsrapportage beantwoord zullen gaan worden?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). De bekende weg voorzitter. Ik ga het niet beantwoorden. Als de heer Verweij niet wil begrijpen hoe het zit, ik ben hier degene vanuit de raad en u alle 44, die op de hoogte gebracht worden. Niet extern de krant voor ons. Dat is mijn punt en al het andere is niet aan de orde.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Verkoelen, u heeft een interruptie van mevrouw Van de Peppel.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Ja, de krant is geïnformeerd door Trevvel, niet door de wethouder, dus als we gaan kijken naar zuiverheid, dan denk ik dat Trevvel hierin minder zuiver is geweest dan de wethouder die ons met de voortgangsrapportage op de hoogte wilde houden.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). Daar heeft u geen gelijk in. Op donderdag hebben we hier het gesprek en wat gebeurde er? Op maandag is de wethouder erover geïnterviewd dat de ouderen niet meer opgehaald werden. Daar is op die donderdag geen woord over gezegd. Als dat tussen donderdag en maandag gebeurd is, kan hij ons allemaal een berichtje sturen: er komt iets in de krant. Ik wil dat niet via de krant horen. Zo simpel is het.

De heer **ELBAY** (d66). Voorzitter, ik hoor mevrouw Verkoelen enerzijds zeggen dat dit probleem opgelost had kunnen worden als de maatregelen eerder waren genomen en nu zegt u eigenlijk dat al die maatregelen weg moeten om dit probleem weer op te lossen. Wat wil mevrouw Verkoelen nu precies?

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). Dat de wethouder de regie heeft over Trevvel en niet andersom. Dat is ook de reden waarom we aan de lopende band debatten hebben aangevraagd.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Elbay, u krijgt het woord.

De heer **ELBAY** (d66). Dit is niet de derde of de vierde keer dat we het debat voeren. Al vijf keer heeft de wethouder ons te woord gestaan. Hij heeft structureel uitgelegd waar hij mee bezig is. Hij zit er strak bovenop. Hij heeft u ook altijd goed en tijdig te woord gestaan en ook al uw vragen beantwoord. Wat er nu wordt aangegeven is dat Trevvel juist de media opzoekt en niet de wethouder zelf. Welke informatie mist u dan nog meer van de wethouder?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). Dat hij de regie neemt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Elbay, aan u het woord.

De heer **ELBAY** (d66). Volgens mij zijn we als raad ervan overtuigd dat de wethouder er strak bovenop zit.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). U, ik niet.

De heer **ELBAY** (d66). Hij heeft de regie, wij als raad hebben dat ook. Wij hebben hem goed ondervraagd en we hebben daar ook duidelijk antwoorden op gekregen. Wat wilt u nu precies? We staan hier met elkaar constructief over in gesprek. Dat voeren we ook goed, maar ik weet niet wat u precies wilt. In de afgelopen paar weken heeft u aangegeven: de maatregelen moeten uit de lucht en nu vraagt u dat de wethouder dit strakker en eerder oppakt. Het is bij mij volledig onduidelijk wat u wilt mevrouw Verkoelen. Wilt u even duidelijk zijn door te zeggen wat u nu precies wilt?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Elbay, u heeft een interruptie van de heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja, ik zou aan de heer Elbay een vraag willen stellen. Er zijn na de zomer, nadat kinderen dus al niet meer werden opgehaald, maatregelen genomen. Onder andere het solovervoer naar duovervoer, en van vier kinderen naar zeven kinderen. Dat is na de zomer pas gebeurd nadat het probleem al gebeurde. Blijkbaar lagen die voorstellen al maanden daarvoor op het bureau van deze wethouder, maar is er toen een streep doorheen gezet. Wat vindt u ervan dat die maatregelen toen niet zijn genomen en dat daarmee dan misschien toen al een deel van de problemen had kunnen worden voorkomen? Dat is volgens mij een heel goede vraag die de wethouder moet beantwoorden, maar ik stel hem nu ook aan u, omdat u zegt: alles is goed gegaan zoals het is gegaan. Vindt u niet dat die maatregelen eerder genomen hadden kunnen worden?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). De heer Moti legt mij woorden in de mond. Zoiets heb ik niet gezegd. Ik kijk ook altijd naar de jaarverslagen van onze ketenpartners en in de jaarverslagen staat dat er geen problemen zijn, in dit geval van Trevvel. Dat er geen problemen zijn als het gaat om mensen werven en leerlingenvervoer. Dat zie ik niet terugkomen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, de raad is geïnformeerd in de wethoudersbrief van 15 juni dat er problemen aan zaten te komen, dat Trevvel de noodbel heeft geluid en dat er maatregelen genomen moesten worden. Sterker nog, in die brief staat ook dat het college met Trevvel in gesprek is om op korte termijn te kijken welke maatregelen al genomen kunnen worden en de raad daarover op korte termijn te informeren. Dat stond op 15 juni in de brief. Nu blijkt dat al die maatregelen daarna, door het nieuwe college, zijn weggestreept onder het mom: ga eerst maar de salarissen verhogen, moeten we vernemen uit de media. En achteraf dan, tien weken later, wanneer de scholen weer beginnen, het probleem helemaal niet is opgelost maar kinderen gewoon niet worden opgehaald om naar school te gaan en hun het recht op onderwijs wordt ontnomen, pas toen is actie ondernomen door deze wethouder. Had dat niet eerder gekund?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Moti, u heeft een interruptie van mevrouw Van de Peppel.

Mevrouw **VAN DE PEPPEL** (pvdd). Ja, ik wil u namelijk graag meenemen naar eerder. Trevvel heeft inderdaad aangegeven dat ze omhoog zaten. Vanaf januari tot en met juni staat er maar één keer een vacaturetekst voor leerlingenvervoer, met daarin de vraag of ouders dat vervoer willen gaan regelen. Eén keer, dat was wat zij gedaan hebben. Daarna, na 15 juni, dat de wethouder heeft gezegd ook naar ons toe in de raad: ik zet er druk op, ze gaan eerst zelf personeel werven. Van juni tot en met september zie je niks op de site van Trevvel. Na september zie je op de site van Trevvel vacatures voor leerlingenvervoer, je ziet rittenadministratie, rittenplanner, je ziet de druk van de wethouder wel degelijk op de site van Trevvel terug. Dus nu in oktober krijgen de chauffeurs zelfs een bonus erbij. Dus waarvoor heeft Trevvel deze maatregelen niet al genomen in maart, april, toen ze het zagen aankomen?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik kijk naar de heer Elbay die een reactie geeft op de vraag van de heer Moti.

De heer **ELBAY** (d66). Ik wil nog even reageren op mijnheer Moti. Het is terecht, we herkennen de problemen, het leed, en we moeten dat serieus oppakken. En als het aan mij lag hadden we dit probleem al vier jaar geleden getackeld. Nou, daar is niets van terechtgekomen helaas. We proberen dat nu samen met deze wethouder wel serieus aan te pakken, uiteraard ook in de raad. Wat ik niet begrijp en eigenlijk wil begrijpen is enerzijds zegt u: joh, de maatregelen hadden eerder moeten worden genomen, en nu zegt u eigenlijk dat al die maatregelen uit de lucht moeten. Wat wilt u precies? Ja, daar heeft u dus een motie voor ingediend.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Moti, aan u het woord.

De heer **MOTI** (pvda). Ik heb niet gezegd dat die maatregelen uit de lucht moeten. Sterker nog, we moeten meer maatregelen nemen en daar hebben we een motie voor ingediend, omdat blijkt dat ook met wat er nu gedaan is, nadat kinderen dus al niet meer opgehaald worden, twee van die oude maatregelen alsnog zijn ingevoerd, dat het niet voldoende is. Want nog steeds wekenlang worden er kinderen niet opgehaald in onze stad om naar school te gaan en wordt hun het recht op onderwijs ontnomen. Daarom vinden we dat er juist meer maatregelen moeten worden genomen en daar gaat onze motie over.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Verweij, aan u het woord.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, een vraag aan mevrouw Verkoelen. Ik heb haar een paar keer horen zeggen: ik wil een wethouder die regie neemt. Regie, regie, regie. Regie vind ik belangrijk. Ik hoor mijnheer Moti heel concreet, heel inhoudelijk, heel specifiek knoppen noemen waaraan hij zou willen draaien als hij de regie zou hebben. Wie vindt mevrouw Verkoelen dat de regie heeft. Is dat mijnheer Moti of is dat de wethouder?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Verkoelen. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Mevrouw Van Aalst, aan u het woord.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Ja voorzitter, nog een vraag en eigenlijk een opmerking aan mijnheer Moti, want eigenlijk verwijt hij de wethouder dat hij geen eerdere maatregelen heeft genomen, maar de maatregelen zijn ingegaan op 22 augustus, het begin van het schooljaar. Toen zijn inderdaad de eerste maatregelen ingezet. Hij kan het wel eerder hebben willen invoeren, maar toen was het schooljaar nog niet begonnen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dan ga ik ervan uit dat hiermee de bijdrage van mevrouw Verkoelen is afgerond en kijk ik naar de eerstvolgende die op het lijstje is aangekondigd. Mevrouw Kockelkoren, aan u het woord.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, dank u wel. Er is al ontzettend veel gewisseld en we hebben al drie debatten gevoerd. Sinds de scholen weer zijn begonnen hebben veel kinderen en hun ouders te maken gehad met die grote problemen. GroenLinks heeft daarbij in het belang van een snelle oplossing voor al die kinderen en hun ouders de wethouder het vertrouwen gegeven om samen met Trevvel als uitvoerder keihard aan de slag te gaan. En door de berichtgeving in de krant de afgelopen dagen ben ik er niet meer zeker van of de partijen inderdaad vanuit het belang van al die Rotterdammers samengewerkt hebben. Daarom vind ik het noodzakelijk om dit debat te voeren en daarom heb ik daar ook nog een aantal verduidelijkende vragen over aan de wethouder. Klopt het dat er in juni al een interventiemenukaart op tafel heeft gelegen met negen mogelijke interventies omdat problemen na de zomer al voorzien werden door Trevvel en de gemeente? Heeft de wethouder inderdaad de opdracht gegeven geen afspraken te maken over mogelijke interventies zonder daarover in gesprek te gaan met Trevvel? Klopt het dat het eerste gesprek dat de wethouder zelf heeft gevoerd met Trevvel pas eind augustus plaatsvond? Waarom vond de wethouder het kennelijk niet nodig eerder mee te denken met scenario's en proactieve aanpak die Trevvel voorstelde, om problemen bij de start van de scholen te voorkomen? Dit ook in het licht van de uitspraak van de wethouder: er is geen escalatiemodel maar er wordt wel geëscaleerd. Dat terwijl er met de menukaart met negen interventies dus wellicht al wel een escalatiemodel op tafel lag. Snapt de wethouder dat daaruit het beeld naar voren komt dat een deel van de grote problemen waar leerlingen en hun ouders mee te maken hebben gekregen wellicht voorkomen had kunnen worden? Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mevrouw Kockelkoren. Ik geef het woord aan mevrouw Aafjes-van Aalst.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Dank u voorzitter. Voorzitter, vandaag gaat het wederom om Trevvel. We willen deze inbreng gebruiken om ontzettend duidelijk te zijn. Iedereen in de raad wil hetzelfde bereiken, namelijk dat de gebruikers van Trevvel gewoon op tijd op de juiste plek aankomen. Zonder allemaal moeilijkheden. Vanuit die hoedanigheid kijken we dan ook naar deze situatie. Dat wil de raad, dat wil dit college, en laat er dan ook geen onduidelijkheid over bestaan. De afgelopen jaren waren de tekortkomingen van Trevvel allang bekend bij een deel van deze gemeenteraad. Partijen zoals de Partij van de Arbeid en GroenLinks nemen vandaag een hoog woord, maar hebben de afgelopen jaren weggekeken toen niets werd gedaan aan de chaos van Trevvel. Keer op keer heeft Leefbaar Rotterdam moties ingediend, samen met 50PLUS, met DENK, met de SP. Elke keer weer hebben we dit op de politieke agenda gezet. Maar er werd constant weggekeken. Anders hadden wij inmiddels echt een gigantisch groot dik opgebouwd dossier gehad, zoals de Dikke Van Dale. Er zit nu een wethouder die de gemeente niet als een melkkoe wil laten opdraaien en legt de vinger waar het zeer doet, namelijk het feit dat Trevvel zelf niet genoeg onderneemt. En voorzitter, de afgelopen jaren stonden wij constant te vragen om daadkracht. Wij krijgen dat nu van deze wethouder en daarom zult u ons ook niet horen schreeuwen dat hij alles maar verkeerd heeft aangepakt of dingen achterhoudt voor ons. Wat ons betreft is het hartstikke duidelijk. Deze wethouder houdt Trevvel verantwoordelijk, neemt de zorgen uit de raad serieus en ieder uur dat hij wederom hierheen wordt gehaald voor debatten als dit, kan hij niet bezig zijn met hetgeen er echt toe doet. En dat is het helpen van de kinderen en de ouders die van Trevvel gebruikmaken. Trevvel vertoont calimerogedrag van een bedrijf dat zijn zaken niet op orde heeft. Maar de echte grote verliezers in dezen zijn en blijven de

kinderen, de ouders en onze ouderen. Want tot op heden zijn zij geen enkele meter dichter bij huis of school gekomen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mevrouw Van Aalst. Ik geef nu het woord aan mevrouw Rehim Zadeh.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Voorzitter, het is heel simpel: afspraak is afspraak. En mijn collega heeft het net al genoemd, het belang van partijen die hun afspraken nakomen. Helaas zijn we in de afgelopen vier jaar geteisterd met de afspraken die zijn gemaakt rondom Trevvel. Als we het eerlijke verhaal vertellen dan heeft de raad een paar keer de blik afgewend, in de hoop dat we konden vertrouwen op: afspraak is afspraak. Inmiddels is deze vertrouwensbreuk onderdeel geworden van het publieke debat. Deelt de wethouder de mening dat de relatie tussen de gemeente en Trevvel nu ernstig beschadigd is? Hoe staat de wethouder hier tegenover? Is het nog te herstellen? Is er inmiddels contact gelegd met Trevvel en hoe verliepen die gesprekken? Voorzitter, wanneer kinderen niet naar school kunnen, ouderen het huis niet uit kunnen en levens volledig op hun kop worden gezet, vinden wij het op z'n zachtst gezegd niet chique dat er wordt gekeken naar hoe we de burgers verder kunnen beperken. Wat mijn fractie betreft heeft de wethouder de juiste keuzes gemaakt. Wat ons betreft krijgt Trevvel zijn zaakjes zo snel mogelijk op orde zodat de Rotterdammer daar niet de dupe van is. Voorzitter, wat blijft er dan nog over van 'afpraak is afspraak'? Hoe nu verder? Welke concrete plannen heeft deze wethouder liggen, mocht Trevvel blijven weigeren aan zijn taakstelling te voldoen? En hoe gaan we dit soort taferelen in de toekomst vermijden?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel. U heeft een interruptie van mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja, ik heb toch met stijgende verbazing naar de vorige twee sprekers zitten luisteren. Vindt u het logisch dat als je een probleem op je af ziet komen, als gemeente en de verantwoordelijke uitvoerder van het doelgroepenvervoer, dat je dan in scenario's probeert te denken? Vindt u dat logisch?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). U stelt uw vraag aan mevrouw Rehim Zadeh?

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Dat vind ik uiteraard logisch, maar als de oplossingen die worden gegeven gericht zijn op het beperken van het doelgroepenvervoer, dan ga ik daar niet in mee.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Maar vindt u het dan ook logisch dat als er dus een poging wordt gedaan om in scenario's te denken, dat die scenario's vervolgens niet op tafel mogen liggen?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Rehim Zadeh.

Mevrouw **REHIM ZADEH** (denk). Nou, die scenario's mogen best op tafel liggen, maar op het moment dat een wethouder vertrouwelijke gesprekken voert met een externe partner, lijkt het mij vanzelfsprekend dat je die probeert te bewaren. En wat de wethouder heeft gedaan is de keuze gemaakt om die maatregelen die gericht waren op het beperken van het doelgroepenvervoer van tafel te vegen en daar staat mijn fractie volledig achter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Wat ik constateer, is dat er dus kennelijk scenario's op tafel hebben gelegen, dat wij daar niet over zijn geïnformeerd en dat die van tafel zijn geveegd. En daar gaat dit debat over. Want als het logisch is om scenario's op te stellen voor een mogelijk probleem in de toekomst, als samenwerkingspartners, dan is het toch niet meer dan normaal dat je dat bespreekt met elkaar en dan vervolgens kijkt, misschien waren er goede redenen om de scenario's niet uit te voeren. Prima wat mij betreft. Maar het probleem is dat wij er niet over geïnformeerd zijn en daar gaat dit debat over. En dan vind ik het raar dat Leefbaar Rotterdam en DENK daarvoor weggijken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Kockelkoren, u heeft een interruptie van de heer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Vindt mevrouw Kockelkoren afkalven van diensten een maatregel of eigenlijk een pleister op een schotwond?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Helaas kan ik daar helemaal niets over zeggen, want ik ken de maatregelen niet en ik ben daar niet over geïnformeerd.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Voorzitter, als we met naam en rugnummer mogen praten, mevrouw Kockelkoren heeft op 1 september tijdens de actua aan de wethouder gevraagd of er bepaalde maatregelen waren en of de wethouder daarover de raad, de commissie wilde gaan informeren. Daar heeft de wethouder aangegeven dat hij dus tijdens de monitor, die eind oktober, begin november richting de raad gaat komen, zal of gaat informeren. Is mevrouw Kockelkoren haar vraag nu vergeten en de toezegging van de wethouder?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Nee, dat ben ik niet vergeten, maar wat bij mij voornamelijk naar voren is gekomen, is dat de wethouder heeft gezegd: ik zet alles op alles. En daar was ik op dat moment ook blij mee. Dan vind ik het een raar beeld als vervolgens blijkt dat er maanden voor de zomer, dus voordat de problemen zich voordeden, scenario's op tafel hebben gelegen die dus niet afdoende uitgediept zijn. Dan had je best kunnen besluiten: oké, het zijn zulke vergaande maatregelen, daar willen wij als gemeente op dit moment niet in meegaan. Daar kan ik nu niet over oordelen, want ik ken de maatregelen niet. En op dat punt maken wij ons zorgen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Ja voorzitter, dit probleem kent een lange adem en dat moet mevrouw Kockelkoren ook begrijpen. We verwachten nu van deze wethouder dat hij de problemen van vier jaar in vier maanden oplost. Vindt mevrouw Kockelkoren dan ook niet dat we de wethouder wat ruimte en tijd moeten geven om dit probleem dan ook op te lossen?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Kockelkoren. U kiest ervoor daar geen antwoord op te geven. Dat is uw goed recht. Mevrouw Van Aalst.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Ja voorzitter, Leefbaar Rotterdam wordt van weggijkgedrag beticht. Maar waar was GroenLinks, 'Stop de bizarre bureaucratie in het kwadraat'? 1 februari 2018, GroenLinks was tegen, 'Onbehoorlijk gedrag'. GroenLinks was tegen. 'Onderzoek Rekenkamerrapport', GroenLinks was tegen. 'Administratie Trevvel', GroenLinks tegen. Nog een onderzoek voor een Rekenkamerrapport, GroenLinks tegen. 'Openheid contract Trevvel', GroenLinks tegen. 'Stop met Trevvel', GroenLinks tegen. 'Regie naar wethouder Van Gils', GroenLinks tegen. Zo kan ik nog even doorgaan. Wegkijkgedrag? Nee mevrouw, dat was GroenLinks de afgelopen periodes.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dan geef ik nu het woord aan de heer Verweij als volgende spreker op mijn lijstje.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter dank u wel. Ik doe het even kort vanuit hier. Wat ik eis en wat ik verwacht is een wethouder die op een daadkrachtige en een effectieve manier onderhandelt namens de gemeente met Trevvel. Wat daarbij belangrijk is, is dat de wethouder zijn handen vrij heeft om te onderhandelen, om gesprekken aan te gaan. Wat niet helpt is als de wethouder bij elke stap voortdurend bij de contractspartij zijn kaarten op de borst moet houden maar hier in de raad, in openbare vergaderingen, steeds maar weer moet vertellen wat mogelijkheden zijn. Wat hij wel of niet een acceptabel niveau vindt om op uit te komen. Op die manier kun je niet onderhandelen en een voormalig bestuurder en een voormalig wethouder weet dat. Mevrouw Verkoelen vraagt een wethouder die de regie neemt en wordt vervolgens harstikke boos als hij daadwerkelijk besluiten neemt en daar een beetje daadkracht in laat zien. Ik vind het dus ontzettend belangrijk om met elkaar te kijken: hoe gaan we nu zorgen dat die kinderen, dat die mensen op tijd en op een goede manier op tijd op school komen. Daarvoor hebben we een wethouder nodig die op een efficiënte manier kan onderhandelen. En wat we nu hier voor de zoveelste keer aan het doen zijn, is in de weg lopen. Dat schiet niet op.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Dank u voorzitter. Het is natuurlijk wel ernstig wat er aan de hand is. We hebben allemaal, tenminste verschillende mensen van ons waren bij de commissievergadering waarbij ingesproken is door allerlei mensen. We kennen de verhalen uit de stad en we hebben het nu al een uur over Trevvel en de wethouder. En Trevvel is helemaal niet aan het woord geweest om zich te verdedigen en de wethouder is ook nog helemaal niet aan het woord geweest om zich te verdedigen. Het gaat ook niet over Trevvel. Het gaat over de verplichting die de gemeente heeft om te zorgen dat onze bewoners goed vervoerd worden, of het nu kinderen zijn of ouderen. En dat gaat al jarenlang niet goed. Dat komt ook, denk ik als SP'er, omdat we dat op een verkeerde manier hebben aanbesteed, omdat de gemeente voor een dubbeltje op de eerste rang wil zitten, omdat de gemeente de RMC aan de kant heeft geschoven, omdat de gemeente het ook zelf had kunnen doen. Maar ik wil het helemaal niet over Trevvel hebben. Ik doe geen zaken met Trevvel. Ik heb niet tegen Trevvel gezegd: jij moet dat doen. Dat heeft de wethouder gedaan, dat heeft het college gedaan, dat heeft het vorige college gedaan. Dat heeft zelfs het voorvorige college in gang gezet. Sommigen van die mensen zijn doordat ze hier zulk goed werk hebben gedaan zelfs minister geworden in Den Haag. Maar onze mensen, onze kinderen en onze ouderen hebben niet het vervoer waar ze recht op hebben. Dat moet deze wethouder oplossen en als deze wethouder dat niet oplost, dan moet een andere wethouder dat oplossen, maar daar zijn wij als raad voor verantwoordelijk. Ik ben heel benieuwd hoe de wethouder hier zich nu gaat verdedigen, er zijn allerlei raadsleden op de stoel van de wethouder gaan zitten, die zijn al een beetje voor hem de verdediging gaan doen. Dat kan gewoon, dat moet niet. Ik ben

heel benieuwd wat de wethouder te zeggen heeft. Ik wil nog wel een suggestie doen aan de wethouder, dat had ik de vorige keer al gedaan, daar heeft hij toen niet op geantwoord. Kunnen mensen die niet rolstoelafhankelijk zijn dan niet gewoon zelf een taxi bellen als Trevvel niet komt? Of dat ze bij Trevvel zeggen: oké, ik bel wel een taxi en ik stuur de rekening naar de wethouder. Dat is nog een suggestie. Die deed ik een paar weken geleden al, misschien dat de wethouder er vandaag wel op wil antwoorden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mijnheer Coşkun. Ik geef nu het woord aan de heer Elbay.

De heer **ELBAY** (d66). Dank u wel voorzitter. De schrijnende situatie rondom het doelgroepenvervoer van Trevvel kan niet langer zo voortduren. De afgelopen twee maanden is dit onderwerp dan ook vaak geagendeerd geweest in de commissie, tijdens de actua en in de reguliere raad. We voelen denk ik raadsbreed het leed en de urgentie voor verbetering. Daar ben ik blij om. De uitspraken die het bestuur van Trevvel in de media heeft gedaan, komen dan ook op mij en mijn fractie hard aan. Een bedrijf waarbij het al jarenlang niet naar behoren loopt, dat in de zomerperiode ruim twee maanden de tijd heeft gehad om de problemen te mitigeren dan wel op te lossen, zegt dat concrete voorstellen bij aantreden van de nieuwe wethouder van tafel geveegd zouden zijn. Voorzitter, een kat in het nauw maakt rare sprongen. En op deze wijze het gesprek met de gemeente voeren maakt het landen op de pootjes dan ook een stuk lastiger. Trevvel moet zijn contractuele verplichtingen nakomen. Daar hebben we het met z'n allen ook vaker uitgebreid over gehad. Diensten afkalven zijn geen oplossingen, zelfs geen noodmaatregelen, maar een pleister op een schotwond voorzitter. Het raadsinstrument waar mijn collega's vandaag voor hebben gekozen vind ik dan persoonlijk ook heel erg fors. Zeker in een periode waar we constructief met elkaar het gesprek aangaan en de gesprekken ook op een constructieve wijze voeren, had dit wat mij betreft ook niet gehoeven. Maar deze keuze is hun goed recht. Laten we ons als raad dan ook vooral focussen op de inhoud en hoe we kinderen van A naar B kunnen brengen op een manier waarover zij tevreden zijn. En uiteraard moeten wij onze ouderen bij dezen dan ook niet vergeten. Vooralsnog heb ik twee korte vragen aan de wethouder, toch wel praktische vragen. Herkent de wethouder zich in de uitspraken van Trevvel die in de media zijn terechtgekomen en hoe ziet de wethouder de samenwerking met Trevvel nu voor zich in het licht van de gedane uitspraken in de media? Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mijnheer Elbay. Wil de wethouder tot beantwoording overgaan? Dan geef ik de wethouder gelijk... (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ik heb inderdaad nog even niet gekeken of er nog andere sprekers het woord wensten. Mijnheer Vonk, aan u het woord.

De heer **VONK** (cu). Ja dank u wel voorzitter. Ik dacht dat wij al twee keer oogcontact hadden, maar dat blijkt dan weer eens niet gelukt te zijn, maar dat overkomt mij vaker. Voorzitter, even een switch naar een ander onderwerp, want als wij het hebben over doelgroepenvervoer, zeker als we dat zien vanuit het recht van het kind op vervoer, is het een ongelofelijk schrijnende en pijnlijke situatie waarin we met elkaar zitten. Maar wat we de laatste tijd zien en wat we in de media hebben gezien als het gaat om de twee partijen, de belangrijke partijen die samen dit probleem moeten oplossen namelijk de gemeente en Trevvel, dan is het wel heel vervreemdend wat wij allemaal zien. Als twee partijen beelden schetsen die niet bij elkaar komen voorzitter, dan hebben we al verloren. Dan hebben we eigenlijk al verloren. Want die partijen hebben elkaar gewoon keihard nodig en die moeten elkaar zeker niet en zeker niet in de publieke ruimte gaan afvallen. Daar zijn wij van geschrokken en we zijn ook blij dat we dit debat kunnen voeren om dat punt in ieder geval op te helderen. We hopen dat de wethouder die opheldering kan geven. Want ik heb de

debatten nog eens teruggekeken. Nog steeds hebben wij veel vertrouwen in de wethouder die aangeeft: ik wil dit oplossen. En een wethouder die zegt: ik voel die urgentie heel diep. En daar hebben wij vertrouwen in en daar geloof ik ook in. Ik wil hem daar ook echt alle steun in geven. Maar het bevreemdende zit erin dat Trevvel zich kennelijk na het verhaal van de wethouder genoodzaakt voelt om in de media hun eigen verhaal te vertellen, en ik krijg die twee verhalen gewoon niet bij elkaar. Ik zou de wethouder dan ook willen verzoeken: kunt u een poging doen om die twee verhalen bij elkaar te krijgen, dat het één verhaal wordt en dat het weer duidelijk wordt wat nu precies is gebeurd. Mevrouw Kockelkoren heeft eigenlijk al de vraag gesteld die ik ook had willen stellen om meer opheldering te krijgen om die beelden ook bij elkaar te krijgen. Of het inderdaad bijvoorbeeld klopt dat er zo'n lijst lag met concrete maatregelen. Want als ik dat debat nog eens terugkijk en ik hoor de woorden van de wethouder, dan zegt hij: er is als ik terugkijk weinig urgentie. Hij vond het onvoldoende, hij vond het matig. Hij nam een slok water en zei nog eens een keer: matig. Geen gevoel van urgentie en er lagen geen duidelijke voorstellen om aan te geven hoe dingen wel konden. Het ging vooral om hoe dingen niet konden. Ik krijg dat niet gerijmd met het verhaal van Trevvel dat zegt: er lag een lijst, ambtenaren hadden daar al naar gekeken, er was nog geen bestuurlijk akkoord, maar ambtelijk was er bijna groen licht. En vervolgens zonder een gesprek met de wethouder zelf wordt het van tafel geveegd. Dat is een ander beeld. Dan kun je wel heel lang discussiëren maar dat is echt een ander beeld en dat is onverkwikkelijk, want een raad is volledig afhankelijk van wat een wethouder ons aangeeft en daar moeten wij helemaal op koersen. Dus ik wil echt dat die twee beelden nu goed bij elkaar komen. Ik wil ook dat Trevvel en gemeente gewoon weer goed met elkaar gaan samenwerken, dat wij hier niet Trevvel gaan affakkelen, als een partij die zich hier niet kan verdedigen, maar dat we van de wethouder het gevoel krijgen dat ze samen aan de bal staan om te zorgen dat die leerlingen goed vervoerd gaan worden. Die hebben recht op onderwijs, die hebben recht op zorg en die moeten weten waar ze aan toe zijn. Kan de wethouder ook toezeggen dat hij alles op alles zet om als samenwerkingspartner aan de slag te gaan en niet te blijven in: contract is contract, afspraak is afspraak. Want op die manier gaan wij het probleem niet met elkaar oplossen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mijnheer Vonk. Zijn er nog andere sprekers op dit onderwerp? Neen? Dan geef ik in de eerste termijn het woord aan de wethouder.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Dank voorzitter voor de gelegenheid om hier ook iets over te zeggen. Laat ik beginnen met te zeggen dat ik het betreurt dat Trevvel op deze manier naar de pers is gegaan. Er zijn veel gesprekken met Trevvel natuurlijk in de afgelopen maanden en dan is het in enige zin teleurstellend dat er nu tijd en aandacht moet gaan naar contacten met de pers in plaats van naar de dienstverlening aan de Rotterdammers, want dat is in ieder geval mijn doel. Daar wil je de energie vol op zetten. Dit debat is aangevraagd omdat er vragen zijn over de ideeën die Trevvel in juni al heeft geopperd en daar kan ik helder over zijn voorzitter. Die verhalen kan ik denk ik goed bij elkaar brengen. Er is voor de zomer gevraagd om maatregelen van Trevvel. Voor de zomer, nog voor de installatie van dit college. Maar er was nog geen akkoord gekomen op de voorgestelde maatregelen. Die voorstellen werden met mij besproken. Dat was in de eerste week na de installatie van het huidige college. En ik was toen verbaasd dat een bedrijf met een miljoenencontract alleen maar maatregelen voorstelde die de dienstverlening voor de Rotterdammers zouden treffen. De gemeente moest uitleggen aan de stad dat we dit doen en dit doen en dit doen en dit doen. Dat moet je dan allemaal uitleggen en Trevvel hoefde dan zelf dus niets te doen. Daarvoor stond niets op de menukaart. En dat vond ik onacceptabel. Ik heb toen nul maatregelen van die menukaart gekozen omdat ik vond dat ik met die menukaart geen goede maaltijd kon samenstellen voorzitter. Voorzitter, ik vond dat

Trevvel eerst moest laten zien wat ze zelf kunnen doen en dat wij vervolgens het gesprek dan moeten voeren over wat er nog overblijft als er nog iets overblijft. Geen organisatie is gehouden aan het onmogelijke, ook Trevvel niet, maar ze moeten wel laten zien dat ze alles op alles zetten. En daarna heb je dan nog een keer een gesprek erover. Zo zit ik erin voorzitter en zo zit ik er ook nog steeds in. Daarnaast voorzitter, laten we wel zijn, zijn er allerlei problemen die helemaal niets met het chauffeurstekort te maken hebben. Een planning, telefonische bereikbaarheid, mensen die urenlang niet weten waar hun kind is, mensen informeren over een wijziging in de rit of het uitblijven van een rit. Als dat gebeurt is het niet goed, maar nog vervelender is als je ook nog niet eens weet van tevoren dat een rit uitvalt of later komt. Dat is nog erger. Dat zijn ook allemaal zaken die een professioneel bedrijf met een miljoenencontract gewoon op orde moet hebben. Dat heeft niets te maken met een chauffeurstekort. Ook daar is natuurlijk veelvuldig met Trevvel over gesproken. Laten we die problemen vooral niet vergeten voorzitter. Dus dat is dan hoe dat in de tijd is gegaan. Ik kijk nog even naar een aantal vragen voorzitter, of ik daar nog iets meer over kan zeggen. Laat ik in ieder geval dit er nog aan toevoegen. Die maatregelen die zijn genomen, van één naar twee kinderen en van vier naar zeven kinderen in het vervoer, zijn inderdaad ingegaan op 22 augustus. Dus als je dat een maand eerder besluit, dan is de ingangsdatum 22 augustus, want dat is nu eenmaal de eerste dag van het schooljaar. Het heeft niet zoveel zin om die maatregel op 3 augustus in te laten gaan. Tijdens de zomer is Trevvel aan de slag gegaan, op basis van de feedback op die menukaart. Eerst zelf aan de bak en dan een gesprek of er nog iets overblijft en hoe we daar dan met elkaar mee omgaan. Trevvel is zelf ook aan de slag gegaan, dus dat is op zich goed nieuws, dat men aan de slag is gegaan. Maar een aantal weken voor het einde van de zomer, dus voor die 22^e augustus, bereikte mij het bericht dat het helaas toch niet zou lukken om voldoende chauffeurs te vinden om na de zomer de dienstverlening gewoon op orde te hebben. Toen zijn die maatregelen ingezet en dus met ingangsdatum zoals ik die net noem, 22 augustus. De scenario's die je klaar zou moeten hebben, waar ik eerder over heb gesproken, gaan bijvoorbeeld over als je niet genoeg chauffeurs gaat vinden in de zomer, die verwachting hadden ze, maar dat is niet gelukt. Dan moet je scenario's klaar hebben voor als dat dan niet lukt. Ik doe mijn deel, we hebben maatregelen ingezet. Dat doe ik niet met veel plezier, dat weet u ook, maar wel in het kader dat het op die manier dan zou moeten lukken. Het scenario's klaar hebben als het niet lukt, dan kun je verwachten dat er veel gebeld wordt, toch? Dat lijkt mij logisch. Als je de dienstverlening toch niet op orde hebt, dan zullen veel mensen gaan bellen: waar blijft mijn busje? Dat soort vragen. Dan gaat er veel gebeld worden. Dat betekent dat je een scenario klaar zou moeten hebben liggen met: we hebben extra telefonisten nodig, heel snel. Daarvoor hebben we contact opgenomen met een callcenter bijvoorbeeld, en die kunnen we heel snel aanzetten, want dat hebben we al geregeld. Als het nodig is: boem. Dat is bijvoorbeeld zo'n scenario. En die lagen er niet. Overigens is mij in een eerder debat – ik ben even kwijt door wie – de vraag gesteld: de wethouder moet natuurlijk niet op de stoel van de directeur van Trevvel gaan zitten. Die moet zijn bedrijf runnen en ik ben de opdrachtgever namens u, namens de stad, namens het stadsbestuur. Maar goed, dit geef ik u mee, de vragen die u stelt geven mij aanleiding om u dit soort dingen te vertellen. Maar die ene opmerking houd ik ook nog een beetje in het achterhoofd. Maar je ontkomt er niet aan als de zaken niet goed gaan om wat meer mee te denken dan je zou doen als de zaken gewoon goed gaan natuurlijk, laten we wel zijn. Zo is het ook wel weer. Dus voorzitter, dat wat betreft dat. Laat ik nog een aantal vragen aflopen en natuurlijk ook nog een motie behandelen. Eens even kijken. De heer Moti zegt: welke acties zijn er... Daar heb ik het over gehad hè. Dat waren de scenario's die we hebben. Overigens die maatregelen, dat is natuurlijk ook nog belangrijk, daar hebben ook veel mensen iets over gezegd, daar heb ik de raad gewoon over geïnformeerd. Zodra dat kon, de eerste collegevergadering was dat, dat moet 23 augustus geweest zijn, toen heb ik u daarover geïnformeerd. Dus dat is gewoon gebeurd. Dus dat u zaken uit de krant of iets dergelijks moet vernemen, nee, ik heb u gewoon geïnformeerd over

de maatregelen die ik heb genomen. Nee, ik heb u niet geïnformeerd, dat is waar, over de maatregelen die niet zijn genomen van deze menukaart. Nee voorzitter, maar eerlijk gezegd lijkt mij dat ook, ik vraag me af of u dat wilt. Zoals ik misschien niet al te veel op een stoel van een directie moet gaan zitten, zou ik u ook aanraden om niet al te veel op de stoel van een wethouder te gaan zitten. Als ik brieven ga sturen over maatregelen of ideeën of opties die op mijn tafel voorbijkomen waar ik niet toe besluit en u dan allemaal daarover moet informeren, dan moet u uw mailbox nog even wat hoger zetten en een groter abonnement nemen. Dat is natuurlijk ook helemaal niet te doen gebruikelijk. Ik kan me ook heel goed voorstellen dat er misschien in de afgelopen periode... want toen waren er ook veel debatten over Trevvel, daar heeft u me ook vaak aan herinnerd. Het is niet voor het eerst deze periode dat we het er opeens over hebben. Het is in de vorige periode ook gedaan, er zullen toen ook maatregelen of ideeën zijn geweest en dat een aantal daarvan zijn gekozen, zal ik maar zeggen, en dat u als raad daarover bent geïnformeerd. Het is helemaal geen rare manier van handelen van een college.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). U heeft een interruptie van mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja voorzitter, ik stoor me altijd als ik hoor van: niet te veel op een stoel van de wethouder te zitten. Ik zit hier in de raad om een controlerende rol te hebben en ik vraag me gewoon echt af, want daar hoor ik niets over, waarom heeft de wethouder niet gewoon met ons gedeeld dat de scenario's er lagen? Dat is helemaal niet op een stoel van een wethouder zitten, dat is gewoonweg een controlerende rol krijgen. En dan had er van alles kunnen brengen, maar dan waren we in ieder geval geïnformeerd geweest.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Nee voorzitter, over die scenario's heb ik het gehad, als je probeert in de zomer voldoende chauffeurs te werven zodat de dienstverlening op orde is na de zomer. Dat je verwacht, dan begint het schooljaar, maar dan staan we er ook goed voor gesteld. Maar ik hoor een paar weken daarvoor: nee, dat gaat ons toch niet lukken, helaas, maar het gaat niet lukken. Toen hebben we een aantal maatregelen genomen en de raad wist natuurlijk ook dat er maatregelen besproken waren, want dat was nog de brief van 15 juni. Maar ik constateer ook dat daar toen niet naar gevraagd is. Dat vind ik niet erg, dat vind ik helemaal normaal. Maar u heeft er zelf ook niet naar gevraagd, van: er waren toch allemaal maatregelen, lazen we in de brief van 15 juni. Ja, in de brief van 15 juni staat: er zijn maatregelen en we communiceren daar nog over. Nou, dat heb ik uiteindelijk ook gedaan met een brief van ik denk 23 augustus, dat zeg ik even uit mijn hoofd, over: dit zijn de maatregelen die we nemen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). U heeft een interruptie van de heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, ik zou toch wat meer duidelijkheid willen hebben. De wethouder geeft aan: de maatregelen lagen er, daar zag ik zelf geen heil in, dus ik heb gezegd tegen Trevvel: kom met andere maatregelen, de bal ligt bij jullie. Wanneer had de wethouder dan, en hoe heeft de wethouder contact onderhouden? Want uiteindelijk is dat niet gelukt, want we hebben alsnog grotendeels die maatregelen overgenomen. Wanneer wist u dat voor het eerst? Want 23 juni zijn wij geïnformeerd. En tussen 23 juni en eind, half juni zit best veel tijd.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Zeker. In juni heb ik gezegd: met deze maatregelen zou je misschien de problemen kunnen oplossen maar je creëert er ook nieuwe mee. Daar hebben we het ook over. Als het leerlingenvervoer in de spijtijden voorgaat op ander niet-urgent, zo noemen we dat dan, dus niet ziekenhuizen en dat soort zaken, ander

niet-urgent vervoer, dan geeft dat ook problemen. Daar is ook vandaag nog aan gerefereerd. Maar goed, dus dat herken ik ook wel. Als je deze maatregelen neemt, zijn dan de problemen weg? Nou ja, in de zin van: als je de opdracht verandert kun je die opdracht waarschijnlijk uitvoeren of daar heel ver in komen. Maar dan zijn er wel dingen die opeens buiten de opdracht vallen, namelijk het niet-urgente vervoer tijdens spijtijden bijvoorbeeld wat we nu hebben, die ook wel weer zijn eigen dynamiek kent. Waarvan je ook zou kunnen zeggen: maar dat levert toch ook weer problemen op. Dat is ook waar. Dus dat wat betreft dat. Wanneer heb ik dan vernomen? Ik heb gezegd: u moet eerst zelf aan de slag. Laat zien hoever je zelf kan komen, want dat is ook een manier om de problemen zo goed mogelijk het hoofd te bieden. Dit is niet de enige manier om problemen het hoofd te bieden. Een menukaart met: anderen moeten van alles doen. De dienstverlening moet omlaag en dan kunnen wij aan de opdracht voldoen. Dat is iets anders dan: dan zijn de problemen opgelost. Want dit creëert ook weer zijn eigen problemen. Ik heb gezegd: nee, eerst kijken hoever je zelf kan komen. Flink aan de bak met maatregelen vanuit Trevvel zelf. Een goede planning, dat is toch niet te veel gevraagd? Voordat ik zeg: dit moeten we dan ook nog doen. Gewoon een goede planning, logische routes maken bijvoorbeeld. En wanneer hoorde ik dan dat dat niet ging lukken? Dat was enkele weken voor het einde van het zomerreces.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). U heeft een interruptie van mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja dank u wel voorzitter. Daar had ik ook een vraag over gesteld. Want u heeft dus die menukaart gekregen en beoordeeld: ik vind dat te snel gaan. Want het is gewoon afschalen van wat we doen. Heeft u daar dan vervolgens een gesprek over gevoerd met Trevvel?

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Daar is ambtelijk natuurlijk die feedback op gegeven. Ambtelijk was er gesproken met Trevvel. Ik heb daar het gesprek over gevoerd. Ik heb gezegd: nee, je gaat eerst hun verzoeken zelf aan de bak te gaan. Dat zouden ze gaan doen, dus dat is mooi. En dan monitoren we of we denken dat dat gaat lukken. Dat is dan dus in het reces dat je gaat horen of het wel of niet gaat lukken. Dat bericht was: dat gaat helaas toch niet lukken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). U heeft een interruptie van mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja, dan klopt het dus dat het eerste gesprek dat u zelf met Trevvel heeft gevoerd eind augustus was? Ik vraag dit omdat mijn beeld... Kijk, de enige reden waarom het wellicht toch verstandig was om toch eerder met Trevvel te praten, namelijk voor de zomer, is dat je dan wellicht een deel van de problemen had kunnen voorkomen. En daar zit gewoon voor mij de pijn.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Hoe dan?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Het woord is aan mevrouw Kockelkoren.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Sorry, excuus.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). De vraag was: hoe dan?, begreep ik buiten de microfoon. Dank u wel. Hoe dan? Kijk, dat weet ik niet want ik zat niet aan tafel gelukkig. Maar wat ik probeer te zeggen, u heeft zelf in uw beantwoording gezegd dat er geen escalatiemodel was. Ik beschouw zo'n interventiekaart als een escalatiemodel, van: er gaan wellicht dingen mis,

we zien het aankomen, wethouder wat kunnen we daar dan mee doen? U zegt daarvan: dat vind ik te snel gaan. En dan is vervolgens pas eind augustus daarover een gesprek gevoerd en daartussen zaten dus enkele weken waarin het kennelijk toch veel sneller ging dan voorzien of wat dan ook. In elk geval is voor mij nog steeds niet helder of we een deel van de problemen eerder hadden kunnen voorkomen en daar zit gewoon de pijn bij mij.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wethouder.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Voorzitter, de problemen waren dan niet voorkomen. Ja, of, of, of, en u mag hem dan wel van me lezen hoor. Het is niet zo gebruikelijk, maar. Ik hoor in ieder geval niemand zeggen: de wethouder heeft maatregelen genomen die niet acceptabel waren. Daar hebben we wel het debat over gevoerd. Het heeft allemaal zijn eigen voor- en nadelen. Laten we eerlijk zijn. Dat hebben we ook met elkaar gedeeld. Maar op zich steun voor de genomen maatregelen. En nu moeten we niet het beeld hebben van: ja, maar er was nog van alles mogelijk als voor die maatregelen maar voor de zomer was besloten, dan waren er veel problemen voorkomen. Nou ten eerste, nee, want dan was de ingangsdatum nog steeds 22 augustus geweest. Die wijzigt dan niet. Want het heeft geen zin om het in te laten gaan op 10 augustus of 1 augustus, want dan zijn de scholen niet open. Dus de ingangsdatum was niet veranderd en daarnaast moeten we helaas constateren, de heer Moti heeft het daar ook over gehad, maar ook in andere debatten eerder natuurlijk, dat deze maatregelen nu wel zijn ingezet en we zien toch nog steeds dat er problemen zijn. Dus om nu het beeld te hebben dat als die maatregelen eerder waren ingezet, wat geen zin heeft voor 22 augustus, dan was het nu niet zo'n probleem geweest. Nee, want ze gelden toch al enige tijd en we zien nog steeds problemen. Dus dat kan niet waar zijn.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wethouder, u heeft nog een interruptie van de heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, ik hoor weinig zelfreflectie van de wethouder. Weinig, eigenlijk geen zelfreflectie. De wethouder heeft de maatregelen die waren voorgesteld van tafel geveegd. En ik heb in mijn bijdrage gezegd dat dat een goed recht is van een bestuurder. Maar ik verwacht dan dat als je dat van tafel veegt, je daarna ook vinger aan de pols houdt of de voorgestelde maatregelen of de richting die de wethouder aangeeft, dan ook werkt. En ik schrik er een beetje van dat de wethouder zegt: ja, ik heb in juni een maatregel van tafel geveegd en ergens eind augustus kreeg ik te horen dat wat ik voorstelde toch niet gaat werken. Waarom heeft u in de tussentijd niet de vinger aan de pols gehouden?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wethouder, aan u het woord.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Nou, dan ook misschien wat zelfreflectie van de heer Moti, ik heb gezegd: enkele weken voor het einde van het zomerreces. Dus we hebben de vinger aan de pols gehouden. Dat is iets anders dan eind augustus. Het schooljaar begon op 22 augustus. Enkele weken daarvoor. Dan moet u nu niet zeggen: eind augustus hoorde hij het pas. Dat is dus helemaal niet waar, op basis van wat ik eerder heb gezegd. Dus die zelfreflectie en correctie misschien even van de heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Dus het was twee weken eerder voor het einde van augustus? Dan nog steeds de vraag.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Wat is dan nu nog de vraag? We hebben dus die vinger aan de pols gehouden tijdens de zomer. Vandaar dat ook dit bericht kwam, we

moeten in de gaten houden of dat aan het lukken is. Het antwoord was toen, enkele weken voor het einde van het zomerreces: nee, dat gaat helaas niet lukken. Toen heb ik inderdaad besloten die maatregelen in te zetten. De ingangsdatum daarvan was 22 augustus, gewoon de eerste dag van het schooljaar. Dus.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, moet ik opmaken uit het antwoord van de wethouder dat in juni de maatregelen van tafel zijn geveegd, eind juni contact is opgenomen, begin juli contact is opgenomen, half juli contact is opgenomen, eind juli contact is opgenomen, en in dat contact niet is gezegd: nee, we gaan het niet halen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wethouder.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Ja, dat bericht bereikte mij dus voor het eerst, nogmaals, het is nu denk ik de vierde keer dat ik het zeg: enkele weken voor het einde van het zomerreces.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Dus de vraag voorzitter, is er vinger aan de pols gehouden? Dat is wat mij betreft dus geen vinger aan de pols. Als je al die weken lang dus geen contact onderhoudt, dat is geen vinger aan de pols. Als je dat pas in augustus te horen krijgt, is geen vinger aan de pols.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wethouder.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Het ontgaat me echt waar dit nu nog over gaat. We horen tijdig en dat is dus een vinger aan de pols, tijdens het reces is ook contact geweest met Trevvel. Maar waar gaat dit nu nog over? Ik hoor op tijd, op tijd: het gaat niet lukken vanaf 22 augustus, en op tijd zet ik dan die maatregelen in, met pijn in mijn buik maar we doen het, met ingangsdatum 22 augustus. Nu kunnen we een spelletje spelen over vingers aan de pols en wie wat wanneer, maar waar leidt dat dan nog toe voorzitter?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, laat helder zijn dat eigenlijk niemand al die maatregelen wil. De wethouder wil het niet, wij willen het eigenlijk ook niet. We willen gewoon goed vervoer, dat is overduidelijk. Helaas zijn we gedwongen op dit moment om die maatregelen wel goed te keuren. En helaas, een aantal van die maatregelen die we eigenlijk niet wilden maar we wilden geen enkele maatregel, kunnen we niet meer overwegen omdat die pas veel te laat in gang gezet zijn. Als ik kijk naar rooster of afspraken maken met dagbestedingsaanbieders, dan gaat dat niet als je dat in een schooljaar doet. Dat moet je daarvoor doen. En dat moment hebben we gemist.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wethouder, ik wil u verzoeken om in de microfoon het antwoord te geven op de vragen, of op de interruptie van de heer Moti. Dank u wel. Aan u het woord.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Ik zal erop letten voorzitter, dank u. Nee, maar dat is helder. De heer Moti zegt: er zijn bepaalde maatregelen die je had kunnen nemen, die de wethouder niet heeft genomen. En ik had ze graag gezien, nou ja graag, ook met

tegenzin ongetwijfeld, maar ik had dat gewild dat dat was gedaan. Ik niet. Ik niet, maar dat heeft niet te maken met tijdlijnen of weet ik veel, wanneer was er wel of geen contact, of vingers aan de pols. Daar heeft het allemaal niets mee te maken. De heer Moti zegt gewoon: ik zie hier een maatregel die ik graag ingezet had willen zien. En ik zeg: nou, ik niet. Welke maatregel zie ik wel graag ingezet? Lonen verhogen. Mevrouw Van Aalst en mevrouw Van de Peppel hebben ook iets gezegd over hoe dat is verlopen. Dus er wordt ook wel herkend dat er laten we zeggen druk wordt uitgeoefend op Trevvel om zelf ook te doen wat zij moeten doen voordat ik zeg: we lopen maar gewoon de lijst met maatregelen af in die menukaart en zij hoeven niet veel te doen en we doen het zo en nou ja, dan zien we wel weer. Nee voorzitter, dat is dus geen regie nemen. Dat is geen regie nemen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Van Aalst.

Mevrouw **AAFJES-VAN AALST** (lr). Ja, in reactie op mijnheer Moti. Mijnheer Moti haalt de dagbesteding aan. Alleen, dit zijn ook werkende ouders. We kunnen wel alle tijden gaan aanpassen, maar mensen hebben ook een baan. Een moeder moet ook naar haar werk toe, een vader moet ook naar het werk toe. We kunnen wel zeggen: we willen alles. Maar het moet ook behapbaar zijn voor die mensen. Dan gaan we de dagbesteding een uur later laten beginnen. Dat betekent ook dat die ouders wederom moeten bellen naar de zaak: o sorry hoor baas, ik kom weer een uurtje later, of ik kan helemaal niet komen. Maatregelen zijn allemaal op maat, maar er zijn alleen maar slachtoffers in dezen. Het kan toch niet zo zijn dat uw voorstel over de dagbesteding, dat deze ouders dan maar gewoon inderdaad zeggen: natuurlijk, wethouder, een supergoed idee. Aan het einde van de rit, dat weet u ook donders goed, betekent het mogelijk wel ontslag, dat het contract niet verlengd wordt, want een werkgever kan niet meer bouwen op deze ouders die een baan hebben. Wilt u dat?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, ik ga mezelf herhalen. Ik heb duidelijk gezegd dat geen van die maatregelen natuurlijk door iemand hier als wenselijk worden gezien maar helaas nodig zijn. En wat we eigenlijk volgens mij allemaal nog helemaal niet willen is dit. Een moeder wiens kind veertien keer niet is opgehaald. Die heeft pas een probleem met haar werkgever. Dus ik heb liever dat een moeder of een vader weet dat hun kind een uur later wordt opgehaald dan dat ouders elke dag niet weten of hun kind überhaupt wel wordt opgehaald. En dat is de situatie nu omdat we niet de juiste maatregelen hebben.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wethouder, was u klaar met de beantwoording van de vragen? Aan u het woord.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Overigens dus iets waar de heer Moti op wijst of ernaar verwijst, een maatregel die Trevvel moet nemen. En dit gaat ook niet over chauffeurstekort, dit gaat erover dat mensen in ieder geval moeten weten als de rit niet verloopt zoals gepland was. Dan moeten ze daar op tijd van op de hoogte worden gesteld. Dan nog op zijn minst, dat is mijn inzet ook, die gesprekken voeren we met Trevvel om dat op een goede manier te laten doen. Dat moeten zij doen en dan ga ik niet kiezen voor een van deze zaken op de menukaart. Dus ik denk dat we het misschien zelfs wel meer eens zijn dan het lijkt. Voorzitter, dan is er nog gezegd of gevraagd door mevrouw Rehim Zadeh: afspraak is afspraak, maar nu het onderdeel wordt van het publieke debat is dat misschien ook niet zo bevorderlijk. Anderen hebben dat ook in andere bewoordingen gezegd en dat ben ik met hen allen eens. Ook de heer Vonk heeft gezegd: ja oké, maar hoe nu verder eigenlijk? Ja, het is ook niet bevorderlijk, daar ben ik het ook mee eens. Ik betreur het ook dat die keuze is gemaakt. Ik vind wel dat ik dan niet stil kan zitten om als ik dingen lees

waarvan ik denk: ja wacht, daar valt toch nog wel iets meer over te zeggen, dat moet Rotterdam ook weten. Dan voel ik me genoodzaakt dat dan ook wel te zeggen. Maar ik doe het met tegenzin, want de energie moet zitten in het verbeteren van het doelgroepenvervoer. Dat is natuurlijk belangrijk. Daar blijf ik ook op zitten, ook met Trevvel. We blijven ook informatie uitvragen om goed te kunnen zien hoe dat verloopt. Dat gaat niet altijd even makkelijk moet ik zeggen, en zeker ook in deze heel recente periode zien we dat dat moeilijker lijkt. Maar ik blijf me ervoor inzetten. Ik doe mijn werk en de ambtenaren doen hun werk. De gemeente zit er in die zin constructief in, want we moeten wel voor ogen houden: het gaat hier niet om een spelletje of een debatje in de media. Dat is niet belangrijk. Wat belangrijk is, zijn de ouders van die kinderen, de kinderen, de ouders. Wanneer kunnen de maatregelen die dan zijn genomen er weer van af? Dat is natuurlijk uiteindelijk hoe we dat moeten zien en daarop blijft mijn inzet dan ook op alle mogelijke manieren voorzitter. Welke plannen heb ik dan nog liggen? Daarmee kom ik dan eigenlijk ook op de motie die is ingediend door PvdA, 50PLUS, GroenLinks, een compensatieregeling die we aan het ontwerpen zijn voor ouders, zodat zij zelf, waar mogelijk vervoer kunnen regelen. Dat leidt er natuurlijk toe dat die kinderen vervoerd zouden kunnen worden, maar het leidt mijns inziens ook tot minder druk op de bestaande ritten. Als Trevvel het niet doet maar een ander het doet, dan hebben zij daar ook wat meer capaciteit dus ook voor de ouders voor wie geldt dat dat bij hen niet kan of niet lukt om welke reden dan ook, is het ook nog steeds een goed idee. Want als de druk vermindert op de groep totaal, hebben zij daar ook weer wat aan. Voorzitter, daarmee heb ik ook de motie echt niet nodig. Ik hoef niet aangespoord te worden door de raad om hiermee aan de slag te gaan. Hij is in die zin overbodig want we zijn ermee aan de slag en ik hoop er binnenkort over te communiceren, natuurlijk met de ouders, want daar gaat het om, maar ik laat u dan natuurlijk ook weten hoe en wat. Voorzitter,

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, kijk, op zich ben ik blij met dit antwoord. Als de wethouder zegt: ja, het is een goed idee en ik was er al mee bezig en ik ga dit snel uitvoeren. Want uiteindelijk gaat het ons er niet om dat er per se een PvdA-voorstel moet worden aangenomen. Het gaat erom dat kinderen gewoon weer op tijd op school komen en op tijd weer worden opgehaald in plaats van wat ik u in mijn eerste termijn heb voorgelezen. Dus daar ben ik blij mee. Ik zou van u wel willen weten, en dat is voor mij dan belangrijke informatie voor ik de motie kan terugtrekken, wanneer u dat gaat doen. Want de nood is hoog en ik zou u echt wel urgentie willen vragen, want we zijn inmiddels acht weken verder in deze problematiek.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wethouder, aan u het woord.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Ja, ik zou daar graag een datum voor noemen. Dat kan ik op dit moment niet. Wat we wel doen, is dat we ook contact zoeken met de mensen om wie het gaat, die uiteindelijk vervoerd moeten worden, en de ouders, om te bezien of de gedachtes die we hebben over zo'n regeling, of dat volgens hen ook passend is, of het een goede regeling is. En dan ligt het ook nog aan de feedback die je dan krijgt. Is het: let's go, hartstikke goed, zo snel mogelijk invoeren, dan zal het wat sneller gaan. Is de feedback: ja, wacht even, vergeet u niet nog één of twee of drie dingen, kijk daar nog eens naar, dan duurt het natuurlijk wat langer. Wat mij betreft in ieder geval zo snel mogelijk en ik denk dat het op zijn snelst enkele weken is voordat ik daarover kan communiceren, verwacht ik. Plus natuurlijk dat het ingeregeld moet worden, zo'n regeling. Want je kan hem bedenken maar het moet ook uitgevoerd kunnen worden. Dus ik denk dat dat op zijn snelst zou zijn.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, enkele weken is echt geen urgentie. Kinderen horen gewoon elke dag op tijd op school te komen en school te kunnen volgen. Wij weten van elke ouder die gebruikmaakt van het leerlingenvervoer voor zijn kind naam en rugnummer, adres en telefoonnummer. Je kan zo met een druk op de knop aan alle ouders vragen: wilt u misschien op basis van dat u de kosten bij de gemeente neerlegt, voortaan uw eigen vervoer regelen? Dat is heel makkelijk uit te vragen. Ik denk niet dat we daar weken voor nodig hebben. Ik zou echt de wethouder willen vragen om daar wat meer urgentie op te zetten.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wethouder.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Dat valt me dan toch weer een beetje tegen. Kijk, het idee is makkelijk. Dat is wat de heer Moti zegt. Dat is niet ingewikkeld. Hoe ga je het precies uitvoeren? Hoeveel aanvragen gaan we krijgen? Moet dat vooraf of achteraf? Is vooraf een handiger idee voor veel mensen? Hoe ga je dat bepalen? Moeten mensen dan bonnetjes allemaal gaan indienen? Welke papierwinkel tuig je daarmee op of ga je het op een andere manier doen? Ga je het zeg maar vrij algemeen wat sneller doen of ga je het heel precies, dan is het ingewikkelder, dan ga je het wat langzamer doen. Dus allemaal dat soort afwegingen, plus je hebt een uitvoeringsorganisatie nodig met ook uitvoeringsregels. De heer Moti moet heel goed weten hoe dat soort zaken verlopen die op basis daarvan ook goed kunnen handelen. Want anders wordt het chaos. Dat weet de heer Moti ook.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel. De heer Coşkun, aan u het woord.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter. Kijk, de wethouder schetst nu een beeld: dan wordt het chaos. Maar het is chaos. En u schetst de problemen van de bureaucratie. Maar daar u moet ons niet mee lastigvallen. Daar moet u zelfs de Rotterdammers niet mee lastigvallen. U moet gewoon zorgen dat uw zaakjes op orde zijn. Er is urgentie, dat geeft u toe. U zegt: maar dan moet ik eerst wekenlang gaan bediscussiëren: wat is een definitie van doelgroepenvervoer, wat is een definitie van het bonnetje, en kan het ook digitaal of niet? Dat zijn uw problemen die u met 14.000 ambtenaren kan oplossen. Dat kunnen al die ouders niet, dat kunnen ook die ouderen niet die nu niet naar de sport kunnen. U moet dat oplossen en wel snel, en ons niet lastigvallen met dit soort bureaucratische vraagstukken. Daar wordt u goed voor betaald om dat zelf met 14.000 ambtenaren op te lossen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wethouder.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Eerlijk gezegd ben ik dat helemaal met de heer Coşkun eens. Ja, er werd een vraag over gesteld, dus die heb ik toen ook maar beantwoord. Er was een ander raadslid dat daarnaar vroeg. Dus dit zijn inderdaad allemaal dingen, moeten we het daar hier eigenlijk wel over hebben? Nou ja, ik had ook kunnen zeggen: nou voorzitter, daar geef ik geen antwoord op. Dat heb ik niet gedaan. Ik heb een inkijkje gegeven dat het idee makkelijk is maar dat de uitvoering iets ingewikkelder is. Maar inderdaad, moeten we dat hier wel bespreken, dat is een goede vraag. Enkele weken nog. Het is heel snel en zo snel als mogelijk met de grootst mogelijke urgentie. Want denkt u nu echt dat ik geen urgentie voel op dit onderwerp? Dat kan toch denk ik niemand in deze raad met droge ogen beweren voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wethouder, dank u voor de beantwoording van de vragen die gesteld zijn. Ik kijk de raad rond. Is er behoefte aan een tweede termijn? De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, ik heb behoefte aan een korte schorsing.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). U heeft behoefte aan een korte schorsing.

De heer **MOTI** (pvda). Tien minuten.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Die wordt dan toegewezen. Tien minuten schorsing.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dames en heren raadsleden, wilt u uw plek innemen zodat wij weer kunnen aanvangen met de vergadering? Dames en heren, u kunt uw plek innemen. Ik kijk naar de partij die heeft verzocht om schorsing en ik geef de heer Moti het woord.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, de antwoorden van het college zijn toch niet bevredigend. De houding die we hier zien, vooral van 'contract is contract' richting Trevvel, dat gaat deze problemen niet oplossen. Die houding hebben we al vier maanden geprobeerd, sinds dat de noodklok is geluid. We zien de wethouder wel met heel veel woorden elke keer zeggen: ik zie de urgentie, ik zie de urgentie. Maar eerlijk gezegd voelen wij die niet. En heel veel kinderen en ouders en ouderen voelen die niet. Want het probleem zet nu al weken en weken en maanden zich voort. En dan komen we met een voorstel en dan zegt de wethouder ook nog eens: ja, dat gaat wel een paar weken kosten. In coronatijd hebben we in een paar dagen tijd regelingen bedacht die miljarden steun aan bedrijven hebben gegeven. En gelukkig hebben we dat gedaan. En hier, als het gaat om kwetsbare kinderen, om ouderen, hebben we weken de tijd nodig. Voorzitter, we vragen de wethouder echt om de daad bij het woord te voegen. We willen echt urgentie. Dit probleem moet opgelost worden. We hebben een paar weken geleden al gezegd; doe het voor de herfstvakantie. Dat is over twee dagen al. We zouden toch echt willen vragen aan de wethouder, en daarom handhaven we de motie, zorg ervoor dat deze motie de dag na de herfstvakantie wordt uitgevoerd.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Moti, dan zit ik even te denken, want u hebt dan hiermee ook in tweede termijn uw bijdrage gedaan en u handhaaft dan de motie. Zijn er nog andere sprekers in tweede termijn? Ik geef het woord aan de heer Vonk en daarna aan mevrouw Verkoelen. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Prima, aan mevrouw Verkoelen eerst het woord en daarna aan de heer Vonk.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Dat lijkt mij ook wel het meest logisch voorzitter, als tweede indiener. Ik onderschrijf wat de heer Moti vertelt. Ik wil nog wel een voorbeeld geven. Kijk, ik heb een gesprek gehad met de cliëntenraad Werk en inkomen en er zijn 6000 ouderen van boven de 60 jaar. Een quickscan wijst uit dat wanneer het financieel geregeld kan worden, er direct zo'n vijftig ouderen te vinden zijn die in een taxi voor die kinderen willen gaan rijden. Onvoorstelbaar hè, maar dat is nog steeds geen echte oplossing voor een slecht bedrijf als Trevvel. Behalve als de wethouder de regie zelf gaat terugpakken en Trevvel gaat aansturen. En daarvoor heeft 50PLUS een motie gemaakt. De meesten hebben hem al toegezonden gekregen. Voorzitter, 50PLUS wil van de wethouder geen geheime stukken krijgen maar 50PLUS wil van de wethouder wel een eerlijk en open verhaal horen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Verkoelen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. Gemeente aan de lat voor de planning en organisatie van Trevvel!

"De gemeenteraad van Rotterdam in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van 'De problemen in het leerlingen- en doelgroepenvervoer';

constaterende dat:

- de gemeente verantwoordelijk is om vanuit de WMO het vervoer voor leerlingen en doelgroepen te organiseren;
- de gemeente heeft gekozen om dat niet in eigen beheer te doen maar via een aanbesteding uit te besteden aan Trevvel;
- met Trevvel, vanaf de dag dat dit vervoersbedrijf het leerlingenvervoer en het doelgroepenvervoer in opdracht van de gemeente uitvoert, er grote onoplosbare problemen zijn;
- de gemeenteraad al 4 jaar lang met het college het gesprek voert om alle misstanden en slechte prestaties van Trevvel te verbeteren;

overwegende dat:

- sinds het nieuwe schooljaar er opnieuw een dieptepunt is ontstaan bij Trevvel doordat Trevvel te weinig chauffeurs heeft om het leerlingenvervoer adequaat uit te voeren;
- ongeacht het drama wat zich nu voordoet met het tekort aan chauffeurs, de hele organisatie van Trevvel ver in gebreke blijft in leveren van adequaat vervoer;
- de organisatie, het planningsysteem en de capaciteit van Trevvel volledig faalt;
- de gemeente op deze wijze ook volkomen faalt in het nemen van haar verantwoordelijkheid om voor goed vervoer voor leerlingen en doelgroepen te zorgen;
- de Erasmusuniversiteit in een zeer uitgebreid onderzoek hetzelfde heeft geconstateerd en de gemeente het advies heeft gegeven om de centrale coördinatie zelf ter hand te nemen;

draagt het college op:

- de regie en concrete coördinatie van de organisatie en planning van de uitvoering bij Trevvel als gemeente zelf ter hand te nemen;
- de gemeenteraad elk kwartaal op de hoogte te brengen van de stand van zaken rond het leerlingen- en doelgroepenvervoer;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik kijk de raad in. De heer Vonk, aan u het woord.

De heer **VONK** (cu). Ja dank u wel, heel kort. Wat is dan de afdrank van zo'n interpellatiedebat? Ik denk dat we allemaal het gevoel hebben, dezelfde urgentie dat dit probleem moet worden opgelost en dat de wethouder daar ook bovenop zit en dat wilde ik dan ook toch wel teruggeven dat ik dat gevoel gewoon heb. Ik wil hem wel aansporen, dat wil ik dan toch nog gezegd hebben en ook straks zijn opvolger, zorg er nu voor dat die relatie met Trevvel gewoon herstelt, want we staan samen aan de lat. Waar we het hier over moeten hebben is de gemeentelijke verantwoordelijkheid om goed doelgroepenvervoer te

regelen en het is aan Trevvel om dat goed uit te voeren. Maar hier gaat het debat over onze verantwoordelijkheid. Mijn oproep is dan ook: zorg er alstublieft voor dat die relatie gewoon goed herstelt en dat we niet meer in de media het moddergooien gaan zien, maar dat het echt een gezamenlijk verhaal gaat worden. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja voorzitter, dank u wel. Er zijn veel vragen gesteld. In zekere zin ben ik ook wel blij met de antwoorden van de wethouder. Hij heeft wel meer inzicht gegeven in hoe de afwegingen tot stand zijn gekomen. Het beeld blijft bij mij bestaan dat het onbegrip tussen de samenwerkingspartners nog niet is weggenomen en dat dat geen vruchtbare bodem is om tot goed doelgroepenvervoer te komen, het goede doelgroepenvervoer dat Rotterdammers gewoon van ons mogen verwachten als stad. Dus ik zou eigenlijk aansluitend aan de oproep van de heer Vonk wel willen zeggen: werk er ook aan om die relaties zolang we gewoon een partnerschap hebben met deze onderneming, zo goed mogelijk vorm te geven en ook ons als raad daarin mee te nemen zodat we niet meer debatten voeren dan nodig, maar wel de kinderen goed kunnen vervoeren.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel. De heer Coşkun.

De heer **COSKUN** (sp). Ja voorzitter. We hebben op de eerste plaats denk ik een relatie met onze burgers en die hebben recht op goed vervoer. Die relatie moeten wij in stand houden en die is nu toch wel ernstig beschadigd door dit geknoei. En natuurlijk, we hebben dat werk uitbesteed, aanbesteed, uitbesteed, aan een particuliere vervoerder, maar daarmee zijn wij niet van onze verantwoordelijkheid af. Te vaak denken we: o, we hebben het aanbesteed en dan zijn wij niet meer verantwoordelijk. Wij zijn verantwoordelijk voor de goede relatie met onze burgers. En natuurlijk, als wij daarbij anderen inschakelen moeten we daar een goede relatie mee houden, of voor mijn part meer, maar daarom steunt de SP zowel de motie van de PvdA als die van 50PLUS om dit wat scherper en beter naar onszelf toe te trekken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mijnheer Coşkun. Geen andere sprekers vanuit de raad? Wethouder, heeft u behoefte aan een...? Nee, ik geef de wethouder het woord.

De heer **STRUIJVENBERG** (lr) (wethouder). Ja, dank u voorzitter. U mag van mij verwachten dat ik het zo snel als dat het kan en ook goed is, werk aan die alternatieve regeling voor de ouders en voor hun kinderen, voor de leerlingen. Dat mag u echt van mij verwachten en wanneer dat zo snel mogelijk kan, zult u dat ook van mij vernemen. Daar mag u van mij op aan. Maar u weet ook allemaal dat als je zo'n regeling nu eenmaal treft op een of andere manier, ook in samenspraak graag met de mensen om wie het gaat, die daar gebruik van zouden kunnen maken, dan moet je daar wel een organisatie enzovoort klaar voor hebben staan. Ja, dat duurt nu eenmaal, dat moet wel ingericht worden. En dat moet u zich ook realiseren. Dat realiseer ik mij. Dat is mijn werk, daar hoeft u zich niet druk over te maken. Daar maak ik me wel druk over. Maar dat is wel wat moet gebeuren en daarom geef ik u mee: het komt zo snel als mogelijk. Het komt gewoon zo snel als mogelijk. Maar u mag ook van mij verwachten dat ik dat op een manier doe dat u niet daarna weer allemaal andere dingen te horen krijgt waar ik dan weer met u het debat over zou moeten voeren. Want dan hebben we dat. Dus ik ga het zo snel mogelijk regelen voorzitter en daarom ontraad ik de motie die daarover is ingediend. Ik ben daar al mee bezig. Ik heb geen aansporing nodig. En eigenlijk geldt dat ook voor de motie die 50PLUS nu indient om de regie en de concrete coördinatie en planning van de uitvoering bij Trevvel zelf ter hand te nemen. En dan staat er: de gemeenteraad ieder kwartaal op de hoogte te brengen van de stand van zaken. Ja, we

hebben nu eenmaal besproken, dat is op aangeven van mevrouw Van Aalst, die monitor eens in het kwartaal. Volgens mij zijn dat zaken die we daar ook bij zouden moeten betrekken. Dit interpellatiedebat is aangevraagd omdat men vragen had over de handelwijze en de keuzes van deze wethouder, laat ik maar zeggen, in juni met de menukaart, de zogenaamde menukaart. Ik constateer in ieder geval dat beide moties die zijn ingediend daar op zich niet over gaan. Het moet me ook van het hart, we hebben nu wel met elkaar afgesproken, we hebben daar die monitor ook voor, om die zaken daar ook op het goede moment met elkaar te bespreken. Dus volgens mij moeten we dat doen en niet de interpellatiedebatten daarvoor gebruiken. Het is waarvoor die is. De menukaart en hoe ik daarin heb gehandeld. Ik heb dat uitgelegd en ik meen naar tevredenheid. Dank u voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel. Dan sluit ik de beraadslaging op dit punt. Even netjes afhameren.

7. ONDERWERPEN MET EEN REGULIER DEBAT

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dan gaan we door met de onderwerpen met een regulier debat. Tegelijkertijd is dit een kwartier voor de geplande lunch. Dus ik stel voor dat wij aanvangen met de lunch en dan daarna hervatten. De lunch is gepland voor een uur. Dan verzoek ik u om precies 13.30 uur terug te zijn in de raadzaal. De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, voordat u afhamert voor de lunchpauze even een punt van orde. Want in het commissiedebat vorige week vroegen we om een aantal stukken. We hebben net gehoord van de wethouder dat er nog een collegebesluit genomen moet worden. Het zou juist heel fijn zijn als we als raad die stukken in onze lunchpauze kunnen lezen, want dan kunnen we daarna ook direct het debat aanvangen. Maar dat betekent dus dat we nu een besluit moeten nemen tot geheimhouding volgens mij. Klopt dat?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Nee mijnheer Moti, de bedoeling is dat wij nu de lunch aanvangen zodat de stukken tot u kunnen komen tijdens de lunch en u die tot u kunt nemen en daarna de beraadslaging daarover zal plaatsvinden. Dus in dat opzicht komen we tegemoet aan de behoefte die u nu aangeeft, althans de wethouder. Mevrouw Verkoelen, u heeft een opmerking?

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, ik heb een punt van orde met betrekking tot die geheimhouding. Gaan we dan ook nog even na de lunch wel weer terug naar agendapunt 5 altijd de geheimhouding van de stukken? Want dat is natuurlijk wel even van belang, dat het procedureel wel even goed vastligt. Anders zitten we met geheimhoudingsstukken die niet vastgesteld zijn door de raad, of bekrachtigd zijn door de raad. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) O, dat kan achteraf? Als het achteraf kan is het prima.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Verkoelen, u heeft antwoord gekregen op uw vraag. Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dank u voorzitter. Ja, er wordt hier wel erg makkelijk van uitgegaan dat het allemaal onder geheimhouding wordt aangeboden, maar ik zie er eigenlijk niets geheims aan, aan die gesprekken. Dus ik zou voordat we overgaan tot geheimhouding juist willen pleiten voor zoveel mogelijk openbaar. En daar waar het daadwerkelijk niet kan, dan pas eventueel geheimhouding. En op dit moment kan ik dat niet beoordelen, dus alles maar onder geheimhouding, daar ga ik niet mee akkoord. Dan wil ik echt een groot gedeelte openbaar. Maar misschien kan de wethouder toelichten waarom het

geheim zou moeten. Ik snap werkelijk waar niet waarom voor gesprekken tussen een minister en een wethouder geheimhouding zou moeten gelden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ja, ik ga ervan uit dat de wethouder ofwel zijn ondersteuning meekijkt en misschien specifiek op die vraag antwoord kan geven. Tegelijkertijd, de geheimhouding is nu nog niet bekrachtigd. Dus de stukken die u krijgt van de wethouder zullen dan op een andere manier aan u worden doorgeleid. Ik denk dat ik tot zover nu even het antwoord daarop schuldig moet blijven. Maar niet voor heel lang, ik zie de wethouder binnenstappen, dus ik ga dan gelijk het woord geven aan de wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Het wordt zo een sportieve dag op deze manier. Ja, alles wat openbaar kan, hebben we openbaar gedaan. Dat zit ook allemaal in de brief die ik gisteren heb verstuurd. Ik weet niet of de heer Van der Velden de tijd heeft gehad die te lezen, zo niet, dan kan hij die gewoon via het raadsinformatiesysteem bekijken. Dus al het openbare hebben we al reeds gedeeld. Al hetgeen wat geheim is, waar echt geheimhouding op rust, dat moeten we dus eerst nog in het college vaststellen en vervolgens – ik ben bijna buiten adem – dat gaan we zo doen. Dan ligt het direct daarna ter inzage in de kluis. Dus dan kan het nog tijdens de lunchpauze even worden bekeken. Het gaat om één A4'tje. Het is dus een door te nemen stuk. Openbaar waar het kan, dat is inderdaad de intentie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Nou, dank u wel wethouder dat u inderdaad dat sportieve wel hebt ingebracht en gebruikt in de raadsvergadering. Dan schors ik nu voor de lunchpauze en graag om 13.30 uur in de raadzaal terug. Dank.

(De vergadering is geschorst.)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 20 oktober 2022

Notulen van de raadsvergadering van 20 oktober 2022 (middagzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 13

Voorzitter: mevrouw N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

Voor de presentielijst van deze vergadering wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering

Namens het college zijn tegenwoordig de heer V.P.G. Karremans, de heer R.A.C.J. Simons en mevrouw C.M. Zeegers

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

Heropening

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dames en heren raadsleden. Welkom terug na de lunch.

7.1 Brief van burgemeester en wethouders over het presentatierapport beslisinformatie MIRT-verkenning Oeververbindingen regio Rotterdam en Rotterdamse inzet

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wij gaan door met de onderwerpen met een regulier debat. Als eerste op de agenda staat de brief van de burgemeester en wethouders over het presentatierapport beslisinformatie MIRT-verkenning Oeververbindingen regio Rotterdam. Op mijn lijst staat als eerste spreker de heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja, dank voorzitter. Ik was nog even aan het bijkomen van het document dat zojuist is gestuurd. Maar wellicht kan dat op een ander moment nog even nader worden besproken. Maar voorzitter, GroenLinks vindt het belangrijk dat deze oeververbinding er komt. Deze verbinding is ontzettend belangrijk voor school, werk en wonen tussen Zuid en Oost, om die dichter bij elkaar te krijgen. Deze verbinding zorgt er namelijk voor dat aan beide kanten van de oevers woningen kunnen worden gebouwd. Woningen die goed bereikbaar zijn en ook woningen die gebouwd worden voor bewoners van Rotterdam-Zuid. Daarmee zetten we stappen om de woningcrisis in de stad aan te pakken. Deze oeververbinding moet ons inziens wel geschikt zijn voor fietsers, voetgangers en snel openbaar vervoer. Het liefst zagen we dit net als de voltallige raad als een tunnelvariant door middel van een metro van Kralingse Zoom naar het Zuidplein. Maar een aantal weken geleden werden we helaas verrast omdat het college een besluit had genomen voor een brug met een tramvariant. Dit werd via de media naar de buitenwereld gecommuniceerd, maar niet naar diegenen die al jarenlang deelnamen aan het participatieproces. We hebben de wethouder hierop aangesproken tijdens de commissie en hij heeft hiervoor zijn diepe excuses aangeboden en beterschap beloofd. Ook heeft hij toegezegd om afgelopen vrijdag langs te gaan bij de bewoners van de Eschpolder. Mijn eerste vraag is: bent u langs geweest en zo ja, wat heeft u meegenomen uit dat gesprek? Maar dan voorzitter, over de metro. Uit alle bevindingen blijkt dat een hoogwaardige

openbaar vervoerverbinding alsmede de kwaliteit veel meer bijdraagt aan de doelstellingen rondom bereikbaarheid, verstedelijking en kansen voor mensen. De metro trekt meer reizigers, de snelheid van de metro ligt 45% hoger dan van de tram en de metro ontlast het bestaande netwerk ook meer dan de tram. Daarom voorzitter, kom ik met de eerste motie, 'Kom met de metro over de brug', waarin GroenLinks het college verzoekt dat als er wordt gekozen voor een brug als oeververbinding, te onderzoeken wat er nodig is om een metroverbinding over de brug mogelijk te maken en deze afweging ter besluitvorming voor te leggen aan de gemeenteraad.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef het woord aan de heer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Dank u wel voorzitter. Als ik de heer Biljoen goed beluister dan vraagt hij in deze motie om een metro over de brug mogelijk te maken. In de commissie en ook bij de technische vragen is aangegeven dat de capaciteit van de tramverbinding eigenlijk voldoende is, dat die ook nog in de toekomst kan worden uitgebreid en dat de metro eigenlijk overcapaciteit zal hebben, dus dat die maar voor 30% bezet zou zijn. De metro is in de exploitatie ook duurder. Dat maakt het dan ook een dure en qua capaciteit onnodig grote verbinding. Kunt u daar wat over zeggen?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Jazeker. Dank mijnheer Becker voor deze vraag. Zoals u inderdaad terecht al aangaf, ligt de tramcapaciteit op 80%, dus dat betekent dat we nog maar 20% uitbreidingsmogelijkheden hebben. Voor de metro is dat 30%. Dat betekent dat we 70% extra ruimte hebben in de toekomst.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Ja, het ligt op 80%, als hij elke vijf minuten rijdt. Dan heb je nog ruimte om hem frequenter te laten rijden en om meer wagons toe te voegen, dus dat kan nog uitgebreid worden. De capaciteit van die tram voldoet dus voorlopig meer dan voldoende. Met metro kies je gewoon voor een dure optie. We hebben het nu recentelijk over de RET, waar de bezettingsgraden van bepaalde tramlijnen laag zijn. Dan krijg je dus wel, niet alleen een heel dure optie, maar ook een optie die duur is in de exploitatie. Dat is dus wel iets waarom er nu ook voor een tram wordt gekozen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, nee, laten we de commissie niet overdoen. Het is heel duidelijk. Er is 20%. Kijk, als de tram inderdaad wordt ingezet, wordt er 80% benut en is er nog 20% restcapaciteit. Sowieso als je kijkt naar het aantal reizigers dat een tram kan vervoeren, ook al wordt deze gekoppeld, komt dit bij lange na niet aan het aantal reizigers dat in een metro past. Daarom heb ik deze motie ingediend. Dan vervolg ik voorzitter. Voordat de bouw van de oeververbinding daadwerkelijk start, zijn we decennia verder. We weten niet hoe het openbaar vervoer van de toekomst eruitziet, hoe dit zich zal verplaatsen en wat tegen die tijd de kosten zijn voor de aanschaf en het onderhoud. Daarom voorzitter de volgende motie, 'Sluit de metro niet uit', waarbij we het college verzoeken om bij de uitwerking van een brugvariant proactief rekening te houden met een draagconstructie voor een zo hoogwaardig mogelijk OV-systeem en daarmee flexibiliteit in te bouwen voor de ontwikkeling van nieuwe OV-systemen richting de toekomst.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Biljoen heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Kom met de metro over de brug

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van agendapunt 7.1 Brief van burgemeester en wethouders over het presentatierapport beslisinformatie MIRT-verkenning Oeververbindingen regio Rotterdam en Rotterdamse inzet;

constaterende dat:

- de MIRT-verkenning gericht is op een samenhangend pakket aan maatregelen waaronder een hoogwaardige ov-verbinding tussen Zuidplein en Kralingse Zoom;
- de oeververbinding de ontbrekende schakel in het netwerk is om het groeiend aantal reizigers via het ov-systeem te vervoeren;
- het college ervoor kiest om een hoogwaardige ov-verbinding als tramkwaliteit uit te werken;

overwegende dat:

- een nieuwe oeververbinding een investering is in de ontwikkelingskansen en bewegingsvrijheid van mensen;
- de oeververbinding niet alleen een verbinding is tussen noord en zuid maar ook bereikbaarheidsknooppunten in het netwerk van de Zuidelijke Randstad oplost zoals het knooppunt rondom metrostation Beurs;
- de metro een belangrijke bijdrage levert aan de doelstellingen rondom bereikbaarheid, verstedelijking en kansen voor mensen;
- de metro meer reizigers trekt dan de tram;
- de snelheid van de metro tot wel 45% hoger ligt dan de tram;
- de metro de robuustheid van het netwerk meer verbetert dan de tram;
- de metro het bestaande netwerk meer ontlast dan de tram;

verzoekt het college:

- als wordt gekozen voor een brug als oeververbinding, te onderzoeken wat er nodig is om een metroverbinding over de brug mogelijk te maken;
- deze afweging ter besluitvorming voor te leggen aan de gemeenteraad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.H. Biljoen

Motie 2. Sluit de metro niet uit

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van agendapunt 7.1 Brief van burgemeester en wethouders over het presentatierapport beslisinformatie MIRT-verkenning Oeververbindingen regio Rotterdam en Rotterdamse inzet;

constaterende dat:

- de MIRT-verkenning gericht is op een samenhangend pakket aan maatregelen waaronder een hoogwaardige ov-verbinding tussen Zuidplein en Kralingse Zoom;
- de oeververbinding de ontbrekende schakel in het netwerk is om het groeiend aantal reizigers via het ov-systeem te vervoeren;
- het college ervoor kiest om een hoogwaardige ov-verbinding als tramkwaliteit uit te werken;

overwegende dat:

- een nieuwe oeververbinding een investering is in de ontwikkelingskansen en bewegingsvrijheid van mensen;
- de oeververbinding niet alleen een verbinding is tussen noord en zuid maar ook bereikbaarheidsknelpunten in het netwerk van de Zuidelijke Randstad oplost zoals het knelpunt rondom metrostation Beurs;
- de hoogwaardige ov-verbinding een belangrijke bijdrage levert aan de doelstellingen rondom bereikbaarheid, verstedelijking en kansen voor mensen;

verzoekt het college:

- bij de uitwerking van een brugvariant proactief rekening te houden met een draagconstructie voor een zo hoogwaardig mogelijk ov-systeem en daarmee flexibiliteit inbouwen voor de ontwikkeling van nieuwe ov-systemen richting de toekomst;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.H. Biljoen

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De volgende spreker op mijn lijst (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) O, mijnheer Biljoen, aan u nog het woord. Ik ging ervan uit dat u uw bijdrage al had afgerond. Aan u het woord.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja, nee, ik was geïnspireerd door mevrouw Verkoelen die er 53 had ingediend, dus ik dacht: ik kan hier ook nog wel even blijven staan. Nee, maar dan voorzitter, ik heb in de commissie ook aandacht gevraagd voor de nautische veiligheid. De Rijkshavenmeester, de Koninklijke Binnenvaart Nederland, MARIN en vele anderen maken zich zorgen. En ons inziens ook gewoon terecht. Zoals de wethouder ook aangaf in de commissie staan we nog wel in een beginfase, maar ook mijn zorgen zijn nog niet helemaal weggenomen. De Centrale Commissie voor de Rijnvaart wordt pas in een later stadium geraadpleegd en de gevolgen voor de leefomgeving zijn nog niet helemaal duidelijk. Daarom voorzitter, dien ik de motie 'Maatschappelijke effecten oeververbinding' in, waarin GroenLinks het college verzoekt om ten behoeve van een goede belangenafweging in de planuitwerking de maatschappelijke effecten in beeld te brengen, zoals het verlies aan natuurwaarde, de gevolgen voor de leefomgeving en ook de economische gevolgen voor de binnenvaartsector.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mijnheer Biljoen. U heeft nog een interruptie van de heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Vorige week hebben we het uitgebreid behandeld in de commissie, vandaag hier. Er is eigenlijk iets waar ik GroenLinks al die tijd niet over heb gehoord, wat mij toch verbaast, want hun naam is niet voor niets GroenLinks. Ik hoor GroenLinks eigenlijk helemaal niet over het verlies van de natuurwaarde, over het verlies van de Eschpolder. U pleit ook eventueel voor een metro over de brug. Als die brug wordt aangelegd gaat dat ook ten koste van natuur. Wat is uw standpunt hieromtrent?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Biljoen, aan u het woord.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, het standpunt van GroenLinks is dat er een oeververbinding moet komen. Dat ten eerste. In de commissie heb ik daadwerkelijk wel gepleit ook voor compensatie voor natuur. Wij dienen ook samen met een aantal andere partijen de compensatie voor natuur in. Maar ik ben niet de eerste indiener, dus die zal later nog even terugkomen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Dus GroenLinks gaat akkoord met het slopen van een bijzonder natuurgebied, waar veel biodiversiteit is, waar veel stadsnatuur is. U vindt het eigenlijk prima als daar een brug komt, als het maar gecompenseerd wordt. Dan krijgen we natuurlijk weer een paar struikjes, dan krijgen we een paar boompjes die niet hoger worden dan één, twee meter. Het standpunt van GroenLinks verbaast me enigszins. Waarom strijdt u niet gewoon voor behoud van het groen dat er nu al is?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, de planuitwerking moet nog worden gemaakt. We weten niet hoe groot de bocht wordt afgesneden als de bocht überhaupt moet worden afgesneden. Wij pleiten sowieso voor behoud van natuur, maar wij denken ook gewoon na en wij staan ook gewoon voor deze nieuwe oeververbinding die er moet komen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dan heb ik nog een vraag. Stel nu dat de gemeenteraad besluit tot een oeververbinding met de auto en metro. Wat is dan het standpunt van GroenLinks? Ik vind u namelijk helemaal niet helder in uw standpunt. U wilt een oeververbinding of wilt u nu geen oeververbinding? Wilt u nu natuur of wilt u een beetje compensatie van de natuur? Geef nu eens hom of kuit. Waar staat u nu voor GroenLinks?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, ik zal het nog één keer zeggen. GroenLinks staat voor een oeververbinding tussen Zuid en Oost. Dat is waar wij voor staan.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Een oeververbinding tussen Zuid en Oost op deze plek? Ook als het ten koste gaat van kostbaar groen?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Voorzitter, er is een voorkeursvariant van het college. Het college gaat daar nu mee naar het BO-MIRT en de uitkomsten daarvan worden hier weer besproken in de raad. Laten we die discussie tegen die tijd dan verder oppakken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Van der Velden, aan u het woord.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Nou ja, ik ben wel benieuwd hoe GroenLinks dan de bezwaren van de bewoners taxeert. Ik ben wel benieuwd hoe GroenLinks de bezwaren van natuurorganisaties taxeert. Ik vind het eigenlijk een... ja, hoe ziet u dat? Wat zegt u nu bijvoorbeeld tegen de bewoners? Van: ik vind het wel best die oeververbinding, ook al gaat

het zorgen voor meer luchtvervuiling, meer CO₂-uitstoot, meer verlies van de natuur? Maar goed, zegt u het maar.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Biljoen, aan u het woord.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, ik heb het er al eerder over gehad. Ik ken de bewoners van de Eschpolder, ik ken de bewoners van de Veranda, ik ben meermaals bij hen langs geweest. Al hun zorgen neem ik mee in alle beraadslagingen. En ik onderstreep ook de wens van deze raad, ook in de vorige periode, dat wij een ov-verbinding willen, een oeververbinding. Wij willen meer wonen meer mogelijk maken. Wij willen werken daar faciliteren. Het college zet nu de eerste stappen daarnaartoe en wij steunen tot op zekere hoogte de eerste stappen daarnaartoe en zullen kijken hoe dit nu verder loopt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Biljoen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Maatschappelijke effecten oeververbinding

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van agendapunt 7.1 Brief van burgemeester en wethouders over het presentatierapport beslisinformatie MIRT-verkenning Oeververbindingen regio Rotterdam en Rotterdamse inzet;

constaterende dat:

- het college zich inzet om een nieuwe oeververbinding in de vorm van een brug te realiseren in bocht A;

overwegende dat:

- onderzoek van het Maritime Research Institute Netherlands (MARIN) heeft aangetoond dat een brug op deze locatie nautisch onveilig en -acceptabel is;
- de keuze voor maatregelen op de rivier, zoals een inhaalverbod of andere typen verkeersregulering zal leiden tot een afwaardering van de vaarweg;
- het afwaarderen van de vaarweg ervoor zorgt dat het Rotterdamse binnenvaartproduct fors minder concurrerend wordt en een negatief effect heeft op het realiseren van de gestelde milieu en klimaatdoelen;

verzoekt het college:

- ten behoeve van een goede belangenafweging in de planuitwerking de maatschappelijke effecten in beeld te brengen zoals het verlies aan natuurwaarden, de gevolgen voor de leefomgeving en ook de economische gevolgen voor de binnenvaartsector;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.H. Biljoen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De volgende spreker op mijn lijst is de heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Dank u voorzitter. Ja, wat valt er nu eigenlijk vandaag nog te zeggen wat niet al in de commissie is gezegd. Nagenoeg iedereen ziet wel het belang in van een oeververbinding en iedereen wenst een tunnel. Ook Leefbaar Rotterdam heeft die wens.

Maar tussen wens en werkelijkheid zit een wereld van verschil en de wethouder is daar in de commissie ook heel duidelijk over geweest. De enige werkelijke weg bevindt zich in de buitenlucht, namelijk een brug. Om nu nog te pleiten voor een tunnel doet mij een beetje denken aan hoe ik zelf destijds een verlanglijstje invulde toen ik nog in Sinterklaas geloofde. Met stip bovenaan stond namelijk een hondje. Ik had die gezien in een tv-reclame voor toiletpapier en daar droomde ik van. Maar verwachtte ik nu echt dat op 5 december een blonde labradorpuppy uit de zak van Sinterklaas zou huppelen? Nee, natuurlijk niet. Diep in mijn hart wist ik echt wel dat dat altijd een droom zou blijven. Een heel mooie droom weliswaar, maar niet meer dan dat. Gaat een brug invloed hebben op de aanlandplaatsen op de noord- en de zuidoever? Ja, natuurlijk gaan daar dingen veranderen. Mijn dringende verzoek aan de wethouder is daarom om ook bij de ontwerpfase de bewoners hier zeer nauw bij te betrekken. Het is tenslotte hun achtertuin. Hetzelfde geldt uiteraard voor de nautische wereld. Zonder betrokkenheid van hen is er wat betreft Leefbaar Rotterdam überhaupt geen ontwerpfase. Voorzitter, graag wil ik nog benadrukken dat het hier niet alleen gaat om een oeververbinding, maar om een heel waardevolle uitbreiding van het ov-netwerk. Een uitbreiding die broodnodig is en iedereen die daarover twijfelt moet eens in de spits met de RET reizen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mijnheer Van Drunen. Dan geef ik nu het woord aan de heer Kuzu.

De heer **KUZU** (denk). Ja voorzitter, het zal u niet ontgaan zijn, wij hebben hier uitgebreid over gesproken in de commissie en inderdaad vroeg ik me af wat je eigenlijk nog kunt toevoegen aan het prachtige commissiedebat dat we destijds hebben gehad. Ja voorzitter, iedereen wilde een metroverbinding. Dat wilden wij ook. Maar uiteindelijk is de keuze: willen we helemaal niets of willen we uiteindelijk toch een brug met een hoogwaardige ov-verbinding met ruimte voor voetgangers, fiets en auto, autoluw dan. Voorzitter, 10 november is dan de belangrijke dag waarop wij meer te weten zullen komen of het allemaal doorgaat, want dan valt er een besluit in Den Haag en dan kunnen wij ook weer verder praten. Het zal vandaag niet de laatste keer zijn dat wij hierover praten. Dan kunnen wij verder praten over hoe we dan verdergaan met het proces. Maar ik vraag me af voorzitter, en die oproep zou ik echt willen doen aan alle collega's hier vandaag in de raad, hoe vaak krijg je nu de kans in de lokale politiek om de grote ambities die je hebt voor de stad dichterbij de werkelijkheid te brengen? Wij moedigen dan ook aan dat de wethouder de mouwen heeft opgestroopt en voortvarend aan de slag is gegaan met het bewerkstelligen van een droom voor veel Rotterdammers. Voor die toekomstige studenten op de universiteit of de hogeschool die nu minstens drie kwartier moeten reizen om op school te komen. Voor die wijken op Zuid zoals Hillesluis, die enorm kunnen opbloeien, voor die bewoners van zo'n 70.000 woningen die op de oostflank gepland staan. Net zoals de komst van de Erasmusbrug in de jaren negentig een impuls gaf aan de Kop van Zuid en Katendrecht kan dit onze stad een enorme impuls geven. En voorzitter, uiteraard zijn er ook zorgen. Zo hebben wij tijdens de commissievergadering onze zorgen geuit over de nautische veiligheid. Wat ons betreft is daar door de wethouder adequaat op geantwoord. En ook het participatietraject verdient niet de schoonheidsprijs. Uiteraard moeten de bewoners van zowel De Esch als De Veranda weer aangehaakt raken bij het proces. De wethouder gaf aan daarmee aan de slag te gaan. Concreet vraag ik hem: heeft hij daar al actie op ondernomen? Voorzitter, afsluitend, dit is history in the making. Laten we dat niet vergeten. Wij wensen de wethouder daarom ook succes de komende dagen en vragen hem de mouwen extra op te stropen om de komende weken de lobby die hij reeds is gestart, te intensiveren. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel. Ik kijk naar de heer Becker. Mijnheer Becker, aan u het woord.

De heer **BECKER** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Ja, ook wij hadden die metrotunnel in ons verkiezingsprogramma staan en het stond zelfs in het coalitieakkoord. Maar we zijn ingehaald door de realiteit, want dat bleek financieel niet haalbaar. En dan is het: of een brug of geen oeververbinding. En de voordelen van die oeververbinding die net al genoemd zijn, zijn gigantisch. Het zal een enorme impact hebben op Rotterdam en op de kansengelijkheid in deze stad. Ik ga mijn vorige sprekers niet herhalen, maar het moet in deze stad niet uitmaken of je in Hillesluis opgroeit of in Kralingen. En deze brug gaat niet alleen letterlijk maar ook figuurlijk een brug slaan. Maar dat maakt het voor bepaalde bewoners, specifiek de bewoners van De Esch, van De Veranda, van Kralingen niet minder pijnlijk. Die hadden de verwachting dat het een tunnel zou worden. Dat is helaas niet zo. Dat participatieproces vinden wij dus ook heel belangrijk. De wethouder heeft er ook excuses voor aangeboden. Maar als we straks die planfase ingaan is het ook belangrijk dat al die betrokkenen betrokken blijven. Want we hebben naar ze geluisterd en ik hoop ook dat ze zich gehoord voelen. Er werd net door GroenLinks al wat aangekondigd. We hebben ook in de gesprekken in Kralingen en specifiek in De Esch gehoord dat het afgraven van die polder dat mensen daar echt mee zitten. Daarom dienen we de motie 'Compensatie groen in De Esch' in. Dat doen we samen met D66, DENK, Leefbaar Rotterdam en GroenLinks. Daarin roepen we op om in de planfase te kijken naar het compenseren van het groen en ook met de wijkraad Kralingen en met de bewoners van Kralingen en De Esch daarover in gesprek te gaan. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Ja, dank u wel. Er zitten heel veel handtekeningen bij, dus er zit nog een tweede bladzijde bij. Daarnaast wil ik oproepen, dit is een brug voor die kansengelijkheid die de stad moet verbinden. Maar dit is ook niet de brug van dit college, dit is niet de brug van deze gemeenteraad, er zullen nog minimaal twee gemeenteraden na ons zijn die met deze brug bezig zullen zijn. Dus laten we ook de brug slaan en samen in die planfase kijken dat die brug aan de juiste randvoorwaarden voldoet. We hebben het in de commissie besproken, maar dat zijn nautische randvoorwaarden, dat is de verkeersafwikkeling, dat is die participatie, die betrokkenheid van bewoners, maar dat is ook dat groen waarover we net die motie indienen. Dus ik vraag u ook, want in een volgend college is misschien mijnheer Moti weer wethouder en misschien is hij straks degene die daar het lintje doorknipt, dus laten we ook samen met z'n allen zorgen dat dit de brug van ons allemaal wordt en van alle Rotterdammers. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Becker heeft de volgende motie ingediend.

Motie 4. Compensatie groen in de Esch

"De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022, ter bespreking van het presentatierapport beslisinformatie MIRT-verkenning Oeververbindingen regio Rotterdam en Rotterdamse inzet;

constaterende dat:

- het college een voorkeur heeft uitgesproken voor een stadsbrug in op locatie A in de bocht met daaroverheen een hoogwaardige tram, langzaam verkeer en auto's;

overwegende dat:

- de polder De Esch een stuk hoogwaardige natuur is in onze stad;
- deze polder onderdeel is van de groene strook/corridor tussen de Esch en de Kralingse Plas;
- veel Rotterdammers genieten van deze groene corridor;

- de Eschpolder onderdak biedt aan veel vogels (zowel trekvogels als overwinteraars) en er worden bijzondere vogels gesignaleerd. Waarmee dit een uiterst bijzonder stukje stadsnatuur betreft;
- door de komst van de nieuwe stadsbrug een deel van de oever van de Esch afgegraven zal moeten worden om de aanlanding van de brug te kunnen realiseren;

verzoekt het college:

- in de planfase te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om het groen wat door de komst van de brug moet verdwijnen te compenseren elders in de wijk;
- en daarnaast te onderzoeken hoe het groene woonmilieu van Kralingen en de groene Corridor (tussen Kralingse Plas en de Esch) behouden en versterkt kan worden;
- hierbij de wijkraad en bewoners van Kralingen (waaronder de bewoners van De Esch) te betrekken;
- dit terug te koppelen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S.J.C. Becker, M.S. Abrahamse, I. van Wifferen, B. van Schaik, B. van Drunen, T. Kuzu en M.H. Biljoen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De volgende spreker is de heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Ja voorzitter, ik heb niet meer zoveel spreektijd, dus ik had gehoopt dat ik me bij de vorige sprekers kon aansluiten maar dat is niet het geval. Voorzitter, de PvdA-fractie is nog steeds gewoon een voorstander van een oeververbinding met een tunnel en een metro, omdat we geloven dat je zoiets niet bouwt voor de komende tien, twintig jaar, tot 2040, waar heel veel berekeningen op zijn gemaakt. Maar zoiets bouw je voor de komende honderd jaar. En zo'n tunnel mag je ook volgens de wet in negentig jaar afschrijven. Maar goed, ik ga dat standpunt niet herhalen. In de commissie hebben we het daar lang over gehad. Waar ik het nu wel over wil hebben is hoe met het omgevingsberaad is omgegaan. Het omgevingsberaad van bewoners, belangenvertegenwoordigers, werkgeversvertegenwoordigers, die met zijn allen vier jaar lang hebben gepraat over: wat vinden wij nu de beste oeververbinding. En eigenlijk is naar hen helemaal niet geluisterd. Want voordat zij hun advies konden uitbrengen was het besluit al genomen. En wij vinden dat een slechte zaak, dat je op die manier vier jaar lang mensen in de waan laat dat ze wat te zeggen hebben, dat ze mee kunnen praten, maar eigenlijk helemaal niet. En laat nu net deze groepen allemaal een advies hebben gegeven ook voor die tunnel met metro, en al dan niet een tunnel met een tram die dan weer uitgebouwd kan worden tot een metro. En ik vind en de PvdA vindt dat dat advies serieus moet worden genomen en daarvoor hebben we een motie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Moti heeft de volgende motie ingediend.

Motie 5. Dump de participatie niet in de rivier

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van 'Brief van burgemeester en wethouders over het presentatierapport beslisinformatie MIRT-verkenning Oeververbindingen regio Rotterdam en Rotterdamse inzet';

constaterende dat:

- in het kader van de participatieaanpak er een Omgevingsberaad is opgericht bestaande uit o.a. bewoners en bewonersverenigingen, wijkraden, werkgevers- en brancheverenigingen, belangenbehartigers, etc. om advies te geven over de 3de Oeververbinding;
- het college nog voordat het Omgevingsberaad haar advies heeft kunnen geven al een standpunt heeft ingenomen voor een brug als nieuwe oeververbinding;

overwegende dat:

- het college het jarenlange participatietraject hiermee in de prullenbak heeft gegooid door het advies niet te wegen in haar besluit;
- de participatie hiermee een wassen neus is geweest en dit niet bijdraagt aan het vertrouwen in de politiek;

voorts overwegende dat:

- het advies van het Omgevingsberaad luidt: "Ten aanzien van de deelstudie Oeververbinding & OV is op de lange termijn, denkend vanuit een toekomstbestendig perspectief, een multimodale tunnelverbinding voor metro en langzaam verkeer de beste oplossing. Mocht voor de kortere termijn blijken dat dit niet haalbaar is, dan adviseert het Omgevingsberaad een tunnel voor de modaliteiten tram en langzaam verkeer, zodanig te realiseren dat een metroverbinding op de lange termijn alsnog kan worden gerealiseerd.";
- een tunnel tevens beter inpasbaar is aan beide oevers en minder hinder creëert aangaande de verkeersveiligheid op het water;

roept het college op:

- het advies van het omgevingsberaad over te nemen en te kiezen voor een multimodale tunnelverbinding;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R. Moti, T.S.J. Coşkun en P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De volgende spreker is de heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Dank u wel voorzitter. Een kleine winstwaarschuwing, het is wel enigszins een herhaling van zetten, want ik denk dat ook door de uitgebreide commissievergadering we allemaal wel redelijk op één lijn zijn gekomen. Voorzitter, op Twitter circuleert de hashtag #teamtunnel. De hashtag #teambrug komt overigens ook wel eens voor op Twitter, maar over het algemeen niet in relatie tot de nieuwe oeververbinding. En was niet ongeveer iedereen in Rotterdam van team tunnel? Het stond ongeveer in elk verkiezingsprogramma. Het omgevingsberaad zit in team tunnel, het Q-team zit in team tunnel, we zijn allemaal van team tunnel. En wat mij betreft spreken we dat vandaag ook nog eens uit, dat dat ook onze wens als stad ook is, breed gedragen. En tegelijk, en daar hebben we echt wel wat mee zitten worstelen, heeft namelijk dat team tunnel ook wel een beetje het gehalte van dromen over een landhuis met een zwembad. Het is misschien mooi om over te dromen, maar voor slechts weinigen weggelegd. En blijkbaar liggen er in Den Haag kansen om niet met een landhuis met zwembad weg te komen, maar wel met een mooie twee-onder-een-kapwoning. Of zoals het in de wereld van de oeververbindingen dan heet, een brug. Voorzitter, we zien met de deskundigen flink wat problemen in die brug. En daarom

dienen wij ook samen met CDA en GroenLinks een motie in, met als titel 'Een gegeven brug (niet) in de bek kijken'. Ik pak hem even.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Vonk, een technisch punt waarop ik even uw aandacht wil vestigen. Aangezien de fractie van het CDA niet aanwezig is in de vergadering en niet heeft in kunnen tekenen, kan de motie dus niet mede worden ingediend door het CDA.

De heer **VONK** (cu). Even in technische tijd dan, want hoe werkt dat dan? Want een motie is natuurlijk al ver van tevoren gemaakt met namen en logo's. Moet dat dan even doorgekrast worden? Het mag hoor, maar. Ja?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik kan me voorstellen dat u daar een streep doorheen trekt en even ook bij de ondertekening dat doortrekt, zodat duidelijk is dat het CDA niet de medeondertekenaar is.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter, ik vind het wel een mooi politiek punt om een streep door het CDA te zetten.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Vonk, die woorden laten we even voor wat het is.

De heer **VONK** (cu). Ik vond het te leuk. Dank u wel. Ik denk dat de heer Segers mij dat wel vergeeft voorzitter. Maar het is wel een belangrijke motie, 'Een gegeven brug (niet) in de bek kijken'. Hij roept op: maak duidelijk in Den Haag dat we graag een tunnel willen. Haal ondertussen het geld voor de brug op en aanvaard die in dankbaarheid, maar alleen ook als die goed in te passen is, en zorg dat bewoners en de experts een volwaardige rol krijgen in het inpassingsproces. En als ik het heb over inpassen, dan bedoel ik inpassen in de wijk, in de natuur, in rijksmonumenten en met de bewoners. U heeft de wijkraden, het Q-team, en het omgevingsberaad al één keer slecht behandeld, maar laten we dan proberen dat in het vervolg te vermijden en dat nog echt helemaal goed te maken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Vonk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 6. Een gegeven brug (niet) in de bek kijken

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 20 oktober 2022, ter bespreking van de Rotterdamse inzet voor een nieuwe oeververbinding;

constaterende dat:

- er een brede wens in raad en samenleving is om de nieuwe oeververbinding in de vorm van een tunnel uit te voeren, zodat het 'rondje metro' afgemaakt kan worden;
- zowel Omgevingsberaad als het Qteam in hun advies de voorkeur geven aan een tunnel voor metro en langzaam verkeer;

overwegende dat:

- het college heeft besloten in te zetten op een brug als nieuwe oeververbinding;
- hierbij forse inpassingsproblemen te voorzien zijn, zoals de barrière in de wijken op de beide oevers, pijlers die de nautische vaarweg degraderen, afgraven van natuur, rijksmonumenten die in de weg staan, etc.;

spreekt uit:

- de wens voor een tunnel geschikt voor metro en langzaam verkeer nogmaals te onderstrepen;
- de realiteit onder ogen te zien dat we de last van een tunnel als stad niet kunnen dragen en vooralsnog geen middelen van het rijk of derden beschikbaar komen om Rotterdam daarin tegemoet te komen;

verzoekt het college:

- het benodigde financiële commitment van het rijk voor een brug 'binnen te halen';
- in de uitwerking te zorgen voor een pakket aan wijkverbeteringsmaatregelen op beide oevers - in nauw overleg met bewoners, compensatie van verloren natuur, verplaatsing van de rijksmonumenten en veilige nautische oplossing die vlotte doorvaart blijft garanderen;
- indien blijkt dat de inpassingsproblemen onoverkomelijk groot zijn opnieuw met het rijk in gesprek te gaan om tot een passend alternatief te komen, zoals een tunnel of een andere locatie;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk en M.H. Biljoen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja voorzitter, aanvankelijk zaten wij op het spoor van de tunnel. Wij zijn gaan twijfelen, ook met de heel duidelijke informatie van de wethouder over hoe men in Den Haag over de kansen denkt. Wij hadden echt behoefte om dat ook zwart-op-wit te zien. We danken de wethouder voor de snelle actie om ook nog in de lunchpauze kennis te nemen van een aantal beraadslagingen in Den Haag. Onze afdrank daarvan is dat inderdaad wel aannemelijk te maken is dat dat signaal inderdaad logisch is. Wij maken dat ook mee. Toch zouden wij de wethouder willen oproepen om de wens door te blijven geven dat wij die tunnel graag willen en Den Haag steeds de uitspraak te laten ontlokken dat dat ook echt niet mogelijk is. Want op die manier krijgen we ook echt zekerheid. We vertrouwen niet alleen op uw blauwe ogen, dat ook echt de zekerheid er is dat Den Haag die financiering ons niet gunt, om het maar even zo te zeggen. En voorzitter, als het dan toch een brug wordt, dan ook graag eentje die ons niet alleen zakelijk naar de overkant kan brengen, maar een brug die uitermate prettig is om te verblijven. Zodat we optimaal kunnen genieten van Rotterdam als waterstad. En voorzitter, uiteraard kiezen we daarbij dan ook als uitgangspunt dat auto's niet harder gaan dan 30 kilometer per uur. Daarom dienen we samen met GroenLinks de motie in 'Een brug om te flaneren'.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Vonk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 7. Een brug om te flaneren

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van de Rotterdamse inzet voor een nieuwe oeververbinding;

constaterende dat:

- het college zich inzet om een nieuwe oeververbinding in de vorm van een brug te realiseren;

overwegende dat:

- het voordeel van een brug boven een tunnel is dat er meer van de omgeving te zien en te beleven is;

verzoekt het college:

- in de uitwerking te zorgen voor een brug met het karakter van een promenade waarbij de brug niet alleen dient als verbinding om van A naar B te komen, maar nadrukkelijk ook een verblijfskarakter heeft;
- bij het ontwerp hier rekening mee te doen houden, bijvoorbeeld door veel ruimte te maken voor voetgangers, het plaatsen van zitobjecten en verrekijkers;
- de snelheid op de brug voor alle verkeer te maximaliseren op 30 kilometer per uur als (doorstroom)onderzoek laat zien dat dit haalbaar is;
- tevens te onderzoeken welk snelheidsregime wenselijk is voor nieuwe vormen van vervoer;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk en M.H. Biljoen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter, ten slotte, mocht het dan toch niet lukken met die brug, omdat die bijvoorbeeld toch niet goed in blijkt te passen in al die voorwaarden die we hier hebben, dan zou je willen oproepen: niet te lang doormodderen, maar terug naar de tafel in Den Haag. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mijnheer Vonk. Dan geef ik nu het woord aan de heer Oostdijk.

De heer **OOSTDIJK** (fvd). Dank u wel voorzitter. Ja, als laatste spreker heb je natuurlijk een grote kans op herhaling. Dat is alvast een waarschuwing. Voorzitter, het verbinden van de noord- met de zuidkant zal een positieve ontwikkeling betekenen voor beide stadsdelen. Zowel op het fysieke als het sociaal-maatschappelijke vlak. Helaas was positiviteit niet het heersende gevoel bij de direct omwonenden, zoals we hebben kunnen horen op de insprekavond toen de diverse belanghebbenden hun bezwaren kenbaar maakten aan de raads- en commissieleden. Ook wij zien liever een tunnel, zodat de bewoners en de omgeving zo min mogelijk overlast ondervinden van deze verbinding. Ook wordt daarmee de groenstrook in De Esch ongemoeid gelaten. De realiteit is echter anders. De wethouder heeft aangegeven dat het om financiële redenen helaas niet mogelijk is om deze voorkeur te realiseren en het hoogst haalbare een brug is. Dat dit omgevingstechnische en ook nautische uitdagingen met zich meebrengt, is duidelijk geworden en die zullen eerst naar tevredenheid moeten worden behandeld. Mij bereiken met name van de nautische kant berichten die mij zorgen baren. We denken echter dat als de eerdergenoemde bezwaren serieus door het college worden meegenomen in het uiteindelijke plan, de voordelen uiteindelijk gaan opwegen tegen de nadelen. Een van die voordelen is wat ons betreft dat er autoverkeer over de brug zal worden toegestaan. Een absolute pre wanneer toekomstige bewoners zich naar hun nog te realiseren woning willen verplaatsen of voor het

bedrijfsmatige gemotoriseerde verkeer, maar ook bewoners die afhankelijk zijn van een auto, zoals bijvoorbeeld gehandicaptenvervoer, hiervan gebruik kunnen maken. Wel wil ik blijven benadrukken dat onze voorkeur uit blijft gaan naar een tunnel. Ik heb wel een vraag voor de wethouder die in de afgelopen periode zover ik weet onbeantwoord is gebleven, namelijk wat zijn plannen zijn met de twee boerderijen in De Esch die zoals het er nu uit ziet zullen moeten verdwijnen met de brugvariant. Wat gaat daarmee gebeuren? Kan de wethouder daar ons iets meer over vertellen? Tot zover. Dank.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mijnheer Oostdijk. Ik geef nu het woord aan mevrouw Verkoelen. Mijnheer Oostdijk, u kunt uw knop indrukken, anders loopt uw tijd door.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). Voorzitter, een goede en adequate infrastructuur ligt aan de basis van elke stedelijke ontwikkeling. Om dus Rotterdam-Zuid, een gebied zo groot als Eindhoven te ontsluiten, is een derde oeververbinding dringend nodig. Daarnaast voorzitter, als we als Rotterdam mee willen blijven doen als een metropoolregio van formaat, heeft onze stad dringend een metroringleiding nodig. En ondanks dat deze metroverbinding door de gehele Rotterdamse raad omarmd is als de gewenste derde oeververbinding, begrijpt 50PLUS dat in deze tijden van crisis de wethouder deze verbinding als veel te duur opzij zet. Slordig van de wethouder is natuurlijk wel dat de wethouder voor zijn beurt heeft gesproken en niet de zorgvuldigheid en het respect heeft weten op te brengen om de resultaten van het MIRT af te wachten. Dat andere regiegemeenten zo slordig en onverantwoord omgaan met het participatieproces, ontslaat toch niet onze eigen wethouder om daar wel rekening mee te houden? Ook moet 50PLUS Rotterdam van het hart dat de wethouder wel een heel erg magere onderbouwing heeft gegeven bij zijn keuze om te komen tot een voorkeursalternatief voor een brug. 50PLUS daarentegen bouwt zeker geen bruggen op drijfzand. Dus voorzitter, wil 50PLUS Rotterdam de wethouder toch wat meer inhoudelijke handvatten meegeven om de onderhandelingen in het BO-MIRT van 10 november beter in te kunnen gaan. Randvoorwaarde voor Rotterdam is altijd geweest dat wij als stad een hoogwaardige snelle infrastructuur nodig hebben. En anders dan de wethouder wil 50PLUS die ambitie in haar keuze toch zo dicht mogelijk blijven benaderen. Want tenslotte bouwen we infrastructuur niet voor vier jaar maar voor honderd jaar. Als dan een metroringleiding voor dit moment te hoog gegrepen is, laten we ons toch niet afschepen met een surrogaatoplossing van een brug? Want anders dan bij de Erasmusbrug, die als belangrijkste randvoorwaarde de functie had om de fysieke zichtbaarheid tussen twee stadsdelen met het centrum te laten zien, gaat het hier gewoon om een zeer functionele verbinding. De economie moet draaien, de mensen moeten van A naar B bewegen, de stad moet als één geheel gaan functioneren. En de brug is daar geen alternatief voor.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Verkoelen, u heeft een interruptie van de heer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Dank u wel voorzitter. Inderdaad, die stad moet als één geheel gaan functioneren, daar ben ik het helemaal mee eens. Tijdens de commissiebehandeling probeerde iedereen Riek Bakker te claimen en had iedereen een verschillende uitleg van hoe de Erasmusbrug vergelijkbaar is. Mevrouw Verkoelen gaf zelfs aan dat Riek Bakker een vriendin van haar is. Het mooie was dat een dag later mevrouw Bakker in het NRC een mooi opinieartikel schreef waarin zij letterlijk zei: die brug had er al moeten zijn. Waarin ze ook letterlijk aangeeft dat een brug ook voordelen heeft ten opzichte van een tunnel omdat die verbinding veel beter gelegd wordt ook voor fietsers. Dus mijn vraag is: heeft u dat artikel gelezen en hoe kijkt u daarnaar? Want u heeft nu een heel duidelijk betoog tegen die brug,

terwijl er daadwerkelijk een hoop voordelen aan zitten en terwijl dat wel echt die verbinding kan leggen die u ook wilt.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja kijk, en zo ziet u maar hoe goed een vriendschap kan zijn. Je hoeft het niet altijd met elkaar eens te zijn. Ik heb het zeker gelezen. Ik lees het nog één keer voor: de Erasmusbrug was een fysiek stedelijk zichtbaar punt dat we wilden hebben. Daar gaat het in deze brug niet over. Het gaat erover dat de economie moet draaien, de mensen moeten van A naar B bewegen, de stad moet als één geheel gaan functioneren. We hebben al een Erasmusbrug. We hoeven er geen twee. Eentje hadden we er nodig en nu willen we het anders. En de brug is daar dus geen alternatief voor. Buiten dat het een recreatieve langzaamroute zal worden, gaat het aanleggen van een brug dermate veel nautische problemen geven dat het ook nog de vraag is of het überhaupt wel zal gaan werken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Verkoelen, u heeft een interruptie. De heer Kuzu, aan u het woord.

De heer **KUZU** (denk). Ja voorzitter, om door te gaan op het punt van de heer Becker en het antwoord van mevrouw Verkoelen daarop over de vriendschap tussen mevrouw Verkoelen en Riek Bakker, dan zou ik toch even het punt willen maken dat zij ook in een artikel in Rijnmond optekent: ja, sommige mensen willen nu helemaal geen brug en daar moet je eigenlijk geen discussie mee voeren. Ik denk dat ze dat heeft gezegd na het gesprek met mevrouw Verkoelen. Maar voorzitter, dat is niet mijn punt. Mijn punt is dat zij ook zegt dat het een het ander niet uitsluit. Maar als je dat zegt, krijg je weer het probleem dat mensen er een keuze van maken tussen een brug en een tunnel. Zou mevrouw Verkoelen openstaan om zeg maar een metroverbinding in een buis als tunnel voor de lange termijn te laten staan en de voordelen van een brug op dit moment te nemen?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Luister rustig mijn betoog af en dan weet u wat ik wil.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Kuzu.

De heer **KUZU** (denk). Dan ga ik met bijzondere aandacht luisteren.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ook is het de vraag of de economie er wel mee gebaat is. Dat werd heel duidelijk gemaakt door de havenmeester. En dan hebben we het nog maar niet over het verruïneren van twee oeverkanten, van het weggraven van een bocht, de cultuurnatuur opdoeken, pal aansluiten op woningen. Allemaal niet zo chique voorzitter, met een brug. 50PLUS opteert daarom voor een alternatief waar de wethouder ons inziens zelfs niet eens over heeft nagedacht. 50PLUS wil graag inzetten op een tramtunnel. Een tramtunnel is simpel en doelmatig. Minister Schultz, u bekend, was daar heel erg voor. Een tramtunnel zit in de prijsklasse van een brug. Een tramtunnel kan op termijn omgebouwd worden tot eventueel een metroverbinding en een tramtunnel respecteert de waarde van de twee oeververbindingen. Daarom voorzitter, is 50PLUS tegen een brug. Stem voor de motie om vooral de omgeving via het omgevingsberaad te blijven betrekken en 50PLUS wil heel graag met de motie het alternatief van de tramtunnel meegeven naar het BO-MIRT van 10 november dit jaar.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik wil het publiek vragen om zich te onthouden van applaus of andere opmerkingen.

Mevrouw Verkoelen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 8. Er zijn meerdere wegen die naar Rome leiden!

"De gemeenteraad van Rotterdam in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van het agendapunt 'Brief van het college van B&W over het presentatierapport beslisinformatie MIRT-verkenning Oeververbindingen regio Rotterdam en Rotterdamse inzet';

constaterende dat:

- de gehele gemeenteraad een derde oeververbinding in Rotterdam noodzakelijk vindt voor de verdere ontwikkeling van Rotterdam;
- het college van B&W voorkeur heeft om de derde oeververbinding tussen de Esch en de Veranda te realiseren met een brug als voorkeursvariant;
- de gemeenteraad in de vorige collegeperiode de wens heeft uitgesproken om de metrotunnelvariant als de voorkeursvariant te willen;

overwegende dat:

- de wethouder aangeeft dat de metrotunnelvariant een te dure variant is om uit te voeren;
- de brugvariant het meest problematisch is om te realiseren en technisch hoogstwaarschijnlijk niet haalbaar is;
- de brugvariant heel veel weerstand ondervindt van omwonenden;
- naast de metrotunnelvariant en de brug er ook nog een tramtunnelvariant mogelijk is;
- deze tramtunnelvariant veel minder duur is, technisch haalbaar is en geen weerstand ondervindt van omwonenden;
- op termijn de tramtunnel omgebouwd kan worden naar een metrotunnel;

draagt het college op:

- de tramtunnelvariant als voorkeursscenario aan te gaan dragen in de onderhandelingen op 10 november van het BO-MIRT;
- in het verdere proces op weg naar een derde oeververbinding de tramtunnelvariant te laten onderzoeken;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

De motie is voldoende ondersteun en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef het woord aan mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, D66 is echt een heel groot voorstander van een oeververbinding. Het zal de stad beter bij elkaar brengen. Het zal studenten uit Zuid makkelijker bij de universiteit brengen. Het zal woningbouw mogelijk maken. En het zal de stad, net als de Erasmusbrug dat heeft gedaan, een enorme boost geven. D66 was net als eigenlijk bijna de hele raad voorstander van een metrotunnel. Dat stond ook in ons programma en ook in het coalitieakkoord. Want dat was voor Rotterdam wel de beste optie. Maar toen uiteindelijk bleek dat dat geen haalbare kaart was, hebben we eieren voor ons geld gekozen en hebben we toch gezegd: dan maar een brug. En dat is omdat een brug, een oeververbinding op zichzelf zo ontzettend veel meebrengt voor de stad Rotterdam. Wat we wel heel erg rottig vonden, was dat op de insprekavond van bewoners bleek dat heel veel

bewoners eigenlijk ook niet het idee hadden dat er nog landelijk ook een keuze moest worden gemaakt en dat het ook een kwestie was van hoeveel geld we los konden krijgen. Mensen zeiden ook na afloop van die vergadering tegen mij: we hebben er zo vaak om gevraagd: is het niet uiteindelijk een centenkwesitie, maar dan kregen we te horen: nee, dat is niet aan de orde. En dat vind ik toch wel heel erg moeilijk, want je moet je voorstellen dat heel veel bewoners in hun vrije tijd allerlei participatieavonden bij elkaar zitten, ze tekenen ook een afspraak dat ze elkaar niet gaan verrassen, en dan krijgen ze deze verrassing om hun oren. Eigenlijk lijkt het erop alsof dit participatietraject dan niet helemaal goed is ingestoken. Nu weet ik dat niet zeker, maar wat ik wel weet is dat dit vaak in infrastructurele projecten fout gaat. Daarom heb ik een motie die ik samen met de ChristenUnie indien, om onze Rekenkamer te verzoeken een onderzoek te doen naar dit participatietraject. Dat is om een echt onafhankelijk onderzoek te krijgen met stevige aanbevelingen hoe we dit in de toekomst anders kunnen doen. Dan gaat het wat mij betreft ook voor de lange termijn, over projecten in de toekomst, om ervoor te zorgen dat we bewoners niet meer op deze manier hoeven teleur te stellen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Van Wifferen, u heeft een interruptie van de heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, voor mij een beetje duiding over wat mevrouw Van Wifferen precies onderzocht wil hebben door de Rekenkamer. Het participatieproject is nog lang niet afgerond. Voordat de oeververbinding er is, duurt het nog 27 jaar. Wil zij nu de afgelopen vier jaar onderzoeken, of wil zij gewoon wachten tot het hele traject afgelopen is en dan gaan kijken hoe het is met de participatie? Want volgens mij, als u nu vragen heeft over de participatie hoe het nu verder loopt, kunt u ook nu aan de wethouder vragen: kunt u misschien een stapje harder lopen, bij wijze van spreken, in plaats van nu aan de Rekenkamer te vragen om nu een onderzoek te doen naar wat er misschien het afgelopen jaar, de afgelopen vier jaar, zeven jaar, ik weet het niet, is gebeurd. Dus vandaar dat ik via u voorzitter van mevrouw Van Wifferen wat duiding wil hebben over deze motie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Natuurlijk, het gaat over de afgelopen zeven jaar, om te kijken of daar lessen uit te trekken zijn, echt voor de toekomst, om dit soort teleurstellingen bij bewoners te voorkomen. Daar gaat het om.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). U heeft een interruptie van de heer Becker.

De heer **BECKER** (vvd). Ja dank u wel voorzitter. Zo'n Rekenkamerrapport kan meestal pas binnen een jaar in behandeling genomen worden en het duurt vaak ook een jaar om uit te werken, dus dan hebben we pas over twee jaar een Rekenkamerrapport dat heel specifiek gaat over participatie bij grote infrastructurele projecten. Grote infrastructurele projecten hebben we misschien één keer in de tien jaar. Dus dat is niet iets wat dan heel bruikbaar is. En het proces voor de oeververbinding is dan al afgerond, dus daar hebben we niets meer aan. Dus wat is het praktische nut, hoe is het bruikbaar voor ons als raad? Dat vraag ik me af. De wethouder heeft ook al wat dingen gezegd over participatie. Hij heeft zijn excuses daar al voor aangeboden. En voor de participatie met deze betrokkenen op korte termijn hebben we niets aan wat u voorstelt.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, daarin ben ik het helemaal met u eens. Het gaat ook niet om de korte termijn, het gaat om de lange termijn en daar is deze motie op

gericht. Om juist op de lange termijn te kijken hoe we dit kunnen voorkomen en echt diep durven terugblikken – de Rekenkamer is geen licht instrument – en zwaarwegende aanbevelingen te krijgen, zodat we dit in de toekomst kunnen voorkomen met de blik op de lange termijn, inderdaad. Dan ga ik verder.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Biljoen, u heeft een interruptie op mevrouw Van Wifferen? Aan u het woord.

De heer **BILJOEN** (gl). Ik heet geen mevrouw Van Wifferen en ik moet luisteren naar de voorzitter. Nee, maar dan is het voor mij nog steeds niet helemaal duidelijk voorzitter. Mevrouw Van Wifferen, D66 wil de afgelopen vier jaar gaan onderzoeken, maar dit traject loopt nog een aantal jaren. We krijgen nog de planuitwerking, participatie is nog steeds bezig. Je kunt je nog steeds via oeververbinding.nl aanmelden voor het hele participatietraject. Dus voor mij is het nog niet helemaal helder wat D66 precies wil laten onderzoeken door de Rekenkamer.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Van Drunen, heeft u een interruptie op de heer Biljoen of op mevrouw Van Wifferen?

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ik heb een korte vraag aan mevrouw Van Wifferen. Als ik het goed begrijp wil mevrouw Van Wifferen via de motie een verzoek indienen bij de Rekenkamer, maar is mevrouw Van Wifferen zich er ook van bewust dat de Rekenkamer gewoon kan zeggen: nee, dat doen we niet, want die bepalen namelijk zelf hun onderzoeksagenda.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, daar ben ik mij heel goed van bewust. De heer Biljoen heb ik al antwoord gegeven. Dat was een herhaling van zetten. Ik kom nog even terug op de natuur. Natuurlijk is het verschrikkelijk als er een stukje prachtige natuur moet verdwijnen en daarom tekenen we ook de motie mee van de VVD om natuurcompensatie mogelijk te maken. Verder wil ik me aansluiten bij de vragen van Forum voor Democratie, om toch in ieder geval goed op te letten wat we met de boerderijen doen en de historische waarde die die hebben. Tot zover.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Van Wifferen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 9. Participeren zonder tunnelvisie

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van agendapunt 7.1 'Brief van burgemeester en wethouders over het presentatierapport beslisinformatie MIRT-verkenning Oeververbindingen regio Rotterdam en Rotterdamse inzet';

constaterende dat:

- het college op 27 september jl. de voorkeur heeft uitgesproken om van de te realiseren nieuwe oeververbinding tussen Kralingen en Feijenoord over de Nieuwe Maas een brug te maken - en dus geen tunnelverbinding;
- er diverse bewonersorganisaties en andere partijen in sommige gevallen al zeven jaar lang inbreng hebben verzorgd en hebben deelgenomen aan een inspraak- en participatietraject;
- onder meer bewonersorganisaties erg bezorgd zijn over de voorkeur van het college voor een brug in plaats van een tunnel;

overwegende dat:

- gedegen participatie cruciaal is bij grote infrastructurele projecten in de stad;
- het onvoldoende duidelijk was voor betrokken bewonersorganisaties dat de rijksoverheid ook een financiële bijdrage zou moeten leveren, wat participatie erg moeilijk maakt, aangezien niet alleen de gemeente beslisbevoegdheid heeft, maar dit samen met de rijksoverheid moet vormgeven;
- bewonersorganisaties ervaren dat hun jarenlange vrijwillige inzet onvoldoende is meegenomen onder het mom van financiële haalbaarheid, waar zij dus onvoldoende op de hoogte van waren gesteld bij aanvang van de participatie;
- een barst in het politieke vertrouwen van deze betrokkenen is ontstaan en dat toekomstige gelijksoortige processen niet op basis van ondoorzichtige communicatie mogen verlopen;

verzoekt de Rekenkamer:

- een onderzoek in te stellen naar de participatie rondom de nieuwe oeververbinding tussen Kralingen en Feijenoord, waarin ook aanbevelingen worden geformuleerd in het kader van participatie voor toekomstige gelijksoortige infrastructurele projecten;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. van Wifferen en T.J. Vonk

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef nu het woord aan de heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Voorzitter, collega's, het kalf is nog niet verdrongen dus we hoeven de put nog niet te dempen. Het is toch wel een beetje tenenkrommend om te zien hoe allerlei partijen nu al het hoofd in de schoot werpen, van GroenLinks tot Forum voor Democratie. We willen een tunnel, we willen eigenlijk geen brug, maar ja, dan doen we het maar met de brug die we eigenlijk niet willen. De beste brug is een tunnel, dat is door velen gezegd. Als je nu kiest voor een brug dan krijg je nooit een tunnel, zeker niet als het een brug is met auto's erover. In een moderne stad stop je vervoer, de infrastructuur daarvan, onder de grond. Is het niet nu, dan zeker in het door ons, door allen gewenste groene Rotterdam, waar kinderen kunnen spelen et cetera, et cetera. Met natuurlijke rivieroeveren. Behoud van De Esch, zeggen wij, en voeg daar een groene overkant aan toe. Dat kan niet met een brug, dan krijgen we én geen groene oever aan de kant van Feijenoord, én we verliezen De Esch. Regeren is vooruitzien. Durf te dromen, durf vooruit te kijken en maak van de droom van vele Rotterdammers geen nachtmerrie. Zeven jaar bewonersparticipatie wordt nu weggespoeld met een brug. En er wordt gezegd: ja, anders wordt het helemaal op de lange termijn. Maar er is nu een VVD-wethouder die onderhandelt met een VVD-minister. Het zou zomaar zo kunnen zijn dat na de Statenverkiezingen die hele VVD-minister daar niet meer zit en dat we aan de andere kant bij het rijk een ander gehoor vinden en dat er wel een tunnel mogelijk is zodat wij onze dromen kunnen realiseren. Kortom, blijf strijden voor een tunnel. En dat blijven we doen samen met de bewoners, zowel van De Esch als van De Veranda.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). U heeft een interruptie van de heer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Dank u voorzitter. Ja, ik heb een vraag aan de heer Coşkun,

want ja, dromen van een tunnel, prima, ik droom met u mee. Maar heeft mijnheer Coşkun misschien een suggestie waarvan we die tunnel zouden kunnen betalen?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Nou, een beetje creatief kunt u wel zijn. We hebben natuurlijk geen wethouder Financiën, want tot nu toe was de fractie van Leefbaar Rotterdam niet in staat om die te leveren. Maar ik ga graag met de toekomstige wethouder Financiën in gesprek over waar in onze begroting we die tunnel kunnen financieren. Dat doen we niet voor één jaar. Dat hoeft niet in de begroting van 2023, maar dat doen we in een meerjarenraming. We kijken meestal vier jaar vooruit. Maar laten we dan eens veertig jaar vooruitkijken of honderd jaar. Dan is het peanuts, mijnheer Van Drunen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Van Drunen, aan u het woord.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ja, dan concludeer ik dus dat de oplossing van de SP is het vaststellen van een begroting voor de komende honderd jaar. Nou, dat is een leuke oplossing, heel creatief inderdaad.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Coşkun, aan u het woord.

De heer **COŞKUN** (sp). Wel voor de tunnel ja, dat wil ik graag voor honderd jaar gefinancierd zien. Niet elke vier jaar een nieuw tunneltje.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel voor uw bijdrage. Ik geef nu het woord aan de heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Dank u wel voorzitter. Idealiter hebben wij als Volt-fractie een oeververbinding met een metro en een tunnel, want daarmee realiseren we een snelle verbinding en grijpen we minder in op de omgeving. Belangrijker vinden we dat er een oeververbinding komt, een die toekomstgericht is en voor de lange termijn. En als we dan voor een brug gaan, laten we dan kiezen voor de meest vooruitstrevende optie. En voor ons is dat de optie met behoud van stadsnatuur, met volledig behoud en het onaangestast laten van de polder De Esch, een uniek stuk stadsnatuur dat belangrijk is voor biodiversiteit, onze gezondheid en ons welzijn. En we vinden ook, en dat is even om te benadrukken, dat dit echt wel even iets anders is dan het compenseren van ergens een perkje met een paar coniferen. En als we dan gaan voor een oeververbinding, dan vinden we dat die gericht moet zijn op voetgangers, fietsers, een schoon OV zoals elektrische bussen, tram en deelmobiliteit. We vinden natuurlijk ook dat de hulpdiensten gewoon te allen tijde snel moeten kunnen oversteken. Daarom dienen wij de volgende motie in, 'Kiezen voor een toekomstgerichte optie'. Laten we dus niet kiezen voor duurkoop, maar kijken naar alle maatschappelijke kosten en baten. Dus niet alleen de laagste prijs op de korte termijn, maar juist wat het oplevert als we kijken naar gezondheid, klimaat, natuur en onze economie. Laten we kiezen voor de toekomst. Want we willen toch naar de toekomst met minder auto's, schoner verkeer, meer natuur en een beter klimaat zoals ook de coalitie zal omarmen. We moeten Rotterdam transformeren tot een stad die niet alleen is voor de auto en ander verkeer. Want als je startpunt natuur, klimaat en toekomst is, dan kom je tot een ander eindpunt dan wanneer je begint met: we gaan ruimte maken voor de auto. We zijn heel blij met de toezegging van de wethouder aan mijn collega Elfilali, die helaas afwezig is vandaag, om in te gaan op onze voorstellen een hackathon te organiseren. Ons idee is om zo snel mogelijk als het kan een hackathon te organiseren met alle relevante spelers zoals creatieve denkers, technisch specialisten, en te kijken hoe we tot een oeververbinding kunnen komen

met behoud van stadsnatuur, of nog beter, een optie waarbij we de natuur kunnen vermeerderen. En om die hackathon wat beter in te kaderen, dienen wij de volgende motie in, 'Hackathon met creatieve, technische en toekomstgerichte denkers'. Dan nog even iets over de financiering. Mijn collega Elfilali heeft u tijdens de commissievergadering gevraagd of er informeel of formeel contact is gezocht met de Europese Commissie over eventuele EU-financiering. Uit de schriftelijke stukken maak ik op dat dit niet is gedaan. Er is wel een subsidie-expert gevraagd hoe dat zit met die Europese subsidie. Maar we willen gewoon weten: is er nu echt gewoon formeel contact geweest met de Europese Commissie? En we roepen u op om alsnog zo snel mogelijk, het liefst in november afspraken te maken met de Europese Commissie en het kabinet van commissaris Timmermans en aan hen voor te leggen dat we een duurzame en toekomstgerichte oeververbinding willen en graag horen wat die financieringsopties zijn vanuit de Europese Unie, want we hebben niets te verliezen. Tot slot voorzitter, we hebben hier ook gezien en we hebben het er al meerdere keren over gehad, ook in andere dossiers, dat er een patroon zichtbaar is rondom participatie, dat we het niet voorzichtig genoeg inrichten, niet gedegen genoeg inrichten en dat moet voor ons echt, echt beter. Inspraak is heel belangrijk en dat moeten we blijven doen, maar we moeten ook eerlijk blijven en doen wat we beloven. We spreken dan ook onze hoop uit dat we in de volgende processtappen rondom dit thema en ook in andere dossiers die participatie echt beter gaan inrichten. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Kind, u heeft een interruptie van de heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, ik heb toch met stijgende verbazing geluisterd naar de heer Kind, naar het verhaal van Volt. Ze willen een brug maar ze kiezen toch voor een tunnel. Daar mogen geen auto's op, maar u weet dat de enige voorwaarde is dat daar auto's over rijden want anders betaalt het rijk niet mee. Dan gaat u een hackathon organiseren. Wat denkt u dat die zogenaamde deskundigen beter kunnen dan zeven jaar spreken met allerlei deskundigen en bewoners? Wat voegt dat dan toe? Dus er zitten heel veel inconsequenties in de standpunten van Volt. Wilt u nu een tunnel of wilt u geen tunnel? Wilt u nu auto's over een brug of wilt u geen auto's over een brug? Wilt u nu participatie met bewoners van de afgelopen zeven jaar waarderen of wilt u dat niet? Wilt u dat ook in de prullenbak gooien?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Kind.

De heer **KIND** (volt). Als de heer Coşkun goed heeft geluisterd naar mijn verhaal, dan ben ik mijn betoog begonnen met te zeggen: het liefst hebben wij een metrotunnel, en behoud van groen. Nou, en vervolgens zeggen wij dat wij het belangrijker vinden, dat was namelijk de tweede zin van mijn betoog, dat er een oeververbinding komt. En daarin willen wij zoveel mogelijk stadsnatuur behouden, dus ik denk niet dat het heel onduidelijk was, zoals de heer Coşkun schetst. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Kind heeft de volgende moties ingediend.

Motie 10. Kies voor de meest toekomstgerichte optie

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van de brief van burgemeester en wethouders over het presentatierapport beslisinformatie MIRT-verkenning Oeververbindingen regio Rotterdam en Rotterdamse inzet;

constaterende dat:

- op 27 september 2022 het Rotterdamse college van B&W de voorkeur heeft uitgesproken voor een brug als nieuwe oeververbinding tussen Kralingen en Feijenoord;
- de meerderheid van betrokkenen de voorkeur geeft aan een tunnel met een metro als oeververbinding;

overwegende dat:

- een brug met ongelimiteerde toegang voor autoverkeer een negatieve impact op de levenskwaliteit van de stad zal hebben;
- er een oeververbinding moet komen die werkt voor elke Rotterdammer;
- toekomstgericht bouwen betekent een inzet op een groene, schone en moderne stad, waarin we stadsnatuur behouden en vermeerderen;
- de Eschpolder een belangrijke bijdrage levert aan een groene 'Corridor en daarmee de plannen voor het geven van een stevige impuls aan de biodiversiteit in de stad;

verzoekt het college:

- in het geval van de optie brug te kiezen voor de meest toekomstgerichte optie. Dat wil zeggen:
 - een brug met ruimte voor voetgangers en fietsers;
 - schoon OV, zoals elektrische deelmobiliteit, een tram en elektrisch busvervoer;
 - en een beperking tot noodzakelijke hulpdiensten;
 - bij deze optie de bestaande stadsnatuur (polder De Esch) te behouden en juist te vermeerderen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind en M.M. Vlasblom

Motie 11. Hackathon met creatieve, technische en toekomstgerichte denkers

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van de brief van burgemeester en wethouders over het presentatierapport beslisinformatie MIRT-verkenning Oeververbindingen regio Rotterdam en Rotterdamse inzet;

constaterende dat:

- de wethouder bij de commissievergadering MHEK van 12 oktober aan de Volt fractie heeft toegezegd een 'hackathon' te organiseren met betrekking tot duurzame inpassing met alle relevante partners in de volgende fase van het proces;

overwegende dat:

- een hackathon een manier is om vernieuwende en probleemoplossende opties te komen die kunnen bijdragen aan de uitwerking van een toekomstgerichte oeververbinding.
- een hackathon met name zin heeft in een vroeg stadium in het besluitvormingsproces;

verzoekt het college:

- zo snel mogelijk een hackathon te organiseren waarbij alle relevante spelers, Rotterdammers, technisch deskundigen, vooruitstrevende en creatieve denkers en de gemeente Rotterdam betrokken worden met als doel tot een technisch uitvoerbare optie te komen voor een oeververbinding waarbij we onderzoeken hoe we de stadsnatuur van de Eschpolder kunnen behouden of kunnen vermeerderen;
- over de uitkomst hiervan te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Er zijn geen sprekers... De heer Van der Velden, aan u het woord.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ja, het plan dat nu voorligt vindt de Partij voor de Dieren geen goed plan. Midden in een klimaatcrisis, midden in een biodiversiteitscrisis een prachtig stuk stadsnatuur opofferen, dat lijkt ons geen goed idee. Zeker niet als je daarmee dan de auto weer gaat faciliteren, met geluidsoverlast, luchtvervuiling, CO₂-uitstoot. Kortom, wij vinden dit een heel slecht idee. Je zal maar in De Esch wonen, want daar wordt wel heel makkelijk aan voorbijgegaan. Je zal maar zo'n gedrocht voor je deur krijgen en tegelijkertijd ook nog je favoriete stukje groen kwijt moeten raken. Groen waar trouwens niet alleen de bewoners van genieten, maar meerdere Rotterdammers die daar lopen. Nogmaals, het is doodzonde om dit prachtige stuk natuur op te offeren aan zo'n gedrocht. Het lijkt ons geen goed plan. Vandaar dat wij ook met een motie komen, 'Houd de polder in De Esch volledig groen'. Wij verzoeken hierin het college alternatieven voor een oeververbinding tussen De Esch en De Veranda met daarin een oeverafsnijding buiten beschouwing te laten, zodat er geen kostbare natuur verloren gaat. Die dienen wij in samen met BIJ1 en Volt. Ik wil nogmaals benadrukken aan alle partijen die maar denken: ja, je haalt wat groen weg en dat compenseren we. Nee, je haalt een hele kringloop van leven weg. Je haalt de dieren daar weg, je haalt de prachtige natuur daar weg. Je hebt een wateropgave daar. En dan zeggen: nee hoor, haal maar weg, sloop maar en dan compenseren we het wel ergens anders. Waar? Ik heb nog niemand één idee horen opperen. Ze hebben geen flauw idee waar ze het gaan compenseren. Wordt het De Esch? Kortom, doodzonde dat de gemeenteraad zo makkelijk zo'n prachtig natuurgebied midden in de stad opgeeft voor wederom de auto. Succes ermee.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Van der Velden heeft de volgende motie ingediend.

Motie 12. Houd de polder in De Esch groen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022, ter bespreking van de brief van burgemeester en wethouders over het presentatierapport beslisinformatie MIRT-verkenning Oeververbindingen regio Rotterdam en Rotterdamse inzet;

constaterende dat:

- het college aankoerst op een oeververbinding tussen De Esch en Veranda, met een brug als voorkeursalternatief;
- in alle onderzochte brugvarianten een oeveraanpassing aan de zijde van De Esch noodzakelijk is, hetgeen zich vertaalt in 'aanzienlijke oeverafsnijdingen';

overwegende dat:

- polder De Esch een natuurgebied is dat veel ecologische waarden herbergt en een rustige leefomgeving biedt voor mens en dier;
- een oeverafsnijding deze natuurwaarden in de Eschpolder voor altijd zal vernietigen;

verzoekt het college:

- alternatieven voor een oeververbinding tussen De Esch en Veranda met daarin een oeverafsnijding buiten beschouwing te laten, zodat er geen kostbare natuur verloren gaat;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden, T. Kind en M.S.S. de Jong

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Zijn er nog andere sprekers op dit onderwerp? Neen, dan geef ik nu het woord aan de wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Dank u wel voorzitter. Een bijzonder moment om hier nu te staan. Een belangrijk moment voor Rotterdam, voor die 200.000 Rotterdammers die op Zuid wonen, waarvoor wij mobiliteitsarmoede willen aanpakken. We willen huizen bouwen voor Rotterdammers, voor de kinderen van mensen die wonen in Hillesluis, ook in De Esch, ook in De Veranda, ook in Kralingen en ook in Hoek van Holland. Daar doen we dit voor. Huizen mogelijk maken, mobiliteitsarmoede aanpakken, de wereld een stukje dichterbij brengen voor een hele grote groep mensen. Werk dichterbij brengen, onderwijs dichterbij brengen, sociale contacten dichterbij brengen. Dat is waarom we dit doen. En het is denk ik al heel goed door de raad verwoord. Het is een afweging die je maakt. Want natuurlijk zijn er ook nadelen. Die zijn door heel veel raadsleden en ook heel veel bewoners vind ik heel eloquent verwoord. Ik heb daar stuk voor stuk naar geluisterd. En ik wil ook hier onderstrepen, dat heb ik vorige week in de commissie ook gedaan, dat ik daar niet blind of doof voor ben. Ik probeer ook bij zoveel mogelijk bewoners langs te gaan en om gelijk de eerste vraag van de heer Biljoen te beantwoorden, ik ga morgen langs die bewoners. Dat was niet vorige week vrijdag, maar dat is deze vrijdag, om juist met hen zelf te gaan praten. Dat probeer ik zo goed mogelijk te doen. Want ik kan me heel goed voorstellen dat mensen dit als rauw op hun dak voelen vallen. En ik wil zoveel mogelijk tegemoetkomen aan hun bezwaren maar daarin wil ik wel eerlijk zijn. Ik ga geen sprookjes verkopen. Het eerlijke verhaal is dat waarschijnlijk inderdaad een deel van de oever aan de kant van De Esch veranderd zal moeten worden om een brug mogelijk te maken. Dat betekent ook dat er trams door een wijk gaan waar dat nu nog niet het geval is, althans niet over die Nesserdijk en dat dat mogelijk overlast met zich mee kan brengen. Dat er de komende tijd, ook als er gebouwd gaat worden, mits het allemaal doorgaat hè, want daar zijn we nog niet, maar dat is wel waarvoor we gaan, er natuurlijk ook overlast ervaren gaat worden en evenzoveel meer nadelen die te ervaren zijn. De nautiek, dat het voor een aantal schepen lastiger wordt om door dat stuk heen te gaan, ze niet allemaal onder het vaste deel van een brug kunnen gaan, zoals dat nu overigens ook niet het geval is bij de Erasmusbrug en de Willemsbrug. Dat snap ik allemaal hartstikke goed. Die belangen zijn er allemaal en die belangen moet ik allemaal, moet dit college allemaal bij elkaar brengen. En dan maken wij de afweging, en die afweging hebben wij gemaakt en die is uitgevallen op deze variant. Op een brug tussen Oost en Zuid. Met alle voordelen die daarbij komen. Maar dat maakt de nadelen niet minder. Maar tegen de bewoners die nu misschien ook zitten te kijken zeg ik: ik wil heel graag met jullie samen die inpassing, die nadelen zo goed mogelijk tegemoet gaan. Er is vandaag ook een motie ingediend door de VVD, Leefbaar Rotterdam, D66, DENK en GroenLinks om serieus te kijken in die planuitwerkingsfase naar compensatie van dat groen. Ik heb het in de commissie ook even gezegd, ik ben verantwoordelijk voor meer groenaanleg in de stad. Dus bij mij zit ook een ambivalent gevoel over dat gevolg. Maar uiteindelijk, als je hem in de hele afweging meeneemt, moet je soms dat soort pijnlijke keuzes maken. Dat is wat dit college doet. Daar wil ik eerlijk over zijn en dat is wat ik ook gehoord heb vandaag in de raad. Voorzitter, er zijn nog twee andere vragen gesteld, want de vraag van GroenLinks heb ik beantwoord, en dan ga ik naar de moties toe. De vraag over wat ik gedaan heb om het vertrouwen terug te winnen bij de bewoners. Dat was een vraag van de heer Kuzu geweest. Ik heb vanaf moment één... We hebben het in de commissie al even over de participatie

gehad. Ik heb daar ook gezegd dat ik mijn excuses heb aangeboden aan de mensen van het omgevingsberaad. Dat onderstreep ik, daar sta ik nog steeds achter, want dat is inderdaad niet op een chique manier gegaan. Helemaal mee eens. Dat heeft de PvdA nog eens onderstreept, ik ben het daarmee eens. Dus dat doet daar verder ook niets aan af. Ik wil hen in het vervolg meenemen en natuurlijk wil ik gaan proberen dat vertrouwen weer een beetje te herstellen. En wat ik net zei dat wil ik ook in het antwoord op deze vraag herhalen. Ik ga zoveel mogelijk zelf naar die mensen toe. Ik ga binnenkort naar Bewonersbelangen Veranda toe, dat wordt geloof ik nog ingepland. Ik ga nog met bewoners van De Esch praten. Ik ben met wijkraden al in gesprek geweest twee weken geleden. Dus zo probeer ik zo goed mogelijk zelf dat gesprek aan te gaan, uit te leggen waarom we die keuze maken, daar ook eerlijk in te zijn. Dus niet om de hete brij heen draaien, maar duidelijk zijn over welke keuze we gemaakt hebben, wat de mogelijke gevolgen zijn, ook al weten we niet alles zeker, daar ben ik ook duidelijk over. En daarbij ook aangeven dat ik het samen met hen wil doen. Mevrouw Verkoelen zei het ook terecht: de binnenvaartsector moet meedenken. Dat ben ik helemaal met mevrouw Verkoelen eens. Dat wil ik ook heel graag en gelukkig hebben zij zich ook bereid verklaard om mee te blijven denken in dit project, ook voor die brug, om het zo goed mogelijk inpasbaar te maken. Dat geldt ook voor een heel aantal bewoners en daar ben ik hen ook bijzonder dankbaar voor, zeker gezien de gang van het proces de afgelopen weken. Dan de vraag van Forum en die is ook gesteld door D66 hoe het zit met de boerderijen. Kijk, allereerst, en ik ga daar morgen naartoe zoals ik al heb gezegd, wil ik eerst met die bewoners dat gesprek voeren, maar natuurlijk is onze intentie zoveel mogelijk om te kijken of we het kunnen verplaatsen. Maar daar geef ik wel een winstwaarschuwing bij en dan bedoel ik, als het inderdaad weg moet, want dat zou dan het gevolg zijn van het verbeteren van de nautische veiligheid. Zo zie je maar dat die belangen elkaar snijden. Maar als dat inderdaad het geval is en daar lijkt het wel op, daar ben ik ook eerlijk in, dan kunnen we natuurlijk altijd kijken, en dat zou ook mijn basishouding zijn, hoe we die toch zo goed mogelijk, want het zijn monumenten begrijp ik, kunnen behouden. Maar ik wil dat eerst met de eigenaar bespreken, want misschien wil hij of zij dat helemaal niet. Dat weet ik niet. En ik weet ook niet wat de bouwtechnische staat is van die boerderij, dus die winstwaarschuwing wil ik er wel bij geven. Maar de grondhouding heb ik net uitgelegd. En de vraag van Volt of er formeel contact is geweest met het kabinet van de heer Timmermans, daar hebben we het in de commissie ook even over gehad. Dat is er niet geweest, het is ook weinig kansrijk. Dat hebben we echt van allerlei invalshoeken bekeken, om hiermee financiering te krijgen vanuit Europa. Die is heel weinig kansrijk, gewoon niet kansrijk. Dat heb ik ook bij de technische vragen zo goed mogelijk proberen te beantwoorden. Maar ik kan natuurlijk altijd naar Brussel gaan om daar een gesprek aan te gaan met de heer Timmermans. We hebben toen wel in de commissie afgesproken dat ik dat samen met de heer Moti ga doen en met de trein, dus dat wil ik best gaan doen. Maar ik wil daar wel een winstwaarschuwing bij geven dat – mijnheer Moti zegt dat hij dan wel eerste klas wil reizen, daar hebben we helaas geen geld voor. Maar dat wil ik wel toezeggen maar ook zonder daar garantie op resultaat te kunnen geven natuurlijk.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Dan even ter verduidelijking. De toezegging is dus dat er contact zal worden opgenomen? En uiteraard gezellig met de heer Moti.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Ja, we kunnen het altijd proberen. Kijk, ik weet niet of hij mij wil ontvangen. Hij heeft geen idee wie ik ben natuurlijk.

De heer **KIND** (volt). Via de voorzitter, ik denk dat als de heer Karremans contact opneemt dat er wel het een en ander mogelijk is. We zijn de grootste havenstad van Europa, de

grootste rivier. We willen een oeververbinding. Nou, die zien u wel verschijnen hoor. Dus als de toezegging is dat u contact gaat opnemen, dan is dat voor ons helemaal prima.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). We gaan contact opnemen. Dan voorzitter, heb ik een aantal moties die ik graag wil behandelen. Ik doe het niet helemaal op de volgorde van indiening, als u dat mij toestaat. Ik heb ze in dit rijtje voor me. De eerste motie die ik van advies wil voorzien is de motie 'Dump de participatie niet in de rivier'. Die roept het college op het advies van het omgevingsberaad over te nemen en te kiezen voor een multimodale tunnelverbinding met metro en langzaam verkeer. Ik denk dat dat een herhaling van zetten is om dat debat nog een keer over te doen, dus die ga ik ontraden. Dan de motie 'Sluit de metro niet uit', die het college verzoekt om bij de uitwerking van een brugvariant proactief rekening te houden met een draagconstructie voor een zo hoogwaardig mogelijk ov-systeem en daarmee de flexibiliteit inbouwen voor de ontwikkeling van nieuwe ov-systemen richting de toekomst. Ja, de titel 'Sluit de metro niet uit' laat ik voor de rekening van de indiener, maar het dictum kan ik ondersteunen, dus in die zin ga ik hem met die opmerking omarmen. Dan 'Maatschappelijke effecten oeververbinding', ook van GroenLinks. Het dictum is voorzitter, ten behoeve van een goede belangenafweging in de planuitwerking de maatschappelijke effecten in beeld te brengen zoals het verlies aan natuurwaarde, de gevolgen voor de leefomgeving en ook de economische gevolgen voor de binnenvaartsector. Die kan ik omarmen, ik wil daar ook wel eventuele compensatie van groen in meenemen, dus het hele pakket. Maar met die toevoeging kan ik hem zeker omarmen. Dat is die motie. Dan motie 2A geloof ik, de motie 'Kom met de metro over de brug', dat is dus een andere dan 'Sluit de metro niet uit'. Die verzoekt het college, als er wordt gekozen voor een brug als oeververbinding, te onderzoeken wat er nodig is om een metroverbinding over de brug mogelijk te maken en deze afweging ter besluitvorming voor te leggen aan de gemeenteraad. Die ga ik ontraden want een metro is gewoon niet realistisch, ook niet met een klep. Dus ik wil ook geen valse verwachtingen wekken dat het op die manier kan, dus die ga ik ontraden. Dan de motie van de ChristenUnie. Een prachtige titel moet ik zeggen, 'Een gegeven brug (niet) in de bek kijken', maar ik denk ook een prachtige motie op zichzelf. Die wil ik omarmen met een aantal opmerkingen. Het roept voor een deel op in het dictum ook mij in gesprek te laten gaan met het rijk. Dat kan natuurlijk altijd. Het gaat om het derde dictum, indien blijkt dat de inpassingsproblemen onoverkomelijk groot zijn dat we dan opnieuw in gesprek gaan. Dat kan inderdaad altijd. Ik wil de verwachting wekken dat we natuurlijk niet voor niets op deze voorkeursvariant zijn geland. En overigens is het ergens ook logisch, als het andersom was geweest had je denk ik dan ook zo kunnen redeneren, dus met die opmerkingen wil ik dat wel omarmen. En ook verzoekt het college het benodigde financiële commitment van het rijk voor een brug binnen te halen. Die kan ik natuurlijk ondersteunen voorzitter, dus die ga ik omarmen met die opmerking. Dan de motie 'Een brug om te flaneren'. We hadden het net achter de tafel hier over de duiding van deze motie en we zeiden: wat een parel van een motie. Ik vind hem echt prachtig. Want een brug is niet alleen een functioneel gegeven, namelijk een manier om heen en weer te komen. Vanaf dat punt heb je ook een prachtig uitzicht op Rotterdam. De ChristenUnie zegt: zorg dat je dat dan ook op een goede manier inpast, dat mensen daarvan kunnen genieten. Dat wil ik ook doen. En te onderzoeken of het mogelijk is om alle verkeer te maximeren op 30 kilometer per uur, als dat haalbaar is. Dat willen we zeker onderzoeken. Dat heb ik ook al eerder gezegd, dus dat kan ik onderstrepen. Dus een mooie motie nogmaals, van de ChristenUnie. Dan de motie van de Partij voor de Dieren, 'Houd de polder in De Esch groen'. Eigenlijk zegt die motie alternatieven voor een oeververbinding tussen De Esch en De Veranda met daarin een oeverafsnijding buiten beschouwing te laten zodat er geen kostbare natuur verloren gaat. Ja, als ik heel eerlijk ben kan ik dat gewoon niet beloven, dus die moet

ik echt ontraden, want dan sluit je ook de mogelijkheid van een brug uit en we willen juist die brug. Die moet ik dus ontraden. Daar zeg ik wel bij: het zou gaan om mogelijk een deel van dat natuurgebied, niet om het hele natuurgebied. Sterker nog, het grootste deel van het natuurgebied zal in het worse case scenario van oeveraanpassing gewoon behouden blijven. Het maakt het niet minder pijnlijk, maar ik hecht er wel waarde aan om dat ook duidelijk en eerlijk te formuleren. Dan de motie 'Compensatie groen in De Esch'. Ik refereerde er net al even aan in mijn introductie. Die kan ik omarmen, namelijk om in de planfase te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om het groen dat door de komst van de brug moet verdwijnen te compenseren elders in de wijk en dat ook samen te doen met de wijkraad en met de bewoners en dit terug te koppelen aan de raad. Dat vind ik een heel goede motie die mij daartoe aanspoort. Die kan ik goed gebruiken, dus die wil ik ook omarmen. Dan de motie van 50PLUS, 'Er zijn meerdere wegen die naar Rome leiden', om een andere voorkeursvariant te kiezen dan die het college heeft gekozen, namelijk een tramtunnel in plaats van een brug. Die kan ik ontraden. Ik denk niet verrassend, omdat wij kiezen voor een andere variant om verschillende redenen. Dus helaas moet ik die ontraden. Dan de motie 'Hackathon met creatieve, technische toekomstgerichte denkers'. Nou, als het woord hackathon verschijnt dan gaat mijn hart natuurlijk sneller kloppen. Dat begrijpt u ook voorzitter. Ik wil die ook omarmen. Een mooie creatieve motie denk ik. Ik wil daar wel een winstwaarschuwing bij geven. Dat zei de heer Coşkun natuurlijk ook al even. Er is natuurlijk al naar gekeken, dus de mogelijkheden zijn niet eindeloos. Het is ook niet dat ik wil dat het groen weggaat, nota bene als groenwethouder, maar dat is omdat de nautische veiligheid op een bepaalde manier gewaarborgd moet worden om een brug mogelijk te maken en daarmee de verbinding, dus dat zeg ik er wel bij. En zo snel mogelijk wil ik wel interpreteren, dat we het dan doen in de planfase met alle betrokken mensen. En daar wil ik dan alle belangen bij brengen, dus ook die van de nautische sector die ook al een paar keer is aangehaald, ook van bewoners, ook van bijvoorbeeld de RET, dus ook daarmee openbaarvervoerreizigers. Dus dat willen we daar doen en dan willen we dat graag organiseren. Voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, hartstikke leuk natuurlijk dat het hart van de wethouder, harder, beter gaat kloppen, sneller gaat kloppen bij het woord hackathon. Nou, tot vandaag had ik nog nooit van een hackathon gehoord. Als ik het hoor denk ik aan een soort heksenkring, dus wat wordt het dan? Krijgen we dan een technische sessie wat dat is en waarom dat beter is? Waarom dat dan beter is dan de bewonersparticipatie die we al gehad hebben? Want ik snap echt niet hoe je dat proces van zeven jaar beter zou kunnen doen met die heksenkring.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef het woord aan de heer Kind die graag wil reageren op hackathon.

De heer **KIND** (volt). Ik ben heel blij dat we hier als nieuwe partij naar binnen kunnen komen met allemaal nieuwe voorstellen, met hackathons, dat we het creatief gaan doen en op een nieuwe manier. Ik zou graag de heer Coşkun willen uitnodigen na de raadsvergadering, misschien een andere keer, en dan zal ik breed en heel lang stilstaan bij wat een hackathon is en wat het eventueel ook voor de SP zou kunnen betekenen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef het woord aan de wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Dank u wel. Ja, het is aan de raad natuurlijk om erover te kiezen, dus we zullen de uitslag van de stemming afwachten, maar als die wordt aangenomen ga ik hem natuurlijk braaf uitvoeren zoals u van mij gewend bent. Dus dat ga ik zeker doen. Dan de motie van Volt, 'Kies voor de meest toekomstgerichte optie'. Daar staan in het dictum een aantal zaken. Dat er geen auto overheen gaat. Daar kiezen wij voor een andere optie. En ook dat de optie van de bestaande stadsnatuur behouden blijft of juist vermeerderd moet worden. Ja, dat kan ik gewoon niet toezeggen of garanderen, dus op die manier kan ik het ook niet omarmen, dus die moet ik ontraden. Dat is de motie 'Kies voor de meest toekomstgerichte optie'. En dan tot slot 'Participeren zonder tunnelvisie' van D66, om de Rekenkamer te verzoeken daar een onderzoek naar te doen. Dat is oordeel raad, daar gaat de raad zelf over, dus daar ga ik zelf geen waardeoordeel aan geven. Dat waren ze voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel wethouder. Na uw beantwoording heb ik één toezegging genoteerd. Wethouder Karremans zegt toe contact te zoeken met de Europese Commissie om de mogelijkheden van Europese subsidies voor de oeververbinding verder te inventariseren. Even kijken, dan sluit ik op dit punt. Even kijken, ik geef het woord aan de heer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Nee voorzitter, er kwam ook nog een aanvulling of een toezegging over de compensatie, dus die heeft u net gemist. En voorzitter, ik weet niet of dit in een tweede termijn moet of in een veeg, maar de wethouder gaf net aan dat een brug eventueel een gegeven is, maar in de commissie hebben we erover gesproken dat de financiële uitwerking nog niet helemaal duidelijk is. Dus voor mij, nou ja althans voor GroenLinks, kunt u even schetsen hoe het vanaf hier nu verder gaat?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Even een procespunt. U geeft aan dat er nog een toezegging is gedaan door de wethouder naar aanleiding van een motie. Ik meen dat in de commissie dat punt al besproken is en dat het in de commissie al als een toezegging was genoteerd. Maar ik kijk nog even naar de wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Dat is in die zin geen toezegging, dat is gewoon hoe ik de motie interpreteer. Dus als die wordt aangenomen dan neem ik dat mee in het geheel. Maar dat is geen formele toezegging, want dat staat los van moties. Dus dat is dan... Je zou ook de motie kunnen wijzigen. Ik interpreteer hem dan zo. Vanaf nu, hoe gaat het nu verder? Allereerst moet er natuurlijk vandaag nog gestemd worden over een aantal moties als het debat verder wordt afgesloten. Dan is het zo dat wij natuurlijk druk bezig zijn met een lobby richting Den Haag, om daar cofinanciering te krijgen. 10 november wordt dat bekend. Dus dan zal bekend worden voor die € 6 miljard die het rijk heeft voor infrastructurele projecten, welke projecten daarmee worden gesteund en welke niet. Dan hopen wij natuurlijk dat wij daarbij zitten, maar daar hebben we nul garantie op. Dus dat is hoe ik dat ook wil schetsen. Ik wil geen valse verwachtingen wekken. Het zou zomaar kunnen zijn dat we op 10 november met lege handen langs de Maas staan. Dat hopen we natuurlijk niet en we doen er alles aan om dat te voorkomen, maar dat is wel het eerlijke verhaal. Vervolgens zal het in een bestuursovereenkomst worden uitgewerkt. Daarin zal ook de financiële component verder worden uitgewerkt, en dat zal waarschijnlijk voor of na de zomer aan de raad worden aangeboden ter raadsvoorstel. Dus de raad moet dat dan goedkeuren. Dat is hoe het vanaf nu verder gaat. En dan, dat zei de heer Becker terecht, gaat het nog wel even duren voordat die er is, want er moeten nog een aantal go- /no-go-beslissingen worden genomen. Dus dat is voor nu het proces.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel wethouder. Mijnheer Biljoen.

De heer **BILJOEN** (gl). Ja voorzitter, helemaal duidelijk. Dan nog één laatste punt, naar aanleiding van het stukje over participatie. Dank dat de wethouder morgen langsgaat. Ik zoek even naar een manier hoe u ons op de hoogte houdt van de participatie. Of daar mogelijkheden zijn, want u gaat langs meerdere wijkraden, u gaat langs meerdere bewoners, of er een mogelijkheid is dat u ons op de hoogte houdt hoe de participatie verloopt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Voorzitter, dat wil ik laten afhangen van het besluit op 10 november. Wat ik gezegd heb tegen de wijkraden, dat heb ik ook vorige week woensdag in de commissie gezegd, dat we wat mij betreft op het moment dat het besluit positief is en we groen licht krijgen om hiermee verder te gaan, een planstudie ingaan met een bepaalde financiële commitment die erbij hoort, dat we dan gelijk een participatiekalender gaan uitwerken met de wijkraden en die wil ik dan ook naar de raad sturen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel wethouder. Zijn er sprekers voor een tweede termijn? Nee? Dan sluit ik de beraadslaging op dit punt.

7.2 *Het (herziene) voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Schiekadeblok'*

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ga ik door met agendapunt 7.2, het herziene voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Schiekadeblok'. Dan geef ik als eerste spreker op dit onderwerp het woord aan de heer Verhoef.

De heer **VERHOEF** (lr). Dank u wel. Geachte voorzitter, leden van de gemeenteraad. Leefbaar Rotterdam is blij dat er eindelijk een bestemmingsplan 'Schiekadeblok' ter besluitvorming voorligt. We spreken hierbij gelijk de hoop uit dat de realisatie minder lang in beslag gaat nemen dan de aanloop tot dit bestemmingsplan. Wat Leefbaar Rotterdam betreft zijn er nog wel twee aandachtspunten. Als eerste de beeldbepalende objecten in het Schiekadeblok. Drie van deze objecten binnen het bestemmingsplan hebben de dubbelbestemmingswaarde cultuurhistorie gekregen en zijn hiermee beter beschermd tegen slopen. Een object heeft die dubbelbestemming niet gekregen: het Perronpand uit begin jaren '50. Dit moet wijken voor woningbouw en staat dan ook op de nominatie om gesloopt te gaan worden. De woningbouwbehoefte is enorm en het is daarom ook een begrijpelijke keuze, maar het gaat ons altijd aan het hart als een stukje Rotterdams erfgoed moet wijken. Beeldbepalend object is een status die niet lichtzinnig wordt toegekend en er mag, wat Leefbaar Rotterdam betreft, dan ook nooit lichtzinnig mee worden omgegaan. Wij dienen met ondersteuning van D66 en de ChristenUnie hierbij dan ook een motie in met de oproep om beeldbepalende objecten altijd de dubbelwaarde cultuurhistorie toe te kennen in bestemmingsplannen, zodat deze extra beschermd zijn tegen de sloop en dat dit alleen na zorgvuldige overwegingen en vergunningverlening mogelijk is. Ons cultureel erfgoed verdient deze extra bescherming.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). U heeft een interruptie van de heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Ik heb een vraag. Weet u ook de architect van dat pand dat u wilt behouden?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Verhoef

De heer **VERHOEF** (lr). Had ik niet opgeschreven. Maar het stond vermeld in het bestemmingsplan. Als tweede en laatste wil Leefbaar Rotterdam een lans breken voor die ondernemers die met dit bestemmingsplan buiten de boot dreigen te vallen. Ook deze ondernemers hebben het Schiekadeblok gemaakt tot de plek die het nu is en waarvan we allemaal willen dat het zo zal blijven. Helaas leveren wonen en uitgaansleven altijd een zekere spanning op waardoor er in dit bestemmingsplan uiteindelijk een aantal keuzes zijn gemaakt waardoor niet meer iedereen gefaciliteerd kan worden in het gebied. Het betreft veelal ondernemers die zich in de afgelopen decennia hebben bewezen en in het gebied hebben geïnvesteerd, waarvoor nu een enorme domper dreigt. We dienen dan ook samen met Volt en DENK een motie in waarin wij het college oproepen er alles aan te doen om de ondernemers die tussen wal en schip dreigen te raken in dit bestemmingsplan te behouden voor Rotterdam, hen waar mogelijk ondersteuning te bieden en hen actief te steunen in het vinden van een alternatieve locatie in de stad voordat zij definitief moeten wijken uit het Schiekadeblok. Voorzitter, ik wil graag eindigen waar ik deze inbreng mee ben gestart. Wat ons betreft gaan we hier snel aan de slag en laten we wat moois gaan maken van het Schiekadeblok. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel voor uw bijdrage. De heer Verhoef heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Behoud van beeldbepalende objecten

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van bestemmingsplanwijziging Schiekadeblok;

constaterende dat:

- het Perronpand in deze bestemmingsplanwijziging gesloopt kan worden door een bestuurlijke afweging vs woningbouwontwikkeling;

overwegende dat:

- beeldbepalende objecten niet voor niets zo gelabeld worden;
- beeldbepalende objecten van groot belang zijn voor de identiteit, geschiedenis, cultuur en uitstraling van onze stad;

verzoekt het college:

- bij toekomstige bestemmingsplannen beeldbepalende objecten de dubbelbestemming "waarde cultuur" te geven en ze daarmee tegen sloop te beschermen;
- mocht dit laatste wel wenselijk zijn om welke bestuurlijke afweging dan ook, dit helder uiteen te zetten en te beargumenteren;
- hierover voor einde Q2 2023 te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M. Verhoef, T. de Haan en T.J. Vonk

Motie 2. Red de ondernemers van het Schiekadeblok

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van bestemmingsplanwijziging Schiekadeblok;

constaterende dat:

- het Amendement D "Behoud nachthoreca in het Schiekadeblok" (20bb6802) is aangenomen;
- er toch een aantal (nacht) horecaondernemers in het Schiekadeblok buiten de boot dreigen te vallen;
- ook deze ondernemers het Schiekadeblok hebben gemaakt tot wat het nu is en zij daarvoor respect en erkenning verdienen;
- de gemeente moet voorkomen dat gevestigde en succesvolle ondernemers uit het Schiekadeblok tussen wal en schip geraten en we niet het spreekwoordelijke kind met het badwater weggooien;

overwegende dat:

- dit waardevolle ondernemers zijn voor Rotterdam en haar nachtleven en deze voor de stad behouden moeten worden;
- het coalitieakkoord "Een Stad" op blz. 45 spreekt over "We willen uitbreiding van de nachthoreca, waarbij er een goede balans moet zijn om overlast voor bewoners te voorkomen. Om te beginnen nodigen we vijf initiatiefnemers uit en we streven naar minimaal 10 extra 24-uurs vergunningen voor de nacht-horeca in deze periode";

verzoekt het college:

- de ondernemers uit het Schiekadeblok die nu buiten de boot dreigen te vallen, uit te nodigen als initiatiefnemers zoals benoemd in het coalitieakkoord;
- in gesprek te gaan met de ondernemers en hen actief te wijzen op de mogelijkheden om elders in de stad een 24 uren vergunning aan te vragen en ze ook actief te betrekken bij nieuwe mogelijkheden voor nachthoreca die volgen uit het uitvoeringsplan Horeca;
- dit te realiseren voordat deze ondernemers hun huidige onderkomen moeten verlaten;
- de raad over de voortgang hieromtrent tijdig te rapporteren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M. Verhoef, T. Kind en T. Kuzu

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef nu het woord aan de heer Kuzu.

De heer **KUZU** (denk). Voorzitter, dank u wel. Het bestemmingsplan voor het Schiekadeblok ziet er veelbelovend uit. Het is ook een prachtig stukje Rotterdam waar je verder wil ontwikkelen terwijl je het unieke stadsgezicht behoudt. Helaas is dat de afgelopen tien jaar niet gelukt vanwege veel juridisch getouwtrek en verschillende belangen die haaks op elkaar stonden, maar de ontwikkeling moet wel doorgaan. DENK zal daarom instemmen met het vaststellen van het bestemmingsplan voor het Schiekadeblok. Voorzitter, voor de planfase worden 650 woningen voorzien en we moeten in Rotterdam inderdaad gedifferentieerder bouwen. Het is dan ook goed dat er sociale huurwoningen gebouwd gaan worden, maar we vragen de wethouder ook of ze het aandeel sociale huur kan vergroten, of ze daar een laatste inspanning voor wil leveren. Voorzitter, een andere bottleneck zit wat mijn fractie betreft in de middenhuur. Mijn voorganger, de heer Van Baarle – een slimme kerel trouwens – voorzag dat twee jaar geleden en diende twee moties daarover in. De eerste ging over het in de middenhuur houden van woningen die als middenhuur worden gebouwd. Nu is het probleem dat de aanvangsprijs voor kale huur vaak aan de hoge kant zit, waardoor bij de eerstvolgende indexaties deze woningen in het hoge segment komen te zitten. Ik wil de wethouder dan ook vragen zich in te zetten om de motie 'Betaalbare middenhuur Schiekadeblok' uit te voeren in de planfase zodat deze woningen vijftien jaar in de categorie

middenhuur kunnen blijven. Ook diende mijn voorganger een motie in over de inzet om het Schiekadeblok onder de woningbouwimpuls van het rijk te krijgen zodat er meer ruimte komt voor het aandeel middenhuur. Hoe staat het met de uitvoering van deze motie? Voorzitter, het bestemmingsplan biedt naast ruimte voor kantoren ook ruimte voor ondernemers en horeca. Een aantal horecaondernemers dreigt nu buiten de boot te vallen en daarover heeft collega Verhoef van Leefbaar Rotterdam een motie opgesteld die wij vol liefde hebben medeondertekend. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel voor uw bijdrage. Ik geef nu het woord aan mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Voorzitter, dank u wel. De stad wacht al ontzettend lang op de ontwikkeling van het Schiekadeblok. En voor GroenLinks is het belangrijk nu eindelijk de kansen die hier liggen voor het toevoegen van zo'n 600 nieuwe woningen op steenworp afstand van het Centraal Station te verzilveren. Wij willen dat de woningen, waar zoveel behoefte aan is, gerealiseerd worden en het wenkend toekomstperspectief voor de ondernemers en al die mensen die deze plek al maken wat hij is, kunnen uitvoeren. Daarom vinden we het belangrijk nu eindelijk het publieke kader dat daarvoor nodig is, het bestemmingsplan 'Schiekadeblok', vast te stellen als gemeenteraad. Wel willen wij nogmaals het belang van integraal ontwerpen samen met de stad benadrukken. We zijn dan ook blij dat de wethouder heeft toegezegd met een praatmaquette van het gebied van Pompenburg tot aan de Conradstraat het gesprek met de wijk te voeren zodat omwonenden niet langer telkens een puzzelstukje met een afbeelding van één enkel gebouw te zien krijgen, maar er een overzichtelijk beeld komt van de hele omgeving met alle bouwplannen die we hebben. Een praatmaquette en een overzichtskaart die alle ontwikkelingen in één oogopslag in beeld brengen, maken het mogelijk een goed gesprek te voeren met de omwonenden wat voor GroenLinks essentieel is. Daarnaast blijft GroenLinks zich samen met andere partijen hard maken voor een plan voor ondernemers en cultuurhistorie in de tussentijd. We vragen aandacht voor het in stand houden van het ecosysteem en zien de afdoening van de eerder ingediende moties om een proces in te richten met betrokken ondernemers om te voorkomen dat die omvallen of niet langer in het Schiekadeblok kunnen zitten, met vertrouwen tegemoet.

Ten slotte wil ik nog een motie 'gebiedsontwikkeling zonder hittestress' indienen. Het ontbreekt namelijk momenteel aan verplichtingen ter voorkoming van hittestress in het huidige bestemmingsplan en dat is een gemiste kans. We willen dat de partijen die gaan ontwikkelen in het Schiekadeblok hun steentje bijdragen aan het voorkomen van hittestress. De afgelopen jaren is de temperatuur in Rotterdam op zomerse dagen met acht graden toegenomen waarbij 30% van alle Rotterdammers aangeeft bij een hittegolf geen verkoeling te kunnen vinden in eigen huis of wijk. En daarom wil GroenLinks dat slimme maatregelen om hittestress te voorkomen, worden genomen, zoals dat groene daken, waterberging, groene balkons en groene plinten harde criteria worden voor de gebiedsontwikkeling in het Schiekadeblok. Tot zover voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mevrouw Kockelkoren. Mevrouw Kockelkoren heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Gebiedsontwikkeling zonder hittestress

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van agendapunt 7.2 het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Schiekadeblok';

constaterende dat:

- het bestemmingsplan Schiekadeblok een gebiedsontwikkeling mogelijk maakt met 576 nieuwe woningen, bedrijven, groen en behoud van de cultuurhistorische waarde;
- de afgelopen jaren de temperatuur in Rotterdam op zomerse dagen met ongeveer 8 graden is toegenomen terwijl op dit moment 30% van alle Rotterdammers aangeeft bij een hittegolf geen verkoeling te vinden in eigen huis of wijk;
- in het bestemmingsplan Schiekadeblok geen verplichtende regels zijn opgenomen om toekomstige hittestress in het gebied te voorkomen;

overwegende dat:

- het voorkomen hittestress en verdere stedelijke opwarming een van doelstellingen van de gemeente Rotterdam is;
- juist in dit gebied op het dak van het Schiekadeblok met het eigen initiatief van de DakAkker en het Slimdak wordt getoond hoe je gebouwd programma, een biodivers groen dak en waterberging op een slimme manier kan combineren;
- in de geest van de aanstaande invoering van de Omgevingswet overheden bij het ontwikkelen van gebieden zo vroeg mogelijk moeten nadenken over het realiseren van een gezonde fysieke leefomgeving;
- het voorkomen van hittestress voor huidige en toekomstige bewoners in en rondom het gebied Schiekadeblok in deze gebiedsontwikkeling gerealiseerd kan worden door slimme maatregelen direct mee te ontwerpen zoals groene daken, waterberging, groene balkons, groene gevels en groene plinten bij het ontwerp van de gebouwen en de buitenruimte;
- er een RCD klimaatteam is met stedenbouwkundigen en architecten die hier goede ideeën voor hebben;

verzoekt het college:

- beoordelingscriteria te formuleren om hittestress te voorkomen bij de gebiedsontwikkeling Schiekadeblok in samenwerking met het RCD klimaatteam en deze criteria onderdeel te laten zijn van de tender;
- over deze beoordelingscriteria hittestress en de wijze waarop die tot uitdrukking komen in toekomstige tenders terug te koppelen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren, T. Kind, T. de Haan, T.J. Vonk en G.J. Engberts

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef dan nu het woord aan de heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Ja, dank u wel voorzitter. Ik wil graag starten met mijn complimenten aan de wethouder en de ambtelijke staf voor dit bestemmingsplan. Het is een buitengewoon complex bestemmingsplan. Het vergt koorddanses tussen de belangen van toekomstige bewoners, de creatievelingen in het Schiekadeblok, de ontwikkelaars, het uitgaansleven, voor de gehele omgeving en voor de cultuurhistorische waarde van het blok. En ik denk dat dat buitengewoon goed gelukt is. Het voorliggende plan is hier goed in geslaagd: een flink aantal woningen (650), 50.000 m² kantoorruimte en behoud van de cultuurhistorische waarde. Het Schiekadeblok staat niet op zichzelf. Ontwikkelingen als Pompenburg, de RISE, Lumière, Tree House hebben een enorm effect op het hele Central District. Tijdens het debat in de commissie heeft de wethouder toegezegd om binnen zes maanden met een ruimtelijk kader te komen waarin al deze plannen en de effecten hiervan op de omgeving en de beeldkwaliteit tezamen komen, integraal worden gepresenteerd. Ik

kijk hiernaar uit. Wij steunen als VVD het raadsvoorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Schiekadeblok'. En daarbij wilde ik het graag laten.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mijnheer Van Dommelen. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Dank voorzitter. Waar komt het nog voor dat midden in de stad er een prachtige en toegankelijke plek is voor iedereen, waar menig muziekliefhebber zich kan ontwikkelen tot artiest, creatieven elkaar kunnen vinden in vruchtbare samenwerkingen en vriendschappen voor het leven ontstaan op de dansvloer? Van de powertalks in het HipHopHuis naar de obscure elektronische muziek in POING. Van een DakAkker naar een technobunker. Maar vergeet ook niet alle culturele en maatschappelijke ondernemingen die festivals, grote kunstwerken, film en fotografie door de gehele stad mogelijk maken. Zo ken ik het Schiekadeblok waar zonder nacht geen dag is. Prachtig met elkaar in balans en onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Een plek waar iedereen welkom is ongeacht kleur, genderidentiteit of geaardheid. Een ongekend ecosysteem van verschillende Rotterdamse subculturen die samenkomen en zich uiten in creativiteit, samenwerking en pure liefde voor de stad. Toch dreigt de balans te verdwijnen, dreigt de nacht te verdwijnen uit angst voor overlast. Zo'n rijk ecosysteem moet je voeden, ondersteunen en goed faciliteren. Dit kan in de nieuwe plannen mits we niet in een tunnelvisie naar de nieuwbouw kijken, maar de huidige huurders goed meenemen en goed naar hun wensen luisteren. Dat rauwe randje bewaren zoals in het plan wordt benoemd, moet niet alleen voor de sier zijn. De werkgroep van het blok heeft ondersteuning nodig in de transitie én in het onderhoud. Daarom dienen we twee moties in. 'Waarborg het ecosysteem van het Schiekadeblok' om in gesprek te blijven met de huurders, zorg dat de fysieke toestand van de bestaande panden in onderhoud worden voorzien en pleeg inzet voor behoud van de huidige huurders daar. En ook: 'Geef het Schiekadeblok een community manager', iemand die de transitie van oud naar nieuw kan begeleiden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mevrouw Vlasblom. Mevrouw Vlasblom dient de volgende moties in.

Motie 4. Waarborg het ecosysteem van het Schiekadeblok

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022, ter bespreking van het Bestemmingsplan Schiekadeblok;

constaterende dat:

- in het Stedenbouwkundig plan is vastgesteld dat de bestaande panden aan het Schiekadeblok worden gerenoveerd en vernieuwd;
- de gemeente Rotterdam eigenaar is van diverse panden in het Schiekadeblok en daarmee de verantwoordelijke is;
- de start van nieuwbouw niet noodzakelijk is om de voornemens omtrent renovatie en vernieuwing van het Schiekadeblok te starten;
- ook de huidige huurders aan het Schiekadeblok baat hebben bij ruimtelijke ordening van het Schiekadeblok;

overwegende dat:

- leden van District East, onderdeel van Vereniging RCD, constateren dat de bestaande panden aan het Schiekadeblok structureel worden verwaarloosd door VPS;
- gebrek aan onderhoud van het Schiekadeblok leidt tot stagnatie van de buurt;

- het achterstallig onderhoud van het Schiekadeblok ervoor zorgt dat het creatieve ecosysteem nog verder onder druk komt te staan;
- de creatieve ondernemers aan het Schiekadeblok zich al reeds in een preciaire toestand bevinden wegens de onzekerheden in het bestemmingsplan;

verzoekt het college:

- in gesprek te gaan met de zittende huurders, over hun pijnpunten omtrent het Schiekadeblok;
- om de fysieke toestand van de bestaande panden te controleren en waar nodig sober en doelmatig onderhoud te plegen, afgestemd op de ambities voor nieuwbouw en/of renovatie om desinvesteringen waar mogelijk te voorkomen;
- inzet te plegen om behoud van de huidige huurders, totdat het betreffende pand nodig is voor renovatie dan wel herontwikkeling;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.M. Vlasblom

Motie 5. Geef het Schiekadeblok een community manager

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022, ter bespreking van het Bestemmingsplan Schiekadeblok;

constaterende dat:

- het Bestemmingsplan Schiekadeblok nog niet definitief is vastgesteld;
- leden van District East, onderdeel van Vereniging RCD, behoefte hebben aan de permanente vaststelling van een community manager;
- District East momenteel al een community manager in dienst heeft met middelen vanuit de afdeling economie, maar deze niet langer in dienst kan blijven wegens financiële beperkingen;

overwegende dat:

- een permanente community manager zal bijdragen aan de duurzame ontwikkeling van het huidige ecosysteem in het Schiekadeblok;
- de gemeente er baat bij heeft om een centraal contactpersoon te hebben met wie zij kan schakelen over ontwikkelingen in en rondom het Schiekadeblok;
- de community manager een toegevoegde waarde kan zijn in het op sleeptouw nemen van de vernieuwing en renovatie (m.n. achterstallig onderhoud) van het Schiekadeblok;

verzoekt het college:

- te onderzoeken op welke manier, en passend binnen de regels voor staatssteun, de financiële bijdrage aan District East voor een community manager verlengd kan worden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.M. Vlasblom

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Zijn er nog andere sprekers op dit onderwerp? Oh, ik zie dat mevrouw Vlasblom nog even verder gaat met haar bijdrage. Ik ging iets te vlot er doorheen. Aan u.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Dank voorzitter, ik wachtte even op u. Over het rauwe randje gesproken: met pijn en moeite kwam er toch een tweede nachtvergunning voor dit gebied, maar andere nachtlocaties moeten zich maar aanpassen of verdwijnen. En deze besluiten zijn allemaal gebaseerd op aannames, een vreemd onderzoek waar geen enkele fysieke geluidsmeting heeft plaatsgevonden in de desbetreffende locaties of in eventuele andere mogelijke locaties, bijvoorbeeld in kelders van het blok. Maar de locaties die weliswaar open kunnen blijven, moeten de hele toko verbouwen in een doos-in-doos-constructie waarvan de financiële consequenties niet te overzien zijn. Daarom dienen wij nog een motie in: 'Deel de lusten, maar ook de lasten van het Schiekadeblok' om tegemoet te komen in de verbouwing van de doos-in-doos-constructie. En natuurlijk, de stad verandert. We moeten ook niet willen vasthouden aan het oude en hoe dingen waren. Dat is juist de kracht van dit blok. Het is een plek die bloeit in haar blijvende tijdelijkheid. Maar laat hun harde werk niet alleen het voorspel zijn van de gewoonte om het creatieve na het aantrekkelijk maken van een gebied weer weg te bonjournen. Kijk bijvoorbeeld naar een Coolblue die zich met opzet op het Weena vestigde vanwege de aantrekkelijke ligging van het Schiekadeblok. Waarom zou je de mensen weggagen waaraan je juist het succes te danken hebt? Waar gaan ze dan naartoe? Zo bouwen we een lege stille stad vol imposante gebouwen, maar zonder het kloppende hart van de stad en ik denk niet dat dat iets is wat we willen. Tot zover.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mevrouw Vlasblom. Mevrouw Vlasblom dient de volgende motie in.

Motie 6. Deel de lusten, maar ook de lasten van het Schiekadeblok

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022, ter bespreking van het Bestemmingsplan Schiekadeblok;

constaterende dat:

- het bestemmingsplan Schiekadeblok nog niet is vastgesteld;
- zittende huurders aan het Schiekadeblok zich in een kwetsbare positie bevinden wegens de onzekerheid van het bestemmingsplan;
- dat horeca aan het Schiekadeblok slechts 38-40 dB etmaalwaarde aan gecumuleerde geluidsbelasting mogen produceren;

overwegende dat:

- de bovengenoemde akoestische vereisten voor horecagelegenheden aan het Schiekadeblok een knellende uitwerking hebben op hun bestaanszekerheid;
- zittende huurders, met name nachthoreca gelegenheden, reeds veel financiële investeringen hebben gedaan om tegemoet te komen aan voorwaarden die zijn vastgesteld in het concept bestemmingsplan;
- het akoestisch onderzoek, uitgevoerd door Peutz, geen fysieke geluidsmeting heeft uitgevoerd vanuit met name de kelders van de panden aan het Schiekadeblok;
- horecagelegenheden aan het Schiekadeblok onderdeel zijn van het creatieve ecosysteem dat de sociaal maatschappelijke functie van de stad mogelijk maakt;

verzoekt het college:

- om het geluidsonderzoek uit te breiden in samenspraak met de huidige nacht- en avond horeca ondernemers in het gebied, hierbij is een fysieke geluidsmeting essentieel;
- om de gemeente of de projectontwikkelaar die aan de slag gaat met de exploitatie van het Schiekadeblok deels verantwoordelijk te stellen voor de financiële investering (m.n. isolatie) die horecagelegenheden moeten maken om te mogen blijven in het Schiekadeblok;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.M. Vlasblom en T. Kind

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik heb gezien dat er meerdere sprekers waren op dit onderwerp. Eerst het woord aan de heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Dank u wel, voorzitter. De Rotterdamse nacht staat onder druk en een van de lichtpuntjes is al jaren het Schiekadeblok waar ondernemers en creatievelingen er zelfstandig voor hebben gezorgd dat de Rotterdamse nacht en het clubleven niet door een ondergrens is gezakt. Het is goed om bij stil te staan dat het echt heel bijzonder is wat daar is gebeurd. Ik kan het, eerlijk gezegd, niet mooier vertellen dan mevrouw Vlasblom zonet heeft gedaan. In het herziene bestemmingsplan 'Schiekadeblok' zien we dat het aantal nachtvergunningen wordt teruggebracht van vier naar twee en daar maakt de fractie van Volt zich zorgen over, voorzitter. Want waar het college deze periode inzet op de uitbreiding van tien nachtvergunningen – het staat voor een aantrekkelijk nachtleven – komt de nacht met dit herziene bestemmingsplan verder onder druk te staan. De fractie van Volt wil dit voorkomen en zou graag zien dat op korte termijn proactief contact wordt gezocht met ondernemers met als doel om op kansrijke alternatieve locaties met impact op het nachtleven nachtvergunningen te realiseren. En daarom dien ik, samen met mevrouw Vlasblom en ook de fracties van D66, Leefbaar Rotterdam en de VVD de motie 'Zet de nacht niet voor het blok' in. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel, mijnheer Kind. De heer Kind dient de volgende motie in.

Motie 7. Zet de nacht niet voor het blok

"De Gemeente Rotterdam, in vergadering op 20 oktober 2022 ter bespreking van 'Het (herziene) voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Schiekadeblok';

constaterende dat:

- het Schiekadeblok op dit moment een belangrijke rol vervult in het Rotterdamse nachtleven;
- er op dit moment vier 24-uurs vergunningen (hierna: nachtvergunningen) worden verstrekt aan ondernemers in het Schiekadeblok;

overwegende dat:

- in het nieuwe bestemmingsplan slechts ruimte is voor twee nachtvergunningen;
- het Rotterdamse nachtleven hierdoor verder onder druk komt te staan;
- de volgende zin in het coalitieakkoord staat: "We willen uitbreiding van de nachthoreca, waarbij er een goede balans moet zijn om overlast voor bewoners te voorkomen. Om te beginnen nodigen we vijf initiatiefnemers uit en we streven naar minimaal 10 extra 24-uurs vergunningen voor de nachthoreca in deze periode;
- huidige nacht(horeca) ondernemers in het Schiekadeblok een nachtvergunning verliezen;

verzoekt het college:

- zich in te zetten om het verlies nachtvergunningen in het Schiekadeblok niet ten koste te laten gaan van het Rotterdamse nachtleven;

- ondernemers op korte termijn proactief uit te nodigen om te komen met een plan en nachtvergunningaanvraag voor alternatieve kansrijke locaties met impact op het Rotterdamse nachtleven;
- de huidige ondernemers in het Schiekadeblok die een nachtvergunning verliezen hierbij te betrekken;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind, M.M. Vlasblom, J.M. Nunnely, M. Verhoef en D.A. van Groningen

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De volgende spreker is de heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja dank u wel, voorzitter. Rotterdam ontwikkelt zich in hoog tempo. Dat kun je niet zeggen van het dossier van het Schiekadeblok. Ik krijg dan ook sterk het gevoel dat het Hofplein straks eerder is getransformeerd naar een groene oase dan dat de eerste paal is geslagen voor een nieuw Schiekadeblok. En altijd is er strijd tussen ongelijksoortige belangen. Soms lijkt het op een strijd tussen David en Goliath: rijke projectontwikkelaars, dure consultants, gewone ondernemers en buurtbewoners. En om met die laatsten te beginnen: de bewoners van de Provenierswijk lijken in de toekomst letterlijk overschaduwd te worden door meerdere reuzen in de vorm van hoogbouw. Na een uitgebreide brief van bewoners met bijlagen tot in totaal wel zo'n vijftig pagina's is bij ons toch het beeld ontstaan dat de gemeente gedurende meer dan tien jaar via ambtenaren en bestuurders allerlei beloftes doet maar vaak niet levert en zo bewoners het gevoel geeft dat ze niet relevant zijn, dat hun vragen en verhalen er niet toe doen. Terwijl met elk project het weer een stukje donkerder wordt in de wijk. En gelukkig – daar zijn wij blij mee – heeft de wethouder ook een toezegging gedaan om dit echt op te gaan pakken. Hopelijk wordt met adequate antwoorden ook gewerkt aan herstel van vertrouwen. Iets wat ook kan bijdragen aan het herstel van vertrouwen is het volgende. Voortdurend is er discussie over salamitactieken en salami-effecten doordat telkens nieuwe plannen oppoppen en het wel of niet benodigd zijn van een plan-MER, niet alleen voor dit gebied, maar voor het hele Central Districtgebied. Bewoners maken zich nu al zorgen over bestemmingsplan Pompenburg dat binnenkort ter inzage komt. Om uit die voortdurende discussie te komen zou de wethouder de aanpak zoals deze tot nu toe gevolgd is, ter advies willen voorleggen aan de Commissie MER en op basis van hun advies waar nodig de werkwijze aanpassen.

In hun laatste brief hebben de bewoners een dringende vraag: Kunnen zij beschikken over het stedenbouwkundig 3D-model van alle tot nu toe voorziene hoogbouw in het hele Central Districtgebied om hiermee zelf ook een bezonningsstudie te kunnen laten uitvoeren? En kunt u in het kader van open data en transparante overheid – waar u ook van bent, kan ik me herinneren – dit model ook toezeggen?

En voorzitter, tenslotte. In de belangenstrijd delft de cultuurhistorie nog weleens het onderspit. En daarom hebben wij met D66 en Leefbaar Rotterdam moties ingediend en van harte ondertekend om de cultuurhistorische waarde en de beeldkwaliteit te waarborgen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel, mijnheer Vonk. Ik geef het woord aan de heer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Dank u wel voorzitter. Ik dook in de voorbereiding op dit debat nog even in het verleden van het Schiekadeblok en dan kom je eigenlijk als vanzelf uit bij het Rotterdams jaarboekje waarin zo rond de jaren vijftig van de vorige eeuw bijna maandelijks

de hoogtepunten en feestelijkheden van het gebied aaneen werden geregen. 6 januari 1949: eerste paal geslagen voor de lakenhal W.G. Meertens. Precies een jaar later de feestelijke ingebruikname hiervan. 1 augustus 1950: het Esveha-pand van J.J.P. Oud in gebruik genomen. 2 januari 1955: de vrijmetselaars nemen hun intrek in het nieuwe gebouw. Of mijn favoriet: 17 december 1957: wethouder Meertens van de Partij voor de Arbeid opent het zalencentrum bestaande uit drie zalen geschikt voor recepties, recitals, bridgedrives en schaaktoernooien. Wat een feestelijke jaren in dit gebied. Dit in tegenstelling tot toen ik het Schiekadeblok over de afgelopen jaren nog even door de zoekmachine van het AD Rotterdams Dagblad haalde. Een kleine bloemlezing: "Nieuwbouwplannen voor het Schiekadeblok flink teruggeschroefd", "Plannen Schiekadeblok niet ambitieus genoeg", "Hoe het vastgoeddrama langzaam een klucht werd", "Schiekadeblok terug bij af, ontwikkelaar trekt zich plots terug". Je zou van weersomstuit in een diepe misère in een hoekje willen kruipen en een deken over je heentrekken, maar dat zou niet eerlijk zijn. Niet eerlijk naar de makers in dit gebied, de gebruikers van het gebied die los van al dat gekrakeel stug doorwerken aan hun dromen. Die het gebied op de kaart zetten van een wellicht wat sleets vergeten hoekje naar een bruisende plek borrelend van de creativiteit. Het zou ook niet eerlijk zijn naar al die partijen die gestaag hebben gewerkt aan het bestemmingsplan dat er nu ligt. Misschien wel dankzij in plaats van ondanks al die ogenschijnlijke tegenslagen, omdat we zo langzamerhand met elkaar ook steeds scherper kregen wat het gebied zo bijzonder maakt en kleur geeft. Een van die partijen, betrokken bij het proces van dit bestemmingsplan, pleitte voor het koesteren van de tussentijd om die wellicht zelfs als permanente tussentijd te zien. En ik voel daar wel wat voor. Ik zie ook hoe we inmiddels veel langere tussentijd dan we van tevoren bedacht hadden, juist ook ten positieve hebben kunnen benutten waardoor we nu ook het voorgelegde bestemmingsplan hebben met daarin een mix van wonen, werken en verblijven met aandacht voor het creatieve karakter van het gebied. Een bestemmingsplan waar D66 dan ook volmondig 'ja' tegen zegt, maar waarbij we nog wel een tweetal moties willen indienen. Allereerst samen met GroenLinks en Leefbaar Rotterdam over het creatieve ecosysteem in het gebied en vervolgens een met de ChristenUnie, met GroenLinks en met Leefbaar Rotterdam en DENK over een beeldkwaliteitsplan mede ook met het oog op de potentiële optopping van de wederopbouwplannen in de Delftsestraat. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel. De heer De Haan heeft de volgende moties ingediend.

Motie 8. Beheer voor creatief verkeer

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van het 'Bestemmingsplan Schiekadeblok';

constaterende dat:

- het Schiekadeblok zich in de afgelopen jaren met de aanwezigheid van diverse culturele, duurzame en sociaal-maatschappelijke ondernemers, heeft ontwikkeld tot een creatief ecosysteem;
- in het verleden door de gemeenteraad veelvuldig is gepleit voor ruimte en behoud van dit creatieve ecosysteem.

overwegende dat:

- nog onvoldoende duidelijk is hoe na de vaststelling van het bestemmingsplan dit creatieve ecosysteem beheerd en geëxploiteerd kan worden;

verzoekt het college:

- te onderzoeken welke beheer- en exploitatiemodellen het best passen bij duurzaam behoud van het creatieve ecosysteem van de creatieve ondernemers van het Schieblock;
- de uitkomsten van dit onderzoek voorafgaand aan mogelijke verkoop van het Schieblock te delen met de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. de Haan, A. Kockelkoren en M. Verhoef

Motie 9. Van Beeldkwaliteit naar (o.a.) Wederopbouwprofijt

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van het 'Bestemmingsplan Schiekadeblok';

constaterende dat:

- een beeldkwaliteitsplan behulpzaam is om de visuele kwaliteit van de uitwerking van het bestemmingsplan te waarborgen
- de Delftsestraat een bijzonder wederopbouwensemble vormt dat op basis van een perceelsgewijze ontwikkeling in een maatsysteem van vier meter brede kavels is opgezet;
- de cultuurhistorische verkenning bijzondere waarde toekent aan het Boekmanpand en het Esveha-pand;
- deze waarde is vertaald in het bestemmingsplan door de panden een dubbelbestemming 'Waarde-Cultuurhistorie' te geven;
- het bestemmingsplan tevens ruimte biedt om de Delftsestraat twee lagen op te toppen;

overwegende dat:

- de Commissie Welstand en Monumenten kan toetsen wanneer een goed toetsingskader beschikbaar is;
- de bijzondere waarde van het ensemble van de Delftsestraat vertaald dient te worden in de optopping;
- aantasting van de cultuurhistorische waarde door de optopping en/of de fundering ervan dwars door beeldbepalende panden heen voorkomen dient te worden;

verzoekt het college:

- een beeldkwaliteitsplan op te stellen voor het Bestemmingsplan Schiekadeblok om de gewenste ruimtelijke kwaliteit van de ontwikkeling van het Schiekadeblok voor de toekomst beter vast te leggen;
- waarmee bijvoorbeeld ook het advies voor de Commissie Welstand en Monumenten betere handvaten heeft om toekomstige (bouw)plannen in een omgevingsvergunning te toetsen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. de Haan, T.J. Vonk, A. Kockelkoren, M. Verhoef en T. Kuzu

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Zijn er nog andere sprekers op dit onderwerp? Mijnheer Van der Velden, aan u het woord.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja dank u wel, voorzitter. Voorzitter wij zijn te spreken over dit planologisch kader, maar voor onze fractie is het wel belangrijk dat de

stadslandbouw een centrale plek krijgt in de stad. Op dit moment is er een DakAkker op het Schieblok en staan er kasten met bijenvolken aan de noordkant van het gebouw. Bij ontwikkelingen die eventueel leiden tot een verlies aan oppervlak voor stadslandbouw zien wij graag dat dit elders in het Schiekadeblok wordt gecompenseerd. Met een amendement maken wij dit juridisch mogelijk en met een motie maken wij ons verzoek aan het college kenbaar. Maar hopelijk hoeft het zo ver niet te komen, voorzitter. Met het amendement 'Schieblock blijft in originele staat' zorgen wij dat het bestemmingsplan weer overeenkomt met het stedenbouwkundig plan van eerder dit jaar. Dat was 18 januari 2022. En dat betekent dat het Schieblock maximaal wordt behouden en de nieuwe Schieblocktoren achter dit beeldbepalende gebouw wordt geplaatst.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel, mijnheer Van der Velden. De heer Van der Velden dient het volgende amendementen en de volgende motie in.

Amendement A. Het Schieblock blijft in originele staat

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Schiekadeblok;

besluit:

- de tekstpassage in artikel 5.2.2. onder e en f te schrappen;
- in de verbeelding de aanduidingen 'sba-1' en 'sba-2' te schrappen;
- in de verbeelding de aanduiding 'sba-3' in de bestemming 'Gemengd-2' te wijzigen in 'sba-1';
- de tekstpassage in artikel 5.2.2 onder g:
"ter plaatse van 'specifieke bouwaanduidingen - 3' geldt dat vanaf 42 meter de maximale bouwhoogte mag worden overschreden tot 200 meter, met dien verstande dat de bouwmogelijkheid die wordt geboden met sba-1 en sba-2, komt te vervallen wanneer dit hoogteaccent wordt gerealiseerd";

te wijzigen in:

"ter plaatse van 'specifieke bouwaanduidingen - 1' geldt dat vanaf 42 meter de maximale bouwhoogte mag worden overschreden tot 200 meter, met dien verstande dat de bouwmogelijkheid die wordt geboden met sba-2 en sba-3, komt te vervallen wanneer dit hoogteaccent wordt gerealiseerd. Daar waar geen bouwhoogte op de verbeelding is opgenomen, geldt eveneens dat vanaf 42 meter mag worden gebouwd";

- tekstpassages in de toelichting op bladzijden 33 en 68 waarin gewag wordt gemaakt van aanduidingen 'sba-1', 'sba-2' en sba-3' aan te passen zodat dit kloppend wordt met de wijziging in de planregels van artikel 5.2.2;
- de afbeelding van de torenvarianten op bladzijde 68 te wijzigen zodat deze kloppend worden met de wijziging in de planregels van artikel 5.2.2."

w.g. R.T.J. van der Velden

Toelichting:

Wij willen maximaal behoud van het cultuurhistorische waardevolle Schieblock, overeenkomstig het Stedenbouwkundig plan dat het college op 18 januari 2022 heeft vastgesteld. Daarin staat: "De positie van de Schieblocktoren stond in Model 2A deels in het Schieblock, waardoor een deel van het Schieblock moest worden gesloopt en met de constructie van de toren teruggebouwd moest worden. De huidige Schieblocktoren staat 5 meter los van het Schieblock. De intentie is het bestaande Schieblock en haar ecosysteem

te behouden." Hier wordt dus door het college positie bepaald ten opzichte van de variant in Model 2A, onderdeel van de nota van uitgangspunten uit 2020.

Gek genoeg wijkt het college met dit bestemmingsplan weer af van haar eigen besluit over de stedenbouwkundige opzet van het Schiekadeblok. Wij willen dit tegengaan en denken dat dit het beste kan worden geborgd met het schrappen van de mogelijkheid de nieuwe Schieblocktoren op of deels op het Schieblock te positioneren. Zo blijft er één mogelijkheid over, wat ook meer duidelijkheid verschaft voor andere belanghebbenden in het gebied. Dit amendement voorziet hierin.

Amendement B. Stadslandbouw mogelijk op panden Delftsestraat

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Schiekadeblok;

besluit:

- aan artikelen 6.1 en 7.1 een nieuw sub toevoegen, luidende: stadslandbouw op het dak;
- tekstpassages in de toelichting in paragrafen 4.2.3 en 4.2.4 aanvullen zodat wordt vermeld dat daken mogen worden gebruikt voor stadslandbouw."

w.g. R.T.J. van der Velden en T. Kind

Toelichting:

Met dit amendement bieden wij eventuele verplaatsing van stadslandbouw van het Schieblock naar elders in het Schiekadeblok - meer rechtszekerheid door de planologische mogelijkheid te benadrukken. Dit amendement is gekoppeld aan de motie 'Stadslandbouw blijft in het Schiekadeblok', waarin we het college verzoeken compensatie van eventueel verloren oppervlak voor stadslandbouw op het Schieblock te compenseren elders in het plangebied.

Motie 10. Stadslandbouw blijft in het Schiekadeblok

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022, ter bespreking van het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Schiekadeblok;

constaterende dat:

- ontwikkeling van de Schieblocktoren in de nabijheid van het Schieblock plaatsvindt;
- op het dak van Schieblock stadslandbouw wordt bedreven, waaronder huisvesting van meerdere bijenvolken aan de noordzijde van het gebouw;

overwegende dat:

- stadslandbouw in hartje stad van grote publieke waarde is, onder meer door toevoeging van biodiversiteit en het tegengaan van hittestress;
- ontwikkeling van de Schieblocktoren mogelijk consequenties heeft voor de stadslandbouw, waaronder verlies van oppervlak;

verzoekt het college:

- compensatie te zoeken voor de stadslandbouw in het Schiekadeblok in het geval dat ontwikkeling van de Schieblocktoren leidt tot verlies aan oppervlak;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden en T. Kind

De amendementen en de motie zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Zijn er nog andere sprekers? Mevrouw Verkoelen aan u het woord.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). Dank u wel, voorzitter. Er is al veel gezegd, maar 50PLUS maakt zich eigenlijk maar over één ding zorgen en dat was de reden waarom wij ook op een gegeven moment meegingen. Er is een artikel uitgekomen – u heeft het vast en zeker ook gelezen – in het AD en 50PLUS maakt zich dus ernstig zorgen over de verdere ontwikkeling en wil toch graag van de wethouder horen of ons geen bijzondere constructies nog te wachten staan in de nabije toekomst. Want dat hebben we een paar keer gehad en dat wil ik toch écht dit keer voorkomen. En wat ik hier in zo'n artikel lees, daar schrik ik van. Wethouder kunt u daar inzage in geven?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Verkoelen, u heeft een interruptie van mijnheer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Ik snap die vraag, maar wat ik nog wel even helder wil hebben – want ik heb het artikel ook gelezen – is wat uw afdrank is onder de streep. Want er is onder andere mail verstuurd richting twee voorgaande wethouders. Is er iets verkeerd gebeurd in uw ogen?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Verkoelen, als u antwoord wilt geven graag in de microfoon dan wel geen antwoord. Dank u wel. Is er een volgende spreker op dit agendapunt? Geen sprekers vanuit de raad. Dan geef ik het woord aan de wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel. En dank ook aan de raad voor de complimenten die u heeft gegeven voor het plan. Het is een gebied met een heel bijzondere geschiedenis. Een gebied dat vrijwel iedereen in zijn hart heeft gesloten juist ook door al die creativiteit en het ecosysteem dat daar is en het gebied zo levendig maakt. Tegelijkertijd weten we ook dat we extra woningen nodig hebben en dat dat ook iets gaat betekenen voor de reuring en de levendigheid die er nu is, maar ik denk echt dat er een mooie poging is gedaan om die twee dingen met elkaar te kunnen verbinden. Dat er nog nachthoreca, avondhoreca, terrassen mogelijk zijn, we behoud van de cultuurhistorie zoveel mogelijk borgen, maar ook bijna 700 woningen creëren. Dat is, denk ik, een mooie prestatie die wij met dit bestemmingsplan kunnen gaan neerzetten.

Een aantal vragen is nog gesteld en vervolgens ga ik in op mijn reactie op de moties. De fractie van DENK, de heer Kuzu, die vraagt: Doet u uw best om de sociale huur nog wat meer te vergroten in dit gebied? Zoals u weet hebben we straks ook nog een debat in het woondossier en het woonbeleid. Wij hebben over het algemeen de intentie om daarin sociale huur, de betaalbare huur te vergroten. Dat zit met name op die middencategorie en daar heeft u ook een vraag over gesteld. Daar heeft u eerder ook al een motie over ingediend, uw collega in ieder geval. In beide gevallen gaan we kijken waar we kunnen verhogen. Of dat ook nog mogelijk is binnen de financierbaarheid van dit specifieke plan daar komen we later op terug op het moment dat we de grondexploitatie in de raad gaan bespreken. U vraagt ook nog of wij ons best doen voor nog een woningimpulsaanvraag. Daar werken wij nu aan om te kijken of we die inderdaad kunnen gaan indienen, maar er zijn meerdere gebieden die zich daar mogelijk voor willen aanmelden. Deze staat zeker op het lijstje. En dat zou heel mooi zijn, want dat betekent ook hier meer kwaliteit toevoegen, nog meer dan er al is. Ik denk dat

dat eigenlijk de openstaande vragen waren die los van de moties nog aan de orde zijn. Dus ik ga nu naar de beantwoording van de moties en amendementen.

Om met de zwaarste te beginnen: de amendementen van de Partij voor de Dieren. Met 'Het Schieblok blijft in originele staat' verwijst u naar de Nota van Uitgangspunten. In die Nota van Uitgangspunten werden meerdere varianten van die toren mogelijk gemaakt, maar was er eentje wat meer in beeld gebracht. Dus wat ons betreft blijven we met dit bestemmingsplan bij de uitgangspunten in de Nota van Uitgangspunten dus ontraden we dit amendement omdat u aangeeft dat het bestemmingsplan daar niet bij aansluit. Daar zijn wij het niet mee eens, dus ontraden wij dit amendement.

Dan het amendement 'Stadslandbouw mogelijk op panden Delftsestraat' dat kunnen wij omarmen.

Dan heeft u ook nog motie 'Stadslandbouw blijft in het Schiekadeblok' ingediend om dat daadwerkelijk mogelijk te maken. U roept inderdaad op om daadwerkelijk gebruik te maken van de mogelijkheden die het amendement biedt en dat vinden wij ook prima, dus dat kunnen wij omarmen.

Dan ga ik over naar de motie van Leefbaar Rotterdam, D66, ChristenUnie: 'Behoud van beeldbepalende objecten'. Die motie kunnen wij omarmen, want beeldbepalende objecten zijn ook een belangrijk uitgangspunt hier en wil je ook in de hele stad op een goede manier borgen. Toch moeten er altijd nog argumenten open blijven staan om sloop mogelijk te maken, maar dat moet écht nodig zijn en met een motie als deze maken we dat ook heel expliciet en zullen we dat ook zorgvuldig doen. Maar de inzet is natuurlijk om zoveel mogelijk te behouden, tenzij. Dus die kunnen wij omarmen.

Dan hebben wij de motie van GroenLinks, Volt, D66, ChristenUnie, PvdA:

'Gebiedsontwikkeling zonder hittestress'. Het lijkt ons heel goed om deze motie uit te werken ook samen met het klimaatteam van Rotterdam Central District. Hittestress is een belangrijk aandachtspunt in het centrum en daarom is het heel goed om dit nog even echt zeker te weten en goed te borgen in de criteria die we stellen bij de tenders die we gaan uitzetten. Dus die kunnen we omarmen.

Mijn collega-wethouder Simons zal ingaan op de moties die betrekking hebben op ondernemers uit het gebied, dus die komen zo.

Dan de motie van BIJ1 'Waarborg het ecosysteem van het Schiekadeblok'. Die kunnen wij omarmen. Wij zijn voortdurend in gesprek met die ondernemers in het Schiekadeblok en binnen de mogelijkheden gaan we zorgen dat het sober en doelmatig is, maar wel degelijk ook met hen, en dat we verder gaan met het levendig houden van dat ecosysteem. Dus dat kunnen wij zeker omarmen.

Dan heb ik nog een motie van BIJ1 en Volt 'Deel de lusten, maar ook de lasten van het Schiekadeblok'. Daarin vraagt u om het geluidsonderzoek uit te breiden. Die moeten wij helaas ontraden. Wij zijn wel bereid om inzicht te geven in hoe wij dat doen, maar impliciet roept deze motie op voor meer locatie voor nachthoreca en dat past net niet in de gebiedsontwikkeling zoals we die voor ogen hebben omdat we het wonen ook echt mogelijk willen maken. Dus die moet ik dan ontraden.

Volgens mij ben ik zo door mijn moties heen. Ik check nog heel even. Dat klopt niet. Ik heb ook nog twee moties, maar die heb ik hier nog niet liggen. Oh ja, die heb ik hier liggen. Dat is 'Beheer voor creatief verkeer' van D66, GroenLinks en Leefbaar Rotterdam. Daarin vraagt u beheer en exploitatiemodellen voor dit creatieve ecosysteem te onderzoeken. Dat kunnen wij goed omarmen. Het is in lijn met de Nota van Uitgangspunten en wij willen natuurlijk zo veel mogelijk die creativiteit ook borgen in dit gebied.

Dan de motie 'Van Beeldkwaliteit naar (o.a.) Wederopbouwprofiel' mede van D66, ChristenUnie, Leefbaar Rotterdam, GroenLinks en DENK om een beeldkwaliteitsplan op te stellen voor het bestemmingsplan 'Schiekadeblok'. Die kunnen wij ook omarmen. Een goede beeldkwaliteit is sowieso een van de uitgangspunten van dit plan. Dit helpt ons om dit nog verder te specificeren.

Excuus, ik was even de vraag van mevrouw Verkoelen vergeten. Een belangrijke vraag, dat begrijp ik heel goed. Het is heel belangrijk dat wij transparant en open zijn over hoe we zo'n gebied ontwikkelen. Constructies die niet passen, die het daglicht niet kunnen velen, daar ben ik wars van, dus daar zullen wij niet aan meewerken. Wat mij betreft gaan wij heel transparant en open met elkaar de verdere ontwikkeling van het Schiekadeblok inrichten. Dus daar kunt u van uitgaan. U verwijst ook naar een artikel dat in de krant stond vandaag, waarin melding is gemaakt van een mogelijk samenwerkingsverband met een oud-ambtenaar. Daar hebben wij geen samenwerking mee gehad in dit Schiekadeblok. Het leek mij goed om dat aan u te melden. Wij willen in ieder geval in volle transparantie dit traject verder gaan.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter. Volgens mij zijn er geen vragen aan mij gesteld. Ik wil toch nog wel een enkele opmerking maken. De heer Kind zei dat de nachthoreca van vier naar twee gaat, maar in de oorspronkelijke plannen was er maar een nachthoreca dus dit college heeft voor een verdubbeling gezorgd, dat het van een naar twee gaat. Voor veel ondernemers waren er natuurlijk ook tijdelijke contracten. Dat wisten ze ook bij de gebiedsontwikkeling. De hele gebiedsontwikkeling heeft niet direct gevolgen voor de zittende horeca. Daar zal zorgvuldig mee worden omgegaan. Er is een drietal moties ingediend. De eerste van Leefbaar Rotterdam, Volt en DENK 'Red de ondernemers van het Schiekadeblok'. Wij zullen natuurlijk echt in de meewerkstand staan. Er zijn ook voldoende mogelijkheden in de stad voor bijvoorbeeld nachthoreca. Er zijn echt locaties die leegstaan, maar het valt of staat altijd natuurlijk bij het initiatief en initiatief van de ondernemers zelf. Dus wij kunnen deze motie omarmen. Dan is er nog een vergelijkbare motie 'Zet de nacht niet voor het blok'. Eigenlijk met dezelfde redenen: dit college houdt van de horeca en wil ze zoveel mogelijk helpen. Daar zijn we ook hard mee bezig met het horeca-uitvoeringsplan dat praktisch gereed is en hopelijk dit jaar nog behandeld wordt. Dus ook deze motie kunnen wij omarmen. Dan heb ik een laatste motie van BIJ1 die vraagt om een permanente community manager. Toen ik dit hoorde, wist ik niet precies wat die man of vrouw moet doen, maar ik ga dat graag onderzoeken en ik ga altijd graag even ter plaatse kijken en ook naar de community manager die daar de afgelopen jaren aan het werk is geweest. Dus ik ga naar aanleiding van deze motie met hem of haar in gesprek, dus ook deze motie kan ik omarmen.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dank u wel voorzitter. Ik was nog een vraag vergeten. Ik was zo bezig met die moties. De ChristenUnie had ook een vraag gesteld over de MER-studies. De huidige werkwijze zoals we die hebben toegepast, daar sta ik achter. Op het moment dat een nieuwe ontwikkeling zich aandient dan bekijken wij de cumulatieve effecten daarvan in context van wat er al is. Dus dit is iets wat toegevoegd wordt. Dan maken wij een MER-beoordelingsrapport of dat wat toegevoegd wordt past binnen de kaders en de normen die er zijn. En zo kijken we per gebied of het MER-plichtig is of niet en wat de MER-beoordeling uitwijst daartoe. Dan gaan we niet weer het hele gebied opnieuw in de plan-MER zetten. Dus dat is een werkwijze die wij nu hanteren en dat is een methode waar ik achter sta. Dus ik ga daar geen advies meer over vragen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Verhoef heeft een vraag die hij dan wil stellen.

De heer **VERHOEF** (lr). Een nabrander zoals we dat zo mooi noemen. Een vraag aan wethouder Zeegers. In antwoord op mevrouw Verkoelen zei u net dat wij met de in het artikel genoemde ambtenaar geen zaken hebben gedaan voor wat betreft het Schiekadeblok. Volgens mij stond in het artikel ook dat de man ook betrokken was bij de ontwikkeling van

Feyenoord City. Dus hebben we helemaal geen zaken met die man, of alleen in het kader van het Schiekadeblok niet?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef het woord aan de wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, het klopt wat daar staat. Wij doen wel zaken met dit betreffende bedrijf in Feyenoord City.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja, voor de veegronde, want ik had twee vragen gesteld. De andere vraag ging over het 3D-model. Het verzoek van de bewoners was of zij dat ook konden krijgen om een eigen bezonningsstudie te kunnen doen in het kader van open data en transparante overheid.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ja, dat klopt. Dit 3D-model is in ontwikkeling. Dus dat is niet af. Dat kunnen we dus ook niet delen. Maar we kunnen wel met de bewoners het rapport op basis waarvan al deze oordelen zijn geveld samen met hen bespreken. Het onderzoeksbureau en dat rapport kunnen we inzichtelijk maken. Dus het rapport wel, maar het model is nog niet af. Dat rapport kunnen we wel met hen bespreken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Zijn er nog andere vragen blijven liggen? Is er behoefte aan een tweede termijn? Dan sluit ik de beraadslaging op dit agendaonderwerp en stel ik een korte pauze voor van zeven minuten tot precies kwart voor. Ik hoor wat beroering. Toch gaan naar tien minuten? Zullen we dan om uiterlijk tien voor weer terug zijn?

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

7.3 *Het woonbeleid in Rotterdam*

- a. *Het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Thuis in cijfers, onderzoek naar woonbeleid Rotterdam', alsmede het voorstel van het presidium met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport;*
- b. *de Rotterdamse bijdrage in het kader van het Regioakkoord;*
- c. *de voortgangsrapportage Woonvisie, editie 2021.*

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Welkom terug, collega-raadsleden. Het woonbeleid in Rotterdam is agendapunt 7.3 dat nu in behandeling is. Het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Thuis in cijfers, onderzoek naar woonbeleid Rotterdam', alsmede het voorstel van het presidium met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport. Het tweede punt is de Rotterdamse bijdrage in het kader van het Regioakkoord en de voortgangsrapportage Woonvisie, editie 2021. Ik geef het woord aan de heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Voorzitter, ik heb heel ouderwets een hele dikke stapel papier meegenomen, omdat we ook een dik rapport hebben gekregen van de Rekenkamer. Rekenkamerrapporten zijn meestal dik en er staat ontzettend veel waardevolle informatie in en zeer waardevolle aanbevelingen die we eigenlijk met zijn allen volledig zouden moeten overnemen. En het college doet dat maar deels en dat valt me dan weer hartstikke tegen. En het college doet ook soms met: 'ja, we nemen het wel over maar met daarbij de volgende aantekening of met daarbij de volgende opmerking'. En dan wordt het weer een beetje

onderuit geschoffeld. Voorzitter, wonen is een recht en dat recht wordt dagelijks voor duizenden Rotterdammers geschonden omdat we geen fatsoenlijke passende woning voor hen hebben. En aan ons de taak om daarvoor te zorgen. Er is een groot tekort aan sociale huurwoningen. Men dacht vroeger dat op te lossen door middeldure en dure woningen te bouwen. En dan zijn er scheefhuurders – ze hebben het nooit over scheefkopers, maar scheefhuurders – die kunnen dan doorstromen en dan komen er sociale huurwoningen vrij voor die woningzoekenden. Maar wat deed men de afgelopen tien jaar – verschillende colleges – op basis van een woonvisie: die sociale huurwoningen die vrijkwamen die werden gesloopt. Daar konden helemaal geen nieuwe mensen in. Voorbeelden te over, zoals in de Tweebosbuurt. De SP roept op om daar echt mee te stoppen. In 2016 hebben we al een woonreferendum georganiseerd over de woonvisie en 57.000 Rotterdammers hebben toen aangegeven dat er helemaal geen draagvlak is voor die woonvisie op een enkeling na die van wel vond. Maar ja, er kwamen te weinig mensen stemmen, dus ging men door met die woonvisie. En nu blijkt, wetenschappelijk bewezen, dat die woonvisie op drijfzand is gebouwd. Woningen moet je niet op drijfzand bouwen. Dus onze oproep is om te stoppen met het verkleinen van de woningvoorraad van sociale huurwoningen. Wij roepen op tot een moratorium op sloop tot er een nieuwe woonvisie is. De Rekenkamer beveelt ook aan om een afwegingskader voor sloop te maken. Dat is er allemaal nog niet. Dus wij zeggen: stop nu eens met slopen totdat er een nieuwe woonvisie is die we met zijn allen hebben afgesproken. En om te beginnen... Onze collega in de commissie zei al: je hebt geen verrekijker nodig om te zien waarover het gaat. Hier om de hoek staat de Pompenburgflat. Daar zitten allemaal spandoeken op: 'Sloop ons niet. Sloop ons niet. Sloop ons niet'. We zijn er ook een actie over begonnen met die bewoners en overal in Rotterdam wordt deze folder verspreid (er wordt een folder getoond). Laat zo'n icoon, dat er veertig jaar staat, met energielabel A, staan. Dus een moratorium op sloop. Daarvoor hebben we een motie opgemaakt samen met BIJ1. Die wil ik hierbij indienen, maar als de wethouder toezegt dat ze ook vindt dat er voorlopig niet gesloopt moet worden, dan trek ik hem weer in.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mijnheer Coşkun. De heer Coşkun heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Moratorium op sloop sociale woningvoorraad

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van het agendapunt 7.3 'Het woonbeleid in Rotterdam';

constaterende dat:

- de Rekenkamer een rapport heeft uitgebracht over de woonvisie;
- er een groot tekort is aan sociale woningen;
- een nieuwe woonvisie in de maak is;

overwegende dat:

- er nog diverse plannen in voorbereiding zijn waarbij de sociale woningvoorraad ingekrompen wordt door sloop, bijvoorbeeld de Pompenburgflat met 226 woningen;

roept het college op:

- in afwachting van de nieuwe woonvisie een moratorium in stellen in heel Rotterdam op het slopen van sociale woningen;
- daarvoor in overleg te treden met woningbouwcorporaties en particuliere verhuurders;

en gaat over tot de orde van de dag."

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef dan het woord aan mevrouw Bruin.

Mevrouw **BRUIN** (lr). Geachte voorzitter, collega raadsleden. Voor wij de inhoud ingaan tijdens deze inbreng willen wij nogmaals de Rekenkamer, het college, de ambtelijke organisatie bedanken voor alle stukken en het werk die bij dit thema vandaag zijn verzet. Het vele werk is namelijk echt terug te zien in al die stukken die we hebben ontvangen. We moeten ook eerlijk toegeven dat het thema Wonen simpelweg ontzettend complex is. Het verandert heel snel vanwege veelal verschillende ontwikkelingen op de particuliere markt en bij het rijk dat tegenwoordig veel actiever bezig is op dit onderwerp. Met al die ontwikkelingen in gedachten hebben we het vandaag over het gehele woonbeleid in Rotterdam en dat is nogal wat, heel veel. Maar we hebben ook kennis genomen van een kritisch maar goed rapport vanuit de Rotterdamse Rekenkamer en in dat licht hebben we samen met de VVD, D66 en DENK dacht ik – niet? – een amendement in voorbereiding en ingebracht om aan de slag te gaan met de aanbevelingen uit dat rapport. Voorzitter, wat Leefbaar Rotterdam betreft is het goed om op dit onderwerp misschien een kleine pas op de plaats te doen en aan de slag te gaan met de aanbevelingen en als raad met elkaar de handen ineen te slaan om met elkaar een succes te maken van de Rotterdamse woningplannen. Een mooie start hebben we al gemaakt met de werkgroep Woonakkoord en hiermee kunnen we de koe bij de horens vatten en een raadsbreed plan opstellen om hier een goede start aan te geven. Daarom voorzitter, nogmaals: laten we aan de slag gaan, gewoon voor onze stad. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mevrouw Bruin. Ik geef het woord aan de heer Verweij. En ik benoem ook dat dit de maidenspeech is van de heer Verweij, dus ik vraag daarvoor nog eens extra uw aandacht.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Dank u wel voorzitter. Iedereen verdient een eerlijke kans op een eigen woning. Een plek waar je thuis kunt komen, tot rust kunt komen, waar je kunt ontspannen, kunt leven, kunt feesten, kunt leren en een plek om je hoofd neer te leggen om te rusten. En steeds meer mensen kiezen daarvoor Rotterdam uit. Ik snap dat heel goed. Rotterdam is toch met enige afstand de allermooiste stad van de wereld. Er moet toch echt nog heel veel gebeuren om iedereen die eerlijke kans te geven. Als gemeente zullen wij ervoor moeten zorgen dat er in een recordtempo door wordt gebouwd. Er is gelukkig ook goed nieuws. Volgens de voortgangsrapportage worden er ook daadwerkelijk records gebroken, maar ik roep het college van harte op om alles te doen wat nodig en mogelijk is om te zorgen dat er nog steeds in recordtempo gebouwd zal blijven worden. Bij iedere nieuwe of bestaande maatregel waar we het hier over hebben als raad, moeten we onszelf de vraag stellen: Gaan we hierdoor meer of minder woningen krijgen? Zolang we de taart niet groter maken, blijven we ruzie maken over wie welk stukje van de taart nu eigenlijk krijgt. En zolang we geen stoelen erbij schuiven, blijven we in een soort stoelendans gevangen waarbij we ruzie maken wie welke stoel precies krijgt. Er moet dan ook gebouwd worden in ieder segment: van sociaal tot midden tot hoog en alles wat daartussen zit. Het woningtekort raakt iedereen ongeacht leeftijd, achtergrond of herkomst. Starters die moesten na hun studie weer intrekken bij hun ouders thuis om vanuit een zolderkamer of vanuit de kelder thuiswerkend aan hun eerste baan te beginnen. Jonge en verliefde stelletjes moesten hun kinderwens wellicht uitstellen omdat ze geen plek hadden waar ze een wieg of ledikant konden neerzetten. En oudere Rotterdammers die met hun blote handen hebben geholpen om de stad op te bouwen en die hun kinderen al uit hebben gezwaaid, konden geen nieuwe

woning vinden die bij hun nieuwe levensfase paste. De woningvoorraad moet een afspiegeling zijn van Rotterdam. Rotterdammers zijn divers en de woningvoorraad moet dat dus ook zijn. De wooncrisis gaat eigenlijk niet om cijfers, maar om mensen. De mensen zien dat wij de wooncrisis op dit moment nog onvoldoende onder controle hebben. Talloze huishoudens die een modaal inkomen hebben, komen niet in aanmerking voor een sociale huurwoning, die hebben onvoldoende geld om hun eerste koopwoning te bemachtigen en die zitten daardoor vast in een huurwoning die ze eigenlijk net aan of net niet kunnen betalen. Het is dus belangrijk dat wij blijven bouwen aan een toekomst waarin iedereen een eerlijke kans krijgt op een woning die bij ze past en die ze ook daadwerkelijk kunnen betalen. De Rekenkamer heeft, zoals gezegd, een lijst met aanbevelingen opgesteld. Het is belangrijk dat wij als raad die aanbevelingen serieus meenemen bij het opstellen van het nog te maken woonakkoord dat we met zijn allen gaan sluiten. Als we zouden blijven ruziën hier in deze raad over definitietjes en cijfertjes en lange beleidsdocumenten, dan missen we echt het punt. Het punt is dat we alles doen wat mogelijk en nodig is om mensen die eerlijke kans op een eigen woning te bezorgen.

Die amendementen, die voorstellen van de Rekenkamer, moeten niet allemaal onmiddellijk nu worden uitgevoerd. Ik heb dan ook een amendement geschreven dat erop neerkomt dat een aantal van die aanbevelingen moeten worden meegenomen als we met elkaar dat woonakkoord gaan sluiten, dat we het daar serieus over moeten hebben, maar dat we dat niet nu alvast zonder voorbehoud gaan uitvoeren. Het is niet verstandig om nu alvast keuzes te maken en in beton te gieten terwijl we met elkaar nog afspraken aan het maken zijn over de invulling van de woningmarkt. Als je een huis wil bouwen, begin je ook niet bij het raamkozijn van de zolderkamer. Dan begin je bij de fundering. Die moet goed zijn.

Het rapport van de Rekenkamer behandelt helaas niet alle belangrijke vragen. De Rekenkamer heeft weliswaar vastgesteld dat in de lage inkomensgroepen de spanning is toegenomen, maar de Rekenkamer heeft eigenlijk geen oordeel of bereikt geen conclusie over de hele grote groep middeninkomens. Deze groep mensen met een normaal inkomen wordt al zo vaak vergeten. Dit is de zwijgende meerderheid die helemaal niet geholpen is met een sociale huurwoning, maar die liever gewoon een eigen koopwoning zou willen kopen of überhaupt niet in aanmerking komt voor een sociale huurwoning. Deze grote groep is geholpen met een ruim aanbod van passende en diverse woningen in alle soorten en maten. Voorzitter, een persoonlijke noot. Ik ben actief geworden om juist deze grote groep mensen een stem te geven. Het is een grote zwijgende meerderheid die misschien niet vaak op de barricade staat om dingen te eisen of te schreeuwen dat ze hulp nodig hebben, maar die het wel heel belangrijk vindt dat er naar ze geluisterd wordt als er een keer iets is. Voor mij is deze grote groep mensen de reden geweest om politiek actief te worden. Het gaat dus ook om studenten, starters, senioren, stelletjes die niet afhankelijk willen zijn van een sociale huurwoning, maar die gewoon een eerlijke kans willen krijgen om voor zichzelf een mooi plekje uit te zoeken en daar hun leven in Rotterdam op te bouwen.

Voorzitter, de wooncrisis kunnen wij als stad helaas niet zelfstandig oplossen. We hebben een grootschalig probleem dat vraagt om een grootschalige oplossing. Ook anderen zullen hun bijdrage moeten leveren bij het oplossen van het probleem. Op dit moment zijn er buurgemeenten om ons heen die dat onvoldoende doen. In sommige buurgemeenten is nog geen 20% van de woningen een sociale huurwoning en in Rotterdam is dat aantal drie keer zo hoog. Nu is dat op zich natuurlijk geen probleem, maar het heeft wel als gevolg dat er in die andere buurgemeenten ontzettend veel koop- en middenhuurwoningen beschikbaar zijn en dat dat aandeel in Rotterdam veel kleiner is. Het gevolg daarvan is dat geboren en getogen Rotterdammers die de stad hebben helpen opbouwen noodgedwongen moeten verhuizen naar een gemeente net over de grens omdat daar wel voldoende betaalbare woningen voor hen beschikbaar zijn. Het is goed dat het college aanstuurt op een scenario met meer evenwicht in de regio omdat dit onrecht rechtgetrokken moet worden zodat een grensoverschrijdend probleem – ik zei het al – een grensoverschrijdende oplossing krijgt.

Wij zullen als raad moeten samenwerken. Ondanks dat er ideologische verschillen zijn, zijn we het uiteindelijk met elkaar eens dat iedereen die eerlijke kans verdient op die eigen woning. We moeten met elkaar blijven praten over mensen en hun wensen en niet alleen over cijfertjes. We moeten ook praten mét die mensen. Soms moeten wij onze mond houden en juist luisteren naar wat mensen te zeggen hebben. Een belangrijke stap is, denk ik, de sessies die we zijn begonnen waarbij we allerlei verschillende partijen uitnodigen om informatie op te halen en op basis daarvan met elkaar een woonakkoord te sluiten. De einduitkomst van het woonakkoord zou een goed woonbeleid moeten zijn. Wat ons betreft is een goed woonbeleid een beleid dat mensen ook daadwerkelijk toegang geeft tot een eigen woning die bij ze past. Een woonbeleid dat de woningmarkt eerlijker maakt, dat onrechtvaardige ongelijkheid beperkt en dat mensen de kans geeft om te kiezen voor een echte woning die bij ze past. Een woonbeleid dat mensen de kans geeft om op eigen benen te staan. Een woonbeleid waarmee we werken aan een woningvoorraad die net zo divers is als Rotterdam zelf, dat mensen de kans geeft om zichzelf te ontwikkelen, om te groeien en dat daarmee ook Rotterdam de kans geeft om te ontwikkelen en te groeien. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mijnheer Verweij. Er zijn geen interrupties? Nee. De heer Verweij heeft het volgende amendement ingediend.

Amendement A. Rekenkamerrapport Thuis in Cijfers

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022, ter bespreking van 'Rekenkamerrapport Thuis in Cijfers, onderzoek naar woonbeleid in Rotterdam';

besluit:

het raadsbesluit als volgt te wijzigen:

1. de tekst in beslispunt II te wijzigen naar: "De aanbevelingen van het rapport 'Thuis in cijfers, onderzoek naar woonbeleid Rotterdam' van de Rekenkamer Rotterdam, te betrekken in het proces om te komen tot een Woonakkoord:";
2. de tekst in beslispunt III te wijzigen naar: "Voor zover er geen discrepantie bestaat tussen de conclusies en aanbevelingen uit het rekenkamerrapport en de reactie van het college daarop is, deze te onderschrijven en over te nemen alsmede onderdeel te laten zijn van het nog te sluiten nieuw 'Woonakkoord'. Voor zover er wel een discrepantie bestaat deze van een gedegen afweging en onderbouwing te voorzien en tijdens het proces om te komen tot een nieuw 'Woonakkoord' voor te leggen aan de raad, waarbij het college in de tussentijd uitgaat van het staande beleid. Bij de vaststelling van de nieuwe woonvisie te rapporteren over de wijze waarop het college de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport uitvoert."

w.g. E.P.J. Verweij, V.A. Bruin en T. de Haan

Toelichting:

De Rekenkamer doet in haar rapport een aantal aanbevelingen aan de Rotterdamse raad m.b.t. het formuleren van een nieuw Woonakkoord. Indieners zien deze aanbevelingen als waardevolle input en willen deze allemaal betrekken in het proces. Echter, indieners vinden het onverstandig om zonder de verdere invulling van het Woonakkoord op voorhand al in een vacuüm een aantal uitgangspunten vast te stellen. De gekozen bewoording uit het raadsvoorstel wekt de suggestie dat de door de Rekenkamer geformuleerde uitgangspunten vaststaan terwijl dit nog niet het geval is. Dat zou ook geen recht doen aan het nog te doorlopen proces, en is ook niet bevorderlijk in het kader van transparant verwachtingsmanagement.

Het amendement is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De heer **VONK** (cu). Voorzitter, het is geen interruptie, maar een vraag na afloop. Dat mag toch wel?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Een vraag na afloop. Ja. Prima. Aan u het woord, mijnheer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Het is meer een technische vraag eigenlijk over het amendement. Ik vind dat een interessant idee. Ik vroeg mij alleen af: Stel dat er geen woonakkoord komt – want het is een proces met goede intenties maar niet met garanties – wat doen wij dan? Verdwijnen al die conclusies die wij nu uitstellen en afhankelijk maken van de uitkomst van het woonakkoord in hetzelfde moeras als waar die cijfers op gebaseerd zijn?

De heer **VERWEIJ** (vvd). Dank u wel voorzitter. Ik denk dat je een brug pas over kunt steken als je bij die brug aankomt. Ik denk dat het verstandig is voor nu ervan uit te gaan dat het woonakkoord er wel komt. De gesprekken zijn tot nu toe goed ondanks ideologische verschillen. Dus om nu alvast een schot voor de boeg te nemen dat we er misschien niet uitkomen... Ik denk dat het echt verstandig is om eerst in de komende weken/maanden – we hebben het niet over maanden in de toekomst – tot en met december te kijken of we eruit komen en mocht dat niet lukken dat we dan besluiten wat we gaan doen met die aanbevelingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja, dat laatste daar was ik naar op zoek inderdaad. Wat mij betreft is het goed dat we afspreken hier dat, mochten we er dan niet uitkomen, dat we dan wel teruggaan naar dit rapport en zeggen: Oké, wat doen we dan met de overgebleven conclusies en dat we die dan alsnog een plek geven.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter. Praten over de aanbevelingen vind ik hartstikke leuk, leerzaam, nuttig en productief. Ik zeg niet toe dat ze dan ook daadwerkelijk omarmd zullen worden. Maar dat we die dan zullen bespreken is prima, goed idee.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja, voorzitter, daar zit ook mijn zorg. Dus ik zou dan eigenlijk willen vragen, ook aan de wethouder, of dan t.z.t. – als we met een woonakkoord komen en een vertaling naar een woonvisie – wij dus nogmaals het besluit voorgelegd krijgen van die aanbevelingen die nu niet direct omarmd worden. Dat de wethouder toezegt dat die dan nog een keer hier in de raadzaal op tafel komen zodat je dan nogmaals dat besluit kunt nemen. Dan ben ik blij met de handreiking die de heer Verweij doet. Hij wil ze nu niet afserveren, maar gewoon op tafel houden. Met die voorwaarde kan ik daar ook goed mee instemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik kijk even naar de heer Verweij of hij daar nog een korte reactie op wil geven, maar het was geen vraag aan de heer Verweij, maar wel doorgeleide naar de wethouder. Mijnheer Verweij dank u wel voor uw bijdrage. De volgende spreker op de lijst is mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ja, voorzitter dank u wel. Vier jaar lang hebben we in deze raadzaal eigenlijk in een soort loopgravenoorlog gezeten als het ging over wonen. We

worstelden in een cijferbrij terwijl achter die cijfers schrijnende verhalen schuilgingen zoals ook meerdere sprekers hebben gezegd voorafgaand aan de commissievergadering. Schrijnende verhalen van mensen die geen kant op konden omdat ze geen geschikte woning kunnen vinden. Vaak gewone mensen met gewone inkomens die gewoon willen wonen. GroenLinks is er heel veel aan gelegen om voorbij die cijferbrij te komen, om serieus aan de slag te gaan met dat woonakkoord en wij willen dan ook op dit moment de hand die de partijen nu naar elkaar hebben uitgestoken aanpakken en vinden het ontzettend waardevol dat de Rekenkamer dit rapport heeft opgesteld met al dat onderzoek, heldere aanbevelingen en conclusies. Wat GroenLinks betreft zijn al die aanbevelingen van enorme waarde. Dat wil ik ook gezegd hebben. Ik heb in de commissievergadering een debatje gevoerd met de heer Verweij over waarom je nu al aanbevelingen van tafel zou willen schuiven. Dus ik ben ook blij met die uitgestoken hand van: laten we het opstellen van het woonakkoord en de gesprekken die we daar nog voeren serieus nemen, al die input meenemen en dan tot goede uitgangspunten voor een woonvisie komen. GroenLinks wil dat proces oppakken, serieus daaraan meewerken en voorbij de cijferbrij nu werkelijk een woonvisie maken die voor mensen werkt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mevrouw Kockelkoren. Ik geef het woord aan de heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Ja voorzitter, dank u wel. Het rapport is heel helder. De conclusies zijn uitermate helder. Het Rotterdamse woonbeleid was en is gebaseerd op te stellig gepresenteerde cijfers. Maar de basis voor die cijfers was wankel en niet het solide fundament dat wel vaak werd gesuggereerd. Wij vinden het dan ook kwalijk dat in tijden dat er reden was om af te gaan wijken van bepaalde lijnen, om de koers te wijzigen bijvoorbeeld bij de presentatie van ijkpunten, dat de gemeente en het college dan alles weer in beton goot terwijl eigenlijk dat beton op drijfzand staat. Wij vinden van alles van de voortgang woonvisie en het bod van het college voor het regioakkoord. Daar is in de commissie al het nodige over gezegd. Dat gaan we hier niet herhalen. Maar hopelijk zijn we op weg naar een woonakkoord. Daar is ook al wat over gezegd. In dat opzicht begrijpen we het amendement van de VVD ook. Met wat de heer Verweij net ook zei van: 'laten we in ieder geval die resultaten wel staan ook als het woonakkoord er mogelijk niet komt', kunnen wij er goed mee leven. Ik denk dat dit een goed amendement is.

Tenslotte voorzitter, we worden helaas voortdurend geconfronteerd met schrijnende huursituaties en verhuurders die mensen echt uitknijpen. Het lijkt wel of steeds minder mensen dan hun rechten kennen of durven uit te oefenen. Amsterdam – ik noem het toch maar even – kent een onafhankelijke stichting die veel goed werk doet op dit punt. En daarom willen wij een motie indienen om naar dit voorbeeld te gaan kijken en een onderzoek te starten of een vergelijkbare organisatie in Rotterdam ook een rol zou kunnen krijgen. De motie is getiteld '!Woon naar werken'. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Vonk heeft de volgende motie ingediend.

Motie 2. !Woon naar werken

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van het Woonbeleid in Rotterdam;

constaterende dat:

- Rotterdam geen onafhankelijk platform heeft waar huurders, eigenaar-bewoners en woningzoekenden met hun vragen en problemen terecht kunnen voor advies of hulp;

- sommige huurders te maken hebben met schrijnende woonomstandigheden¹;
- huurders vaak niet op de hoogte zijn van mogelijkheden dit aan te kaarten;
- woonzoekenden vaak maar een contract tekenen om maar een dak boven hun hoofd te hebben;
- huurteams goed werk doen, maar niet alles kunnen oplossen;

overwegende dat:

- !WOON² in Amsterdam als onafhankelijke organisatie bewoners informatie en advies geeft over huren, kopen, energie, organisatie en participatie, specifiek gericht op huurders, eigenaar-bewoners en woningzoekenden;
- Rotterdam behoefte heeft aan een vergelijkbare organisatie;

verzoekt het college:

- samen met het platform van particuliere huurders, huurdersverenigingen, corporaties en andere relevante partijen de mogelijkheden te onderzoeken voor een centraal steunpunt voor vragen rondom wonen, naar analogie van !WOON in Amsterdam;
- hierover medio 2023 te rapporteren dan wel hiertoe voorstellen te doen aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk en A. Kockelkoren

¹ <https://www.rijnmond.nl/nieuws/1562653/poolse-anna-dubbel-de-dupe-van-energiecrisis-iedere-ochtend-sta-ik-op-met-kopzorgen-hoe-te-overleven>

² <https://www.wooninfo.nl/>

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mijnheer Vonk. Ik geef nu het woord aan mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Dank voorzitter. Wij hebben onze lessen wel geleerd, althans dat hopen we dan. De Tweebosbuurt lijkt nog heel dichtbij, maar we moeten tegen het zere been aan blijven schoppen. Want deze buurt is een van de boegbeelden van het falende Rotterdamse woonbeleid. Veel bewoners van de Tweebosbuurt hadden geen schijn van kans, want terugkeer bleek niet weggelegd te zijn voor iedereen. De komst van de middenklasse stond hoger op de agenda dan de wensen van de bewoners die daar al jaren met plezier woonden. En keuzes werden gemaakt op basis van aannames en onbetrouwbare cijfers. Dit wordt ook weer bevestigd in het rapport van de Rekenkamer over het Rotterdamse woonbeleid. Het woonbeleid van Rotterdam stond in dienst van economische ambities, niet in dienst van de mens. De mens die enkel vraagt om bestaanszekerheid. De mens die enkel vraagt om een dak boven het hoofd in de wijk waar hij al jarenlang gelukkig is. De mens die de buurt niet laat verloederen door niet bovenmodaal te verdienen, maar die de buurvrouw een handje helpt als zij het zelf even niet kan. Want voorzitter, sociale cohesie zit hem niet in het royeren van sociale huurders naar andere wijken door de buurt weer in balans te brengen. Sociale cohesie komt vanzelf als wij als gemeente faciliteren dat wat er was gewoon kan blijven. Ofwel als de mens boven de markt komt te staan. Dat in een overeenkomst die de basis vormt van een stedelijk sociaal statuut staat dat de gemeente met woningcorporaties en huurdersorganisaties afspraken gaat maken over de begeleiding van huurders klinkt echt veelbelovend. De huurders zouden meer betrokken moeten worden bij onderhoud, renovatie en sloop van hun woning. Zo wordt er ook gezegd dat woningcorporaties hun best gaan doen om bewoners te verhuizen naar de buurt van hun keuze. Voorzitter, het lijkt erop dat de fouten die zijn gemaakt bij de

Tweebosbuurt niet herhaald zullen worden, maar daar ligt ook een valkuil. Het lijkt erop. Mooie beloftes en onzekerheid over hoe bindend de richtlijnen zullen zijn om de terugkeergarantie van huurders te waarborgen is lang niet genoeg. Sterker nog, voorzitter, het is te weinig.

Als we nu echt een keer gaan leren van onze fouten, dan voegen we daad bij woord. Laten we de angel uit ons woonbeleid trekken. Daarom verzoekt Rotterdam BIJ1 het college om alle sociale huurders van sloopwoningen een expliciete terugkeergarantie te geven voordat het slopen begint. Daarom de motie samen met de SP 'Leer van je fouten' om daad bij het woord te voegen door alle sociale huurders een expliciete terugkeergarantie te geven voordat de sloop begint.

Voorzitter, het is aan ons om ervoor te zorgen dat alle Rotterdammers bestaanszekerheid hebben, dat alle Rotterdammers kunnen wonen waar zij willen, dat alle Rotterdammers kunnen blijven waar zij willen blijven, maar vooral dat de mens centraal komt te staan. Want daar zouden we het voor moeten doen: voor de mens. Want wonen is een recht, niet een luxe. Tot zover.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mevrouw Vlasblom. Mevrouw Vlasblom heeft de volgende motie ingediend.

Motie 3. Leer van je fouten

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022, ter bespreking van Woonvisie Rotterdam;

constaterende dat:

- huurders van sloopwoningen in de Tweebosbuurt gelijk hebben gekregen van de rechter, omdat er bij de uithuiszetting o.a. onvoldoende sociale woningen beschikbaar waren in de omgeving van de Tweebosbuurt;
- de raad, maar ook wethouder Zeegers, het erover eens zijn dat de eerder gemaakte fouten in de zaak Tweebosbuurt niet herhaald mogen worden;
- het Stedelijk Sociaal Statuut (concrete afspraken over de rechten, plichten en rollen van bewoners, verhuurders en de gemeente bij herstructurering) klaarligt in het najaar van 2022;

overwegende dat:

- huurders die onderhevig zijn aan sloopplannen, recht hebben op een terugkeergarantie voordat de sloop begint;
- het niet zeker is in hoeverre er bindende richtlijnen zullen worden opgenomen in het Sociaal Statuut die de terugkeergarantie voor huurders waarborgen;

verzoekt het college:

- om daad bij woord te voegen door alle sociale huurders van sloopwoningen een expliciete terugkeergarantie te geven voordat de sloop begint;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. M.M. Vlasblom en T.S.J. Coşkun

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef nu het woord aan de heer De Haan.

De heer **DE HAAN** (d66). Voorzitter, toen we vorige week in een lange, maar goede commissie Bouwen, Wonen en Buitenruimte ons over het woonbeleid uitspraken, zaten daarin een drietal onderdelen: het Rotterdamse rekenrapport 'Thuis in cijfers', de voortgangsrapportage Woonvisie en de Rotterdamse bijdrage Regioakkoord. En ik beschouwde toen nog een beetje vanuit de opbouw van Aristoteles om zijn poëtica te volgen waarin een drama een begin, een midden en een einde heeft, of een wat eigentijdse vertaling: de setup, de confrontatie en tot slot de ontkenning wat vaak ook gepaard gaat met de oplossing van het conflict. Ik bekeek het toen nog een beetje vanuit de raadsvergadering van vandaag waar die ontkenning zou volgen. Maar toen ik daar nog eens wat verder op reflecteerde was er denk ik één element dat hier niet tussen die stukken zat en dat vandaag ook niet wordt behandeld – en de vorige sprekers hebben het al veelvuldig aangestipt – maar wat mij betreft wel alles van die slotakte in zich heeft: het woonakkoord. Maar laat ik beginnen met de belangrijkste aanleiding van het debat: het rekenkamerrapport, en te zeggen dat me dat niet licht is gevallen. Het Rotterdamse woonbeleid, specifiek de woonvisie, heeft tot een gepolariseerd debat geleid in de raad en in de stad. En dat was eigenlijk al vanaf het begin met het referendum over de woonvisie in 2016. Dat debat verscherpt zich nog eens in de raad in de periode 2018-2022 waarin het veelvuldig eindigt in cijferdiscussies. Wie had de juiste cijfers? Wie hanteerde welke definities? En wie had er het meest gelijk? En ik ben blij dat de Rekenkamer daarin ook duidelijke conclusies trekt, waarbij ik ook zie dat het college deze voor een belangrijk deel omarmt. Volgens mij is dat winst. De afgelopen commissievergadering werd ook duidelijk dat de wethouder gaat werken aan een duidelijk dashboard van die Rotterdamse woningmarkt, samen met de raad. Wat ik ook waardeer in het rapport is het belang dat wordt gehecht aan inspraak, aan bewonersparticipatie. Bij de commissie hadden we vorige week acht sprekers. En die betrokkenheid, die behoefte om mee te spreken over dat woonbeleid en daaraan mee te doen: je waant je bijna terug in de jaren '70 ten tijde van de grote stadsvernieuwing. Tijden ook waarin er bijzondere bouwwerken zijn gerealiseerd samen met die bewoners, die we wellicht nu niet zo beseffen en koesteren, maar denk aan de Post65-architectuur in het oude westen. En wellicht dat we met de komende bouw golf en de komende bouwplannen architectonisch weer voort kunnen borduren op zo'n periode. Maar wat ik ook aan wil stippen – en we hebben het vandaag ook nadrukkelijk en terecht in de verschillende bijdragen over het sociale segment, de sociale voorraad van Rotterdam – is het middensegment van Rotterdam. Dat segment staat ook onder druk en komt ook zeker in het rekenkamerrapport er niet goed vanaf terwijl daar wel degelijk ook een grote behoefte aan is. Maar wat, volgens mij, de grootste winst is, is dat we elkaar als raad iets meer lijken te hebben gevonden vooralsnog. Gevonden in het streven naar een woonakkoord. En collega Segers-Hogendoorn – hij is er vandaag helaas niet bij – zwengelde dit aan en inmiddels is er een werkgroep Woonakkoord. En een van de eerste zaken die daar op tafel kwam was de behoefte aan een gezamenlijk vertrekpunt vanuit die gedeelde cijfers en die gedeelde definities. En de eerste sessie is al geweest met de woningcorporaties op 5 oktober en op 1 november gaan we weer verder met een sessie over de vraagzijde onder andere ook met de huurdersorganisatie. Wat dat betreft kan D66 zich dan ook vinden in het amendement van de VVD – we hebben het ook ondertekend – om de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport ook te betrekken bij dat woonakkoord. Een goed uitgangspunt in het licht van de discussie en het proces dat nu nog plaatsvindt. Dan toch nog één motie. Op dit moment is het nog niet mogelijk om de positieve resultaten vanuit bijvoorbeeld de grondexploitatie weer verder te gebruiken om de grex'en waar je tekort komt daarmee sluitend te krijgen. Het geld, zo is in Rotterdam afgesproken, vloeit naar de algemene middelen. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld een andere grote stad in Nederland die deze pot op tal van manieren opplust. En in een bijlage van de brief van het college over de bijdrage aan het Regioakkoord rept de wethouder over het mogelijk verkennen van zo'n verevening. Wat mij betreft maken we zo'n verkenning iets concreter en

tastbaarder en daarom dien ik, samen met Leefbaar Rotterdam, DENK en de ChristenUnie hierover een motie in om met een voorstel naar de raad te komen voor zo'n vereveningsfonds. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel. De heer De Haan dient de volgende motie in.

Motie 4. Overheveling naar Verevening

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van 'Het Woonbeleid in Rotterdam';

constaterende dat:

- er grote behoefte is aan woningen in het Rotterdamse middensegment en dit wordt bevestigd door de Rekenkamer Rotterdam;
- om grondexploitaties rond te krijgen er vaak geld bijgepast moet worden om dit middensegment rond te rekenen;
- het college in de brief (Regionaal Woningbehoefteonderzoek - 22bb5009) aangeeft de mogelijkheden voor dit vereveningsfonds te verkennen;
- er voor de komende periode een bedrag à € 25 miljoen beschikbaar is gesteld om deze grondexploitaties sluitend te krijgen;
- deze middelen ontoereikend zijn om de komende jaren aan de (bouw)behoefte - zeker in het middensegment - te voldoen;

overwegende dat:

- het vereveningsfonds, zoals genoemd door het college kan bijdragen aan het realiseren van meer woningen in het betaalbare segment;
- opbrengsten uit grondexploitaties nu naar de algemene middelen doorvloeien;
- het garanderen van een continue bouwstroom makkelijker/mogelijk wordt gemaakt door het slimmer omgaan met deze opbrengsten;
- in bijvoorbeeld Amsterdam deze baten ten goede komen aan het sluitend maken van de grondexploitaties;

verzoekt het college:

- voor het einde van het 2e kwartaal 2023 een voorstel aan de raad voor te doen over de inrichting van het 'Fonds Betaalbaar Wonen' waarin positieve resultaten van grondexploitatie worden bestemd;
- in dit voorstel in te gaan op de bestedingsdoeleinden van dit fonds;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. de Haan, V.A. Bruin, T. Kuzu en T.J. Vonk

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Voorzitter, dit college is wederom erin geslaagd een voortgangsrapportage te maken die niet klopt. Ondanks dat de Rekenkamer in haar rapport 'Thuis in cijfers' het college erop wijst dat de cijfers over de voorraad sociale woningen op drijfzand is gebaseerd, volhardt het college in de bewering dat de Rotterdamse

woningvoorraad voor 58,1% bestaat uit sociale woningen. Tegen beter weten in stelt het college opnieuw dat er in Rotterdam ruim 40.000 woningen zijn van particuliere huiseigenaren met huren onder de € 763,00. Deze cijfers komen voort uit nietszeggende, geheel vrijblijvende enquêtes onder huisbazen. Huisbazen die natuurlijk verzwijgen dat zij woekerprijzen vragen voor hun woningen. Bovendien blijft dit college de piepkleine studiootjes in de Startmotor, OurDomain en The Lee Towers optellen bij de sociale voorraad. Zelfs de minister waarschuwde het college vorig jaar al om daarmee te stoppen, maar het college gaat er gewoon mee door en schetst een veel te rooskleurig beeld van de hoeveelheid betaalbare woningen. Ook de 336 woningen in The Lee Towers, die bij de oplevering in 2019 onder de liberalisatiegrens zaten en waarvan de huur inmiddels is verhoogd tot boven de € 850,00, blijven voor de wethouder gewoon sociaal. Onbegrijpelijk. Voorzitter, het predicaat sociaal voor al die 40.000 woningen is sowieso al volkomen misplaatst. Die woningen worden niet passend toegewezen aan de doelgroep sociale sector. Niet de arme drommels, maar de expats, de kinderen van rijke ouders die zich garant stellen voor het betalen van de huur van deze gigantisch forse servicekosten: die bewoners die zitten in die 40.000 woningen. Het bod dat het college doet om de regiogemeenten onder druk te zetten om meer sociale huurwoningen te laten bouwen, borduurt voort op ondeugdelijke berekeningen. Waarom dit college op die ingeslagen weg doorgaat is een compleet raadsel en ook wederom verwerpelijk. Daarom dient 50PLUS een motie in om de particuliere woningen in de nep-sociale sector niet langer mee te rekenen met de sociale voorraad. En ook is 50PLUS bezorgd over Delfshaven. Om onbegrijpelijke redenen geldt op het Coolhaveneiland, dat deel uitmaakt van CBS-buurt Delfshaven, geen opkoopbescherming. Beleggers kunnen daardoor nog steeds hun slag slaan met hun buy-to-let-praktijken. Onze motie 'Opkoopbescherming in Delfshaven' moet daar een einde aan maken. Liever nog gisteren dan vandaag.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Verkoelen ik ga u toch even onderbreken, want u hebt én een interruptie én u bent eigenlijk ook al een tijdje door uw tijd heen. Maar ik ga eerst even de interruptie toestaan en u vervolgens vragen om de vragen te beantwoorden.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Voorzitter, mevrouw Verkoelen stelt voor om 40.000 woningen even uit de berekening te slopen, want ja, die huizenbazen hebben toch maar een enquête verkeerd ingevuld. Daar wil ik even op doorvragen, hoor. Als zo'n huizenbaas nu een huis verhuurt voor een exorbitant bedrag dat helemaal geen sociale huurwoning is, dan vult hij die enquête toch gewoon niet in, in plaats van dat hij een veel te laag bedrag invult. Welke aanwijzingen heeft u dat het daadwerkelijk niet 40.000 woningen zijn terwijl wetenschappelijke bureaus daar al jaren van uitgaan? Welke concrete aanwijzingen heeft u daarvoor?

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Er zijn geen wetenschappelijke bureaus die daarvan uitgaan. Het is totaal onbekend. En daarom zeggen we: niet meerekenen totdat we weten hoe de wereld in elkaar zit. We hebben ze niet nodig om onze berekening te maken. Dus waarom zouden we het doen? Nu is de kans veel te groot dat het fout gaat.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel. Mijnheer Verweij aan u het woord.

De heer **VERWEIJ** (vvd). Mevrouw Verkoelen, van geen enkele huurovereenkomst hebben wij nu echt een heel duidelijk overzicht, want je hoeft als verhuurder nu eenmaal niet de huurprijs door te geven bij een overheidsinstelling. Vindt mevrouw Verkoelen dan ook dat we

dan überhaupt maar even niet moeten letten op huurhuizen, want je weet toch niet precies wat nu exact de huur is? Of vindt u het dan wel goed om die mee te rekenen?

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Bij corporaties is echt niet aan de orde wat u daar zegt. En daarom zeggen: reken daar nu maar wel gewoon door. Daar kunt u mee rekenen. Klaar, simpel, heel makkelijk. Laten we dat doen. En zorg dat we als de donder weten hoe de particuliere voorraad in elkaar zit. En zolang we dat niet weten: niet meerekenen. Ik rond af voorzitter, want ik heb nog een paar moties te melden. En dan ben ik ook klaar.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dan zou ik u, mevrouw Verkoelen, willen vragen om uw moties aan te kondigen en daarmee af te ronden. Dank u wel.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Doe ik ook voorzitter. Een van de moties gaat over de bestuurlijke overeenkomst Wijken in Balans. Net als de woonvisie een achterhaald document. Corporaties maken hun bezit in negentien wijken duurder en daarvoor in ruil zouden zij grondlocaties voor het bouwen van sociale huurwoningen krijgen, maar de uitgifte van die grond loopt achter. Om die reden moet het duurder maken van die negentien wijken stoppen. Het college maakt in overleg met de huurdersorganisaties van de betrokken corporaties nieuwe overeenkomsten. Stop met het optrekken van de huur van duizenden goedkope woningen zonder dat daar een verbetering van die woningen tegenover staat. 50PLUS heeft daarvoor moties, net als voor de notulen van de POR, waar we wel een toezegging van de wethouder over gekregen hebben.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mevrouw Verkoelen. U bent daarmee ook door uw spreektijd heen voor deze raadsvergadering. Mevrouw Verkoelen heeft de volgende moties ingediend.

Motie 5. Opkoopbescherming in Delfshaven

"De gemeenteraad van Rotterdam in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van Het Woonbeleid in Rotterdam;

constaterende dat:

- er in Delfshaven (CBS buurt 0320), geen opkoopbescherming geldt;
- beleggers de vrije hand hebben;

overwegende dat:

- het onwenselijk is dat elke dag dat er geen opkoopbescherming geldt woningen louter voor de verhuur kunnen worden opgekocht door personen, die zich ten doel stellen een zo hoog mogelijk rendement met hun onroerend goed te behalen;
- starters en andere woningzoekenden minder kans hebben een woning te kunnen kopen zolang er concurrentie van beleggers is;
- het merkwaardig is dat bijvoorbeeld in Kralingen wel opkoopbescherming geldt, terwijl een veel kwetsbaardere buurt als Delfshaven deze maatregel ontbeert;
- er geen enkele reden is om opkoopbescherming in Delfshaven niet mogelijk te maken;

roept het college op:

- in de eerstvolgende gemeenteraadsvergadering een voorstel tot wijziging van de Verordening toegang woningmarkt en samenstelling woningvoorraad 2021 te doen, opdat in CBS buurt Delfshaven opkoopbescherming gaat gelden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen en M.M. Vlasblom

Motie 6. Bestuurlijke Overeenkomst Wijken in Balans is achterhaald

"De gemeenteraad van Rotterdam in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van Het Woonbeleid in Rotterdam;

constaterende dat:

- in november 2019 de Bestuurlijke Overeenkomst Wijken in Balans is afgesloten tussen gemeente en woningcorporaties Woonstad Rotterdam, Vestia, Havensteder en Woonbron;
- huurdersorganisaties van deze vier corporaties niet volwaardig betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van de BOK;

overwegende dat:

- de BOK anno 2022 achterhaald is;
- het ter compensatie van het door de corporaties duurder maken van 19 wijken aanbieden van locaties voor nieuwbouw van sociale woningen ernstige vertraging heeft opgelopen;
- het geen hout snijdt dat de corporaties doorgaan met het door liberalisering duurder maken van die 19 wijken zonder dat daar ter compensatie aanbod van nieuwbouwlocaties tegenover staat;

roept het college op tot:

- het in gesprek gaan met woningcorporaties Woonstad Rotterdam, Vestia, Havensteder en Woonbron om te komen tot een herziening van de Bestuurlijke overeenkomst Wijken in Balans, met dien verstande dat de voornemens van de corporaties om hun woningen in 19 Rotterdamse wijken duurder te maken een halt wordt toegeroepen;
- het betrekken van de huurdersorganisaties, Klantenraad Woonstad, Huurdersraad Vestia (De Hef i.o.), Huurdersalliantie De Brug en de CPRW bij de te voeren gesprekken;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen en M.M. Vlasblom

Motie 7. Voortgangsrapportage moet kloppen

"De gemeenteraad van Rotterdam in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van Het Woonbeleid in Rotterdam;

constaterende dat:

- de Voortgangsrapportage Woonvisie, editie 2021, een te rooskleurig beeld geeft van de voorraad sociale woningen in Rotterdam;
- ten onrechte ruim 40.000 woningen van particuliere verhuurders tot de sociale voorraad worden meegerekend zónder dat duidelijk is dat de huren van deze woningen onder de liberalisatiegrens liggen;
- de toewijzing van deze 40.000 woningen niet geschiedt overeenkomstig de wijze waarop woningcorporaties dat doen;
- de opbrengsten, die particuliere verhuurders genereren met de exploitatie van deze 40.000 woningen, niet ten goede komen aan de volkshuisvesting;

- de staat van onderhoud van (een deel van) deze 40.000 woningen erbarmelijk slecht is, hetgeen (een deel van) de verhuurders er niet van weerhoudt er woekerprijzen oplopend tot meer dan 1500 euro voor te vragen;

overwegende dat:

- de ruim 40.000 particuliere huurwoningen, die in voornoemde Voortgangsrapportage sociaal worden genoemd, niet het 'keurmerk' sociaal waardig zijn;

roept het college op tot:

- het niet langer meerekenen van particuliere huurwoningen bij de sociale voorraad;
- en dit aan te passen in de Voortgangsrapportage Woonvisie, editie 2021;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen en M.M. Vlasblom

Motie 8. Openbaarmaking van de notulen van de bijeenkomsten van de POR en de kopgroep POR

"De gemeenteraad van Rotterdam in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van Het Woonbeleid in Rotterdam;

constaterende dat:

- de wethouder met marktpartijen in het Platform Ontwikkeling Rotterdam (POR) met een grote groep vertegenwoordigers van de gemeente, verschillende marktpartijen (zoals bouwers, ontwikkelaars, investeerders en woningcorporaties) bijeenkomt;
- het doel van het platform is te komen tot een "gezamenlijke (markt/gemeente) investeringsstrategie die snel vertaald kan worden in acties";
- er tevens een Kopgroep POR bestaat, waarin tweemaandelijks overleg plaatsvindt tussen enkele vaste vertegenwoordigers uit de POR met als doel onder meer een "vinger aan de pols" te houden bij de uitvoering van het woningbouwakkoord (waarover hieronder meer), het "challengen van nieuw beleid voor het wordt vastgesteld door college en/of raad" en een verbetering van processen rond nieuwbouw;

overwegende dat:

- de werkwijze van de POR en de kopgroep POR niet transparant is;
- dit onwenselijk is;

roept het college op tot:

- het openbaar maken van de notulen van de bijeenkomsten de POR en de kopgroep POR;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. P.J.H.D. Verkoelen

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef dan nu het woord aan de heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Ja dank u wel voorzitter. Allereerst sluit ik mij aan bij het betoog van GroenLinks en de ChristenUnie. We hebben een goede commissievergadering gehad

waar we onder andere ook hebben vastgesteld dat we gezien hebben een verwacht tekort op het sociale en middensegment. De erkenning daarvan in de brief van het college over de regiodeal is natuurlijk een hele mooie opstap voor het gesprek over het woonakkoord waar wij erg naar uitkijken de komende maanden. Maar voordat er een woonakkoord en woonvisie zijn, zien we een hele hoop wetgeving op ons afkomen. We kunnen natuurlijk niet gaan wachten om... Want we hebben ook erg gevraagd om heel veel van die instrumenten en wetgeving. En daarom een motie om die instrumenten zo snel mogelijk in te zetten in Rotterdam.

Verder voorzitter hebben we natuurlijk ook nog een motie van ons openstaan over meer zicht op de particuliere markt. Die is voorzien voor afdoening ergens in december/januari. Toen we hem indienden konden we al die nieuwe wetgeving nog niet overzien, ook die er in 2024 aankomt en ik zou graag willen dat de wethouder bij de afdoening van die motie dat nieuwe instrumentarium betreft, of dat nieuwe mogelijkheden geeft en bijvoorbeeld ook of een meldplicht van verhuurders daar een bijdrage aan kan leveren om dat zicht op die particuliere verhuur te krijgen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel. De heer Engberts heeft de volgende motie ingediend.

Motie 9. Regeren is vooruitzien

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van het woonbeleid in Rotterdam;

constaterende dat:

- de nationale Wet goed verhuurderschap in de maak is met meer mogelijkheden voor gemeenten om misstanden in de (particuliere) verhuur aan te pakken;
- de wet naar verwachting meer mogelijkheden zal bieden om de huursector eerlijker te maken;

overwegende dat:

- Rotterdam bij het Programma goed huren en verhuren heeft gemerkt dat er te weinig mogelijkheden zijn om de doelen te bereiken en zelf actief heeft ingezet om wettelijke mogelijkheden uit te breiden;
- veel van de ideeën uit het Programma goed huren en verhuren ook lijken te landen in de nieuwe wet;
- misstanden in de (particuliere) verhuur een groot probleem zijn omdat goed en betaalbaar wonen een recht is;
- in een aantal specifieke wijken de problemen heel groot zijn en het daarom belangrijk is dat deze misstanden snel worden aangepakt;

verzoekt het college om:

- zodra de Wet goed verhuurderschap in werking treedt een pilot te starten in een wijk waar we nu al actief zijn met het programma goed huren en verhuren om met het dan mogelijke wettelijk instrumentarium ervaring op te doen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts, A. Kockelkoren en V.A. Bruin

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef dan nu het woord aan de heer Kuzu.

De heer **KUZU** (denk). Nou voorzitter, dank u wel. U heeft het meegemaakt: het Rotterdamse woonbeleid heeft in de afgelopen periode gezorgd voor flinke discussies hier in deze gemeenteraad over allerlei verschillende onderwerpen waarvan mensen in de stad denken van: Waar gaat dat nu over? Over meetinstrumenten, over segmentering, over verdeling, over de opgave van de regio. Maar het zijn wel allemaal onderwerpen die ze direct raken, voorzitter.

Mijn fractie complimenteert de Rekenkamer voor het onderzoek dat zij hebben uitgevoerd en bedanken ze voor de conclusies en de aanbevelingen. Het is een behoorlijke set aan informatie en daar moeten we ons voordeel mee doen, voorzitter. Zoals iedereen in deze raadzaal ook wel weet, heeft mijn fractie zich gecommitteerd aan het coalitieakkoord waar we afspraken hebben gemaakt over hoe we belangrijke stappen gaan zetten de komende periode op het terrein van wonen. En voorzitter, een belangrijk aspect daarvan is dat de woonvisie herzien gaat worden. En daar zijn wij heel erg blij mee. Wij kijken dan ook uit naar de totstandkoming van het nieuwe woonakkoord. De aanbevelingen van de Rekenkamer doorkruisen op enkele punten, op een aantal elementen het proces van de totstandkoming van het woonakkoord. Mijn fractie zal het amendement van de heer Verweij, die overigens een buitengewoon mooie maidenspeech heeft gehouden, steunen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel, mijnheer Kuzu. Zijn er nog andere sprekers op dit onderwerp? De heer Kind, aan u het woord.

De heer **KIND** (volt). Ja, dank u wel voorzitter. De Rotterdamse fractie van Volt heeft met belangstelling kennis gekomen van de conclusies van het gedegen en goed onderbouwde rapport 'Thuis in cijfers' over het Rotterdamse woonbeleid van de Rotterdamse Rekenkamer. En hier was behoefte aan. We zijn de afgelopen jaren te vaak terechtgekomen in discussies over definities, betwiste staatjes en een woonvisie die wel of niet door de shredder moest. Volt staat voor een transparante lokale overheid waarin de gemeenteraad en de coalitie samenwerken aan de uitdagingen in onze stad. We juichen het initiatief toe van de heer Segers-Hoogendoorn van het CDA om met de gehele raad te komen tot een woonakkoord en wij kijken ernaar uit om daarin samen te werken.

Voorzitter, de Rotterdamse woningmarkt zit op slot. Rotterdam is voor veel Rotterdammers een thuis zonder huizen geworden. Er moeten voldoende betaalbare sociale woningen beschikbaar blijven, zodat niemand zijn huis, wijk of zelfs stad moet verlaten omdat wonen onbetaalbaar is geworden. Daarnaast willen we concrete en creatieve oplossingen voor een tijdelijke woningvoorraad en ruimte voor alternatieve woonvormen. Een balans in de Rotterdamse woningvoorraad op wijkniveau om woonsegregatie en daarmee schoolsegregatie terug te dringen, is een grote uitdaging. Het Rotterdamse woonbeleid is een fundament voor ontmoeting. En dat moeten we ook echt realiseren. Het leren kennen van diverse groepen in de stad en zo het wegnemen van vooroordelen en het versterken van de sociale structuur. Wij willen gaan voor een toekomstgerichte, betaalbare en tolerante stad waar veel aandacht is voor duurzaam en klimaatbestendig wonen in een groene, leefbare en kleurrijke omgeving. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel, mijnheer Kind voor uw bijdrage. Zijn er nog andere sprekers op dit punt? De heer Van der Velden, aan u het woord.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ja, dank u voorzitter. Wij zijn de Rekenkamer erkentelijk voor het rapport dat zij geleverd heeft. Al onze vermoedens van de afgelopen jaren zijn bewaarheid geworden, eigenlijk, in dit 'Thuis in cijfers'. Het Rotterdamse woonbeleid is

gestoeld op cijfermatig broddelwerk. Door creatief boekhouden aan de vraagzijde en aanbodzijde van de woningmarkt is er stelselmatig gestuurd op instandhouding van het idee dat er een overmaat aan goedkope woningen in de stad is. Zachte ramingen werden gebracht als harde data waarmee noodzaak tot vermindering van de sociale voorraad werd bekrachtigd. Wij zien in het Rotterdamse beleid nu wat verbeteringen en de komende jaren zullen we blijven strijden voor beschikbaarheid, betaalbaarheid en duurzaamheid van de stedelijke woningvoorraad. Want iedereen verdient immers een mooie duurzame woning waar hij niet voor hoeft krom te liggen. Vooralsnog komen wij met drie moties om daaraan te werken.

Allereerst zijn we wel klaar met de sociale voorraad die dat feitelijk niet is. Wij roepen het college op te sturen op écht sociaal, dus met aanvaardbare servicekosten bovenop de kale huur.

Ten tweede willen we ook betaalbare middenhuur. Momenteel kan de huur op basis van het actieplan Middenhuur nog worden gecorrigeerd voor inflatie, terwijl de lonen lang niet zo hard meestijgen. Wij willen dat indexatie gelijke tred houdt met het maximum aan jaarlijkse huurverhoging dat door het rijk is vastgesteld.

En als derde motie willen wij dat het volledige budget voor segmentering van bouwplanning in de komende jaren wordt benut voor sociale woningbouw: begin onderaan de prijspiramide. Wij pleiten voor minimaal 50% aan nieuwbouw in het sociale segment. Zo kun je sturen op genoeg voorraad in de betaalbare segmenten. Een woning kan namelijk altijd nog muteren naar duurder. Ik dank u voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Van der Velden heeft de volgende moties ingediend.

Motie 10. Betaalbare middenhuur

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022, ter bespreking van het woonbeleid in Rotterdam en het voorstel tot vaststelling van het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Thuis in cijfers';

constaterende dat:

- de gemeente Rotterdam een 'Actieplan Middenhuur' heeft met als doel woningen in het middensegment te realiseren in nieuwbouwprojecten waarvoor een grondexploitatie wordt opgesteld;
- de huurcontracten van deze woningen volgens dit actieplan jaarlijks mogen worden gecorrigeerd voor inflatie op basis van de consumentenprijsindex (CPI) plus 1,25 procent;

overwegende dat:

- de torenhoge inflatie van dit moment inhoudt dat de prijzen voor middenhuur (dit jaar gemaximeerd tot €1.075,00) volgend jaar navenant zullen stijgen;
- verhoging van inkomsten voor werknemers en kleine ondernemers - de doelgroep van middenhuur - fors achterblijft bij deze huurprijsindexatie, hetgeen tot betalingsproblemen bij de huurders leidt;
- het Actieplan Middenhuur met de bepaling over inflatiecorrectie niet kan doen wat zij beoogt, namelijk het borgen van middenhuur in nieuwbouwplannen er juist voor is bedoeld betaalbaarheid te garanderen voor een groep Rotterdammers;

voorts overwegende dat:

- het rijk met de Uitvoeringswet huurprijzen woonruimte en de Wet maximering huurprijsverhogingen geliberaliseerde huurovereenkomsten genoeg instrumentarium heeft om richting te geven aan jaarlijkse indexatie van vrijesectorwoningen;

- de door het rijk voorgestelde indexatie prima kan dienen in het Actieplan Middenhuur voor indexatie van aanvangshuur in het middensegment;

verzoekt het college:

- een raadsvoorstel voor te bereiden voor aanpassing van het Actieplan Middenhuur waarbij, voor nieuw te sluiten overeenkomsten met ontwikkelaars en beleggers, de mogelijkheid tot jaarlijkse huurverhoging op basis van de consumentenprijsindex plus 1,25% wordt vervangen door indexatie op basis van maximale huurverhoging zoals vastgesteld door het rijk;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

Motie 11. Sturen op echt sociaal

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022, ter bespreking van het woonbeleid in Rotterdam en het voorstel tot vaststelling van het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Thuis in cijfers';

constaterende dat:

- sommige Rotterdamse woningbouwprojecten van private ontwikkelaars worden meegerekend als sociale voorraad, terwijl de huurprijzen voor deze woningen als gevolg van hoge servicekosten boven de liberalisatiegrens uitkomen;
- de Rekenkamer Rotterdam in haar rapport 'Thuis in Cijfers' het college aanbeveelt te sturen op het aandeel aan servicekosten voor sociale huurwoningen, om ze ook écht sociaal te maken;

overwegende dat:

- hoge servicekosten voor sociale huurwoningen kunnen leiden tot betaalbaarheidsproblemen bij de doelgroep, omdat de rekenhuur boven de huurtoeslaggrens komt te liggen en woonlasten toenemen;
- de wetgever voldoende handvatten biedt over welke servicekosten voor welk bedrag subsidiabel zijn;
- betaalbaarheid van nieuwbouw in het sociale huursegment een evident publiek belang dient en om die reden met hand en tand dient te worden verdedigd;
- de wethouder een evident belang heeft om te beschikken over betrouwbare cijfers;

verzoekt het college:

- met private ontwikkelaars van sociale huurwoningen in nieuwbouwprojecten af te spreken dat de rekenhuur niet boven de liberalisatiegrens uitkomt;
- tevens af te spreken niet-subsidiabele servicekosten uit te sluiten als kostenpost voor toekomstige sociale huurders in dergelijke nieuwbouwprojecten;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

Motie 12. Basis op orde

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022, ter bespreking van het woonbeleid in Rotterdam en het voorstel tot vaststelling van het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Thuis in cijfers';

constaterende dat:

- er voor de komende bestuursperiode €25 miljoen is gereserveerd voor het segmenteren van nieuwbouw naar verschillende prijssklassen (sociaal, midden, hoger, top);

voorts constaterende dat:

- een van de pijlers van het Rotterdamse woonbeleid inhoudt dat de basis op orde moet zijn, oftewel genoeg woningvoorraad voor alle inkomensgroepen in de stad;
- de sociale voorraad tussen 1 januari 2017 en 1 januari 2021 volgens de voortgangsrapportage Woonvisie Rotterdam 2030 met bijna 20.400 woningen is afgenomen;
- de sociale doelgroep en de sociale voorraad volgens die voortgangsrapportage elkaar nauwelijks ontlopen, namelijk 58,1% om 57,8%;
- de Rekenkamer Rotterdam constateert dat vraag naar wonen vanuit studenten en institutionele huishoudens niet wordt meegerekend, hetgeen ook blijkt uit de Feitenkaart;
- de Rotterdamse bijdrage in het regionale sociale segment een verwachte vermindering inhoudt van 4.580 woningen;

overwegende dat:

- het zeer evident is dat we zonder overheidsinterventie straks met een tekort aan sociale huurwoningen zitten, in absolute zin;
- het college met subsidieverstreking het gat tussen marktconforme grondprijs en de normatief residuele waarde van grond voor woningen in het sociale segment kan dichten;

verzoekt het college:

- de begrote middelen voor segmentering in nieuwbouwproductie aan te wenden voor realisering van sociale voorraad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Zijn er nog andere sprekers op dit onderwerp? Dan geef ik nu het woord aan de wethouder. Mevrouw de wethouder, bent u zover?

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Op zich ben ik wel zover, maar er komen nog wat moties aan. Misschien dat ik in de tussentijd even moet wachten totdat die hier op mijn tafel liggen. Maar goed, ik begin gewoon alvast met de beantwoording. Dank voor de vragen. Ook het college is de Rekenkamer zeer erkentelijk voor het uitvoerige rekenkamerrapport waarin zij onderzoeken hoe de woonvisie is opgesteld, wat het allemaal oplevert en wat er beter aan kan. Wij zijn, nogmaals, zeer blij daarmee. Maar we zijn eigenlijk nog blijer met de manier waarop wij met elkaar daarover in gesprek gaan met ook het woonakkoord waarmee u zo actief betrokken bent en bezig bent om echt die lijnen voor de toekomst uit te zetten. Wij als college ondersteunen dat graag en gaan ook graag daarmee verder om dan uiteindelijk tot een nieuwe woonvisie te komen die u natuurlijk gaat vaststellen komend jaar. Ook wij zien dat de overheid een zorgplicht heeft om mensen goede huisvesting te bieden, dat het

een complexe situatie is, een complexe markt, dat het goed is om zuiver te zijn in waar je wel of niet over gaat, hoe cijfers precies in elkaar steken en ook – mochten daar onduidelijkheden en onzekerheden over bestaan – om daar helder en transparant in te zijn om zo op de goede manier ook je rol te kunnen vervullen en goed samen te werken met partners als corporaties en hopelijk in de toekomst ook, door middel van zo'n platform waar u ook om heeft gevraagd, met particuliere verhuurders. Dus zo zitten wij erin en we doen dat graag samen met uw raad. Ik zal dan verder nu overgaan tot de beantwoording van de moties en amendementen die ik hier voor mij heb liggen.

Dan begin ik met de motie van de SP over een moratorium op sloop. U geeft ook aan dat er een afwegingskader zou komen en dat we tot die tijd moeten wachten met sloop. Die motie zal ik ontraden, omdat wij – dat heb ik in de commissie ook gezegd – bezig zijn met inderdaad zo'n afwegingskader hoe je sloop precies kunt doen. Maar we hebben inmiddels al beslissingen genomen en die ga ik niet heropenen en anders daarnaar kijken. Dus dat wat we inmiddels in gang hebben gezet, daar gaan we mee verder, maar voor de toekomst komen we binnenkort bij u al met een afwegingskader stedelijke vernieuwing, zoals het dan ook heet.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Coşkun heeft een interruptie. Aan u het woord.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, ter verheldering. Kijk, er zijn misschien al sloopbesluiten genomen voor bepaalde complexen. Dat is allemaal een lopend iets. Maar er zijn ook sloopbesluiten die in de week liggen. Dus u kunt toch ook zeggen: 'Vanaf nu nemen we geen nieuwe sloopbesluiten meer'?

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ik ga processen die nu lopen niet veranderen. We hebben processen die gaan... Overigens moet ik u wel vertellen dat sloopbeslissingen waar we mee te maken hebben vooral bij corporatiebezit plaatsvinden. Bij particulier, dat is iets waar wij dan mogelijk een rol in zouden kunnen spelen, is het wat minder aan de orde dan bij corporaties. Het is ook aan corporaties om die sloopbeslissing te nemen. Uiteraard zijn wij daarbij betrokken omdat wij vaak ook dat ruimtelijk mogelijk moeten maken en wij daar ook gezamenlijk in optrekken. Maar de beslissing... Ik hecht wel waarde aan wie en rolvastheid in dit verhaal. Nogmaals, wat ik zei: ik ga nu niet lopende processen daarin veranderen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, precies, maar de corporaties werken samen met ons. Daar bent u ook een beetje leidend in. En juist dit complex van de Pompenburgflat kunt u toch gewoon stopzetten?

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Daar hebben we het in de commissie ook uitgebreid over gehad. De Pompenburg is inmiddels besloten dat dat gaat gebeuren. Daar werken wij ook aan mee. Ik heb daar ook aangegeven dat ik weet dat het voor bewoners een heel heftig proces is, maar ik weet ook dat de corporatie heel zorgvuldig met hen in gesprek is om te zorgen dat dat allemaal op een goede manier landt. En wat ons betreft is in dit geval de keuze... We snappen dat het een gebouw is dat nog meekan, dat erkennen we zeker, dat niet een technische noodzaak voor sloop heeft. Maar aan de andere kant zien we ook – alles afwegende – dat maatschappelijke nut omdat we heel veel extra woningen dan op die locatie kunnen realiseren, vlakbij OV. Dat heeft voor ons de doorslag gegeven om hier echt mee verder te gaan. Dat was motie 1 waar ik het over had.

Dan ga ik verder naar motie 2 van de ChristenUnie, GroenLinks, dat is de motie: '!Woon naar werken'. Dus ook de ChristenUnie geeft aan het belangrijk te vinden dat we op een goede

manier dit woondebat met elkaar voeren en daar graag ook ondersteunend in te willen zijn. Ik zie dat ik nu wat moties door elkaar heb, maar goed. Ik kom zo meteen terug op de vragen die nog meer gesteld zijn. Ik moet nog even wennen aan de volgorde. U geeft aan: het systeem dat ze in Amsterdam hebben waarin een vraagpunt is voor het huren in Amsterdam in dit geval. Dat heet! Woon en dat is een afdeling van 94 fte. Dat is even groot als onze hele afdeling Wonen die alles en nog wat erbij doet. Dat is iets wat wij op dit moment echt niet kunnen betalen. Daar tegenover hebben wij wel andere zaken die wij doen. Wij hebben huurteams. We zijn met Goed Huren en Verhuren aan de slag. Wij hebben allerlei manieren waarop we die huurders bijstaan. Dus op die manier willen wij dat echt goed vormgeven. Ik kom zo meteen in de beantwoording van vragen op de motie van PvdA nog terug op hoe we hier nog meer invulling aan willen geven. Er komt ook meer wetgeving op dit terrein. Dus wij denken echt met die inzet onze huurders die een wat moeilijker positie hebben en lastig hun rechten denken te kunnen behalen, toch op een goede manier te kunnen ondersteunen. Dus deze motie moet ik ontraden.

Dan ga ik weer even terug naar de volgorde van de sprekers, want dat werkt toch wat beter, denk ik. Dan begin ik even bij Leefbaar Rotterdam, de heer Verhoef – die er nu niet zit – die ook aangeeft te erkennen dat het zeer complex is en dat hij ook het amendement van de VVD daarin steunt en ook graag mee wil doen met het woonakkoord. En een aantal mensen heeft ook gevraagd hoe dat precies zit. Het amendement dat de heer Verweij heeft ingediend... Ja? Oh sorry, mevrouw Bruin. Sorry. Excuus. Mevrouw Bruin, dat weet ik heel zeker dat u dat was. De erkenning is er. Alstublieft. Goed. Ik ga toch weer even terug naar de heer Verweij. Dus u geeft ook aan met dat amendement dat u indient dat u zegt van: laten we al die aanbevelingen van de Rekenkamer meenemen in de manier waarop we met dat woonakkoord omgaan en daar zitten discussiepunten in waar we elkaar in deze raad nog niet helemaal hebben gevonden, mogelijk ook niet gaan vinden, maar laten we kijken en dat zorgvuldig uitzoeken. Dus dat amendement van de VVD, ondersteund door een aantal andere partijen, daar ben ik zelf zeer blij mee. Dat kan ik graag ondersteunen.

Er werd ook gevraagd door GroenLinks van: Wat doen we op het moment dat toch blijkt dat we er in het woonakkoord niet met elkaar uitkomen, hoe gaan we dan toch weer verder met die aanbevelingen van het rekenkamerrapport? U vraagt mij daar dan initiatief in te nemen en dat dan weer voor te leggen en dat doe ik graag. We moeten daar geen ruis over laten bestaan. Hoe dan ook moet er nog een klap op die aanbevelingen worden gegeven, in welke vorm dan ook. Dus daar kunt u van op aan. Dat is een toezegging die ik hierbij doe.

Dan om verder te gaan met GroenLinks. Ook u zegt: laten we de discussie voeren, de cijferbrij voorbij, laten we kijken op inhoud waar we elkaar kunnen vinden omdat iedere Rotterdammer recht heeft op een goede woning en dat eigenlijk onze primaire zorg moet zijn. Dat erken ik zeker en daar werken wij natuurlijk ook graag aan mee. Dan gaan wij door naar de bijdrage van mevrouw Vlasblom, BIJ1. U vraagt om een aantal zaken. 'Leer van je fouten' dat is een motie die om een expliciete terugkeergarantie van huurders vraagt. We gaan natuurlijk heel serieus aan de slag met het sociaal statuut, met de huurders om dat samen vorm te geven. Dit is momenteel onderwerp van gesprek en wij zetten ons daarbij zeker in voor die terugkeergarantie, waarbij ik dan wel wil zeggen dat 100% terugkeergarantie geven mogelijk niet gaat lukken. Dus deze motie moet ik om die reden ontraden. Dan ga ik door naar D66. U geeft ook aan dat u het belangrijk vindt om de discussie goed te voeren over het woonbeleid hier en u stelt ook voor dat moet worden gekeken naar de financiële strategie die vanuit het college is voorgesteld om daar meer handen en voeten aan te geven. Die motie kan ik dus ook omarmen. Dan gaan we door naar 50PLUS. U heeft een aantal moties ingediend. 'Opkoopbescherming in Delfshaven' en u geeft aan om die ook in Delfshaven te implementeren. Op dit moment zijn wij bezig met een evaluatie van opkoopbescherming en daar kunnen we eigenlijk niet op vooruit lopen. We merken ook dat het behoorlijk wat capaciteit kost. Tegelijkertijd wil je het goed evalueren en goed doen en kijken hoe je dan de volgende stap op dit terrein kunt zetten. Dus deze motie

moet ik om die reden ontraden. Dan gaan we over naar de 'Bestuurlijke Overeenkomst Wijken in Balans is achterhaald'. U roept op om die overeenkomst te herzien en daarover weer het gesprek te voeren onder andere met huurdersorganisaties. Ook deze motie moet ik ontraden omdat wij toch nog wel het idee voorstaan wat ook in die bestuurlijke overeenkomst is beklonken, dat wijken wijken voor iedereen moeten zijn, dus waarin zowel sociaal maar ook wat duurdere segmenten gerealiseerd worden zodat mensen ook een nieuwe woning kunnen vinden in hun wijk als ze in hun wijk willen blijven wonen en inmiddels een wat hoger inkomen hebben. Dus dat je juist die diversiteit in die wijken een kans geeft. Dat vinden we toch nog steeds een heel erg belangrijk uitgangspunt. Dus in die zin kan ik uw motie niet omarmen. De 'Voortgangsrapportage moet kloppen', een motie van 50PLUS en BIJ1. Uw pleidooi om de particuliere voorraad niet mee te tellen daar hebben we veel over gesproken, ook in de commissie. Daar heb ik toen ook van gezegd dat het heel helder is dat we onderscheid moeten maken tussen het corporatiebezit en het particuliere bezit. Omdat we van het corporatiebezit vele malen zekerder kunnen zijn over de waarde van die huur, de huurprijs en ook goed verhuurderschap en je veel minder zicht hebt op die particuliere sector. Uw visie daarop delen wij. Het is wel zo dat in die particuliere voorraad ook mensen wonen die een lage huur betalen. Op het moment dat mensen er al heel lang wonen is dat al heel lang een betaalbare woning voor deze mensen. Deze groep is er wel degelijk. Dus als dat helemaal buiten beschouwing wordt gelaten zou je ook geweld doen aan de situatie en aan de werkelijkheid. Dus geef je ook geen getrouw beeld. Dus daar zit onze twijfel ook van: Hoe moeten we hiermee omgaan? Het rijk komt met een definitie sociale huur. Dus het zou mijn voorkeur en de voorkeur van het college hebben om daar dan ook bij aan te sluiten. Dan hebben we gewoon één definitie en daar doen we het in het hele land mee. En dat moet niet al te lang meer duren. Dus dat is hoe wij daar nu naar kijken. En er komt heel veel meer wetgeving. We zien dat het rijk, de minister, heel erg wil sturen ook op die betaalbare voorraad, veel meer instrumenten geven, het verplicht stellen van het woningwaarderingssysteem in de particuliere sector tot € 1.000,00, meer inzet op goed verhuurderschap, verhuurdersvergunningen. Er komt al veel meer instrumentarium. We zijn ook bezig om te kijken hoe je meer grip en zicht op die particuliere sector kunt krijgen, waar de heer Engberts onlangs ook naar vroeg. Dus wat ons betreft denken we: Laten we dat ook bekijken, maar wel helder zijn in je sturing voor wie en helder en transparant zijn over hoe die markt zich ontwikkelt met de kennis die we daarvan hebben. En als laatste wil ik nog een duit in het zakje doen. Het heeft onze voorkeur in nieuwbouw zo veel mogelijk sociaal door corporaties te laten bouwen. Dus die voorkeur is er zeker, maar we zien dat de particuliere sector ook af en toe die handschoen oppakt. En het zou zonde zijn om die dan niet mogelijk te maken of dat te frustreren. Nou goed, het is een palet aan argumentatie. Ik weet dat u er anders over zult denken en ik denk dat het goed is om die discussie eens goed met elkaar te voeren en tot een oordeel te komen volgend jaar als wij die afspraken met elkaar ook allemaal maken. Vandaar dus ook ontraden, maar ik wijd er veel woorden aan omdat ik weet dat uw raad het een heel belangrijk onderwerp vindt. Motie 8: u vraagt om die openbaarmaking van de notulen van de POR. Wij hebben inmiddels ook een toezegging gedaan over het jaarverslag van de POR. Dat kunnen wij u ieder jaar doen toekomen. De POR – heb ik zelf nog gevraagd – is ook bereid om notulen te geven. Ons verzoek is dan wel om even kenbaar te maken per welk jaar u dat wilt, dan kunnen we dat geven. Zoals het in de motie verwoord staat, lijkt het een verplichting van de gemeente te worden om achter al die notulen aan te rennen en dat kunnen we gewoon niet waarmaken. Maar desgevraagd kunt u ze krijgen. Oh ja, wat doe ik dan met de motie? De motie wil ik dan ontraden met deze toezegging met uw goedvinden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Verkoelen u heeft een punt van orde?

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Ja, met die toezegging trek ik de motie in natuurlijk. Dat is het punt. Dus met dank en dan trekken we de motie in.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Kunt u mij de naam van de motie geven?

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). 'Openbaarmaking van de notulen van de bijeenkomsten van de POR en de kopgroep POR'. Dan zitten we bij de motie van PvdA, GroenLinks, Leefbaar Rotterdam: 'Regeren is vooruit zien'. Dat ben ik helemaal met u eens. Deze motie kunnen wij... U vraagt om, zodra de wet Goed verhuurderschap in werking treedt een pilot te starten, zodat we nu al met het programma Goed Huren en Verhuren en het instrumentarium dat dan mogelijk wordt gemaakt aan de slag kunnen gaan. Dat lijkt ons een heel goed idee dus dat gaan wij zeker doen. Ja, dan ben ik beland bij de motie van Partij voor de Dieren. Wacht even, ik moet ook nog even een aantal vragen van de PvdA beantwoorden zie ik hier, voordat ik dat weer vergeet. Dank trouwens dat u dat hebt opgemerkt dat u blij bent met de erkenning in onze regiobijdrage brief waarin wij zeggen: 'We erkennen het feit dat die particuliere sociale huur een problematische sector is en dat die verdampt'. Dat zegt iets over hoe de woningvoorraad eruit ziet. Dat er daardoor minder sociale woningen zijn waardoor wij dus ook meer bij te bouwen hebben. Dat is een erkenning die wij doen en waarvan ik ook denk dat het ook goed is dat het op het netvlies staat. Dus dank daarvoor. U herkent ook de problematiek, want hoe je dit precies moet regisseren dat is allemaal zeer complex. Maar wij gaan daarmee aan de slag met elkaar en dat is, denk ik, heel goed. U vraagt ook hoe het zit met de motie 'Zicht op particuliere huur'. Nou, daar zijn wij mee bezig. En u vraagt bij de afdoening ook mee te nemen de wettelijke mogelijkheden die er zijn ten aanzien van bijvoorbeeld de meldplicht verhuurders te betrekken. Dat kan ik u toezeggen dat we dat doen. En dan had ik uw motie natuurlijk al behandeld.

Dan gaan we naar de moties van de Partij voor de Dieren. De motie 'Betaalbare middenhuur' die kunnen wij omarmen. U vraagt een raadsvoorstel te schrijven waarbij met name ook de jaarlijkse huurverhoging op basis van de CPI, de Consumenten Prijs Index, van 1,25% wordt vervangen door een indexatie op basis van maximale huurverhoging zoals vastgesteld door het rijk. Een complexe rekenmethode, maar we begrijpen de bedoeling erachter. En ik denk dat u daar een goed punt heeft, dus daar gaan we mee aan de slag. Die kunnen wij omarmen. Dat geldt dan wel voor zaken in de toekomst, want wij hebben nu al in sommige gevallen afspraken gemaakt. Daar kunnen we een moreel appel nog doen. Maar bij zaken die we in de toekomst afspreken nemen we dat mee. We komen in eerste instantie nog met een raadsvoorstel daartoe. Verder heeft u een motie 'Sturen op echt sociaal' en dat gaat ook over de niet-subsidiale servicekosten uit te sluiten als kostenpost voor toekomstige sociale huurders en dat de rekenhuur niet boven de liberalisatiegrens mag uitkomen. Die moeten wij ontraden, omdat wij gewoon meebewegen met de landelijke regels voor hoe om te gaan met servicekosten. Overigens heeft het rijk het voornemen om servicekosten niet meer te subsidiëren via de huurtoeslag. Dus deze moet ik ontraden. Dan is dit volgens mij de laatste motie van de Partij voor de Dieren, dat is 'Basis op orde'. U geeft aan de begrote middelen voor segmentering in de nieuwbouwproductie – dus dat is die € 25 miljoen uit het coalitieakkoord – aan te wenden voor realisering van de sociale voorraad. Wij hebben hiermee beoogd het sociaal en middensegment juist mogelijk te maken, dus deze motie moet ik ontraden. Bij mijn weten heb ik zo alle moties van u behandeld.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel wethouder voor de beantwoording van de vragen en het voorzien van advies aan de moties die zijn ingediend. Is er behoefte aan een tweede termijn? Nee. Dan concludeer ik dat dit onderdeel voldoende besproken is en sluit ik de beraadslaging en dank ik de wethouder voor de aanwezigheid en de beantwoording.

7.4 Ongedocumenteerde Rotterdammers

Dit agendapunt is niet behandeld.

8 VERZOEK(EN) VOOR EEN REGULIER DEBAT VAN EEN OF MEER RAADSLEDEN

8.1 Debat over 'Koranverbranding aanstootgevend', aangevraagd door het lid Soytekin

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Het volgende onderwerp op de agenda is een toegevoegd agendaonderwerp. Dat gaat om het debat 'Koranverbranding aanstootgevend', aangevraagd door het lid Soytekin. Ik wacht even tot de locoburgemeester aanwezig is en dan geef ik het woord aan de heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Voorzitter, dank. Aanstaande zaterdag staat in mijn stad, in onze stad Rotterdam een demonstratie gepland waarbij de organisatie aangeeft korans te willen gaan verbranden. Laat ik heel helder zijn: dit moeten en mogen wij in onze stad niet accepteren, dit moeten wij niet laten gebeuren. We kunnen niet toelaten dat een stel hersenloze idioten onze Rotterdammers tot op het bot gaan beledigen en onnodig gaan kwetsen met deze verwerpelijke actie. Het is respectloos. Het is onbeschoft. En het is kwaadaardig, voorzitter. Rotterdam kent tienduizenden moslims en het zien verbranden van hun heilige boek zal niet alleen een belediging zijn. Het zal vooral ook ontzettend veel pijn gaan doen. Deze zogenaamde laffe demonstranten zijn alleen uit op het verstoren van de openbare orde. Deze mensen zijn uit op het zaaien van haat, om de moslimgemeenschap te kleineren, te intimideren en te provoceren. In Rotterdam is geen plek voor haat. In Rotterdam is geen plek voor verdeeldheid. Wij laten onze burgers niet beledigen. Wij laten onze burgers niet kwetsen. Want wij – zeg ik ook tegen de locoburgemeester – zijn één stad. En de aangekondigde actie vinden wij onacceptabel. Dus wat mijn fractie betreft moet deze demonstratie niet doorgaan en verboden worden. Het is een walgelijke en provocerende actie die zal leiden tot alleen maar meer onrust en onnodige spanningen in de stad. Terwijl wij hier in de raad en in Rotterdam bezig moeten zijn met problemen rondom armoede, woningnood of ouderenzorg kan en mag deze actie er niet voor gaan zorgen dat er ongeregelde toestanden ontstaan, onrust ontstaat en de stad nog meer wordt gepolariseerd. Voorzitter, ik zie een groot risico voor de openbare orde en veiligheid. In verschillende andere steden zagen we al dat acties van deze zielige en akelige club samengingen met ongeregelde toestanden en vernielingen. Eerder hebben de burgemeesters van Utrecht en Den Haag demonstraties van deze groep wel verboden uit vrees voor wanordelijkheden. Er bereiken ons nu al te veel signalen van groepen Rotterdammers die zaterdag naar Rotterdam willen komen om een tegengeluid te laten horen. De situatie kan hierdoor heel snel escaleren. En we kennen nog de situatie bij de Laleli Moskee in Rotterdam. Het dreigde heel erg verkeerd af te lopen en het scheelde ontzettend weinig. En zo'n situatie moeten we niet meer willen in onze stad. We moeten er ook alles aan doen om dat te voorkomen. De locoburgemeester heeft akkoord gegeven voor deze demonstratie omdat hij geen reden zag om deze te verbieden. Inmiddels is echter wel bekend dat deze mafketels tegen de regels van de beschikking en APV gaan handelen door de koran te gaan verbranden. Ze hebben dat ook nog bevestigd richting een AD-journalist en diverse malen op hun socialmedia-accounts gezet. Welke acties heeft de locoburgemeester ondernomen nadat hij hoorde dat deze groep korans wilde gaan verbranden? In de beschikking staat namelijk dat vaandels, vlaggen, spandoeken, andere beeltenissen en scanderende leuzen in principe zijn toegestaan. Zij mogen echter niet discriminerend, beledigend of aanstootgevend zijn en er mogen ook geen aanstootgevende handelingen mee worden verricht. Voorzitter, voor tienduizenden Rotterdammers is het verbranden van de koran veel meer dan een belediging, veel meer dan aanstootgevend. Vindt de locoburgemeester het verbranden

van een koran ook op zijn minst beledigend en aanstootgevend? Zo nee, waarom niet? En zo ja, trekt de locoburgemeester dan de beschikking in per direct volgens de regels die gesteld zijn? Deze misbaksels, voorzitter, geven nu al aan dat ze lak hebben aan de beschikking en zich hier dus niet aan gaan houden. En op basis van het feit dat deze demonstranten dit aangeven – dus die regels bewust gaan overtreden en niet na te gaan leven – ben ik benieuwd waarom de locoburgemeester de beschikking nog niet heeft ingetrokken. En in de brief geeft de locoburgemeester het volgende aan: "Mocht er alsnog tijdens de demonstratie een koran verbrand worden, zal hier door de politie op een passende wijze in afstemming met het bevoegd gezag tegen worden opgetreden". Wat gaat de politie doen op het moment dat die demonstranten pogen om die koran in brand te steken? Wordt er dan ingegrepen? Kunt u dat garanderen? vraag ik de locoburgemeester. Kunt u concretiseren wat 'op een passende wijze in afstemming met het bevoegd gezag tegen wordt opgetreden' precies betekent? Voorzitter, de gemeente Amsterdam heeft ook aangegeven de complotdenker David Icke te willen weren van de demonstratie die zij willen houden op 6 november. In een persbericht zeggen zij hierover dat het zeer ongewenst is. Reden is dat Icke volgens de gemeente in het verleden uitspraken heeft gedaan die antisemitisch, onacceptabel en diep kwetsend zijn. Is de locoburgemeester het met mij eens dat deze actie die voor zaterdag gepland staat veel verder gaat of op zijn minst net zo onacceptabel en diep kwetsend is? Voorzitter, rekening houdend met al deze genoemde argumenten is er voldoende grond om deze demonstratie niet door te laten gaan. Een opsomming van de argumenten heb ik ook gegoten in een motie, die ik graag wil aanbieden. Ik hoop dat het niet nodig is en dat de locoburgemeester aangeeft deze demonstratie alsnog niet te laten plaatsvinden met de motie 'Verbied demonstratie Pegida'. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Soytekin heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Verbied demonstratie Pegida

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van 8.1 'Koranverbranding aanstootgevend';

constaterende dat:

- in de afgegeven beschikking wordt vermeld dat "Vaandels, vlaggen, spandoeken, andere beeltenissen en scanderende leuzen zijn in principe toegestaan. Zij mogen echter niet discriminerend, beledigend of aanstootgevend zijn. Er mogen ook geen aanstootgevende handelingen mee worden verricht.";
- de loco burgemeester in zijn brief op 19 oktober 2022 aangeeft: "Mocht er alsnog tijdens de demonstratie een koran verbrand worden zal hier door de politie op een passende wijze, in afstemming met het bevoegd gezag, tegen worden opgetreden.";
- de loco burgemeester in zijn brief op 19 oktober 2022 aangeeft: "het verbranden van zaken voor, tijdens of na afloop van een demonstratie is niet toegestaan.";
- Pegida Nederland op haar facebookpagina en richting het Algemeen Dagblad heeft bevestigd tijdens de demonstratie korans te gaan verbranden;
- in de APV is opgenomen dat open vuur verboden is;
- het verbranden van korans tegen de regels van de beschikking en APV is;
- op voorhand door de organisatie wordt aangegeven de regels van de beschikking en APV niet op te volgen;

overwegende dat:

- het verbranden van de koran voor tienduizenden Rotterdammers beledigend en aanstootgevend is;

- in Rotterdam geen plek is voor haatzaaiers;
- deze demonstratie een gevaar is voor de openbare orde en veiligheid;

verzoekt het college:

- de beschikking voor de demonstratie van Pegida van zaterdag 22 oktober 2022 in te trekken;
- deze demonstratie te verbieden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Soytekin

De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef nu het woord aan de heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, ik sluit mij aan bij elk woord dat de fractie DENK zojuist heeft uitgesproken. Dat gebeurt niet vaak. Maar dit was een uitstekend betoog en ik wil me daar helemaal bij aansluiten. In Rotterdam hoort geen plek te zijn voor dit soort doelbewust kwetsende, doelbewust haatzaaiende acties alleen maar om de vrede in Rotterdam van 107 nationaliteiten te verstoren. Alleen maar om onrust te creëren. De vragen zijn ook goed gesteld door de collega van DENK. Ik zou daar nog aan willen toevoegen dat het ook, volgens mij, ieder zijn plicht is hier in deze raadzaal om zich ook stevig uit te spreken tegen dit soort acties. Van elke partij, maar ook van het college. Ik wil ook graag van het college horen dat het dit soort acties verwerpt, achterlijk vindt en dat er geen plek voor hoort te zijn in Rotterdam.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). U heeft een interruptie van mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Volgens mij hebben we hier gewoon te maken met een heel duidelijke brief van de locoburgemeester en is demonstreren gewoon een recht. Dat geldt voor links, dat geldt voor rechts, dat geldt voor extreem links, dat geldt voor extreem rechts. Wat ik een beetje betreurt is het theatrale gedoe waar we mee te maken hebben hier op dit moment. En ik krijg een beetje het gevoel dat dit dan vooral ook voor de Bühne is. En dat is jammer. Want als ik even naga: in het verleden heeft DENK toch wel wat vraagtekens gezet bij politiegeweld dat is toegepast en vraagt nu eigenlijk om politiegeweld. Maar wat ik wel fijn vind – want laat ik dan ook positief afsluiten – is dat DENK zich dan ook aansluit bij de VVD en bij Leefbaar Rotterdam als het gaat om het kiezen voor law and order in de stad Rotterdam.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Coenradie u heeft een interruptie van de heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Ten eerste heb ik mij helemaal niet uitgesproken tegen of voor politiegeweld, dus ik weet niet waar dat vandaan komt.
Ten tweede: als u dit wilt omschrijven als een debat voor de Bühne, dan heeft u totaal geen idee wat er op dit moment in de stad leeft bij een hele grote groep mensen.
Ten derde: u heeft het over een duidelijke brief. Nou, die brief is niet zo duidelijk vandaar de vragen. Er staat op een gegeven moment dat het verbranden van korans verboden is, maar aan de andere kant dat het allemaal wel mag, dus ik ben benieuwd naar de antwoorden van de locoburgemeester.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik heb een interruptie van mevrouw Vlasblom op mevrouw Coenradie.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Ja, dank voorzitter. Om daarbij aan te sluiten. Als de partij van mevrouw Coenradie inderdaad die law-and-orderpartij is, dan is zij het toch wel met ons eens dat het verbranden van boeken de openbare orde verstoort en wij dus bij voorbaat dit moeten verbieden. Het is dan toch best wel een simpele rekensom?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Nou ja, die rekensom. Dus het betekent eigenlijk dat we iets bij voorbaat al gaan veroordelen zonder dat we weten of het daadwerkelijk gebeurt. Het is heel simpel: mensen hebben het recht om te demonstreren. Op het moment dat er zaken plaatsvinden die niet kunnen dan zal de politie optreden. Volgens mij is dat klip-en-klaar, staat dat in de brief van de locoburgemeester en is dat ook altijd wat we bijvoorbeeld bij een woonopstand ook hebben gedaan en bij meerdere demonstraties en zo ook bij deze bijeenkomst.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Dank voorzitter. Ja, volgens mij is dat wel een beetje hoe de wet werkt: dat we voorschrijven wat niet mag ook al is het nog niet gebeurd, maar om ervoor te zorgen dat het ook niet gebeurt. Dus waarom zouden we nu met twee maten moeten meten?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Ja, dank u wel voorzitter. Nee, het gaat om straffen op het moment dat je iets ziet wat gebeurt, wat plaatsvindt, wat niet mag. Dat is wat de politie hoort te doen en dat gaan we niet vooraf al helemaal kanaliseren. Dat kan en mag niet. Demonstreren is een goed recht en daar blijf ik bij.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Nou één ding waar we het over eens zijn is dat demonstratie inderdaad een recht is, een groot recht ook. Dus dat is ook heel belangrijk. Maar op het moment dat ik nu de wereld in zou gooien dat ik, weet ik veel, iemand ga vermoorden dan gaat de politie echt wel ingrijpen voordat ik die moord zal plegen op het moment dat de politie daarvan op de hoogte is. Dus wij zijn op de hoogte dat zij deze boeken gaan verbranden, dat zij de openbare orde op deze manier gaan verstoren. Dat melden ze aan ons, aan de pers, aan iedereen. Dus wij weten dat ze dit gaan doen. Dat hebben ze al gezegd. Toch?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. We gaan het zien. We gaan zien of het zo is. En als het zo is dan is er politie om in te grijpen. En dat geldt dus ook, nogmaals, voor alle demonstraties. Als we van tevoren wisten dat bij een woonopstand de politie zou worden aangevallen door de mensen die daar aan het demonstreren waren, hadden we daar op dat moment dan ook van tevoren gezegd dat we deze demonstratie niet zouden toestaan? Nee. Toen waren we ook met zijn allen van tevoren van mening dat er gewoon gedemonstreerd

mag worden. Het mag altijd. Demonstreren mag altijd. En op het moment dat het morgen mis gaat of dat nu gaat om de verbranding van...

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Coenradie u heeft een interruptie van de heer Soytekin. Mijnheer Soytekin aan u het woord.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Vraag aan mevrouw Coenradie. Het is bijna december. En u geeft aan dat demonstraties altijd mogen, altijd volgens Leefbaar Rotterdam. Ik zie hier nog iets van een aantal jaren terug. 'Leefbaar: Verbod op anti-Zwarte Piet-demonstraties bij Sintintocht'. Hoe kijkt u hier tegenaan?

En mijn tweede vraag is: Wat vindt u eigenlijk van de actie zelf die al op 7 oktober was aangekondigd door Pegida Nederland? Dus de locoburgemeester had het van tevoren kunnen weten. Wat vindt u van die actie? En kunt u reageren op het recht van demonstreren wat u ongelofelijk belangrijk schijnt te vinden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Ja dank u wel voorzitter. Ja, ik ga me niet laten uitlokken om hier te praten over alle demonstraties zoals hier nu wordt aangegeven over een demonstratie maanden geleden, misschien wel een paar jaar geleden. Nee, ik laat me daar niet toe uitlokken. Ik vind overigens ook, in dit geval, dat een anti-Zwarte Piet-demonstratie niet te vergelijken is met waar we het nu over hebben.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Coenradie, u heeft een interruptie van mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Dank, voorzitter, ik zal mijn lachen een beetje inhouden. Maar dat is toch wel echt meten met twee maten, want u probeert mij uit te lokken door woonopstand te benoemen. Vervolgens benoemt collega Soytekin heel terecht het punt over de motie met de Zwarte Piet-demonstratie. Dus ik snap niet zo goed wat u hier aan het doen bent, want dit gaat echt alle kanten op.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Ja dat voelt dan misschien zo, maar laat ik dan even het verschil benoemen: het ene ging om een kinderfeest en het ander gaat niet om een kinderfeest. En daar zit het verschil.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Ja, ik laat me lekker uitlokken, maar dat is toch... Kom op zeg. We gaan het hier hebben over het verbranden van een heilig boek voor heel erg veel verschillende mensen en het andere gaat over een racistische karikatuur. Even: laten we dat niet meer bagatelliseren in 2022. Kom op zeg. Dat is laag.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Ik zal deze discussie niet voortzetten. Daar is genoeg over gezegd. Maar ik was nog wel benieuwd naar het antwoord op mijn vraag hoe mevrouw Coenradie de acties zoals aangekondigd beoordeelt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel voorzitter. Kijk, op het moment dat het plaatsvindt, dat de koran verbrand wordt en dat daar heel veel mensen mee beledigd zijn dan veroordelen we dat. Natuurlijk veroordelen we dat. Maar het is nog geen gegeven. En ik vind nog steeds dat we het recht hebben om te demonstreren. En ik vind daarbij de uitleg – de brief die daarover geschreven is – om dat gewoon toe te staan vind ik daarmee afdoende.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef het woord aan mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Dank u wel. Dan ga ik gewoon weer met een termijn beginnen na deze interrupties die overigens erg interessant waren om te volgen. Hier is een aanvraag gedaan. Als eerste werden daardoor meerdere mensen uitgelokt. De heer Soytekin brengt uitstekend onder woorden wat zo'n actie van Pegida met mensen doet. Hij is bedoeld om te kwetsen. Hij is verwerpelijk. Je probeert een stad te verdelen. Je zaait haat door deze actie. Omgekeerd: er is ook een demonstratierecht. Overigens: GroenLinks vindt het ongelofelijk verwerpelijk. Maar wat wij er ook van vinden, wij hebben het demonstratierecht ook heel hoog staan. Want wij willen wel kunnen demonstreren als Zwarte Piet niet meer wenselijk is in de stad. Wij willen wel een woonprotest kunnen doen, wat overigens een vriendelijke prima actie is. Het gaat nooit over de inhoud. Het gaat uiteindelijk over het demonstratierecht dat we hebben te beschermen. Maar het gaat ook over openbare orde. Hier hoor je ook een aantal zaken die te ver gaan. Een boek verbranden: net als dat je geen stokken mee mag nemen naar een demonstratie mag je ook geen vuur meenemen om een boek te verbranden. Hier zitten grenzen aan de APV. En de locoburgemeester in dezen heeft gisteren een brief gestuurd dat hij nauwlettend in de gaten zal houden dat dat niet gaat gebeuren of dan in zal grijpen. Maar daar heb ik een aanvullende vraag over. Want op het moment dat dit gebeurt op het Stationsplein, dat is een heel drukke locatie, daar kun je volgens mij niet zomaar vuur gaan maken. Is er overwogen om deze demonstratie dan wel door te laten gaan, maar op een andere locatie? We hebben gezien dat er inmiddels zoveel commotie is over deze demonstratie dat het ook tegendemonstraties oproept. En dan is het ook maar de vraag: het Stationsplein, dat door reizigers wordt gebruikt, dat door ontzettend veel Rotterdammers wordt gebruikt, of het wel verstandig is deze demonstratie op deze locatie toe te staan. Ik wil heel graag van de locoburgemeester horen of hij kan garanderen dat zowel het demonstratierecht kan worden nageleefd, maar dat ook met de APV in de hand een veilige situatie voor alle Rotterdammers wordt gecreëerd en niet op zo'n centrale plek. Het risico op wanordelijkheid is hier zo groot dat het echt de vraag moet zijn of wel heel erg goed is overwogen of de Stationspleinlocatie wel de toegewezen locatie is.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel voor de bijdrage. Ik geef het woord aan mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, de aanvraag van DENK die begrijpen we. We begrijpen ook heel goed de emoties en alle kwalificaties voor de organisatie van deze demonstratie die delen wij en daar kunnen we ons achter scharen. Wij begrijpen ook dat het beledigend is. Dat het heel veel verdriet geeft. En ook dat het diep en diep vernederend is als hier alleen al mee bedreigd wordt. We vinden dan ook deze acties heel erg verwerpelijk. We willen dat uit de grond van ons hart afkeuren. Aan de andere kant is het lastige dat we als politiek niet echt gaan over de inkleuring van het demonstratierecht. We kunnen niet zeggen: Zwarte Piet wel, dit niet. Daar gaan we niet over en dat is ook om te bewaken dat we niet in een keer met een politieke meerderheid aan deze kant alle Zwarte Pieten-demonstraties gaan verbieden en aan de andere kant andere waar we het niet mee eens zijn. Dus hoe wrang het ook is en hoeveel verdriet het ook doet en hoe graag je ze ook zou willen laten demonstreren midden in de Zevenhuizerplas: dat kan niet. We kunnen daar niks mee doen.

Het enige wat wel kan zijn drie dingen: dat is bescherming van de gezondheid, het belang van het verkeer en de bestrijding en het voorkomen van wanordelijkheden. Dat derde punt is natuurlijk wel een punt waar een zeker risico op is. Dus ik wil de wethouder wel vragen hoe daar de escalatieladder eruit ziet. Wanneer is het moment dat er wel wordt ingegrepen en dat we zeggen: nu is het een gevaar en ter voorkoming van wanordelijkheden; nu kunnen we wel optreden? Want dat zouden we wel graag willen weten. Tot zover.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel, mevrouw Van Wifferen. Ik geef het woord aan de heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik zou mij eigenlijk op dit punt naadloos willen aansluiten bij de woorden van mevrouw Van Wifferen, maar collega Moti heeft ons gevraagd stuk voor stuk toch een mening te geven over deze demonstratie. Dat doe ik met alle plezier. Laat ik zeggen: het is niet mijn vorm van demonsteren en het is ook niet een inhoud waarvan ik zeg dat wij daar gelukkig van worden dat dat in onze stad Rotterdam op die wijze plaatsvindt. En daar kunnen we allerlei kwalificaties aan hangen. Laten we zeggen: we hebben het liever niet. Maar wij snappen wel – en daar komt precies het punt van mevrouw Van Wifferen – het is niet aan ons om het vervolgens te verbieden. Dan vind ik het demonstratierecht toch een groot goed. En ik heb toch nog eens opgezocht waar dat demonstratierecht in de Grondwet nu eigenlijk voor staat. Het is het recht met een of meer personen in het openbaar een mening te uiten. En dit is een mening van een stel sneuneuzen. Dat is het. En ja, dat doet pijn. En ik snap dat. Maar ze hebben wel het recht om aan te geven dat ze een mening hebben over een onderwerp en ze zich daartegen willen verzetten. En dat ik de manier waarop ze dat willen doen afkeur, sta ik helemaal aan uw kant. Ik ben ook heel blij met de beantwoording van de locoburgemeester. Mijn tijd loopt niet, dus ik heb geen idee waar ik nu zit. Dat vind ik heel fijn en prettig, maar ik heb een beetje tijd voor mezelf gepakt. Dank u wel daarvoor. We gaan het nog een keer proberen. Nou, dat waren bonusminuten.

Ik vind de burgemeestersbrief in die zin ook heel klip-en-klaar. Precies wat mevrouw Van Wifferen zegt: het gaat over openbare orde, het gaat over verkeer of volksgezondheid. Dan zijn er redenen om iets te verbieden. Ik denk niet dat de locoburgemeester al zijn veiligheidsmaatregelen met ons gaat delen. Dat zou ik zeer onverstandig vinden, want wij moeten dit soort lui ook weer niet te veel in onze kaarten laten kijken. Maar wellicht met de aanvullende vragen van mevrouw Van Wifferen komen we al een heel eind. Kortom: het demonstratierecht, beste vrienden, laten we daar voor staan, maar de uitdaging die ik van Moti heb gekregen om het hier af te keuren die heeft u van mij.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mijnheer Lansink. Ik geef het woord aan mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Dank voorzitter. Er is al veel gezegd en ik ga dat niet herhalen. Er is een ding dat voor mij niet helemaal duidelijk is uit de brief, want dat spreekt elkaar wat mij betreft een beetje tegen. Het is namelijk dat in de kennisgeving iets staat, namelijk 'het duidelijk maken dat haat tegenover anderen met de paplepel via de koran wordt ingegoten'. Wat mij betreft is dat iets heel erg discriminerends en kun je dat niet zomaar zeggen. Vervolgens verderop in de brief staat dat het verbranden of verscheuren van heilige boeken niet per se strafbaar is, tenzij het een discriminatoir karakter heeft. Die dingen staan haaks tegenover elkaar. Dus ik snap niet hoe dit dan met elkaar rijmt. Natuurlijk zegt onze partij het altijd: demonstreren is een groot goed. Dus ik wil jullie ook heel graag vragen, als jullie dit net zoals wij verwerpelijk vinden, met ons mee te komen. Wij hebben een tegendemonstratie georganiseerd. Ook om 14.00 uur. Daar tegenover. Als jullie het net zo erg vinden als wij; sta daar dan ook. Want als zij er staan, staan wij er met meer. En dat is altijd belangrijker. We

moeten haat nooit laten winnen. Dus ik hoop jullie dan ook allemaal daar te zien. Maar ik ben ook heel benieuwd naar de beantwoording van de locoburgemeester.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mevrouw Vlasblom. Zijn er nog andere sprekers op dit onderwerp? Mijnheer Oostdijk aan u het woord.

De heer **OOSTDIJK** (fvd). Dank u voorzitter. Een kleine bijdrage. Ik wil aangeven dat het recht om te demonstreren een groot goed is in ons land, ongeacht het onderwerp. Afgelopen jaar is het demonstratierecht steeds meer onder druk komen te staan, bijvoorbeeld toen meermaals demonstraties op het Malieveld en op de Dam vroegtijdig werden ontbonden. Wij maken ons grote zorgen over die inperking van grondrechten waaronder de vrijheid om te demonstreren waar en waarover men wenst. Wij zijn blij met de brief van locoburgemeester Simons waarin hij een toelichting geeft op het een en ander en waarin hij antwoord geeft op enkele vragen die bij ons leefden. Forum voor Democratie vindt dan ook dat de demonstratie van Pegida niet moet worden verboden. Wel maken wij bezwaar tegen de manier waarop de demonstratie wordt ingestoken. Forum voor Democratie pleit, ook landelijk, voor gewelddoos verzet en gewelddoos demonstreren. Gewelddoos is het niet vernielen en verbranden van zaken. Boeken verbranden deden ze in het verre verleden, maar het herinnert ons ook aan een ontzettend nare tijd halverwege de vorige eeuw. Daar moeten we niet naar terug willen. Hoewel het verbranden van religieuze geschriften niet strafbaar is volgens het Openbaar Ministerie, kunnen we ons voorstellen dat het door een deel van de Rotterdammers als onnodig grievend zal worden ervaren. Juridisch niet strafbaar is één ding. Moreel correct handelen is wat anders. Resumerend is Forum voor Democratie blij dat de locoburgemeester in zijn brief benadrukt dat het verbranden van zaken niet is toegestaan conform de APV. Wij gaan ervan uit dat er handhavend zal worden opgetreden. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik wil u danken voor uw bijdrage. Ik zie de heer Kind. Mijnheer Kind aan u het woord.

De heer **KIND** (volt). Ja, dank u wel, voorzitter. Onze grondrechten zijn een groot goed en soms moeten ze tegen elkaar afgewogen worden. En deze afweging is niet altijd zwart-wit. Maar in deze situatie lijkt het wel zwart-wit te zijn. We snappen dat de locoburgemeester een aanvraag voor een demonstratie goedkeurt en het oordeel heeft om dat los te zien van de inhoud ervan. Dat is zuiver volgens de wet. Wat wij niet snappen is dat Pegida aankondigt en nog eens bevestigt meerdere malen dat zij een koran gaan verbranden. En wij zeggen dan: 'de politie zal gepast gaan handelen'. Het gaat hier om een onnodige en polariserende actie – dat is net heel duidelijk verwoord door collega Soytekin – en het is in strijd met onze Algemene Plaatselijke Verordening. En daar wil ik het graag over hebben. Waar is nou die grens? Als ze nu de hele tijd vooraf al zeggen wat er gaat gebeuren, waar ligt dan die grens? Moeten we telkens zeggen: 'oké, ongeacht welke dynamiek er in de stad gaat plaatsvinden laten wij het doorgaan'? Ik vraag mij echt af of dat verstandig is. Ook als we kijken in Europa en andere steden waar die dynamiek heel vaak is geëscaleerd. Daar maak ik mij zeker zorgen over.

Dan over het verbranden van boeken. De dichter Heinrich Heine zei ooit al: "Waar men boeken verbrandt, zal men ook mensen gaan verbranden". En ik zou heel graag willen dat we dat ook in ons achterhoofd houden.

En dan nu een aantal vragen aan de locoburgemeester. Is er nog contact geweest met Pegida? En is heel duidelijk aangegeven van: 'als jullie echt van plan zijn om korans te gaan verbranden, dan zijn dit de stappen die wij gaan zetten, dus doe het gewoon niet, ga er gewoon niet aan beginnen'? Zo nee, waarom zijn die gesprekken niet gevoerd? Is er ook duidelijk aangegeven van: 'hier is voor ons de grens, dit is de streep, dit hoort niet in onze stad'? En dan de vraag over het gepast handelen van de politie. Ik snap ook wat de heer

Lansink-Bastemeijer net al aangaf, dat niet alles prijs wordt gegeven wat de politie gaat doen. Maar wel iets meer gevoel bij wat we nu bedoelen met 'gepast handelen'. Daar zou ik ook graag iets meer over horen. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, voorzitter, heel kort want de heer Moti vroeg erom en eigenlijk deed ook mevrouw Vlasblom een oproep. Ik zal zeker niet bij de demonstratie van Pegida zijn. Iedereen heeft het recht om te demonstreren. Maar ik kan ook niet bij de tegendemonstratie zijn omdat wij een feestje hebben omdat precies op die dag vijftig jaar geleden de SP werd opgericht in deze mooie stad. Dat vieren we dan op gepaste wijze in Amersfoort, maar daar moet ik bij zijn, want ik was al vijf jaar lid voordat die partij werd opgericht. Demonstreren is een groot recht en wij hebben er veel gebruik van gemaakt. Maar regeren is ook vooruit zien. Er zijn regels rondom demonstreren net als er regels zijn rondom evenementen. Dan gaan we ook niet afwachten tot het allemaal ontspoot. Dat hebben we allemaal wel geleerd in Hoek van Holland en op andere plekken. Er zijn regels hoe je kunt demonstreren. Zoals zij het nu hebben ingestoken, zeg je: 'als je zo wil demonstreren dan kan het niet'. Ik ben heel benieuwd wat de wethouder daarop te zeggen heeft.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mijnheer Coşkun. Met die bijdrage bent u door uw tijd heen voor deze raadsvergadering. Zijn er nog andere sprekers die een bijdrage willen leveren op dit punt? Dan kijk ik naar de locoburgemeester voor de beantwoording van de vragen.

De heer **SIMONS** (lr) (locoburgemeester). Ja, dank u wel voorzitter. Ik begrijp heel goed de verontwaardiging. Ik begrijp heel goed de boosheid. Ik begrijp heel goed de emotie die letterlijk voelbaar is in deze raadzaal. Maar ik sta hier als locoburgemeester, dus mijn beantwoording zal ook zijn uit de functie van locoburgemeester. Ik kom zo terug op uw vragen, maar ik heb ook nog eens nagezocht hoe het ook alweer zat met het recht om te demonstreren in dit land. Dat is verwoord in artikel 9 van onze Grondwet. De enige beperkingen die daaraan opgelegd mogen worden zijn uitgewerkt in de Wet openbare manifestatie. Mevrouw Van Wifferen noemde de drie onderwerpen al: openbare orde, verkeersveiligheid en volksgezondheid. In die wet staat ook heel duidelijk dat een burgemeester, een locoburgemeester, geen oordeel mag vellen over de inhoud van de demonstratie. Toevalligerwijs speelt in Amsterdam nu ook een soortgelijke discussie over een spreker die men daar liever niet ziet. En ik heb gisteren – ik dacht dat het bij Nieuwsuur was en vanochtend nog bij Radio 1 – verschillende hoogleraren gehoord die zeggen: 'een bestuurder, een burgemeester, mag niet toetsen aan de inhoud van een demonstratie, dat is een grondrecht'. En ook al die burgemeesters, wat die hoogleraren zeiden, – wat ik hoorde op de radio en op de tv – die burgemeesters gaan ook meestal nat als er een rechtszaak komt. En dat is het mooie van onze rechtsstaat. Hele duidelijke regels, ook in dit soort gevallen, waar het gaat om een grondrecht.

Ik heb in mijn brief eigenlijk al de meeste antwoorden gegeven, maar ik ga ze nog even kort na. U zult mij dus ook geen oordeel horen vellen vanuit mijn functie als locoburgemeester over de inhoud omdat de wet mij dat verbiedt. Ik denk dat ik de meeste vragen wel in een keer kan beantwoorden en ik loop ze anders nog wel even na. U moet het maar zeggen als ik wat mis.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). U heeft een interruptie van de heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Dat is ook een punt van orde, voorzitter, als het mag. Want ik heb nadrukkelijk gevraagd of het college, het stadsbestuur, een politiek moreel oordeel kan

geven over wat hier nu gebeurt. Ik denk dat de stad daar behoefte aan heeft. Net zoals wij partijen ons uitspreken. De heer Simons als locoburgemeester geeft duidelijk aan dat hij dat niet kan in die functie, maar dan zou ik wel willen vragen of iemand anders van het college dat dan wel kan doen, want ik denk dat de stad daar heel erg behoefte aan heeft. Misschien dat de wethouder van Samenleving in huis is. Ik zie de heer Versnel, die is ook aangeschoven. Die kan het waarschijnlijk ook wel doen. Ik heb daar wel behoefte aan en de stad heeft daar behoefte aan.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). U noemt dat een punt van orde. Ik vind dit heel moeilijk te wegen als een punt van orde. U hebt een vraag gesteld. De vraag is beantwoord door de locoburgemeester en ik denk dat die op die manier is beantwoord.

De heer **MOTI** (pvda). Ja, voorzitter, toch een punt van orde nog. Die vraag is niet beantwoord, want de locoburgemeester geeft aan dat hij die niet kan beantwoorden. Dus verzoek ik het college iemand hier naartoe te sturen die die vraag wel kan beantwoorden. We zijn hier als raad in debat met het college, ook. Dus ik wil graag dat het college dan deelneemt aan dit debat om die vraag te beantwoorden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dit vraagt dan om eigenlijk een nieuw debat met het college en niet met de locoburgemeester die nu in deze rol zit, in deze hoedanigheid zit. Het is best een technisch punt dat u nu aankaart. Ik geef het woord aan de locoburgemeester.

De heer **SIMONS** (lr) (locoburgemeester). We hebben een vergaderorde en op de agenda staat een punt dat ik beantwoord vanuit mijn functie als locoburgemeester. Als de raad behoefte heeft om met het hele college in debat te gaan over dit onderwerp om te horen wat zij ervan vinden, dan zal er gewoon een nieuwe aanvraag voor een debat moeten worden ingediend. Dat zal voorbereid moeten worden en dat kan dus niet nu. Dus, ja voorzitter, dit is wat mij betreft buiten de orde van dit vergaderpunt dus ik ga daar verder ook niet op in. Ik kan daar niet verder op ingaan, want ik sta hier gewoon volgens de agenda bij dit punt en met alle liefde ga ik gewoon alle vragen langs en zal ik ze beantwoorden. Dat is wat ik nu kan en het staat de raad vrij om een nieuw debat aan te vragen. Maar nogmaals: daar gaat u over en niet ik.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Ja, dank u wel. Ik begrijp het dilemma en dat je ook niet zomaar even een andere pet op kunt zetten. Maar ik zou dan een praktisch voorstel willen doen, dat na de dinerpauze het college met een korte verklaring komt en daarmee dan tegemoet komt aan het verzoek om een standpunt van het college in dezen, zoals de heer Moti vraagt. Dat kan volgens mij praktisch worden opgelost: geen nieuw debat, maar gewoon een korte verklaring van het college.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Het antwoord is precies hetzelfde als ik aan de heer Moti heb gegeven, namelijk dat het verzoek is gedaan aan de locoburgemeester, dat die nu hier aanwezig is en dat die de vragen zal beantwoorden. Dat is het debat dat is aangevraagd. De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja, voorzitter, dat snap ik, al die verschillende petten. Maar tegelijkertijd zijn we in gesprek met het college. Dat zegt de heer Moti terecht. Er zitten hier verschillende collegeleden. Dan hoeft mijnheer Simons niet te antwoorden, maar dat kan ook iemand anders. Het college spreekt met één mond. Dus het college moet toch in staat zijn...

Bij heel veel punten zijn er twee wethouders die een antwoord geven: de een op dit onderdeel, de ander op dat onderdeel. We kunnen toch gewoon hier vragen om een reactie van het college. Het college kan ook zeggen: 'wij zijn niet in staat om een verklaring te geven' of 'we willen geen verklaring geven'. Dat kan ook. Dat is ook een antwoord. Maar er wordt hier verzocht om een verklaring van het college over deze demonstratie. Dat is toch geen verkeerde vraag? Het college zit daar toch? Ze kunnen toch gewoon antwoord geven? Of desnoods eerst nog even onderling een time-out vragen tot na de dinerpauze. Maar zo moeilijk is het toch niet? Ze hebben hier toch vast onderling wel over gesproken in het college? Of hebben jullie het hier helemaal niet over gehad?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Coşkun ik hoor wat u aangeeft. En nogmaals: het antwoord is precies hetzelfde als het antwoord dat ik daarnet heb gegeven aan mevrouw Bokhove en de heer Moti. Mijnheer Lansink, u heeft een punt van orde?

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ja, punt van orde. U kijkt met zijn allen nu naar het college. Ik zou ook willen zeggen hoe dit onderwerp naar ons toe is gekomen. Dit was al buiten de termijn. Wij waren daarom ook eigenlijk al tegen behandeling. Ik heb mij helemaal niet kunnen voorbereiden op een discussie met het college. Ik heb het hierbij gelaten. Dus als u het verder wil breien dan ben ik het wel eens met wat de voorzitter zegt: dan moet u er een apart verzoek voor doen. Ik mij nu voor dit voorbereid en niet meer. En dan moeten we het niet groter maken, want dan staan we hier over twaalf uur nog. Daar ben ik geen voorstander van.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, ik wil ook niet al te veel tijd aan dit punt kwijt zijn, dus ik ben bereid mijn punt van orde in te trekken. Bij zo'n onderwerp moet je ook niet iemand dwingen om een verklaring te geven als hij dat niet wil. Ik vind het wel teleurstellend dat die verklaring niet gegeven wordt. Maar ik trek het punt van orde in.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ja, mijnheer Moti, ik vind het heel lastig zoals u nu hiermee omgaat en daar ook kwalificaties aan koppelt. Dat lokt ook weer een debat uit over een onderwerp waarvan ik me afvraag of dat de weg is die u als raad op zou willen. Ik geef eerst de heer Soytekin het woord en daarna mevrouw Van Wifferen.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Dank voorzitter. Bij het aanvragen van het debat heb ik niet helemaal doordacht dat er twee petten zijn: van de locoburgemeester en de wethouder. Maar het klopt wat de heer Moti zegt, inderdaad. Mevrouw Bokhove deed een ordevoorstel om te kijken of na de dinerpauze een reactie gegeven kan worden. Daar kan ik prima mee leven.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Ja, voorzitter, ik heb laatst ook een motie over veiligheid gemaakt en toen moest ik ook heel goed oppassen met welke pet ik de burgemeester aansprak. Ik mocht hem dan niet als burgemeester aanspreken, niet als hoofd van de driehoek. Ik mocht hem alleen als voorzitter van de raad... Noem maar op. Het is vaak heel complex. De suggestie die mij niet zint is dat, omdat de locoburgemeester niet namens het college kan reageren vanuit zijn functie, er dan wordt geopperd dat het college dat niet wil. Dat doet de heer Moti. Maar dat is dus niet zo. Het is wel een beetje een ingewikkelde procedurele kwestie, maar dat is op dit moment niet zo. In zijn rol, met het bewaken van de openbare veiligheid en orde op dit moment, als locoburgemeester, kan hij dit gewoon simpelweg niet. Nee maar de suggestie dat hij het niet wil, vind ik flauw.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Duidelijk is dat in de debataanvraag nadrukkelijk wordt verzocht om het gesprek aan te gaan met de locoburgemeester die ook belast is met het aspect van de veiligheid en die daar dan ook antwoord op zal geven en bij de behandeling van dit debat aanwezig is. Tegelijkertijd proef ik ook een aantal sentimenten in de raad waar op dit moment, binnen dit debat, nog geen ruimte voor is. Ik stel voor dat wij nu verder gaan met de beantwoording en dat wij... Mevrouw Bokhove heeft u een punt van orde?

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Ja, want ik had een ordervoorstel gedaan en volgens mij was dat heel chique, zodat we even ruimte zouden hebben en zodat het college met een verklaring kon komen na de dinerpauze. Voor mijn part een hele korte verklaring. Maar dat is helemaal niet in stemming gebracht nu. U heeft daar zelf een oordeel over gevormd. Ik heb van mijnheer Soytekin gehoord dat hij dat eigenlijk wel een charmant voorstel vindt. En dan zou je dat dan toch in stemming moeten brengen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Bokhove, om het concreet te krijgen is uw ordervoorstel nu een nieuw debat aan te vragen met het college en dat dan te laten behandelen na de dinerpauze.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Als die verklaring reden geeft tot heropenen van het debat dan zou je dat moeten doen. Maar voor mijn part maken we het debat gewoon nu af en lezen we later die verklaring van het college. Het was een inhoudelijk punt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Van Drunen.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ja, even een punt van orde voorzitter. Volgens mij maken we er nu echt een compleet onoverzichtelijk circus van. Er is een debataanvraag gedaan om met de locoburgemeester in debat te gaan. Dat debat zijn we nu aan het voeren. En nu poppen er ineens links, rechts, overal voorstellen naar boven wat totaal voorbij gaat aan de inhoud. Mijn verzoek aan u, voorzitter, is om gewoon door te gaan met het debat zoals het is aangevraagd: een debat van de raad met de locoburgemeester.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Van Drunen, dat is ook het verzoek dat is neergelegd. Tegelijkertijd is ook een ordervoorstel gedaan. Wat we tot nu toe altijd hebben gedaan in deze raad is een ordervoorstel in stemming brengen. Maar dat betekent wel dat het ordervoorstel dat mevrouw Bokhove doet niet kan worden uitgevoerd op de manier waarop zij dat nu voorstelt, namelijk dat wij na de dinerpauze ineens het college een nieuw debat laten voeren. Dus ik zit even met een heel technisch punt. Als we daar een nieuw agendapunt toevoegen, dan kan daarover worden gestemd. Maar er kan nu niet een debat plaatsvinden en daar een ander voor uitnodigen en het karakter van het debat dan veranderen anders dan in de aanvraag stond. Dus ik kan mij goed voorstellen – tenminste zo leg ik het uit – dat er een ordervoorstel wordt gedaan, maar op de manier zoals u het nu hebt voorgelegd kan ik daar nu niet een stemming over laten plaatsvinden omdat het een ordervoorstel is dat onuitvoerbaar is.

Ja, ik stel voor om een schorsing van vijf minuten tot 17.55 uur zodat partijen even met elkaar kunnen overleggen of een ordervoorstel met inhoud wordt gedaan dan wel dat wij dit debat inhoudelijk kunnen voortzetten volgens de aanvraag.

(De vergadering is geschorst).

Heropening

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dames en heren, wilt u plaatsnemen dan kunnen we de vergadering weer aanvangen. Collega-raadsleden, ik heropen de vergadering. Aan de orde is het debat zoals dat is aangevraagd. Ik stel voor dat in deze fase ik het verzoek heb gedaan om te schorsen, maar op dit moment dus de behandeling plaatsvindt van de debataanvraag die geagendeerd is. En dan stel ik nu voor om dat stuk ook te laten voortduren. En dan geef ik het woord aan de locoburgemeester.

De heer **SIMONS** (lr) (locoburgemeester). Ja, dank u voorzitter. Toch even samenvattend wat ik in de eerste termijn heb gezegd. We hebben een Grondwet, artikel 9. Een belangrijk recht voor ons allemaal: het recht om te demonstreren in dit land. Uitgewerkt in lage wetgeving de Wet openbare manifestaties. Drie redenen om in te grijpen: openbare orde, verkeersveiligheid en gezondheid. U kunt het zelf ook allemaal nalezen. Nogmaals: ook in Amsterdam speelt ongeveer dezelfde discussie. Alle hoogleraren die ik heb gehoord zeggen eigenlijk dat alle bestuurders gewoon nat zijn gegaan de afgelopen jaren door aan de voorkant om verkeerde redenen demonstraties te verbieden. Dat is gewoon hoe het is, hoe de wetgever het heeft bedoeld. Ik sta hier als loco en natuurlijk kan ik als persoon of als wethouder ook van alles vinden, maar dat doet er niet toe. Ik moet gewoon de wet uitvoeren en de wet is heel duidelijk: gij zult niet toetsen aan de inhoud van een demonstratie. Niet linksom, niet rechtsom, niet bovendoor, niet onderdoor. Dat is gewoon de opdracht die ik nu als loco uitvoer. Ik heb dat natuurlijk allemaal nagevraagd de afgelopen dagen, want ik wist ook niet helemaal hoe dat precies zat. Ik zal even bij het begin beginnen omdat ik dan ook de meeste vragen kan beantwoorden, ook van mijnheer Soytekin. U heeft een vraag aan mij, maar dat is natuurlijk aan de voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Soytekin aan u het woord.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Dank voorzitter. De locoburgemeester geeft diverse keren aan dat hij inderdaad niet wil reageren op de inhoud, maar de argumenten die ik heb meegegeven en waar het eigenlijk om gaat, is voornamelijk ook de vorm, niet de inhoud maar de vorm van de aangekondigde acties. En ik hoop dat hij daar wel een reactie op kan geven of meeneemt in zijn afweging.

De heer **SIMONS** (lr) (locoburgemeester). Ja dank u, voorzitter. Zolang de vorm met de inhoud te maken heeft, kan ik daar geen antwoord op geven, want dat verbiedt de wet mij. U kunt het gewoon nalezen. Ik zou met alle liefde iets willen doen, maar ik kan moeilijk als locoburgemeester van de tweede stad van Nederland de wet gaan overtreden. Ik denk niet dat u dat wilt. We hebben het niet over zomaar een wet. We hebben het over een van onze grondrechten vandaag.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Ja, dit wordt dan een hele rare discussie vorm versus inhoud, maar de vorm van de demonstratie is hier echt wel bepalend. Dus ik zou de locoburgemeester toch vragen, nogmaals, om ook rekening te houden met de vorm en de aangekondigde vorm van deze demonstratie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (locoburgemeester). Bij de beantwoording van uw vragen kom ik daar zo op. Even terug in de tijd. Nog niet zo heel lang geleden, maandag, kreeg ik een verzoek om een bewijs van kennisgeving af te geven voor de demonstratie van Pegida. Zij hebben een kennisgeving gedaan op 7 oktober. Daar ben ik natuurlijk niet van op de hoogte, want er

zijn heel veel kennisgevingen. Op een gegeven moment krijg ik dat gewoon in mijn digitale tas en dan wordt verzocht om een akkoord of geen akkoord te geven. Daar staat altijd 'akkoord politie, OM, andere relevante instituties' al naar gelang het onderwerp. Er stond een heel rijtje groene vinkjes. Ik dacht bij mezelf: 'Pegida, bestaat dat nog?'. Dat schoot door mijn hoofd, maar blijkbaar wel, dus ik heb gewoon akkoord gegeven. De volgende dag was ik 's avonds met een collega aan het eten en toen kreeg ik allemaal appjes. En in die appjes stond: 'ja, dit en dat, Pegida heeft jouw bewijs van kennisgeving als locoburgemeester op hun Facebookpagina gezet met het bericht 'we gaan een koran verbranden'.' Toen werd het bij mij even stil. Ik was soep aan het eten, maar daar ben ik even mee gestopt. Ik moest natuurlijk ook even nadenken wat dat betekent. Ik heb natuurlijk gelijk de vraag gesteld aan de hoofdofficier van justitie of dit een strafbaar feit is. Is dit voor mij reden als locoburgemeester om deze demonstratie te verbieden? Het antwoord heeft u kunnen lezen in mijn brief van gisteravond. Het tweede punt. Ik ben natuurlijk gaan doorvragen. Kan dit dan maar zomaar, iets in de brand steken, een koran in de brand steken? Ik dacht bij mezelf: 'het moet toch niet gekker worden'. Maar toen zeiden ze van: de APV zegt dat je geen dingen in de fik mag steken. Dus – dat is ook een vraag geweest – wat heb ik gelijk gedaan? Niet ik persoonlijk natuurlijk, maar een van de ambtenaren heeft de kennisgever van de demonstratie gebeld en gezegd van: 'mensen in onze APV staat in artikel 5.3.4 dat je geen dingen in de fik mag steken, dus als u dat wel gaat doen' – en dat is dan een antwoord op de volgende vraag – 'dan wordt u gelijk opgepakt'. Daar staan natuurlijk aanstaande zaterdag politiemensen. Ik kan daar natuurlijk niet veel over uitweiden, dat heeft de heer Lansink ook gezegd. Ik zal het maar even populair zeggen: 'oppakken en opsluiten'. Dat was, volgens mij, ook een keer een titel van een motie in deze raad. Ja, dat zal er gaan gebeuren. Daar hebben we de politie voor. Die weet daar wel raad mee. Ik ga ervan uit dat u dan blij bent dat dat feit wordt voorkomen. Het strafrecht is redelijk eenduidig. Die zeggen dat het zelfs niet strafbaar is om een heilig boek te verbranden. Maar het kan... En strafrecht is eigenlijk pas op de plaats delict en niet vooraf. Je kunt vooraf niet iets gaan verbieden of wat dan ook. Dus ter plaatse wordt er gekeken... Stel dat deze actie wordt ondernomen en er worden allerlei leuzen gescandeerd of andere dingen die niet mogen, bijvoorbeeld discriminatie – ik noem maar even een voorbeeld – dan kan er op dat moment een strafbaar feit worden vastgesteld en dan kan er actie worden ondernomen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wethouder, u heeft een interruptie van mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Ja, dank u wel voorzitter. Tot zover is het heel goed navolgbaar. Maar er is ook een locatie afgesproken waar dit dan is. Ik snap dat je pas kunt handhaven als er iets gebeurd is terwijl je wel waarschuwt. De oproep en wat er gaat gebeuren veroorzaken heel veel onrust, wat ook een openbare orde aspect is. Is het dan verstandig om het Stationsplein als locatie toe te wijzen? Het gaat niet alleen over óf je een demonstratie toewijst, maar ook over de locatie waarop je dat doet. Daar heb ik u nog niet over gehoord en daar ben ik wel erg nieuwsgierig naar.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (locoburgemeester). Ja, die vraag heeft u net ook gesteld. Daar was ik nog niet aan toegekomen. Wat bedoelt u met dit? Wilt u niet weten hoe het zit? Zeg het maar. Ik heb een advies gekregen van de politie dat die locatie akkoord is. Ik ga daar niet over. De politie adviseert over de locatie. Die heeft een groen vinkje gegeven. De tegendemonstratie: je hebt nu vak A en vak B. Ik zie mevrouw Vlasblom al knikken. Die weet ook precies waar ze naartoe kan aanstaande zaterdag. Dat is vandaag nog beoordeeld door

de politie en die heeft dat goed bevonden. Dus ja, wie ben ik dan als locoburgemeester om instituties te passeren?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). De locatie was toegewezen voordat u wist dat er mogelijk een koran in de fik zou worden gestoken en dat dat misschien tot heel veel reacties zou leiden en dat er mogelijk heel veel tegendemonstraties komen. Dus, hoe maakt u die risicoanalyse? Hoe maakt de politie die risicoanalyse? En is die gewijzigd ten opzichte van uw eerste advies?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (locoburgemeester). Nee, want de tegendemonstratie is, volgens mij, vandaag aangevraagd, of gisteren, dat weet ik niet precies. Vandaag heeft de politie... En ik zie mevrouw Vlasblom knikken. De politie doet natuurlijk een risicoanalyse. Hoe ze dat doen is aan hen. Die hebben gewoon een groen vinkje gegeven, zowel voor de tegendemonstratie als de demonstratie. Het licht staat gewoon nog op groen als het gaat over dit aspect.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Ja, voorzitter, toch nog even over die locatie. Het is op zaterdagmiddag. Heel veel winkelend publiek, kleine kinderen, kinderwagens die daar door de stad rondlopen. Veel mensen die via het station ook richting het centrum van Rotterdam lopen. Ik kan me niet voorstellen dat we minderjarigen, kleine kinderen willen blootstellen aan deze vormen van haat zaaien en een eventuele escalatie die op de loer ligt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (locoburgemeester). Ja, ik ga mezelf niet herhalen, maar ik ga verder met mijn verhaal. Morgen aan het eind van de ochtend is er een zogenaamde driehoek. Dat is een overleg, in dit geval, tussen locoburgemeester, politie en officier van justitie. Dan zal er worden gekeken naar de meest actuele situatie van dan en wat voor gevolgen dat heeft. Ik heb geen glazen bol. Dat kan gevolgen hebben voor de locatie. Dat kan een ander gevolg hebben. Maar dat zijn dus mensen, instituties van ons, die dat allemaal monitoren en volgen en die gaan mij als locoburgemeester natuurlijk niet iets adviseren wat niet kan of wat onverantwoord is. Daar ga ik dan maar vanuit. Ik moet ook gewoon onze politie en het Openbaar Ministerie vertrouwen. Daar heb ik ook vertrouwen in. Dus mogelijk komt dat morgen in dat overleg aan de orde. Tot nu toe kan ik u alleen maar vertellen wat ik heb gehoord, wat ik heb meegekregen. Ik heb verder geen geheimen. Dus dit is gewoon wat het is. De politie gaat erover en die zegt 'groen vinkje'. Voor mij is er dan geen reden om op dit moment actie te ondernemen, want ik weet ook dat we morgen nog een driehoek hebben.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Het is in ieder geval fijn dat de locoburgemeester aangeeft geen geheimen te hebben. Kunnen wij dan ook een brief... Ik hoef ook niet alles te weten. Kunnen we in ieder geval wel op de hoogte worden gebracht van de uitkomsten van het overleg in het kader van openbaarheid?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (locoburgemeester). Nou ja, kijk, als de uitkomst zou zijn – even hypothetisch – dat er niks verandert, dan is dat de uitkomst en dan hoort u niks. Als de uitkomst is dat de demonstratie naar een andere locatie moet, dan wordt dat gecommuniceerd. Dus dan hoort u het wel. Stel dat het dreigingsbeeld zo is dat mij wordt geadviseerd om de demonstratie alsnog niet door te laten gaan, dan hoort u dat ook. Dus op die manier wordt u volledig geïnformeerd waarbij het publiek en iedereen natuurlijk gelijk geïnformeerd wordt. Ik zeg altijd van: Is de raad dan iedereen? Maar de pers enzovoort. Maar nu wordt iedereen gelijk... Dus als u dat volgt dan weet u het gelijk als daar wat uitkomt. Mevrouw Vlasblom stoorde zich aan de titel van de brief van gisteravond en ook de titel van de kennisgeving. Dat is de titel die de aanvragers van de demonstratie hebben gegeven. Dus om aan te geven over welke demonstratie we het hebben, is die titel gebruikt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Dank voorzitter. De vraag ging niet per se over of ik iets tegen de titel had of daar boos over ben. Daar ben ik wel boos over, maar daar ging de vraag niet over. Het staat een beetje haaks op iets wat verderop in de brief staat. Daar staat dat op het moment dat het discriminatoir uitwerkt, dat het wel een strafbaar feit is en de hele titel is al discriminatoir. Dus hoe gaat dat? Dat was meer mijn vraag, want dat was heel onduidelijk. De brief spreekt zichzelf eigenlijk een beetje tegen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (locoburgemeester). Nou, als ik het bewijs van kennisgeving afgeef dan heb ik ook een advies van de politie. Als de politie dit beoordeelt in deze context als discriminatie, dan zullen ze mij dat aangeven. Dus dat laat ik ook graag aan de politie en het Openbaar Ministerie. Want we hebben natuurlijk ook nog een grondrecht en dat is het grondrecht van vrijheid van meningsuiting. En dat weet u ook: dat is in dit land best groot. Gelukkig mogen we demonstreren. Gelukkig mogen we ons uitspreken. Dus nogmaals: als dat zo wordt beoordeeld dan mag ik ervan uitgaan dat het Openbaar Ministerie en de politie zeggen van: 'u mag geen bewijs van kennisgeving afgeven'. Oké. Dan ga ik even kijken of er nog andere vragen zijn overgebleven. Volgens mij heb ik alles wel beantwoord. En als er nog vragen over zijn dan hoor ik het wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). U hebt een reactie ontlokt bij de heer Soytekin en daarna de heer Kind.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Ja, of u moet mijn spreektijd nu enorm gaan opplussen want dan ga ik mijn bijdrage in zijn geheel opnieuw doen. Er staan echt nog wel behoorlijk wat vragen open.

De heer **SIMONS** (lr) (locoburgemeester). Ik weet, mijnheer Soytekin, dat uw vragen openstaan, maar die hebben allemaal betrekking op de inhoud. Wat vindt u van het verbranden van een koran? Waarom heeft u een bewijs van kennisgeving afgegeven? Dat heb ik net uitgelegd. De inhoud, daar doe ik geen uitspraken over. Dat kan ik niet in mijn rol. Dus uw verontwaardiging gaat voornamelijk over de inhoud. Dat kan ik begrijpen. Alleen vanuit deze positie kan ik daar gewoon... Dat heb ik twee/drie keer uitgelegd. De wet schrijft gewoon voor dat ik daar geen uitspraken over mag doen, tenminste niet als locoburgemeester. Ik sta hier nu als locoburgemeester want u heeft een verzoek ingediend over het afgeven bewijs van kennisgeving. Dus in die context praten we. Dus die vragen ga ik niet beantwoorden, maar dat had u waarschijnlijk al begrepen. Dus dan bij dezen nogmaals: die kan en mag ik niet beantwoorden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef het woord aan de heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Ja, dan wordt het wel een heel raar verhaal. U geeft als locoburgemeester een beschikking af met een aantal regels en handvaten. Wij constateren hier allemaal dat er door deze groep van tevoren wordt gesteld dat zij zich niet aan de regels gaan houden, dat ze de APV gaan overtreden. Dat gaat niet om de inhoud. Dat gaat om handelingen die tegen de beschikking ingaan en daar kunt u wel op reageren.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (locoburgemeester). Locoburgemeester, dank u voorzitter. Die vraag heb ik ook al beantwoord. Want het strafrecht is gewoon heel duidelijk over deze kwestie. Dat staat ook in mijn brief van gisteravond. Een strafbaar feit kan pas vastgesteld worden als het gepleegd wordt. De verzoekers voor deze demonstratie zijn gisteren gebeld: 'Je mag geen dingen verbranden. Als je dat wel doet, ter plaatse, dan word je opgepakt. Dat laten we niet gebeuren.' Dus, ja, ik heb uw vraag gewoon beantwoord. Ik kan me voorstellen dat u graag een ander antwoord zou willen hebben. Maar ik kan alleen maar zeggen hoe het zit; wat ik mag en wat ik niet kan. Nogmaals: de APV hebben we gecommuniceerd. Daar gaan we zelf over. Strafrecht is heel duidelijk. Nogmaals: de hoofdofficier van justitie is hier geraadpleegd. Wat in de brief van gisteravond staat, is gewoon hoe we het in dit land hebben georganiseerd. Daar kunnen we het misschien niet mee eens zijn of het willen veranderen of de Grondwet willen veranderen. Dat is prima, maar dan moeten we ergens anders naartoe om dat in gang te zetten.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Vlasblom.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Dank voorzitter. Ik snap dat u niet inhoudelijk mag reageren. Dus dan even een andere vraag. Een collega haalde de woonopstand er al bij, bedankt daarvoor. In aanloop naar die demonstratie werden velen van ons allemaal preventief gefouilleerd want er zouden allemaal mensen van Antifa komen. En iedereen was hartstikke bang. Nou goed, uiteindelijk één aardappelschilmesje. Maar wat zijn uw plannen dan, preventief, om ervoor te zorgen dat deze korans niet in de fik kunnen worden gestoken?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (locoburgemeester). Locoburgemeester, dank u voorzitter. Ik heb natuurlijk geen geheimen voor u. Maar mijnheer Lansink heeft het gewoon gezegd... Ik heb gezegd in de brief: 'de politie zal daar aanwezig zijn'. En die staan natuurlijk ook allemaal op scherp. Details daarover kan ik niet geven. Ik stoor me wel enigszins aan uw opmerking over een aardappelschilmesje. Een aardappelschilmesje kan heel gevaarlijk zijn als het verkeerd gebruikt wordt. Maar goed, dat even terzijde. Verder is het gewoon zoals het is. Ik ga hier natuurlijk niet de strategie van de politie delen. Dat mag ik niet, dat kan ik niet, dat wil ik niet dus doe ik het ook niet.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel locoburgemeester. De heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Ja dank u wel, voorzitter. Ik had nog een vraag over Pegida en of u nadat het bericht op Facebook verscheen of u nog contact heeft opgenomen met Pegida met de vraag: 'Wij hebben gezien dat jullie dit aankondigen. Weet dat dit de consequenties daarvan zijn. Hier zijn we niet van gediend.'? En daar heeft u nog geen antwoord op gegeven.

De heer **SIMONS** (lr) (locoburgemeester). Ja, sorry, ik wil niet onaardig doen mijnheer Kind, maar deze vraag heb ik twee keer beantwoord. Ik heb gezegd dat er gisteren contact is opgenomen met Pegida door een ambtenaar. Die heeft deze vraag gesteld. Die heeft gewezen op de regels en gezegd: 'zodra je deze overtreedt – het mag dus niet – je mag demonstreren en dan is het einde oefening'. Dat heb ik een paar keer gezegd. That's it. Ik kan die vraag niet verder beantwoorden, want het is gedaan.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Toch even een aantal vragen. U had het net ook over de vrijheid van meningsuiting. Er zit hier een jurist aan mijn linkerzijde. Die wees mij op artikel 137 c en d, geloof ik, met betrekking tot haat zaaien en groepsbelediging et cetera, wat hier aan de orde is en zeker ook zal zijn. Mijn vraag is: Kunt u niet op basis daarvan preventief al iets met deze demonstratie dan wel ter plekke? Volgens mij – maar dan kijk ik ook even links van mij – is het voorbereiden van een strafbaar feit ook al strafbaar. Ja, ik zie hem knikken. Kunt u daar ook op reageren? Want dit zijn handelingen die strafbaar zijn. Dit is niet alleen voorbereiden. Dit is het bevestigen van hetgeen wat ze gaan doen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel mijnheer Soytekin. Ik geef het woord aan de locoburgemeester.

De heer **SIMONS** (lr) (locoburgemeester). Ja, het verbranden van een heilig boek is geen strafbaar feit in Nederland. Dat staat ook in mijn brief, dus die vraag heb ik ook beantwoord. We hebben een grondwet die gaat boven artikel 137. Het Grondwetartikel is uitgewerkt in de WOM. Dus we kunnen appels met peren gaan vergelijken. Dat is leuk. Dat is interessant, maar niet relevant. De politie en het OM, de hoofdofficier van justitie, weten prima in deze casus welke wetgeving relevant is. We kunnen natuurlijk ook een artikel van iets noemen wat er niks mee te maken heeft. Maar nogmaals: we hebben met artikel 9 van de Grondwet te maken. Dat is uitgewerkt in de WOM – ik heb het al een paar keer gezegd – en die is van toepassing op deze casus. We hebben een instituut dat heet het OM. We hebben een instituut dat heet politie. We hebben een instituut dat heet de burgemeester. Ik heb er alle vertrouwen in dat zij mij altijd, te allen tijde, op een juiste en correcte manier informeren zodat zowel de vrijheid als de openbare orde en alles gewoon in het gareel blijft. Nogmaals – ik vrees dat ik me ga herhalen – maar ik heb oprecht op alle vragen antwoord gegeven en mooier kan ik het niet maken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel locoburgemeester. Ik heb... Inderdaad de advisering daarover ligt nog... Mijnheer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Ja, ik heb toch nog even een slotvraag. Er zijn ontzettend veel mensen in Rotterdam die zich enorm veel zorgen maken. Ik heb de locoburgemeester gevraagd of hij die mensen enigszins kan geruststellen. Het mooiste zou zijn om deze actie niet door te laten gaan. Maar mijn vraag is... Want de locoburgemeester heeft vaker gezegd dat, op het moment dat het gaat gebeuren, pakken we ze op. Kunt u garanderen dat er geen korans worden verbrand, vertrapt of verscheurd?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Het woord is aan de locoburgemeester.

De heer **SIMONS** (lr) (locoburgemeester). Ja, dank u voorzitter. Ik ben natuurlijk de beantwoording van uw vragen begonnen zonder de pet op van loco. Toen heb ik gezegd hoe ik erover dacht en hoe ik deze raad... U hoorde dat ik dat heel goed begrijp.

Nu zet ik de pet van locoburgemeester weer op. Ja, het zou heel mooi zijn als ik u kon toezeggen dat er niks gebeurt, dat alles voorkomen kan worden. Dat weet u zelf ook: dat kan gewoon niet. De politie zal haar uiterste best doen. Het OM zal zijn uiterste best doen. Iedereen die daar is van de gemeente, van hoog tot laag, van links tot rechts, zal er alles aan doen om een strafbaar feit daar te voorkomen. Daar mag u op rekenen. Ik begrijp heel goed dat heel veel Rotterdammers zich afvragen hoe dat nou zit. Ik hoop ook, oprecht, dat u naar uw achterban het verhaal vertelt van de Grondwet en hoe we het hier hebben geregeld in dit land. En dat de Grondwet en de vrijheid van demonstratie een groot goed is, waar we ook als volksvertegenwoordigers zuinig op moeten zijn. Dus ik hoop oprecht dat u – u zult ongetwijfeld veel van die bezorgde mensen spreken de komende anderhalve dag – ook de uitleg van de locoburgemeester vertelt en wat daar dilemma's in zijn, maar dat we wel daar met zijn allen van profiteren in dit land: van onze Grondwet en van dit grondrecht. En dat de wetgever, denk ik, niet voor niks de beperking heeft gemaakt dat een locoburgemeester, of een burgemeester of een bestuurder zich niet gaat bemoeien met de inhoud van een demonstratie.

Voorzitter, ik weet niet of er nog vragen zijn maar anders ga ik naar de motie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). De zorgen zijn groot en ik heb de afgelopen twee dagen – dat zijn het volgens mij geweest toen het nieuws bekend was – met veel mensen gesproken en er ook inderdaad op aangedrongen de hoofden koel te houden. Ook aangegeven dat demonstratie een recht is. En zeker ook aangegeven dat er een recht is op tegendemonstreren. Voorzitter, wat ik wel voorzie is dat dit gaat escaleren. Dat we hier na het herfstreces met elkaar zitten van: 'hoe hebben we dit kunnen laten gebeuren?'. En ik vind het heel vervelend om te zeggen, maar ik zeg het toch: U bent verantwoordelijk voor hetgeen wat er aanstaande zaterdag gaat gebeuren.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Voorzitter, punt van orde.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Van Drunen, u heeft een punt van orde.

De heer **VAN DRUNEN** (lr). Ik zou u echt willen verzoeken om de heer Soytekin te vragen om dit terug te nemen, want in mijn ogen gaat dit echt richting een bedreiging.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef het woord aan de heer Lansink.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Voorzitter, met kracht verwerp ik de laatste woorden van de heer Soytekin. Als wij tegen onze bestuurders, tegen onze locoburgemeesters zeggen: 'als hier in deze stad iets gebeurt, dan bent u verantwoordelijk, dan bent u schuldig' dan zijn we ver afgedreven van een moraal die we hier met elkaar in deze raad toch eigenlijk zouden moeten bezigen. Ik vind het ongepast. Ik vind het kwalijk. En ik zou de heer Soytekin willen vragen diep in zijn hart en in zijn hoofd te zoeken en de moeite te nemen die laatste woorden terug te nemen. Ik vind dit zo ver gaan, dat ik eigenlijk niet begrijp dat hij nog op de slotsom van een vergadering deze woorden richting onze locoburgemeester uitspreekt, hè: 'u bent schuldig als het straks fout gaat'. Ik vind écht... Mijnheer Soytekin, ik doe een beroep op u om die woorden terug te nemen. Wees een man en neem het terug. Want ik vind het echt tegen alles wat we hier in dit huis met elkaar afspreken, hoe wij met onze bestuurders omgaan, aan alle kanten fout. Daar zit niks goeds aan uw woorden.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Lansink, ik geef het woord aan mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, ja ook ik schrok van de woorden. We hebben het hier over een locoburgemeester die de wet uitvoert en die natuurlijk gaat proberen om alles goed af te wegen. En om dan te zeggen: 'als het toch fout gaat', wat deze wethouder bij geen enkele demonstratie volledig kan bewaken in zijn eentje, wil ik dat u deze grote woorden op zijn minst nuanceert. Ik begrijp dat u misschien wilt zeggen dat er een risico is en dat u dat risico te groot vindt, maar de schuld helemaal neer te leggen bij onze locoburgemeester gaat wat mij betreft veel te ver.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Soytekin.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Een aantal dingen. Ik verwerp het feit dat het richting de locoburgemeester een vorm van bedreiging is. Zeker niet. Wat ik wel wil zeggen en wat ik hiermee wil aangeven is dat de zorgen, nogmaals, ontzettend groot zijn. Wat ik de locoburgemeester ook meegeef is dat hij gewoon verantwoordelijk is, bestuursverantwoordelijkheid draagt voor de openbare orde en veiligheid. En op het moment dat het misgaat is hij wel degene die wij daarop moeten aanspreken. Punt. Is precies hetzelfde.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mijnheer Soytekin, uw standpunt is duidelijk. Mevrouw Bokhove, aan u het woord.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). De laatste verklaring van de heer Soytekin klopt. Volgens mij is er ook toegezegd dat er morgen nog een keer een driehoek is om te kijken of uit die risicoanalyse rondom die veiligheid in de openbare ruimte een andere beoordeling moet volgen. Dat zou dan ook betekenen of het wel of niet mag doorgaan of eventueel op een andere locatie. Maar volgens mij blijft er nog steeds één vraag liggen en dat is hoe het stadsbestuur hier in staat, omdat dat eigenlijk ook een onderliggende behoefte is die misschien iets rust kan brengen én in dit debat én voor de Rotterdammers die dit echt aan het hart gaat. En ik wil toch vragen... Ik heb al twee of drie keer een por gegeven naar links. We hebben voor de schorsing een debatje gehad over hoe we dit verder wilden doen en over een verklaring van het stadsbestuur. Mag ik, via de voorzitter, het woord geven aan de heer Moti om dat dan in te gaan brengen? Ik denk dat dat anders veel te lang boven de markt blijft hangen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik snap het verzoek van mevrouw Bokhove. Tegelijkertijd behoeft dit debat ook een afronding, want ik wil niet een debat in een debat gaan voeren. We moeten dit debat afronden en dan geef ik de heer Moti de mogelijkheid om als ordepunt het voorstel te doen dat hij wil inbrengen. Maar ik wil dit debat nu afronden. De locoburgemeester heeft de vragen beantwoord en heeft nog een motie waar hij een reactie op zal geven. En voor het overige laat ik het dan daarbij.

De heer **SIMONS** (lr) (locoburgemeester). Ja, dank u voorzitter. Ik wil alle raadsleden en alle raadsfracties bedanken voor het goede debat dat we met elkaar hebben gehad. Dat wil ik gewoon toch wel noemen. Ik begrijp de emoties. Dat is ook goed. Dat hoort ook hier in de raadzaal. Volgens mij is het toch belangrijk dat we op een ordelijke manier met elkaar over zo'n gevoelig onderwerp kunnen debatteren. Dan kom ik nog bij een motie van DENK Rotterdam. Verzoekt het college... Dan moet ik eerst zeggen: dat moet de burgemeester zijn, want daar hebben we natuurlijk het afgelopen uur over gesproken. Dus bevoegdheid burgemeester, niet van de raad. En dan is het

natuurlijk zo dat ik heb uitgelegd dat onze wetgever vanuit de Grondwet tot de lagere wetgeving hele strikte eisen heeft gesteld voor het verbieden van een demonstratie. En de burgemeester toetst aan de WOM – en de locoburgemeester dus ook – en niet aan de inhoud. Dat hebben we allemaal gehad. Om deze redenen kan ik alleen deze motie ontraden. Dat was het, voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Locoburgemeester, met dat punt sluit ik de beraadslaging op dit agendapunt. Ik geef het woord aan de heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, als punt van orde, dus ik hoop dat de klok wel stilgezet wordt. Ik zie hem elke keer namelijk secondes afsnoepen.

Voorzitter, gehoord het debat van zojuist en de enorme behoefte bij verschillende partijen in deze raad om niet alleen van de locoburgemeester de antwoorden te krijgen, maar ook een opvatting te horen van ons stadsbestuur, ons college, verzoek ik u om zo meteen na de dinerpauze een agendapunt weer toe te voegen naar aanleiding van dit debat. We hebben met elkaar zojuist in de pauze ook een afspraak gemaakt dat we dat debat heel kort houden, dat de raad afziet van zijn eigen termijn, dat het college dus meteen kan aanvangen met de vragen die we zojuist in het vorige debat hebben gesteld. En we hebben ook met elkaar een afspraak gemaakt dat we niet zullen interrumpen ongeacht het antwoord. Het debat kan daardoor dus heel kort worden gehouden en komt eigenlijk neer op de verklaring die mevrouw Bokhove eerder ook al voorstelde. Dit is blijkbaar de route via het Reglement van Orde om dit te doen. Ik verzoek u zo meteen het verzoek in stemming te brengen op deze manier.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). U hebt nu een ordevoorstel gedaan dat in stemming gebracht zal worden als blijkt dat daar behoefte aan is. Is er behoefte aan een stemming op dit punt? Dan verzoek ik de griffie dit ordevoorstel klaar te leggen voor een stemming.

Er is gestemd. 23 stemmen voor het ordevoorstel. Er zal dan ook een agendaonderwerp worden toegevoegd na het diner. Ik merk daarbij ook even op qua planning dat na het diner ook de stemming zal plaatsvinden over het Schiekadeblok. Die zal eerst plaatsvinden en vervolgens wordt dit debat toegevoegd aan de agenda. Ik wil dan nu schorsen voor de dinerpauze en dan daarna vragen weer stipt aanwezig te zijn in verband met de stemming op dit punt. De schorsing duurt een uur, dus om 19.45 uur hervatten we.

(De vergadering is geschorst.)

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 20 oktober 2022

Notulen van de raadsvergadering van 20 oktober 2022 (avondzitting)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 13

Voorzitter: mevrouw N.D.Z.R. Mohamed-Hoesein

Voor de presentielijst van deze vergadering wordt verwezen naar de ochtendzitting van deze vergadering

Namens het college zijn tegenwoordig de heer V.P.G. Karremans, de heer S. Kasmi, de heer R.A.C.J. Simons, de heer T.B. Versnel en mevrouw C.M. Zeegers

Griffier: mevrouw I.C.M. Broeders

Heropening

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik heropen de vergadering van 20 oktober 2022.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Dank voorzitter. Een klein punt van orde. Ik wil nog heel even terugkomen op het debat van zojuist en op mijn opmerking dat de locoburgemeester verantwoordelijk is voor al die ongeregelde heden. Ik wil nogmaals benadrukken dat ik dat absoluut niet zo heb bedoeld en dat het zeker niet mijn intentie was. Ik wil die woorden bij dezen terugnemen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel, mijnheer Soytekin voor die bijdrage. Wij hebben voor de schorsing met elkaar afgesproken dat wij gelijk na de dinerpauze aan de slag zouden gaan met de stemmingen over het Schiekadeblok. Ik kijk even of alle fracties hun collega's naar voren kunnen roepen om plaats te nemen in de stoelen, zodat wij de stemming kunnen starten. Ik vraag de griffie om de stukken klaar te leggen voor de stemming. Dan ga ik voor de stemmingen even het een en ander met u doornemen. Voor de stemmingen zijn een aantal mensen gepaard. De heer Balwantsingh en mevrouw Aafjes-van Aalst zijn gepaard. Zoals bij aanvang van de raadsvergadering al doorgegeven, zijn er ook vier anderen gepaard, namelijk de heer Segers-Hoogendoorn en mevrouw Mohamed-Hoesein, de heer Kuzu en mevrouw Elfilali. Zij zijn dan ook niet aanwezig in de raadzaal.

De heer **MOTI** (pvda). Sorry voorzitter, misschien heb ik even niet opgelet. Is onze collega, Balwantsingh zojuist geroepen? Oké.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Zijn er stemverklaringen, voordat de stemmingen in beeld gebracht worden? Nee? Helder. Dan gaan we starten met de stemmingen over de moties bij agendapunt 7.2.

Motie 1: 'Behoud van beeldbepalende objecten'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 2: 'Red de ondernemers van het Schiekadeblok'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 3: 'Gebiedsontwikkeling zonder hittestress'. De motie is met 38 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen stemde de fractie van Forum voor Democratie.

Motie 4: 'Waarborg het ecosysteem van het Schiekadeblok'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 5: 'Geef het Schiekadeblok een communitymanager'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 6: 'Deel de lusten, maar ook de lasten van het Schiekadeblok'. De motie is met 7 stemmen voor en 32 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van BIJ1, PvdA, SP en Volt.

Motie 7: 'Zet de nacht niet voor het blok'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 8: 'Beheer voor creatief verkeer'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 9: 'Van beeldkwaliteit naar onder andere wederopbouwprofijt'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Motie 10: 'Stadslandbouw blijft in het Schiekadeblok'. De motie is met algemene stemmen aangenomen.

Amendement A: 'Het Schieblok blijft in originele staat'. Het amendement is met 6 stemmen voor en 33 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van BIJ1, PvdD, SP en Volt.

Amendement B: 'Stadslandbouw mogelijk op panden Delftsestraat'. Het amendement is met algemene stemmen aangenomen.

'Het voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan Schiekadeblok' is met 38 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen stemde het lid Roskam van de fractie van Leefbaar Rotterdam.

Hiermee sluit ik de stemming en gaan we verder met het volgende onderwerp op de agenda.

8.2 Debat over 'Standpunt college inzake aangekondigde demonstratie Pegida'

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Aan de agenda is op verzoek van de raad een nieuw agendapunt toegevoegd, waarbij het college is uitgenodigd en waarbij vooraf is uitgesproken dat er geen mogelijkheid is voor de raad om het woord te voeren. Het verzoek is namelijk al neergelegd bij het college dat er meteen op zal reageren. Namens het college geef ik het woord aan een van de wethouders.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Dank u wel, voorzitter. U kent ons. U kent ons akkoord, het akkoord van het college van verbinding, met het motto 'Eén stad'. U kent ons ook stuk voor stuk als mens, dus u weet wat wij als mens vinden van het verbranden van de koran. Wij zijn echter ook ambtsdrager in een rechtsstaat. Dat vergt van ons voortdurend zelfbeheersing. Dat betekent dat er geen licht zit tussen het standpunt van ons als

wethouders en de handelwijze van de locoburgemeester, als het gaat om de demonstratie van aanstaande zaterdag. Politieke oordelen zijn aan u. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel, college, voor uw aanwezigheid en voor de bijdrage. Ik sluit dit agendapunt af en ga door met het volgende debat dat op de agenda staat. Dat is de brief van de burgemeester en wethouders over het Midterm review en de voortgang 2021 van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid. Ik geef als eerste spreker het woord aan de heer Ceulemans.

9 ONDERWERPEN MET EEN KORTE VERKLARING

9.1. *Brief van burgemeester en wethouders over Midterm review en voortgang 2021 Nationaal Programma Rotterdam Zuid*

De heer **CEULEMANS** (lr). Dank. Ik kan het heel kort houden. We hebben vorige week in de commissie heel lang, uitgebreid en goed over het NPRZ gesproken, over de Midterm review en over het jaarverslag. Ik ga dat niet overdoen. Er zijn wel twee punten die wij extra belangrijk vinden en die wij extra nadruk willen meegeven. Het eerste is de pijler 'Veilig', die nadruk zal hebben op de aanpak van ondermijnende criminaliteit. Wij vinden het heel goed dat die pijler erbij gekomen is. We vinden wel dat hij concrete invulling moet krijgen. Daarom heb ik een motie opgesteld, samen met collega's Coenradie, Lansink-Bastemeijer en Oostdijk. Het tweede punt gaat over het kiezen voor vakmanschap. Wij vinden het ontzettend belangrijk dat jongeren op Zuid een goede start op de arbeidsmarkt maken. Dat betekent een mbo-opleiding kiezen, als mbo het niveau is van hun opleiding, richting kansrijke beroepen zoals zorg, techniek en haven. Uit de Midterm review is gebleken dat er nog best wat slagen te maken zijn. Om dat te ondersteunen, heb ik een motie, samen met de heer Engberts van de Partij van de Arbeid.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Ceulemans heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Vakmanschap op Zuid

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van Brief van burgemeester en wethouders over Midterm review en voortgang 2021 Nationaal Programma Rotterdam Zuid;

constaterende dat:

- er een enorme vraag is naar arbeidskrachten voor beroepen in sectoren zoals de zorg, haven en techniek;
- Rotterdam-Zuid een grote rol kan spelen in het invullen van deze beroepen in de toekomst, aangezien veel jongeren op Zuid een opleiding op mbo-niveau volgen;
- het volgen van mbo-opleidingen in richtingen waar veel vraag naar is tevens de beste garantie is voor een goede start op de arbeidsmarkt;
- de stappen richting de doelstellingen van het programma Kiezen voor Vakmanschap in de midterm review echter als 'klein en niet stabiel' worden beoordeeld;

overwegende dat:

- het daarom belangrijk is om binnen het NPRZ extra stappen te zetten inzake het programma Kiezen voor Vakmanschap;

verzoekt het college:

- mede aan de hand van de uitkomsten van de Taskforce Doelmatigheid van de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB) waar mogelijk de doelstelling van Kiezen voor Vakmanschap en de stappen hiernaartoe te intensiveren;
- deze stappen en de wijze waarop deze gemonitord kunnen worden aan de raad voor te leggen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Ceulemans en G.J. Engberts

Motie 2. Concrete targets tegen ondermijning op Zuid

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van Brief van burgemeester en wethouders over Midterm review en voortgang 2021 Nationaal Programma Rotterdam Zuid;

constaterende dat:

- het college de komende periode inzet op een ambitieuze verdubbeling van het budget voor het NPRZ;
- er tevens een nieuwe pijler veiligheid wordt toegevoegd aan het NPRZ;
- het tegengaan van ondermijning centraal is gesteld binnen deze pijler;

overwegende dat:

- de pijler Veiligheid een zeer welkome toevoeging is aan het NPRZ, gezien de grote impact van ondermijnende criminaliteit voor de bewoners van Rotterdam-Zuid;
- aan deze pijler nog nadere concrete invulling moet worden gegeven;
- afrekenbare en ambitieuze targets nodig zijn voor het tegengaan van ondermijnende criminaliteit op Zuid;

verzoekt het college:

- als onderdeel van de nieuwe pijler veiligheid binnen het NPRZ specifiek over de aanpak van ondermijnende criminaliteit op Zuid te rapporteren aan de raad;
- In dat kader de aanpak, inzet, middelen en wijze van monitoring van de voortgang inzichtelijk te maken in het jaarverslag NPRZ en/of in het jaarverslag over de aanpak van ondermijnende criminaliteit;
- deze aanpak en wijze van monitoring in de NPRZ gebieden vooraf concreet te maken en te delen met de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Ceulemans, I. Coenradie, P.J.P. Lansink-Bastemeijer en A.R. Oostdijk

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen. Ik geef het woord aan de heer Soytekin als volgende spreker over dit onderwerp.

De heer **SOYTEKIN** (denk). Dank voorzitter, ook ik zal het niet al te lang houden. We hebben een goed debat gehad over het NPRZ. Vooral de bewonersparticipatie was een dingetje. Goed dat de wethouder dat inzielt en erkent dat er de nodige stappen gezet moeten worden. Naast de communicatie en participatie met bewoners hoop ik echter dat het bestuur van NPRZ ook de levensbeschouwelijke instellingen en verenigingen op Rotterdam-Zuid weet te vinden, met hen in gesprek gaat en bij het NPRZ betreft. Ik denk namelijk dat die

een mooie toegevoegde waarde hebben. Vandaar de motie 'Vertel het NPRZ-verhaal ook aan maatschappelijke organisaties', medeondertekend door Volt, D66 en de ChristenUnie. Ook ben ik blij dat de 2- tot 4-jarigen aandacht krijgen binnen het NPRZ. Zij hebben ook al het recht om gezien te worden en mee te doen in de samenleving. Zij kunnen leren, ook op straat: in de pedagogische buitenruimte, zoals dat zo mooi heet. Deze groep schoolgaande kinderen kunnen dat in de toekomst hopelijk ook gaan doen, want daarvoor heb ik de motie ingediend 'NPRZ leer je op straat', mede namens D66. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Soytekin heeft de volgende moties ingediend.

Motie 3. Vertel het NPRZ verhaal ook aan maatschappelijke organisaties

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van 'Brief van burgemeester en wethouders over Midterm review en voortgang 2021 Nationaal Programma Rotterdam Zuid';

constaterende dat:

- in de midterm review van het Nationaal Programma Zuid levensbeschouwelijke instellingen en verenigingen geen rol spelen;

overwegende dat:

- de wethouder erkent dat de burgerparticipatie, bekendheid en betrokkenheid met betrekking tot NPRZ slecht is;
- levensbeschouwelijke instellingen en verenigingen op Rotterdam-Zuid, burgers op Zuid goed weten te bereiken;
- het convenant waar de wethouder tijdens de commissievergadering van 12 oktober 2022 aan refereerde gedateerd is, nauwelijks bekendheid heeft en onvoldoende wordt nageleefd;

verzoekt het college:

- te inventariseren in hoeverre maatschappelijke partners zoals levensbeschouwelijke instellingen (moskeeën en kerken) en verenigingen op Rotterdam Zuid behoefte hebben aan informatie over NPRZ;
- deze instellingen hierover actief te benaderen en te informeren over NPRZ;
- op basis van deze inventarisatie opnieuw doelen te stellen om de samenwerking, indien nodig, verder te versterken;
- de raad hierover te informeren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Soytekin, T. Kind, J.M. Nunnely en T.J. Vonk

Motie 4. NPRZ leer je op straat

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van 'Brief van burgemeester en wethouders over Midterm review en voortgang 2021 Nationaal Programma Rotterdam Zuid.';

constaterende dat:

- in de midterm review geadviseerd wordt om de woonomgeving aantrekkelijker te maken;

- in de midterm review gesteld wordt dat voor de ambitie rond Thuisbasis op Orde en School vanuit het perspectief van het kind gekeken moet worden, en dit om een kindvriendelijke buitenruimte vraagt;
- in de midterm review gesteld wordt dat het goed is om bij de ontwikkeling van wijken te kijken vanuit de pijler school, en te bedenken welke kansen de buitenruimte biedt en tot welk gedrag de openbare ruimte uitnodigt;
- in de midterm review geadviseerd wordt om ook 0-4-jarigen mee te nemen in het NPRZ;

overwegende dat:

- de interventie 'Happy Streets' in 2018, waarbij educatieve vormen zoals letters op de Wilhelminapier verschenen, een succes was;
- 0-4-jarigen nog niet naar school mogen, maar wel al kunnen leren op straat;

verzoekt het college:

- bij de invulling van het plan voor de buitenruimte in het kader van het NPRZ ook een pedagogische invulling mee te nemen zoals het plaatsen van moestuinbakken, grote letters en telrekken op straat;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Soytekin en J.M. Nunnely

Motie 5. Opkoopbescherming in meer wijken in Zuid

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van Brief van burgemeester en wethouders over Midterm review en voortgang 2021 Nationaal Programma Rotterdam Zuid;

constaterende dat:

- de woningcrisis nog steeds speelt;
- de bewoners op de Burgertop op Zuid aangaven (bang zijn om) geen plek meer te kunnen vinden om te wonen;
- de woningmarkt beïnvloed wordt door de energiecrisis en inflatie en daarom in ontwikkeling is;
- de opkoopbescherming nu slechts in zes wijken in Rotterdam-Zuid geldt;

overwegende dat:

- iedereen in Rotterdam Zuid het recht heeft om een passende woning te vinden;

verzoekt het college:

- in de evaluatie van de opkoopbescherming in Rotterdam te kijken of deze aanleiding en mogelijkheid toont om de opkoopbescherming uit te breiden naar meer wijken van Rotterdam Zuid en zo ja de opkoopbescherming zo snel mogelijk ook in die wijken in te stellen;
- en de raad daarover te informeren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kuzu en V.A. Bruin

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen. Dan geef ik het woord aan de heer Kuzu van de fractie DENK.

De heer **KUZU** (denk). Tijdens het debat over het Rekenkamerrapport heeft de wethouder het al enigszins aangestipt: er komt een evaluatie over de opkoopbescherming, die thans in zestien wijken in Rotterdam geldig is. Die evaluatie komt er en wij vragen in deze motie, die mevrouw Bruin van de fractie van Leefbaar Rotterdam heeft medeondertekend, of het college tijdens deze evaluatie kan kijken of er aanleiding is om de opkoopbescherming uit te breiden naar meer wijken in Zuid, in correct Nederlands, of op Zuid, in correct Rotterdams. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef het woord aan mevrouw Vlieger.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Dank u wel, voorzitter. In de commissie waren zowel de raad als de wijk aan zet als het gaat om het NPRZ. Er waren insprekers die aangaven dat ze weinig contact hadden en dat het erg lastig verliep. Daarin was mijn openingszin dan ook dat ik mij de afgelopen weken had geschaamd. Ik had namelijk geprobeerd om contact te zoeken over dit programma, maar dat ging toch wel erg lastig, omdat heel veel mensen niet wisten wat het was, wat het inhield en wat ze ervan hadden moeten merken. Dat gold zelfs voor actieve bewoners en zelfs voor wijkraadsleden op Zuid. Dit zorgwekkende beeld komt ook wel naar voren en werd twee jaar geleden al aangestipt. Tot op heden lijkt het een probleem te zijn. Toch zien we best een rooskleurig beeld in de review. Zoals ik al aangaf, lijkt zelfreflectie weinig voor te komen. Dat is jammer om te zien. Om ervoor te zorgen dat we iets gaan doen aan deze participatie heb ik een motie opgesteld. Deze motie vraagt om de participatie te waarborgen, bewoners centraal te stellen. Ten aanzien van de pijler 'Werk' zijn goede resultaten geboekt. Dat was duidelijk. Toch zagen we ook dat er nog verbeterpunten zijn, voornamelijk voor de AanDeBak-garanties. Ook voor AanDeBak-garanties heb ik een motie. Deze vraagt om voor mbo-2 in te gaan zetten op meer programma's, dus meer AanDeBak-garanties, en vraagt om de communicatie te verhelderen over deze garanties, zodat we meer mensen ermee kunnen bereiken.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Vlieger heeft de volgende moties ingediend.

Motie 6. De bewoners centraal

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van agendapunt 9.2 Midterm review en voortgang 2021 Nationaal Programma Rotterdam Zuid;

constaterende dat:

- het rapport van Van Rijn als een van de uitgangspunten neemt dat 'Het versterken van eigenaarschap van de inwoners over zijn vraagstukken een leidend doel is in het vormen van bondgenootschappen;
- in hetzelfde rapport, in het kader van bovenstaande, wordt geadviseerd op geregelde basis af te stemmen met de wijkraden;
- de bestuurlijke constructie van NPRZ en de evaluatie hierop vooralsnog te wensen overlaat;
- Deetman/Mans in 2011 al kwam met het volgende verbeterpunt: 'Het betrekken van bewoners en ondernemers bij de ontwikkelingen op wijkniveau';

overwegende dat:

- Deetman/Mans in 2011 stelde dat 'Projecten waar bewoners wel intensief bij betrokken zijn of bewoners zelf het initiatief nemen vaker een langdurig positief effect hebben en leiden tot versterking van sociale structuren in de wijk';
- het college voortvarend is om hiermee aan te slag te gaan, daar de wethouder langs de verschillende wijkraden zal gaan voor het ophalen van input;

verzoekt het college:

- participatie te borgen door in het uitvoeringsplan een passage op te nemen waarin veel nadrukkelijker, structureel en met een lange termijn visie ruimte wordt gegeven aan bewoners in de uitvoering van de 2e helft van NPRZ;
- de wijkraden hier een stevige, adviserende rol in te geven;
- hierover terug te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. L.S. Vlieger, M.S.S. de Jong, T.J. Vonk en T. Kind

Motie 7. AanDeBak met die garantie

"De gemeenteraad van Rotterdam, bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van agendapunt 9.2 Midterm review en voortgang 2021 Nationaal Programma Rotterdam Zuid;

constaterende dat:

- er via NPRZ weinig baangarantie-traject aangeboden wordt voor mbo niveau 2;
- onderwijsinstellingen en NPRZ minimaal communiceren over de beschikbaarheid van baangarantie-trajecten richting studenten;

overwegende dat:

- veel jongeren op Zuid baat zouden hebben bij een opleiding met baangarantie;
- er veel sectoren behoefte hebben aan geschoold personeel;
- de matching tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt met de AanDeBak-garantie gestimuleerd kan worden;
- het onderzoek 'NPRZ, tot hier en nu verder' vraagt de AanDeBak-garantie voort te zetten;

verzoekt het college:

- meer AanDeBak-garantie programma's te faciliteren voor studenten van mbo niveau 2;
- communicatie over en zichtbaarheid van de AanDeBak-garanties te verbeteren richting de studenten;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. L.S. Vlieger en M.S.S. de Jong

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **VLIEGER** (gl). Als laatste hadden wij nog een punt op wonen. Daar zijn nog een aantal dingen op aan te merken. Via de voorzitter wil ik graag het woord geven aan mijn collega.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef het woord aan mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Voorzitter, dank u wel. Het Nationaal Programma Rotterdam Zuid is bedoeld voor het verbeteren van het leven van de mensen op Zuid. Ten aanzien van de pijler 'Wonen' wordt gesteld dat er veel werk is verzet en dat het tot zichtbare veranderingen heeft geleid, veel strijd en stille voortgang. Tegelijkertijd zeggen de cijfers iets anders. Vier van de zes doelstellingen op wonen scoren slecht, namelijk onder de 5%. De tevredenheid over de woonsituatie onder bewoners is gedaald, terwijl de verhuisneiging van bewoners is gestegen. Er wordt geconstateerd dat er ruimte gemaakt moet worden voor middenkoop- en seniorenwoningen, omdat hier een tekort aan is. Recent onderzoek van de Rekenkamer wijst iets anders uit. Onze vraag aan de wethouder, die we nu voor het eerst spreken over de pijler 'Wonen' is daarom: hoe kijkt de wethouder Wonen aan tegen de stelligheid, waarmee dit in de evaluatie staat? Is de wethouder het met GroenLinks eens dat we met stijgende vastgoedprijzen en materiaalkosten toe moeten naar andere middelen binnen de pijler 'Wonen' om de doelen te behalen? Voorzitter, dan het volgende. GroenLinks diende eerder de moties 'Investeren in woonbuurten' en 'Mobiliteit en buitenruimte beter geborgd in NPRZ' in, om meer budget te besteden aan de leefomgeving van mensen en minder aan stenen. Kan de wethouder een update geven van hoe het ervoor staat? Ten slotte willen we nog een motie indienen, die oproept om vaart te maken met het isoleren en opknappen van bestaande woningen, samen met bewoners. Dat is hoognodig, omdat het isoleren en verduurzamen van woningen noodzakelijk is om de Rotterdamse klimaatdoelstellingen te halen. Tegelijkertijd is het hoognodig omdat we midden in een energiecrisis zitten, waardoor steeds meer mensen moeite hebben dagelijks de eindjes aan elkaar te knopen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). U heeft een interruptie van de heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel, voorzitter. Ik heb een vraagje aan mevrouw Kockelkoren. In uw motie schrijft u 'meer inzet en middelen vrij te maken'. Kunt u toelichten wat u precies bedoelt? Waar moeten die middelen vandaan komen?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Voorzitter. Wij schrijven ook in de overwegingen dat er maar 2100 van de 10.000 woningen verduurzaamd zijn en dat we daarmee fors achterblijven in de ambitie. Wat mij betreft zou het dus een verschuiving binnen het budget van NPRZ-gelden binnen de pijler 'Wonen' zijn. Maar ik ben ook benieuwd hoe de wethouder daartegen aankijkt. Dat antwoord wacht ik even af.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel voor uw bijdrage. Mevrouw Kockelkoren heeft de volgende motie ingediend.

Motie 8. NPRZ verbeteren bestaande woningen

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van agendapunt 9.1 Midterm review en voortgang 2021 Nationaal Programma Rotterdam Zuid;

constaterende dat:

- het Nationaal Programma Rotterdam Zuid is bedoeld voor het verbeteren van het leven van de mensen op Zuid;
- binnen de pijler wonen op 4 van de 6 onderdelen in het NPRZ slecht is gescoord (in het rood onder de 5%);

- de tevredenheid over de woonsituatie onder bewoners is gedaald en de verhuisneiging van bewoners is gestegen;

overwegende dat:

- door van Rijn een 'doorbraak ontwikkeling wonen' gevraagd wordt, vooral gericht op handhaven en opknappen van de bestaande woningen voor de huidige bewoners;
- de grondige aanpak van de particuliere voorraad met 2100 van de 10.000 woningen fors achter blijft bij de ambitie;
- we midden in een energiecrisis zitten waarbij steeds meer mensen moeite hebben dagelijks de eindjes aan elkaar te knopen als gevolg van tochtige huizen en de bijbehorende hoge energierekening;
- het isoleren en verduurzamen van woningen ook noodzakelijk is om de Rotterdamse klimaat doelstelling te halen;
- het opknappen en verbeteren van woningen een duurzame, toekomstgerichte besteding van middelen is die direct ten goede komt aan de huidige bewoners en een aantrekkelijke woonomgeving;

verzoekt het college:

- vaart te maken met het isoleren en opknappen van bestaande woningen samen met bewoners en daarvoor binnen de pijler wonen meer inzet en middelen vrij te maken;
- zodra de hoogte van de rijksbijdrage voor NPRZ bekend is, met een voorstel over de verdeling van de middelen binnen de pijler wonen te komen naar de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. A. Kockelkoren, G.J. Engberts en T.J. Vonk

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen. De volgende spreker op mijn lijst is de heer Van Dommelen.

De heer **VAN DOMMELEN** (vvd). Dank u wel, voorzitter. NPRZ behelst een enorme investering in de focuswijken op Rotterdam-Zuid, met als doel om deze wijken en de bewoners van deze wijken verder te helpen in hun ontwikkeling. Wie kan daar op tegen zijn? Martin van Rijn zeker niet. In zijn rapport onderschrijft hij de doelstellingen van het NPRZ en dringt hij, uiteraard met een aantal aanpassingen en aanvullingen, aan op voortzetting van dit programma. Wij zijn daar erg blij mee. Wij spreken als Rotterdamse VVD onverkort onze steun uit voor de tweede helft van het NPRZ en zijn verheugd met de beoogde investeringen en de toevoeging van de extra pijler 'Veilig' aan het programma. De heer Van Rijn spreekt zich ook uit over de inzet op zogenaamde economische structuurversterking. Bereikbare banen voor bewoners, waarmee carrière- en ontwikkelingsmogelijkheden worden gestimuleerd en de aantrekkelijkheid van het snelle criminele geld verkleind wordt. Van Rijn noemt drie voorbeelden. Het eerste is het versterken van infrastructuur. Daar hebben we het uitgebreid over gehad bij het debat over de derde oeververbinding. Het tweede is Feyenoord City. Daar zullen we het in de toekomst nog wel een paar keer over hebben, veronderstel ik. Het derde is cultuur en campus. Ook dat onderwerp zal nog aan de orde komen. Er zijn uiteraard nog veel meer mogelijkheden om de economische structuur op Rotterdam-Zuid en in de focuswijken verder te versterken. Wij vragen in een motie dan ook aan de wethouder om zich in te zetten voor deze economische structuurversterking en daarmee de kansen op bereikbare banen voor bewoners te vergroten en tegelijkertijd de kans op deelname aan het snelle, criminele geld te verkleinen. Deze motie wordt medeondertekend door Volt en D66.

In het kader van het NPRZ hebben we ook veel gesproken over de betrokkenheid van bewoners. De heer Van Rijn heeft het zelfs over een bondgenootschap met de bewoners. Wij zijn groot voorstander van een bondgenootschap en vragen de wethouder om hier ruimte voor te maken en de wijkraad erbij te betrekken. Daarbij is het voor ons wel heel belangrijk dat er vooraf duidelijke kaders worden gesteld om teleurstellingen achteraf te voorkomen, zodat iedereen weet waar hij aan toe is. Daarvoor hebben we ook een motie opgesteld: 'Succesvolle toekomst NPRZ', medeondertekend door Volt, PvdA en D66. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Van Dommelen heeft de volgende moties ingediend.

Motie 9. Aantrekkingskracht Rotterdam-Zuid vergroten

"De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022, ter bespreking van Midterm review en voortgang 2021 Nationaal Programma Rotterdam Zuid;

constaterende dat:

- de commissie van Rijn het rapport NPRZ, tot hier en nu verder heeft geschreven;
- de commissie in dit rapport spreekt over de gevaren van ondermijning en het belang van economische structuurversterking voor de aantrekkingskracht van Rotterdam-Zuid;

overwegende dat:

- ondermijning een grote bedreiging is voor het wel of niet slagen van NPRZ;
- ondermijning vraagt om zowel een repressieve als preventieve aanpak;
- ondermijning naast een veiligheidsvraagstuk ook een sociaal en maatschappelijk vraagstuk is;
- economische structuurversterking zorgt voor ontwikkel- en carrièremogelijkheden als alternatief voor het snelle geld van de criminaliteit;

verzoekt het college:

- in het uitvoeringsplan extra aandacht te besteden aan de economische structuurversterking op Rotterdam- Zuid mede in het kader van de aanpak van ondermijning, zodat er ontwikkel- en carrièremogelijkheden ontstaan als alternatief voor criminaliteit;
- hierover jaarlijks aan de raad te rapporteren in de voortgangsrapportage;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. D.J. van Dommelen, T. Kind en J.M. Nunnely

Motie 10. Succesvolle toekomst NPRZ

"De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022, ter bespreking van Midterm review en voortgang 2021 Nationaal Programma Rotterdam Zuid;

constaterende dat:

- het NPRZ programma nu tien jaar actief is;
- de commissie van Rijn in het rapport NPRZ, tot hier en nu verder expliciet bewoners op Rotterdam Zuid noemt als bondgenoot in het NPRZ-programma;

overwegende dat:

- het belangrijk is dat NPRZ goede aansluiting vindt bij de behoefte van de bewoners op Rotterdam-Zuid;
- bewoners op Rotterdam-Zuid graag betrokken worden bij het NPRZ-programma;
- het belangrijk is dat aan de voorkant van een participatieproces voor alle betrokkenen duidelijkheid bestaat wat men mag verwachten van de participatie en wat niet;

spreekt uit:

- onverkorte steun voor de tweede helft van het NPRZ-programma;

verzoekt het college:

- in de tweede helft van het NPRZ-programma meer ruimte te maken voor de betrokkenheid van bewoners, waaronder via de wijkraden;
- vooraf in het uitvoeringsplan duidelijke kaders op te stellen over de betrokkenheid van de bewoners;
- hierover jaarlijks aan de raad te rapporteren in de voortgangsrapportage;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. D.J. van Dommelen, T. Kind, S. Reitema en J.M. Nunnely

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen. Ik geef nu het woord aan de heer Vonk.

De heer **VONK** (cu). Dank u wel, voorzitter. Ik realiseer me dat mijn spreektijd al ongeveer op is, dus ik zal mijn eerste termijn niet doen. Ik vind dat we ons daar een beetje aan moeten houden. Ik vraag alleen de coulance om twee moties in te dienen. Ik had wel een paar woorden willen richten tot de wethouder en tot onszelf, omdat het heel bijzonder is dat we zo'n mijlpaal van tien jaar NPRZ met elkaar bereiken. Onze dank gaat uiteraard uit naar alle belastingbetalers van Friesland tot Limburg die dit mede hebben mogelijk gemaakt. Alle woorden die ik daarover wilde uitspreken, zal ik inslikken en ik zal me beperken tot de moties. De eerste motie gaat over participatie van bewoners. Dat zal ons grote punt voor de komende jaren worden. Dat moet echt beter. We hebben er in het verleden een kleine bijdrage aan mogen leveren met de motie 'Voor Zuid, door Zuid', waarin we de uitdaging stimuleerden om mensen uit Zuid beroepsmatig te betrekken bij het programma. We willen nu een motie indienen om, nadat we die stimulering voor elkaar gekregen hebben, ook te gaan monitoren en te kijken of het echt effect heeft. Dat is de motie 'Monitor de menskracht'. Ik zal meteen de tweede er achteraan doen. Dat is de motie 'De oogst is groot, maar de instrumenten weinig'. Die gaat over het aanpakken van slechte verhuurders, de huisjesmelkers op Zuid. Laat ik helder zijn: er zijn ook goede verhuurders. Sterker nog, die hebben we nodig voor een goede huur- en verhuurmarkt. Dat is belangrijk. Maar er is te veel kaf om van het koren te scheiden. Deze motie roept op om de instrumenten die we hebben maximaal in te zetten - meer dan we nu doen - en om te kijken wat we nog uit Den Haag kunnen halen om die instrumentenbox nog voller te krijgen. Nogmaals, de titel is 'De oogst is groot, maar de instrumenten weinig'. De oplettende lezer denkt dan: hé, dat is toch Lucas 10:2? Precies, een kleine knipoog naar een Bijbeltekst. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Vonk heeft de volgende moties ingediend.

Motie 11. Monitor de menskracht

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van Midterm review en voortgang 2021 Nationaal Programma Rotterdam Zuid;

constaterende dat:

- de gemeenteraad van Rotterdam in 2021 de motie 'Voor Zuid, door Zuid' aannam, waarmee gevraagd werd om te verkennen hoe inwoners van Zuid beroepsmatig meer en beter betrokken kunnen worden, ook bij de uitbesteding van werkzaamheden door NPRZ;

overwegende dat:

- de beroepsmatige betrokkenheid van inwoners van Zuid niet terugkomt in de voortgangsrapportages van NPRZ;
- een mate van inzicht in deze betrokkenheid van belang is;

verzoekt het college:

- bij de NPRZ-voortgangsrapportages inzichtelijk te maken hoe inwoners van Zuid beroepsmatig betrokken worden bij NPRZ, ook bij uitbesteding van werkzaamheden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk

Motie 12. De oogst is groot maar de instrumenten weinig

"De gemeenteraad van Rotterdam bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van Midterm review en voortgang NPRZ;

constaterende dat:

- de eerste aanbeveling voor wonen in Tot hier en nu verder is dat nieuwe mogelijkheden gecreëerd moeten worden voor de aanpak van slechte exploitatie van de particuliere woningvoorraad;
- in de reactie van het college op Tot hier en nu verder ontbreekt hoe hier concreet vorm aan gegeven gaat worden;

overwegende dat:

- er op grote schaal mensonterende verhuurconstructies bestaan op Zuid;
- dit leidt tot een grote doorstroom van mensen in kwetsbare wijken;
- deze doorstroom de verbetering van het onderwijs en de sociale cohesie ernstig belemmert, zoals Tot hier en nu verder concludeert;
- de positie van huurders tegenover verhuurders zwak is;
- de gemeente Rotterdam nog te weinig doet om slechte verhuurders - ook wel huisjesmelkers genoemd - aan te pakken;
- met de verhuurdersvergunning Rotterdam al een krachtig middel in handen heeft;
- het goed is om te zoeken naar extra wettelijke mogelijkheden om huisjesmelkers aan te pakken;

verzoekt het college:

- uit te spreken dat het harder aanpakken van huisjesmelkers onmisbaar is voor het slagen van NPRZ;
- om met voorstellen te komen waarmee de inzet en de effectiviteit van het huidige instrumentarium, zoals de verhuurdersvergunning, fors vergroot kan worden;
- te identificeren wat voor aanvullend instrumentarium gewenst is vanuit het rijk, hiervoor actief te lobbyen en hierover te communiceren met de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T.J. Vonk, V.A. Bruin en A. Kockelkoren

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen. Ik geef het woord aan mevrouw Nunnely.

Mevrouw **NUNNELY** (d66). Dank u wel, voorzitter. Ik wil een lans breken voor de kinderen van Zuid, voor de kinderen die opgroeien in een stadsdeel dat tien jaar geleden min of meer werd afgeschreven. Afgeschreven omdat de heren Deetman en Mans wel door de straten van Zuid liepen en gesprekken aangingen, maar vervolgens concludeerden dat we niet met problemen, maar met problematieken te maken hadden. Om te verduidelijken wat dat betekent, citeer ik het volgende: "Problemen zijn oplosbaar, bijvoorbeeld 'vervang een kapotte lamp'; problematieken zijn niet oplosbaar, zoals armoede, ondermijning en obesitas. Je kunt er alleen elke dag aan werken, zodat het niet erger wordt en hopelijk beter. Op Zuid gaat het om problematieken." Laat dat even indalen. Met deze woorden, voorzitter, stigmatiseer je ieder kind dat opgroeit in de postcodes 3071 tot 3089, terwijl ze wonen in een stadsdeel met de jongste bevolking van Nederland, een stadsdeel met tienduizenden jongeren die dag in, dag uit, naar school gaan met ouders die werken en vaak in hun vrije tijd voor hun eigen ouders zorgen. Met de kinderen die solidariteit en omkijken naar elkaar met de paplepel krijgen opgediend, die betrokken zijn met elkaar en met de buurt. Kinderen die zich allemaal Rotterdammer voelen. Zuid, voorzitter, is het Nederland van de toekomst, met oplossingen die gevonden worden vanuit verschillende culturele perspectieven. Aan de andere kant van de Maas liggen de kansen en ligt de toekomst. Deze kinderen verdienen een andere start, een start van hoop en perspectief.

Op de scholen van Zuid studeren de installateurs van de toekomst, de verzorgenden van de toekomst en de ICT'ers van de toekomst. De kinderen van Zuid zijn de backbone van de samenleving, de toekomst. Daarom ben ik ontzettend blij dat we doorgaan met het Nationaal Programma Rotterdam Zuid. Maar stop met die negatieve benadering! Stop met het kijken naar de problematieken, omdat met deze benadering achter elke oplossing een nieuw probleem moet rijzen. Stop met de vicieuze cirkel en zie welk kapitaal er opgroeit. Benoem problemen en los ze op. Neem de bewoners en de kinderen mee in de plannen. Hoor ze en laat ze meedenken. Maak gebruik van de creativiteit van diversiteit. Omarm de kinderen van Zuid en omarm de toekomst. Daarom, voorzitter, ondersteun ik de moties van de VVD, DENK en de motie van de Partij van de Arbeid, te weten 'Schooluitval door menstruatiearmoede behoort tot het verleden'.

Als D66 wil ik de volgende motie indienen: 'Benader Nationaal Programma Rotterdam Zuid vanuit kansen en niet vanuit problemen. Nieuw perspectief Rotterdam-Zuid'. D66 verzoekt het college een reflectie te geven op het te verschijnen advies eind 2022 van de Landelijke Taskforce Doelmatigheid, in overleg met de mbo-raad en de Stichting Beroepsonderwijs Bedrijfsleven over hoe het mbo flexibeler kan inspelen op de arbeidsmarktontwikkelingen en wat dit betekent voor het NPRZ. De fractie vraagt ook om de communicatie rondom het Nationaal Programma Rotterdam Zuid vanuit kansen te benaderen in alle communicatie, rapporten en artikelen in plaats van negatieve communicatie over de focuswijken op Rotterdam-Zuid. Tot zover.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Nunnely heeft de volgende motie ingediend.

Motie 13. Benader NPRZ vanuit kansen; niet uit problemen (Nieuw Perspectief Rotterdam-Zuid)

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van onderwerp 'Midterm review en voortgang 2021 Nationaal Programma Rotterdam Zuid';

constaterende dat:

- NPRZ nu tien jaar erop heeft zitten, het na tien jaar NPRZ meer dan tijd is om te kijken of het programma werkt en of Rotterdam-Zuid er beter van wordt;
- het doel van het NPRZ van meet af aan is geweest om arme Rotterdammers een betere opleiding te geven en ze zo te begeleiden naar goedbetaalde banen waardoor ze een stabiel leven kunnen opbouwen;
- de Rekenkamer in 2022 een nieuw onderzoek zal instellen om vooral de resultaten goed in kaart te brengen i.p.v. alleen emoties;

overwegende dat:

- dat er op Zuid ontzettend veel talent/onbenut talent aanwezig en ook inzetbaar is;
- de werkloosheid in Rotterdam-Zuid nog altijd veel hoger is dan elders;
- studenten en scholieren behoefte hebben aan een nauwe verbinding van school en werk, met een persoonlijk gerichte ondersteuning;
- rekening gehouden dient te worden in het onderwijs met de arbeidsmarktkrapte en tekorten in bepaalde sectoren waar de behoefte aan professionals erg groot is;

verzoekt het college:

- een reflectie te geven op het te verschijnen advies eind 2022 van de landelijke Taskforce Doelmatigheid, i.o.v. de mbo-raad en Stichting Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven (zie ook Tweede Kamermotie Peters, Bisschop 35606, nr. 24) over hoe het mbo flexibeler kan inspelen op de arbeidsmarktontwikkelingen en wat dit betekent voor het NPRZ;
- om de communicatie rondom het NPRZ vanuit kansen te benaderen in alle communicatie/rapporten en het schrijven i.p.v. negatieve communicatie over de focuswijken op Rotterdam-Zuid;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J.M. Nunnely, T. Kind en S. Soytekin

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen. Ik geef het woord aan mevrouw Reitema.

Mevrouw **Reitema** (pvda). Dank, voorzitter. De Partij van de Arbeid is ervan overtuigd dat gelijke kansen vragen om ongelijk investeren. Daarom zijn wij voorstander van het concept van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid. Wel zien wij ruimte voor verbeteringen, zoals het verbeteren van de bewonersparticipatie, maar ook meer aandacht voor betalingsproblemen. Financiële stress heeft een grote impact op een gezin en op de ontwikkeling van kinderen. Helaas ontvangen wij veel signalen van scholen dat jongeren die menstrueren, niet de producten kunnen betalen die ze nodig hebben. Het gevolg is schaamte en schooluitval. Om de goede stappen die Rotterdam op het gebied van menstruatiearmoede al heeft gezet, voort te zetten, dienen wij, samen met D66 en vele andere partijen, een motie in om te onderzoeken hoe we scholen van gratis menstruatieproducten kunnen voorzien.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Reitema heeft de volgende motie ingediend.

Motie 14. Schooluitval door menstruatiearmoede behoort tot de verleden tijd

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van 'Midterm review en voortgang 2021 Nationaal Programma Rotterdam Zuid';

constaterende dat:

- volgens onderzoek van Plan van Nederland uit 2019 bijna één tiende van de onderzochte vrouwelijke jongeren van 12 t/m 25 jaar niet altijd genoeg geld heeft om menstruatieproducten te kopen en dit neerkomt op één tot twee leerlingen per schoolklas;
- de Vrije Universiteit van Amsterdam als eerste universiteit in Nederland gratis menstruatieproducten verstrekt;
- verschillende scholen in Rotterdam (Albeda, Zadkine) uitgiftepunten hebben voor sanitaire producten en dit volgens hen een succes en van groot belang is;
- Den Haag menstruatieproducten aanbiedt op openbare toiletten;

overwegende dat:

- Rotterdam mooie stappen heeft gemaakt maar tot op heden nog geen menstruatieproducten aanbiedt op alle middelbare scholen;
- schaamte, ongemak en geldgebrek rondom menstruatie leiden tot schooluitval;
- de kosten voor het beschikbaar stellen van menstruatieproducten in openbare ruimtes goed te overzien zijn;
- menstruatieproducten essentiële hygiëneproducten zijn die op ieder toilet thuishoren net als bijvoorbeeld wc-papier, handzeep en een prullenbak;

verzoekt het college om:

- in kaart te brengen wat de kosten zouden zijn in geval gratis menstruatieproducten verstrekt zouden worden op Rotterdamse onderwijsinstellingen;
- met een voorstel te komen hoe dit uitgerold zou kunnen worden, eventueel in samenwerking met maatschappelijke partners;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. S. Reitema, J.M. Nunnely, T. Kind, P.J.H.D. Verkoelen, S. van de Peppel, M.S.S. de Jong, L.S. Vlieger, T.J. Vonk en S. Soytekin

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslaging. Ik geef nu het woord aan de heer Engberts.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dank u wel, voorzitter. Iets over de pijler 'Wonen'. De misstanden in de huursector zijn natuurlijk groot. We doen er heel veel aan. We hebben er een wettelijk instrumentarium voor. Daar hebben we voor gepleit en gelobbyd. Maar er moet nog veel meer. In het rapport van Van Rijn staat dat ook: de particuliere verhuur is een heel groot probleem voor de leefbaarheid in de wijken. Mensen betalen natuurlijk ook veel te veel. Een van de dingen die in het rapport staan, is het stoppen met de tijdelijke verhuur. Wij hebben een motie gemaakt om dat te bewerkstelligen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Engberts heeft de volgende motie ingediend.

Motie 15. Zeker zijn van een woning op Zuid

,

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van 'Midterm review en voortgang 2021 Nationaal Programma Rotterdam Zuid';

constaterende dat:

- in het rapport 'NPRZ tot hier en nu verder' vastgesteld is dat misstanden in de particuliere verhuur in het NPRZ-gebied aangepakt moeten worden;
- in de rapportage goed huren en verhuren huurteams rapporteren dat huurders in het overgrote deel van de cases niet geholpen kunnen worden omdat zij tijdelijke huurcontracten hebben;

overwegende dat:

- tijdelijke huurcontracten vanwege een slechte rechtspositie leiden tot hoge huren en andere misstanden;
- tijdelijke huurcontracten zorgen voor veel doorstroming en daarmee een negatieve bijdrage leveren aan de leefbaarheid;
- in het bijzonder in het NPRZ-gebied de leefbaarheid verbeterd moet worden;
- er nu geen mogelijkheid is om deze tijdelijke huurcontracten te verbieden;

verzoekt het college om:

- bij het rijk te pleiten voor een wettelijke mogelijkheid om in nader aan te wijzen wijken tijdelijke huurcontracten te verbieden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. G.J. Engberts en A. Kockelkoren

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslaging. Ik geef nu het woord aan de heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Dank u wel, voorzitter. Ik zal het ook kort houden, want we hebben al heel breed hierover gesproken in de commissie. Een van de belangrijkste zaken die uit de Midterm review kwam, was dat er wel iets beter kan, ondanks dat er heel goede dingen gebeuren. Dat is namelijk de participatie, een stukje eigenaarschap en eventuele bondgenootschappen met de bewoners op Zuid. Wij denken dat het organiseren van een burgerberaad daar een mooi instrument voor zou zijn. Daarom dienen wij de motie 'Burgerberaad Nationaal Programma Rotterdam Zuid' in, samen met DENK, D66 en GroenLinks. Daarnaast wil ik specifiek aandacht vragen voor het volgende. Op dit moment worden er wijkakkoorden opgesteld in de wijken waar het Nationaal Programma Rotterdam Zuid ook actief is. Ik wil graag aan de wethouder vragen om een toezegging om zorg te dragen voor een goede afstemming tussen de wijkakkoorden en het uitvoeringsprogramma NPRZ. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Kind heeft de volgende motie ingediend.

Motie 16. Burgerberaad Nationaal Programma Rotterdam Zuid

"De Gemeente Rotterdam, in vergadering op 20 oktober 2022 ter bespreking van 'De Midterm review Nationaal Programma Rotterdam Zuid';

constaterende dat:

- het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (vanaf nu: NPRZ) halverwege is;

- participatie en eigenaarschap van bewoners in de eerste helft van het programma geen uitgangspunt was;

overwegende dat:

- het bestuur van NPRZ wil inzetten op het versterken van participatie en eigenaarschap van bewoners;
- het bestuur van NPRZ aangeeft zich hierbij te laten inspireren door burgerberaden;
- het bestuur van NPRZ aangeeft de relatie met wijken en wijkraden te willen versterken;
- het bestuur van NPRZ aangeeft dat de gemeente Rotterdam een belangrijke rol vervult om het NPRZ en de wijken samen te brengen;
- de gemeente Rotterdam breder kennis en expertise opdoet rondom burgerberaden in relatie tot het Rotterdamse burgerberaad voor het klimaat;

verzoekt het college:

- het bestuur van NPRZ te verzoeken om samen met de gemeente, wijkraden en andere wijknetwerkpartners een Burgerberaad NPRZ vorm te geven;
- de raad te informeren over de voortgang hiervan;
- de gezamenlijke uitwerking in het tweede kwartaal van 2023 aan de raad te presenteren;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. T. Kind, J.M. Nunnely, S. Soytekin en L.S. Vlieger

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen. Zijn er andere sprekers over dit onderwerp? Dat is niet het geval. Dan geef ik het woord aan wethouder Versnel.

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Dank voor uw inbreng, wederom. We hebben vorige week lang en grondig met elkaar gesproken over de Midterm review van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid. Daar is natuurlijk ook heel veel aanleiding toe. We zijn halverwege een twintigjarenprogramma. Dat betekent dat we tien jaar onderweg zijn en dat we nog tien jaar te gaan hebben. Het betekent dat er heel veel lessen getrokken kunnen worden en dat we nu met elkaar de bakens goed moeten verzetten om op koers te raken voor de lange periode die nog voor ons ligt. Ik heb uw inbreng toen en ook die van vandaag ervaren als veel steun voor het programma, omdat we allemaal doordrongen zijn van het belang dat we de kloof tussen Noord en Zuid in onze stad opheffen. U heeft een heldere richting meegegeven, zowel vorige week als vandaag, in waar de prioriteiten moeten liggen. Om te beginnen is dat een betere participatie en meer betrokkenheid van de bewoners van de wijken waarvoor we het doen. We willen ruimte geven om mee te praten en mee te doen aan wie dat wil. We willen ook de waarde die er is vanuit initiatieven uit de wijken benutten om het behalen van onze doelen dichterbij te brengen. En we willen zeker met de ervaring die bewoners van die wijken hebben het NPRZ verbeteren. Het moet namelijk niet iets zijn wat je overkomt, maar het moet iets zijn wat ook van jou is en wat als 'voor jou' voelt. We gaan dus absoluut samenwerken met de wijkraden. De eerste toezegging waar raadslid Kind om vroeg, wil ik direct doen. Zoals ik vorige week aankondigde, hebben we inmiddels alle bezoeken aan de wijkraden in de focuswijken en in Lombardijen en Beverwaard ingepland voor de komende maanden. Dat is ook nog in het traject waarin zij toewerken naar de wijkakkoorden, zodat we hierin gezamenlijkheid kunnen betrachten. We gaan burgerberaden organiseren, zoals besproken, en we gaan werk maken van het samenwerken met bewonersinitiatieven. De opdracht van Volt is helder. Ik kan u vertellen dat ik gisteren bij een bestuursdag was van het NPRZ. De neuzen staan in het hele NPRZ dezelfde kant op. U wordt binnenkort nader geïnformeerd over hoe we dat concreet gaan maken. We laten de

ambitie in ieder geval niet los. Alle energie gaat collectief dezelfde kant op en dat is die van een betere toekomst voor Zuid.

Dan de moties. Ik behandel ze in de volgorde waarop ze zijn ingediend, maar ik sla er een paar over omdat die door mijn collega's worden behandeld. Ik begin met motie 2 van Leefbaar Rotterdam, 'Concrete targets tegen ondermijning op Zuid'. De pijler 'Veilig' is heel belangrijk. We zien dat heel veel jongeren uit de focuswijken helaas in de greep raken van de ondermijnende criminaliteit. Deze motie helpt ons absoluut om daarbij scherpe doelen te stellen en ervoor te zorgen dat die worden behaald. Ik kan de motie dus omarmen.

Dat geldt ook voor de motie van DENK, Volt en anderen, motie 3 'Vertel het NPRZ-verhaal ook aan maatschappelijke organisaties'. Wij willen absoluut werk maken van het samenwerken met eenieder uit het maatschappelijk middenveld, die ons kan helpen om de NPRZ-doelen te halen. Daar horen het soort levensbeschouwelijke organisaties die in de motie worden genoemd, absoluut bij. Daar gaan we graag mee aan de slag.

Motie 4 van DENK en D66, 'NPRZ leer je op straat', vraagt om ervoor te zorgen dat we een pedagogische invulling geven aan de buitenruimten. Dat is heel erg in lijn met wat we stadsbreed belangrijk vinden bij het inrichten van de buitenruimte. Het is absoluut iets om in de NPRZ-wijken met extra aandacht te doen. Die motie kunnen we omarmen.

Motie 6 heet 'Bewoners centraal'. Deze motie is erg in lijn met alles wat ik al heb gezegd. Die gaan we dus omarmen. Participatie vinden wij erg belangrijk en we willen het echt beter gaan doen.

Motie 7 van GroenLinks en BIJ1, 'Aan de bak met die garantie'. De AanDeBak-garanties zijn een belangrijk instrument om ervoor te zorgen dat jongeren aan de bak komen, bij voorkeur in de sectoren waar echt een tekort is aan personeel. Daarover hebben we gisteren ook het gesprek gevoerd. We zijn volop bezig met de heroriëntatie: moet het techniek en zorg zijn, of moet het nog iets anders zijn? Hoe intensief kunnen we dat doen en hoe kunnen we ervoor zorgen dat zoveel mogelijk jongeren er gebruik van maken? Dat is een mooie steun in de rug daarbij. Die motie kan ik omarmen.

Motie 9, 'Aantrekkingskracht Rotterdam-Zuid vergroten'. Dat willen we. De economische structuurversterking is erg belangrijk. We hebben gemerkt dat we best succesvol konden zijn in het doen uitstromen van Rotterdammers op Zuid uit de bijstand naar werk, maar we hebben ook door de coronadip ervaren dat het een erg kwetsbare situatie is en dat er naast effectievere instrumenten om de uitstroom te bevorderen, ook nodig is om meer bestendige werkgelegenheid op Zuid te creëren. Deze motie draagt daaraan bij.

Motie 10, 'Een succesvolle toekomst voor het NPRZ' is ook een motie die raakt aan het verbeteren van de bewonersbetrokkenheid en burgerparticipatie. De motie vraagt om duidelijke kaders vast te leggen in het uitvoeringsprogramma. Dat zullen we zeker doen.

Motie 11 van de ChristenUnie is wat ingewikkelder. Die vraagt ons om inzichtelijk te maken hoeveel inwoners van Zuid beroepsmatig betrokken zijn bij het NPRZ. Het is onze inschatting dat dit een erg ingewikkelde administratieve klus behelst, want het zou bij wijze van spreken betekenen dat wij voor aannemers die bij NPRZ-gerelateerde projecten betrokken zijn een medewerkerslijst moeten opvragen en moeten kijken waar de medewerkers wonen. Ik denk niet dat dit is wat de indiener beoogt. We willen wel ervoor zorgen dat zoveel mogelijk bewoners profiteren van wat er onder de noemer van het NPRZ wordt gedaan. Dat is natuurlijk omdat het zich in hun directe levenssfeer afspeelt, maar het is helemaal ideaal als dat in de vorm van opdrachten of banen gebeurt. Ik hoop dat ik ondanks mijn ontrading een beetje tegemoetkom aan de wens van de indieners.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik onderbreek u even, wethouder. Ik geef de heer Vonk de gelegenheid om met precies één zin te interrumperen.

De heer **VONK** (cu). Ik snap de reactie op de motie, maar als we die zo lezen dat de inspanningen die de wethouder doet om meer mensen beroepsmatig te betrekken – dat

hoorde namelijk bij de aangenomen motie 'Voor Zuid, door Zuid' – maar dat die inspanning ook wordt gekwantificeerd, zodat je kunt zeggen: wij schatten in dat met deze inspanningen ongeveer zoveel mensen et cetera, zodat je een getalsmatig gevoel krijgt en niet alleen een inspanning ziet. Kan de wethouder de motie omarmen als hij deze zo leest?

De heer **VERSNEL** (vvd) (wethouder). Nee. Ik wil u tegemoetkomen. Wat we met het NPRZ steeds proberen te doen, is heel goed in de gaten houden of we onze doelen bereiken. We hebben 31 indicatoren op outcome en dat worden er wellicht nog meer in de tweede helft. Dat gaat dus echt om maatschappelijk effect. We proberen te voorkomen dat we te veel op output moeten kwantificeren en rapporteren, dus per maatregel. Het lukt ons tot nu toe om te voorkomen dat we bij onze grote medefinancier, de rijksoverheid, met een enorm rapportagecircuit te maken krijgen. We proberen dat juist niet te doen en te sturen op de vraag of we een maatschappelijk effect bereiken, want daar gaat het om. We zullen zien of we erin slagen om meer mensen op Zuid een betere boterham te laten verdienen. Dat is de uitkomst en dat is wat we heel precies willen bijhouden. De laatste motie, nummer 13 van D66, 'Benader NPRZ vanuit kansen en niet vanuit problemen'. Ik denk dat dit een krachtige oproep is, die raakt aan een pijn die veel bewoners van de focuswijken ervaren: praat niet over ons alsof we een groot probleemgebied zijn, maar zie alles wat hier goed gaat, motiveer ons en bekrachtig ons daarin. Zo lees ik de motie en dat is echt de toon die wij willen laten horen in het nieuwe uitvoeringsprogramma en de communicatie daaromheen. Ik heb er toch nog een, excuus. Dat is motie 16 'Burgerberaad Nationaal Programma Rotterdam Zuid' van Volt en D66. Dit is in zekere zin precies wat we van plan zijn te doen. Dank u wel.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Dank u wel, voorzitter. De pijler 'Wonen' is natuurlijk een heel belangrijk onderdeel, net zoals alle andere onderdelen van het NPRZ. We zullen er in de toekomst nog uitgebreid met elkaar over spreken in de commissie. Dat is in de vorige commissievergadering wat minder gebeurd, maar in de toekomst gaan we hier verder op in, zeker met het uitvoeringsprogramma dat aanstaande is.

Ik zal kort de moties langslopen. De eerste motie is van DENK en Leefbaar Rotterdam, 'Meer opkoopbescherming in meer wijken in Zuid'. Hierin wordt gevraagd om in de evaluatie van de opkoopbescherming te kijken of er mogelijkheden zijn om de regeling uit te breiden naar meer wijken in Rotterdam-Zuid. We hebben het vanmiddag ook over de regeling in Delfshaven gehad. We gaan het grondig evalueren en zeker kijken of het zinvol en lonend is om het verder uit te breiden in Zuid. We zullen ook kijken wat ervoor nodig is om dat te doen. Ik kan de motie omarmen.

Ik heb een motie van GroenLinks en een aantal vragen. Ik begin met de vragen. GroenLinks vraagt of de evaluatie en de woontevredenheid van Rotterdammers op Zuid aanleiding zijn om zaken te veranderen. U zegt dat de woontevredenheid heel wisselend is in die wijken, dat die in sommige wijken hoger is dan in andere, maar dat er per saldo echt nog een hoop kan verbeteren. Dat erkennen wij ook. We denken dat er echt nog een hoop moet gebeuren. Wij zien het als een aanmoediging om ook echt in de kwaliteit van woningen te investeren en dat met de mensen samen te doen. Dat is het antwoord dat de heer Versnel al gaf: we moeten het met bewoners doen en we moeten in de kwaliteit investeren. Dat herkennen wij zeer.

GroenLinks vroeg ook of, gezien de stijgende bouwkosten en energieprijzen, een andere inzet op wonen noodzakelijk is. Wij zien nog steeds dat ook vanuit Rotterdam-Zuid behoefte is aan sociale bouw, maar zeker ook aan het midden- en het hogere segment om de wooncarrière mogelijk te maken in verschillende wijken. Je wilt in die wijken diversiteit aan woonaanbod hebben. Dat is het plan dat er altijd al is geweest, de sociale stijgers. Dat omarmen wij nog steeds. Tegelijkertijd zien wij ook dat er gewoon meer woningen aan het betaalbare segment moeten worden toegevoegd. Dat omarmen wij zeker en dat zit ook in de plannen. We hebben zo'n 4200 sociale huurwoningen gepland tot 2030 in het NPRZ-gebied.

Dat is nog naast de andere woningen. Een groot en belangrijk onderdeel van het woonprogramma is de basis op orde en de grondige aanpak van de voorraad. Dat kan van alles betekenen: sloop en nieuwbouw, maar ook het samenvoegen van woningen of het compleet renoveren. Met dat hele pakket aan maatregelen die we doen om de kwaliteit van de bestaande voorraad te verbeteren, maar ook om nieuwbouw mogelijk te maken, gaan wij verder. Het krijgt zijn beslag in het uitvoeringsprogramma. Dat gaan wij op korte termijn in de commissie en in de raad bespreken. Voor de kwaliteitsverbeteringen in de bestaande voorraad komen wij met een kader Stedelijke vernieuwing, zoals al genoemd in de commissie. Daarin zullen ook die afwegingen worden gemaakt: wanneer kies je voor grondige renovatie? Wanneer kies je voor samenvoegen? En wanneer kies je voor sloop? Dat kader komt eind dit jaar of begin volgend jaar naar de raad. Op al die verschillende terreinen op het gebied van wonen blijven we de inzet stevig neerzetten, met de gedachte om het voor de sociale stijgers mogelijk te maken om in hun eigen wijk te blijven wonen en om kwaliteit toe te voegen. Zo zitten wij in dit programma. Zoals gezegd komen we er nog nader op terug bij het uitvoeringsprogramma. Verder heeft u een motie ingediend, 'Verbeteren bestaande woningen' en pleit u voor het vaart maken met isoleren en het opknappen van bestaande woningen. U wilt daarvoor meer inzet en middelen vrijmaken binnen de pijler 'Wonen'. De pijler 'Wonen' heeft nu € 80 miljoen op de begroting staan. We kijken nog of er meer ruimte te creëren is. Daar zijn we naar op zoek. In de aanpak van de renovatie en verbetering van woningen ga je automatisch met isolatie aan de slag. Of dat nu meer of minder is dan beoogd: we doen het waar nodig is om de labels goed te krijgen en de kwaliteit van de woningen te verbeteren. Tegelijkertijd is het zo dat wij, los van de pijler 'Wonen', ook een heleboel andere subsidies, zowel landelijk als vanuit de gemeente, willen inzetten voor het verduurzamen van woningen. Daarvan hebben we gezegd: daar waar dat kan op Zuid, kunnen we die betrekken bij de grondige aanpak die we in de NPRZ-gebieden willen doen. We gaan dus middelen bij elkaar voegen om zo meer resultaat te boeken in die wijken. Als ik de motie zo mag opvatten, ook naar andere subsidiestromen en proberen om die te bundelen om vervolgens op Zuid in te zetten, dan kan ik de motie omarmen. Dan hebben we nog de motie van de ChristenUnie met de mooie titel, die ik al zo bijzonder vond. Nu begrijp ik waarom de titel zo gekozen is: 'De oogst is groot, maar de instrumenten weinig'. U vraagt om uit te spreken dat het harder aanpakken van huisjesmelkers onmisbaar is voor het slagen van het NPRZ en u roept ons op om op zoek te gaan naar aanvullende instrumentarium vanuit het rijk. Die motie kan ik omarmen. We gaan dat zeker doen, want het is een ontzettend belangrijk probleem dat we met elkaar moeten gaan oppakken. We pakken het allang op, maar het kan altijd beter en meer. Het vraagt nog een heleboel nadenkwerk over hoe we dat kunnen doen, maar we zetten ons ervoor in en komen erop terug bij het uitvoeringsprogramma. Dan heb ik de laatste motie, van de PvdA en GroenLinks, over het bij het rijk bepleiten van een wettelijke mogelijkheid om in nader aan te wijzen wijken tijdelijke huurcontracten te verbieden. Deze motie is overbodig, want dit maakt al deel uit van onze lobby. Het rijk werkt in het kader van het programma Betaalbaar Wonen al aan een dergelijk instrumentarium. Daarom ontraad ik de motie.

De heer **ENGBERTS** (pvda). Dat is nieuws. Ik ben benieuwd of de raad met deze motie een flinke steun in de rug van de wethouder kunnen geven voor deze lobby.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Wij zijn al bezig met deze lobby. Het zit ook al in het programma. Fijn dat het de steun van de PvdA heeft. Ik ben er niet verrast over, maar het is altijd goed om te horen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Het woord is aan wethouder Kasmi.

De heer **KASMI** (d66) (wethouder). Voorzitter, dank u wel. Een heel goede avond allemaal. Er liggen nog twee moties op mijn terrein. Motie 1 is 'Vakmanschap op Zuid', ingediend door Leefbaar Rotterdam en de PvdA. De motie verzoekt het college om, mede aan de hand van de uitkomst van de taskforce Doelmatigheid van de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven, waar mogelijk de doelstelling te kiezen voor vakmanschap en de stap hiernaartoe te intensiveren en daarover te berichten via een monitor. Wij hebben daar inderdaad veel over gesproken in de commissie. We zetten ontzettend veel in op loopbaanoriëntatietrajecten in het NPRZ-gebied. Dat doen we ook via het programma Tech op Zuid en met Mentoren op Zuid. Dat blijven we doen met onze partners. Mocht het rapport onder leiding van Lodewijk Asscher, waarnaar in de motie wordt verwezen en waar ik vol belangstelling naar uitkijk, er aanleiding toe geven, dan zullen wij in gesprek gaan met de schoolbesturen om te kijken of intensivering nodig is. Dat laten we even afhangen van de uitkomsten van dat rapport. Ik sta er niet onwelwillend tegenover, dus ik kan de motie omarmen met de uitleg die ik zojuist heb gegeven. Overigens is het voor u ook goed om te weten dat we het best goed doen op dit gebied. We hebben een doelstelling van 50% voor uitstroom richting kansrijke beroepen. Terwijl het gemiddelde van de G4 ongeveer 41% is, bereiken wij al 46%. We zitten dus al boven het G4-gemiddelde. Desalniettemin kan ik de motie omarmen. Ten aanzien van de monitoring: dat gaan we gewoon doen zoals u van ons gewend bent via de jaarlijkse rapportages. Daar komt ook deze informatie in terug. Dan motie 14 'Schooluitval door menstruatiearmoede behoort tot de verleden tijd', ingediend door ontzettend veel partijen. Ook deze onderzoeksmotie kan ik omarmen. Ik wil daarbij wel opmerken dat collega Yigit vanavond niet aanwezig is, maar dat ik ook namens hem kan zeggen dat wij samen gaan onderzoeken hoe we inzichtelijk krijgen hoe groot het probleem is en hoeveel het eventueel zal gaan kosten om het op te lossen. Op basis daarvan komen we met een voorstel terug bij de raad en is het aan de raad om er eventueel een vervolg aan te geven. Ook die motie kan ik dus omarmen. Dank u zeer, voorzitter.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel voor de beantwoording. Is er behoefte aan een tweede termijn?

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Voorzitter, ik heb nog een openstaande vraag. Mag dat ook?

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dat mag ook.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Ik had namelijk aan de wethouder gevraagd hoe het ervoor stond met onze moties 'Investeren in woonbuurten' en 'Mobiliteit en buitenruimte beter geborgd in het NPRZ', die wij overigens ook samen met de VVD hebben ingediend. De moties gaan over meer budget naar mensen, mobiliteit, groen en leefomgeving en minder naar stenen. Daar heb ik niet echt een antwoord op gehoord.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef het woord aan de wethouder.

Mevrouw **ZEEGERS** (d66) (wethouder). Ik vrees dat ik die vraag even gemist had. Ik had hem niet op mijn netvlies. U vraagt hoe het staat met de afhandeling van die moties. De stand van zaken ten aanzien van die afhandeling komt bij mijn weten begin volgend jaar.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel. Is er behoefte aan een tweede termijn? Ik zie geen reacties. Dan sluiten we de beraadslaging op dit punt en gaan wij over naar het volgende onderwerp.

10.1 Tweeminutendebat over 'Rozenburg', aangevraagd door het lid De Waard

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Het tweeminutendebat 'Rozenburg' is aangevraagd door de heer De Waard. Ik geef hem als eerste het woord.

De heer **DE WAARD** (lr). Dank u wel, voorzitter. Een heel goede avond. Het is jammer dat ik zoveel lege stoelen zie, want het wordt nu écht interessant. Wij gaan het namelijk hebben over vertrouwen en over Rozenburg, want er is nogal wat aan de hand. Als ik even de aandacht mag van iedereen? Dit zijn mijn twee minuten, niet die van jullie. Goed. Zoals jullie misschien wel hebben kunnen horen, staat Rozenburg in de top 3 van plaatsen met slechte leefbaarheid. Daar zijn we natuurlijk helemaal niet trots op. Zoals onze wethouder afgelopen donderdag in de commissie heeft gezegd: er is eigenlijk te weinig aandacht geweest voor Rozenburg. Ook in Rozenburg hebben ze dit gemerkt, want de Rozenburgers zijn het zat. Ze zijn het meer dan zat. Ook dit hebben we in de commissie besproken. De bereikbaarheid is zeer slecht, de veiligheid is ook niet al te best. Er is veel overlast, het voorzieningenniveau loopt terug. Het is allemaal niet best voor Rozenburg, jongens. Daarnaast is uit de commissievergadering gebleken dat er nogal wat open eindjes zijn. Als er open eindjes zijn of als er beloftes worden gedaan die niet worden nagekomen, krijgen we geen vertrouwen en duurt het te lang. Er is zelfs een liedje over geschreven. Het duurt te lang, maar Rozenburg ligt er al een tijdje. Wie kent het? Daarom heb ik een paar moties opgesteld. Allereerst 'Kunstwerk water voor en door Rozenburg'. Dit kunstwerk moet geplaatst gaan worden, maar het duurt al een tijdje. Daarom vraag ik in mijn motie om een definitieve termijn voor het plaatsen van het kunstwerk. Mijn verhaal is nog niet klaar, want ik heb nog meer. Het duurt te lang en daarom heb ik nog meer. De verblijfstrap duurt ook best lang. Die is ook toegezegd, maar staat er ook nog steeds niet. Daarom motie 2 met ook een termijn erin. Ik heb ook nog een derde motie over de sloop van de Rozet. Jazeker, ook dit is al een keer aangegeven, maar is ook nog niet gebeurd. Daarom een motie waarin wordt gevraagd om hier actief werk van te gaan maken. Deze motie heet 'Maak werk van de Rozet'. Zo kan het ook. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer De Waard heeft de volgende moties ingediend.

Motie 1. Kunstwerk "Water" voor en door Rozenburgers

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van Rozenburg;

constaterende dat:

- de Rozenburgse kunstenaar Leo van Oudheusden in 1973/1974 het tegelkunstwerk "Water" heeft gemaakt voor het voormalige binnenzwembad De Zeehond;

overwegende dat:

- dit kunstwerk verloren dreigde te gaan voor Rozenburg;
- Rozenburgers veel warme gevoelens hebben bij dit kunstwerk;
- vanuit de Rozenburgers de wens bestaat om dit kunstwerk te behouden voor het dorp;

verzoekt het college:

- een geschikte plaats te vinden voor het kunstwerk "Water" en dit project in de zomer van 2023 af te ronden;
- de Dorpsraad hierbij te betrekken;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J.M.D.de Waard, D.J. van Dommelen en A.R. Oostdijk

Motie 2. Geef Rozenburgers een verblijfstrap

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van Rozenburg;

constaterende dat:

- de Rozenburgse winkeliersvereniging EMR een paar jaar geleden een aantal ideeën lanceerde, die vervolgens in de werkgroep Lokale Economie en Maatschappij (LEM) besproken werd met vertegenwoordigers van de gemeente Rotterdam en andere betrokken organisaties;
- vanuit daar budget is vrijgemaakt om mogelijkheden uit te werken;
- het winkelcentrum aan het Raadhuisplein vanaf de Boulevard en daar gelegen camperparkeerplaats slecht te bereiken is;

overwegende dat:

- een verblijfstrap een verbinding kan zijn tussen het winkelcentrum en de Boulevard en de nog te realiseren camperplaats;
- Rozenburgers al jaren op deze trap zitten te wachten (staat tevens als doel in Kleine Kernenprogramma);

verzoekt het college:

- proactief samen met de Rozenburgers een verblijfstrap (inclusief fietsgeul) te realiseren en volgende zomer dit project af te ronden;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J.M.D.de Waard, S.J.C. Becker en A.R. Oostdijk

Motie 3. Maak werk van de Rozet!

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van Rozenburg;

constaterende dat:

- de voormalige sporthal de Rozet op de nominatie staat voor sloop;
- er momenteel nog geen concrete plannen liggen voor sloop;

overwegende dat:

- de huidige staat van het pand een doorn in het oog is voor de fysieke omgeving;
- op de locatie van de Rozet kansen liggen voor het ontwikkelen van broodnodige woningen voor het dorp;
- op deze locatie in 2019 is gerept over 22 woningen met startbouw 2020;

verzoekt het college:

- de Rozet zo snel mogelijk te slopen door proactief op zoek te gaan naar een ontwikkelaar om het plot te ontwikkelen;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. J.M.D.de Waard en A.R. Oostdijk

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De moties zijn voldoende ondersteund en maken deel uit van de beraadslagingen. Zijn er nog andere sprekers bij dit agendapunt? Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter. Ik ben zelf dol op Rozenburg: een prachtig havendorp. Ik kom er graag. Ik ben het ook helemaal eens met het verhaal van de heer De Waard. Vooral zijn motie om eindelijk eens werk te maken van de Rozet is mij uit het hart gegrepen. Ik heb nog een klein vraagje dat ik namens de PvdA stel. Er zijn geruchten dat de bibliotheek gaat verdwijnen uit Rozenburg. Dat kan toch niet waar zijn, wethouder? Deze vraag wil ik daarom graag stellen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Dank u wel, voorzitter. En dank aan Leefbaar Rotterdam voor het aanvragen van dit debat. Het is goed om nog eens even kort stil te staan bij Rozenburg. Een prachtige plek, die heel lang in de schaduw heeft gestaan en nu terecht aandacht krijgt. Ik moet eerlijk zeggen dat we een ongelooflijk goed debat hadden afgelopen donderdag over Rozenburg. We hebben gezien dat ons college het serieus neemt en aan de slag wil. We zijn onder andere heel erg blij dat er een pilot wordt gedaan om de verlengde werkdag van de boa's daar te gaan uitvoeren. Ik denk dat dit goed is en dat dit de veiligheid ten goede zal komen. Ook heeft de wethouder Mobiliteit aangegeven aan de slag te gaan met een aantal suggesties om de bereikbaarheid van Rozenburg, waar mogelijk, iets te verbeteren. We hebben ook gezien dat de inwoners nu ongelooflijk kwetsbaar en slecht bereikbaar zijn. Dan heb ik het nog niet eens over het geval dat er een calamiteit zou plaatsvinden. Daar moeten we niet aan denken.

Wel hebben we positivisme nodig. Volgens mij staan we er met zijn allen voor. We hebben de wethouder ook gevraagd om nog even naar de Pothof te kijken, wat voor ons altijd een belangrijk punt blijft. Ik neem nog even de gelegenheid om dat nog even te noemen. We hebben de motie van Leefbaar Rotterdam medeondertekend. Nog één boodschap aan ons allemaal: laat de aandacht voor Rozenburg niet verslappen, want zij horen net zo goed bij ons als de Rotterdammers die in het stadscentrum wonen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Zijn er nog andere sprekers bij dit onderwerp? Mevrouw Bokhove.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Ik zal het heel kort doen. Ik heb de drie moties gezien. Het valt mij op dat er geen dekking bij zit. Het is natuurlijk mooi dat al die punten vanuit de gebiedscommissie opgelost konden worden, zoals het extra pontje bij Rozenburg, maar ik vroeg mij af of dit niet meer punten zijn voor de wijkagenda. Moeten we daar geen afspraken maken en zorgen dat het goed belegd wordt? Dat is een vraag aan de wethouder.

De heer **DE WAARD** (lr). Dit zijn in principe punten voor het wijkakkoord. Echter, wat ik net ook in mijn betoog heb aangegeven, is dat deze mensen al heel erg lang wachten op deze concrete zaken. Het duurt te lang. Dank u wel, mevrouw Bokhove.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel. Zijn er nog meer sprekers bij dit agendapunt? Dat is niet het geval. Dan geef ik het woord aan de wethouder.

De heer **SIMONS** (lr) (wethouder). Dank u, voorzitter. Vertrouwen komt te voet en gaat te paard. Dat is erg belangrijk. De Rozenburgers voelen zich onvoldoende gezien en gehoord de afgelopen jaren. Daar moet verandering in komen en dat kan alleen maar door ze

aandacht te geven, niet alleen in woorden, maar af en toe ook in daden. Ik zal zo op de moties terugkomen. Het gerucht gaat dat de bibliotheek gaat verdwijnen, hoorde ik net tot mijn grote schrik. Ik heb het even nagevraagd, maar dat gerucht schijnt niet waar te zijn. Dat is de laatste informatie die ik heb. Over de Pothof hebben we al uitgebreid gesproken in de commissie. Dan kom ik bij de vragen van mevrouw Bokhove. Ik heb de punten die verwoord zijn in de moties in de commissie genoemd als opbrengst van mijn bezoek aan de wijkraad. Het zijn dus geen punten van mij, maar echt ingegeven door de wijkraad. Het was een hartenkreet. Ze zeiden letterlijk tegen me: we zijn nu met de vierde projectleider bezig; er wordt ons al jaren beloofd dat die verblijfstrap er komt en dat het kunstwerk uit het oude zwembad een mooie plek krijgt. Het is dus ook begroot. Er is geld voor. Aan de begroting hoeven we niets meer te veranderen. We moeten het alleen gaan doen. Ik denk dat het een heel krachtig signaal is vanuit de gemeenteraad en daarom omarm ik de eerste twee moties volledig. Als raad geven we zo aan dat we het niet houden bij mooie woorden, maar dat we een begin gaan maken met iets waar een groot deel van Rozenburg al jaren op wacht. In de motie staat medio volgend jaar. Dat vind ik prima. Het werk heeft invloed op het dijklichaam, dus het moet uiterlijk voor het stormseizoen klaar zijn. Het stormseizoen loopt van oktober tot maart en dan mag je in Nederland niet aan dijklichamen werken. Dat weet ik nog uit de discussie over het Warmtebedrijf, maar goed, dat moet ik eigenlijk niet noemen. De moties kan ik omarmen. De motie over de Rozet is een hartenkreet, een oproep aan collega Zeegers om aan de slag te gaan, zodat we zo snel mogelijk een ontwikkelaar hebben. Er is namelijk nog een andere behoefte in Rozenburg, namelijk dat er huizen worden gebouwd, met name voor jongeren. Dat is een mooie plek, terwijl het nu maar een beetje staat te verkrotten. Hoe sneller de sloopkogel erdoor gaat, hoe beter. Ook deze motie helpt het college om er alert op te blijven en vaart te maken. Ik heb u ook in de commissie gezegd dat ik u geen garanties kan geven, omdat het college afhankelijk is van ontwikkelaars. Er moet zich dus wel een ontwikkelaar aandienen. We zullen het promoten en actief stimuleren. Een mooiere plek in Rotterdam om nieuwe huizen te bouwen kan ik me nauwelijks voorstellen. Voorzitter, dit was mijn bijdrage en mijn oordeel over de moties. Ik omarm ze alle drie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel, wethouder. Hiermee zijn we gekomen aan het einde van de bespreking van dit agendapunt. We gaan verder met het volgende onderwerp.

10.2 Tweeminutendebat over 'Vuurwapengeweld', aangevraagd door het lid Reitema

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Het tweeminutendebat is aangevraagd door het lid Reitema, maar mevrouw Reitema heeft geen spreektijd meer. Als er moties zijn die u wilt indienen, mevrouw Reitema, kunt u de titel van de moties noemen en deze met één zin per motie toelichten.

Mevrouw **REITEMA** (pvda). Dank, voorzitter. We hadden een motie, maar die hebben we ingetrokken, omdat we een motie een iets te zwaar instrument vonden. Ik wil wel vragen om een toezegging. We vragen het college om toe te zeggen om de raad te informeren wanneer het programma 'Preventie met gezag' begint en om de voortgang van het programma jaarlijks te rapporteren aan de raad. Dat is de toezegging waar ik om vraag. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). U vraagt nu een toezegging van de locoburgemeester.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ik heb een punt van orde. Ik constateer dat nog niet alle woordvoerders voor dit agendapunt in de zaal zitten. Ik vind het vervelend als mensen een bijdrage missen. Hij is nu binnen, dus dan is mijn punt van orde niet meer nodig.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Van Wifferen, u kunt aan uw bijdrage beginnen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter. Bij het debat dat wij over dit onderwerp in de commissie hadden, was een brief bijgevoegd van de burgemeester. Naast wat zinnige zaken over wapengeweld stond er ineens een zin in dat "zij goed gingen lobbyen voor het aanwijzen van personen als risicosubject". Toen brak mijn klomp. Dit is namelijk al twee keer afgewezen door de rechter. Zonder enige zelfreflectie om te kijken of hiervan iets kan worden geleerd en waarom het is afgewezen, gaat men in volle vaart verder om hier toch voor te lobbyen en de wet aan te passen, zodat dit mogelijk wordt gemaakt. Mensen op een zwarte lijst zetten om ze op elk moment te kunnen fouilleren, biedt echt veel te veel ruimte voor willekeur. D66 heeft er genoeg van dat er telkens op en over het randje van de wet wordt gebalanceerd. Daarom zeggen wij: twee keer geel maakt rood. Stop dit als voorzitter van de raad, want dat is volgens mij het enige wat ik kan doen. Breng als voorzitter van de raad over aan de minister dat de gemeenteraad zich hier niet kan vinden. Ik heb ook een motie hiervoor. Tot zover.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Van Wifferen heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. Twee keer geel maakt rood

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022 ter bespreking van agendapunt 10.2 Tweeminutendebat 'Vuurwapengeweld';

constaterende dat:

- in de periode 2019 tot 2021 een gemeentelijk pilotprogramma heeft gelopen waarin de officier van justitie personen kon aanwijzen als veiligheidsrisicosubject, wie vervolgens voor een bepaalde periode te allen tijde konden worden gefouilleerd door de politie binnen en buiten Rotterdam;
- dit pilotprogramma naar aanleiding van gerechtelijke uitspraken waarin werd geoordeeld dat de proef geen wettelijke basis kende, in 2021 is gestopt;
- de burgemeester in zijn brief van 19 augustus jl. aangeeft dat het Openbaar Ministerie (OM) momenteel in gesprek is met het ministerie van Justitie en Veiligheid om mogelijkheden te verkennen om personen als veiligheidsrisicosubjecten aan te wijzen;
- de hoofdofficier van justitie in de commissie Bestuur, Organisatie, Financiën en Veiligheid van 6 oktober jl. heeft aangegeven dat er vanuit de Rotterdamse veiligheidsdriehoek een brief is verstuurd naar de minister met het verzoek om ruimte te creëren voor een wettelijke grondslag om veiligheidsrisicosubjecten aan te wijzen en hen op basis hiervan eventueel te kunnen controleren en fouilleren;

overwegende dat:

- iemand fouilleren of diens eigendommen doorzoeken een vergaande inbreuk is van de grondrechten - zoals recht op eerbiediging en bescherming van persoonlijke levenssfeer - van de persoon die aan het gebruik van deze politiebevoegdheden wordt onderworpen;
- het OM zowel een kort geding¹ over dit onderwerp als het hoger beroep² daarvan heeft verloren, wegens een gebrek aan wettelijke grondslag voor controle van een persoon alleen op basis dan diens markering als veiligheidsrisicosubject en er momenteel dus

bizar genoeg gelobbyd wordt voor iets wat door de rechter al tweemaal als onrechtmatig is verklaard;

verzoekt het college:

- de burgemeester - als voorzitter van de raad - afstand te laten nemen van de lobby voor de een aanpassing in de Wet wapens en munitie (WWM) om de wettelijke basis voor het controleren en fouilleren van zogenaamde veiligheidsrisicosubjecten mogelijk te maken, en dit standpunt over te brengen aan de minister;
- hierover te rapporteren aan de raad;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. I. van Wifferen, J. Bokhove, M.M. Vlasblom en T. Kind

¹ Rechtbank Den Haag 6 juli 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:6930

² Gerechtshof Den Haag 28 december 2021, ECLI:NL:GHDHA:2021:2586

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen. Zijn er nog andere sprekers bij dit onderwerp? Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **COENRADIE** (lr). Dank u wel, voorzitter. Ik wil het graag kort houden. De insteek van de motie is om te stoppen met de lobby. De raad kan natuurlijk een politiek standpunt hierover innemen, maar dit is strafrecht. Uiteindelijk bepaalt het OM zelf waarover het de lobby voert. Dat is een eigen afweging en de raad heeft hier geen zeggenschap over. Tot zover, dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel voor uw bijdrage. Zijn er nog andere sprekers? Dat is niet het geval. Dan schors ik de vergadering voor twee minuten, zodat de locoburgemeester de motie kan lezen en kan voorzien van een advies.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik heropen de openbare raadsvergadering van 20 oktober 2022. Ik verzoek de raadsleden om plaats te nemen en stil te zijn. Ik geef het woord aan de locoburgemeester.

De heer **SIMONS** (locoburgemeester). Voorzitter, dank u wel. Er is een uitgebreid debat geweest in de commissie. Volgens mij delen wij een opvatting met elkaar, namelijk dat het excessieve wapengeweld -- schieten en ontploffingen -- en messengeweld onder met name jongeren, moet stoppen. Daar heb je instrumenten voor nodig. Mevrouw Reitema vraagt aan mij om een toezegging. Die heeft zij bij dezen.

Dan ga ik naar de motie 'Twee keer geel maakt rood'. Zoals mevrouw Coenradie zei, is het primair aan het OM. Ik had het vanmiddag ook over de driehoek, waar de burgemeester en de politie in zitten. Ik vervang nu even de burgemeester. Hij heeft de lijn opgepakt om ervoor te lobbyen, want de rechter heeft vastgesteld dat deze manier van preventief fouilleren niet oké is. Er moet dus gewoon een beter wettelijk kader komen. Daar zijn we het allemaal over eens. Daar gaat de lobby over. De burgemeester vindt dat we voldoende instrumenten moeten hebben om deze maatschappelijk ontwrichtende geweldsincidenten een halt toe te roepen. Dat vind ik ook. Vandaar denk ik dat het goed is dat we als driehoek Rotterdam met één mond blijven spreken op dit punt. Vanuit dat perspectief ontraad ik de motie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Bokhove, heeft u een punt van orde?

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Ja. De wethouder zegt dat we het er allemaal over eens zijn, maar dat is dus niet zo. Daar is deze motie voor bedoeld. We zijn het niet eens met de uitleg en dat er een lobby wordt gestart om alsnog te proberen het te bewerkstelligen. We zijn het namelijk niet eens met het standpunt van de driehoek.

De heer **SIMONS** (locoburgemeester). Ik zal het even bij mezelf houden. Misschien heb ik me niet goed uitgedrukt. Volgens mij zijn we het er wel allemaal over eens dat we een halt moeten toeroepen aan het excessieve geweld en messentrekkerij. Ik vermoedde dat de raad het daarover eens is en ik denk dat u het daar ook mee eens bent. Daarna hebben we het over de instrumenten. Daarover hebben we verschil van mening. Ik vind het wel goed dat er gelobbyd blijft worden voor een nieuw instrument dat wettelijk beter wordt onderbouwd. Mevrouw Van Wifferen, GroenLinks, BIJ1 en Volt denken er anders over. U vraagt aan mij een advies over de motie. Mijn advies is negatief. Ik ontraad de motie.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik noteer één toezegging: de locoburgemeester informeert de raad over de start van het programma 'Preventie met gezag' en rapporteert jaarlijks over de voortgang. Prima. Dan sluit ik op dit punt de beraadslaging. We gaan naar het volgende punt op de agenda. Dat zijn de moties vreemd aan de orde van de dag.

11 BENOEMINGEN

Er zijn geen voorstellen voor benoeming.

12 MOTIE VREEMD AAN DE ORDE VAN DE DAG

12.1 *Motie vreemd aan de orde van de dag over 'De nacht staat op', aangevraagd door het lid Van der Velden*

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik geef het woord aan de heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dank u, voorzitter, maar de verantwoordelijk wethouder is er nog niet.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Wij zoeken even uit welke wethouder aanwezig zou zijn voor de behandeling van dit agendapunt. Daar is hij. Ik heet de wethouder welkom. Mijnheer Van der Velden, aan u het woord voor de behandeling van de motie vreemd aan de orde van de dag.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dank u wel, voorzitter. Ik stel de conditie van de wethouder vandaag op de proef, geloof ik. Fijn dat u er bent om te luisteren naar een heel actuele motie. Waarom is ze actueel? U ziet het buiten; het wordt steeds vroeger donker. Tegelijkertijd zitten we in een energiecrisis. Wat wil nu het geval? Dit jaar wordt in de nacht van zaterdag 29 oktober op zondag 30 oktober de Nacht van de Nacht georganiseerd. De initiatiefnemers hiervan vragen met name bedrijven en gemeenten om lichtvervuiling in de nachtelijke uren te voorkomen en te beginnen tijdens de Nacht van de Nacht om het donker te laten zijn. Dat is hard nodig, want als je 's avonds of 's nachts door de stad fietst, loopt of met de auto rijdt, zie je overal nog lampen branden in bedrijven en op andere punten.

Lichtvervuiling heeft nu eenmaal grote gevolgen voor de gezondheid en het ritme van mens en dier. Sommige dieren zijn afhankelijk van donkerte of zijn in de nacht actief. Zij worden door overmatig licht gestoord in hun rust, foeragegedrag of in hun voortplanting. Maar ook de mens heeft er last van. Daarom verzoeken wij het college om deel te nemen aan de Nacht van de Nacht van zaterdag 29 oktober op zondag 30 oktober, tijdens deze nacht de verlichting van bijzondere objecten uit te zetten of te dimmen en op de website van de gemeente een informatiepagina in te richten, waarmee derden worden geënthousiasmeerd om deel te nemen aan de Nacht van de Nacht met daarop uitleg over het positieve effect van donkerte voor dierenwelzijn en de volksgezondheid. Misschien kan energie er nog aan worden toegevoegd. Ik dank u.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Van der Velden heeft de volgende motie ingediend.

Motie 1. De nacht staat op

"De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 20 oktober 2022, ter indiening van een motie vreemd aan de orde van de dag;

constaterende dat:

- ook dit jaar een 'Nacht van de Nacht' wordt georganiseerd door de natuur- en milieufederaties, in de nacht van zaterdag 29 op zondag 30 oktober 2022;
- de initiatiefnemers met name bedrijven en gemeenten aansporen om lichtvervuiling in de nachtelijke uren te voorkomen, om te beginnen om tijdens de 'Nacht van de Nacht' het donker donker te laten zijn;

overwegende dat:

- lichtvervuiling grote gevolgen heeft voor de gezondheid en het ritme van mens en dier;
- diersoorten afhankelijk van donkerte of in de nacht actief zijn - bijvoorbeeld sommige soorten insecten, vleermuizen, amfibieën - door overmatig licht worden gestoord in hun rust, foeragegedrag of voortplanting;

voorts overwegende dat:

- de gemeente met haar fysieke eigendom een grote speler is in het terugdringen van lichtvervuiling;
- het college in 2017 in antwoord op raadsragen over deelname aan de 'Nacht van de Nacht' heeft aangegeven de aansturing van verlichting van bijzondere objecten zoals gebouwen en civiele kunstwerken binnen een half jaar te zullen hebben vereenvoudigd, waarmee deelname aan dit initiatief door middel van het uitzetten van verlichting van deze objecten mogelijk is en te overwegen valt;

verzoekt het college:

- deel te nemen aan de 'Nacht van de Nacht' van zaterdag 29 oktober op zondag 30 oktober a.s.;
- tijdens deze nacht de verlichting van bijzondere objecten uit te zetten, dan wel te dimmen;
- op de website van de gemeente een informatiepagina in te richten waarmee derden worden geënthousiasmeerd tevens deel te nemen aan de 'Nacht van de Nacht', met daarop uitleg over het positieve effect van donkerte voor dierenwelzijn en de volksgezondheid;

en gaat over tot de orde van de dag."

w.g. R.T.J. van der Velden

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De motie is voldoende ondersteund en maakt deel uit van de beraadslagingen. Ik geef het woord aan de wethouder.

De heer **KARREMANS** (vvd) (wethouder). Dank u wel, voorzitter. Het is mooi dat de Partij voor de Dieren aandacht vraagt voor dit punt. Het is belangrijk. Ik ga de motie omarmen en ga de volgende bijzondere objecten in de aanbieding doen: de Erasmusbrug, de Willemsbrug, de Hef, de Hofpleinfontein en de toren van de Laurenskerk. Als de raad de motie aanneemt, ga ik dat in gang zetten om die lichten in de Nacht van de Nacht uit te zetten. Dat scheelt ook weer wat kosten. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel, wethouder. Ik sluit de beraadslaging op dit punt. Wij gaan naar het stemvenster. Ik kan mij voorstellen dat er behoefte is aan een korte schorsing om in fractieverband te overleggen over het stemgedrag. Is tien minuten voldoende voor u, zodat we om 21.30 uur kunnen starten? Prima, dan schors ik voor tien minuten en verwacht ik u om 21.30 uur in de raadzaal voor het stemvenster.

(De vergadering is geschorst.)

Heropening

13 Stemvenster

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Geachte collega's, ik wil iedereen verzoeken om plaats te nemen zodat wij kunnen aanvangen met het laatste deel van de raadsvergadering van 20 oktober 2022. Wij kunnen natuurlijk op dit moment onze stem laten gelden als raadsleden en het stemvenster. Ik kijk eerst even de raadzaal in. Zijn er stemverklaringen? Ja, ik stel voor dat alle stemverklaringen voorafgaan aan de volledige stemmingen. Mevrouw Vlasblom, een stemverklaring.

Mevrouw **VLASBLOM** (bij1). Dank voorzitter. Ik ben een beetje in tweeën verdeeld. Het demonstratierecht is een zwaar, groot goed, een groot recht. Alleen vind ik niet dat iets verpakt als demonstratie wat eigenlijk groepsbelediging en haat is, ik kan dat gewoon niet. Ik vind dit geen demonstratie en daarom ga ik er voorstemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Vlasblom, dank u voor de stemverklaring. Anderen die een stemverklaring willen geven? De heer Moti.

De heer **MOTI** (pvda). Voorzitter, wij hebben ook in onze fractie heel erg nagedacht over deze motie, want natuurlijk zijn wij voor vrijheid van meningsuiting, maar de manier waarop deze demonstratie is aangekondigd met het verbranden van de koran, roept bij onze fractie zoveel weerstand op en ook zoveel ongerustheid over de openbare orde dat wij denken dat het echt niet verstandig is om deze demonstratie hier door te laten gaan op het Stationsplein. Wij vinden dat wij dat signaal moeten afgeven, dus om die reden zullen wij toch voor deze motie stemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel. De heer Van der Velden.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Dank u voorzitter. Wij hebben een hekel aan mensen die boeken verbranden. Als ik voor mezelf spreek eigenlijk elk boek, als je dat doet, een

boek verbranden, dat is het domste wat je kan doen. Dus wij zijn het niet eens met de aard van de demonstratie, ook niet hoe er gecommuniceerd wordt door Pegida, maar wij zullen tegen de motie stemmen omdat demonstreren is gewoon een grondrecht en dat vinden wij zwaarder wegen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel. Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELEN** (50+). Dank u wel voorzitter. U zult begrijpen dat ook wij over dezelfde motie als 50PLUS willen reageren. Het recht om te demonstreren is echt een heel groot goed. Echt een heel groot recht. Dat betekent dat wij dat eigenlijk nooit tegen willen gaan. Uiteraard zou hij volledig tegen elke boekverbranding. Ik hoop ook echt dat serieus iedereen daarop aangepakt wordt, dat kan gewoonweg niet, maar voorsnog is het grondrecht om te mogen demonstreren belangrijker, om dat hoog in het vaandel te houden, dus wij zullen tegenstemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Van Wifferen.

Mevrouw **VAN WIFFEREN** (d66). Voorzitter, over dezelfde motie. Wij begrijpen hoe kwetsend en vernederend het moet voelen dat dit doorgaat maar het recht van demonstratie vinden wij niet alleen heel belangrijk, wat ik ook wel heel belangrijk vind is dat wij er gewoon niet over gaan. Dus wij kunnen hier roepen dat we iets gaan verbieden, maar we gaan er gewoon niet over. Dus wat dat betreft, wij gaan tegenstemmen vanwege het recht op demonstratie, maar ook vanwege de zuiverheid dat wij er eigenlijk nooit over kunnen gaan. Eigenlijk vind ik het wel goed dat de politiek niet mag gaan over het bepalen wie er wel of niet mag demonstreren.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel voor de stemverklaringen. Ik wil de raadsleden erop wijzen een stemverklaring, dat hebben wij al uitvoerig besproken, de inhoud daarvan. De heer Vonk, aan u is het woord.

De heer **VONK** (cu). Ja heel kort dan voorzitter toch over die motie. Ik heb wel behoefte om daar toch wat over te zeggen. Wij zullen ook tegen die motie stemmen namelijk. Aan de ene kant omdat wat ons betreft technisch en wettelijk niet kan wat hier gevraagd wordt en ten tweede omdat wij vinden dat de politieke weg niet de juiste weg is om demonstraties te verbieden. Het zou een precedentwerking kunnen zijn die wij echt niet willen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Bokhoven.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Dank u wel voorzitter. Ik wilde toch een stemverklaring geven ondanks onze eerdere bijdrage. Deze demonstratie vinden wij walgelijk. De insteek is verwerpelijk. Het is haat zaaien en het is wel een demonstratie en dat zorgt ervoor dat wij het democratisch recht zullen laten prevaleren, de vrijheid van meningsuiting hierin zullen laten prevaleren, maar wij maken ons wel ontzettend veel zorgen over de handhaving van de APV. Daar willen wij echt de locoburgemeester, de driehoek, echt nadrukkelijk aandacht voor vragen. Wij weten dat we eventueel morgen nog bericht krijgen en dat er alles in werking zal worden gesteld om het zo correct mogelijk te laten verlopen en wij zullen tegen deze motie stemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw De Jong.

Mevrouw **DE JONG** (bij1). Dit gaat over motie Compensatie groen in de Esch. Wij hebben natuurlijk een hele andere positie als het gaat over dit geval. Waar ik mij vooral de meeste

zorgen over maak is de natuurcompensatie, want daar zijn geen plannen voor. Het enige andere voorbeeld dat ik heb kunnen vinden van natuurcompensatie, daar worden mensen voor de rechter gesleept dus daar heb ik niet heel veel vertrouwen in. Zodoende zal ik tegenstemmen, niet omdat ik het niet belangrijk vind dat als de brug wel komt, dat er ander groen komt, want natuurlijk, maar meer dat ik iets heb van: laten we bewaren wat we hebben want dan weten wij zeker dat het er ook is.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel. Ik wil nogmaals de raadsleden vragen om bij een stemverklaring zich ook echt te beperken tot een stemverklaring. De heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Ja ook over de motie over de demonstratie van de Pegida. Ook wij vinden dat het demonstratierecht hoog in het vaandel moet staan en tegelijkertijd vinden we het ook zeer verwerpelijk wat er waarschijnlijk gaat gebeuren. Maar wij vinden ook, en dat is misschien nog wel de belangrijkste reden. De motie, we gaan daar niet over. Dat is de reden dat wij ook tegen zullen stemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Van Groningen.

Mevrouw **VAN GRONINGEN** (vvd). Ja dank voorzitter. Mijn fractie wil een stemverklaring doen bij motie 14 van het agendapunt 9.1, Schooluitval door menstruatiearmoede behoort tot de verleden tijd. Uiteraard vinden wij het ongelooflijke belangrijk om schooluitval zoveel mogelijk tegen te gaan. Tegelijkertijd heeft mijn fractie vraagtekens of alleen het inzetten van dit instrument de beste oplossing zou zijn, even los van het feit dat wij de effectiviteit van het huidige middel, de Rotterdampas nog niet genoeg onderzocht hebben. Dat maakt dat wij als fractie besluiten om hier uiteindelijk tegen te gaan stemmen terwijl we wel graag willen dat het probleem wordt aangepakt, maar voor dit moment niet op deze manier.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Coşkun.

De heer **COŞKUN** (sp). Ja voorzitter, op de eerste plaats bij NRPZ hebben wij twijfels bij twee moties. De ene is over het burgerberaad, wat eigenlijk overbodig is, wat al omarmd is en we hebben ook nog eens een keer twijfel over burgerberaad, dus wellicht stem ik daartegen om die redenen. De andere motie is waarin opgeroepen wordt de religieuze instellingen te betrekken bij het NPRZ waar ik ook grote twijfels bij heb, moet dat nou zo? Dus misschien stem ik daar ook tegen, maar dat gaan we dan zo meteen zien. Ik zeg het maar vooraf, dat je niet denkt: hé wat doet hij nou weer? Dus dan weet u dat. Dan over de Pegida-motie. Het is hier al gezegd, we hebben allemaal gezworen op de Grondwet, daar trouw aan te zijn en daar staat dat demonstratierecht is wel heel erg cruciaal en dat vinden wij ook. Ik verwacht dat er morgen een andere plek zal worden aangewezen waar zij dan wel kunnen demonstreren. Ik heb gesuggereerd, stel de hel beschikbaar dan kunnen ze voelen wat het is om verbrand te worden. Maar ja, ik weet niet of het college dat gaat doen, maar ze hebben wel het recht om te demonstreren, desnoods in de hel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Coşkun, nogmaals een stemverklaring, houdt u het alstublieft bij een stemverklaring en niet een heel betoog daaraan koppelen. De heer Oostdijk.

De heer **OOSTDIJK** (fvd). Dank u voorzitter. Ik zal proberen het kort te houden. Wij zullen tegen 10.2 stemmen. Wij vinden dat met die motie de instrumenten van de politie om een opsporingsonderzoek te verrichten drastisch worden ingeperkt. In deze tijden van stijgende misdaad is dit een ongewenst gevolg. Wij zien graag dat de strafrechtelijke basis wordt

gecreëerd voor dit opsporingsmiddel en geen reden dus om de lobby te stoppen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Verkoelen.

Mevrouw **VERKOELLEN** (50+). Dank u wel voorzitter, niet dat ik naar de hel gestuurd wil worden, de hemel lijkt mij toch wat prettiger. 7.3.1 van de SP en BIJ1, het Moratorium op sloop sociale woningvoorraad. Ondanks het feit dat wij dat natuurlijk ontzettend steunen dat wij niet hele wijken slopen, daar zal 50PLUS zoals de afgelopen vier jaar zich tegen blijven verzetten, maar een moratorium is te gek voor woorden, want af en toe moet er toch wel ergens een woning gesloopt worden. Daarom zullen wij tegenstemmen.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). De heer Kind.

De heer **KIND** (volt). Nog een stemverklaring over 7.1 motie 4, Compensatie groen in de Esch. Daar gaan wij voorstemmen, maar wij willen wel aangeven dat wij tegen het vernietigen zijn van bestaande stadsnatuur en ook de hoop hebben dat er een optie gevonden kan worden waarin wij de bestaande natuur gaan vermeerderen. Dus wij gaan er niet voor liggen, omdat wij het wel positief vinden dat het college gaat kijken wat er mogelijk is en ook samen met de wijkraden dat zal gaan doen. Dank u wel.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Mevrouw Kockelkoren.

Mevrouw **KOCKELKOREN** (gl). Voorzitter, dank u wel. Voor agendapunt 7.3 Rekenkamerrapport Woonbeleid, wil ik twee stemverklaringen afgeven. Eén over het amendement, wij zullen voor het amendement stemmen en dat doen wij anders dan aangegeven in de commissievergadering omdat wij het woonakkoord echt een kans willen geven. Dus daarom steun voor dit amendement. Wij zullen tegen motie 7 stemmen vanwege dezelfde reden dat wij denken dat dit het woonakkoord in de wielen rijdt.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dank u wel voor de stemverklaringen, dan gaan wij over tot de stemmingen. Ik vraag de techniek om de stemmingen klaar te leggen, de moties klaar te leggen voor stemming. Rotterdams doelgroepenvervoer goed geregeld. U kunt stemmen.

Motie 1: 'Rotterdams doelgroepenvervoer goed geregeld'. De motie is met 24 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, BIJ1, ChristenUnie, GroenLinks, PvdA, PvdD en SP.

Motie 2: 'Gemeente aan de lat voor de planning en organisatie van Trevvel'. De motie is met 30 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, BIJ1, PvdA, PvdD en SP.

Dan gaan wij naar agendapunt 7.1, de Oeververbinding en ik wij u op een gewijzigde stemvolgorde van de moties. De motie 5 'Dump de participatie niet in de rivier' zal als eerste in stemming worden gebracht. U kunt nu stemmen.

Motie 5: 'Dump de participatie niet in de rivier' De motie is met 29 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, BIJ1, PvdA, PvdD, SP en Volt.

Motie 8: 'Er zijn meerdere wegen die naar Rome leiden!' De motie is met 32 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, BIJ1, PvdD, SP en Volt.

Motie 1: 'Kom met de metro over de brug'. De motie is met 27 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, GroenLinks, PvdA, PvdD en Volt.

Motie 2: 'Sluit de metro niet uit'. De motie is met 36 stemmen voor aangenomen. Tegen stemden de fracties van BIJ1 en SP.

Motie 3: 'Maatschappelijke effecten oeververbinding'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 4: 'Compensatie groen in de Esch'. De motie is met 36 stemmen voor aangenomen. Tegen stemden de fracties van BIJ1 en SP.

Motie 6: 'Een gegeven brug (niet) in de bek kijken'. De motie is met 38 stemmen voor aangenomen. Tegen stemde het lid De Jong van de fractie van BIJ1.

Motie 7: 'Een brug om te flaneren'. De motie is met 38 stemmen voor aangenomen. Tegen stemde het lid Vlasblom van de fractie van BIJ1.

Motie 9: 'Participeren zonder tunnelvisie'. De motie is met 21 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, BIJ1, ChristenUnie, D66, DENK, PvdA, PvdD, SP en Volt.

Motie 10: 'Kies voor de meest toekomstgerichte optie'. De motie is met 29 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, BIJ1, PvdA, PvdD, SP en Volt.

Motie 11: 'Hackathon met creatieve, technische en toekomstgerichte denkers'. De motie is met 38 stemmen voor aangenomen. Tegen stemde de fractie van SP.

Motie 12: 'Houd de polder in De Esch groen'. De motie is met 31 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, BIJ1, ChristenUnie, PvdD, SP en Volt.

Wij gaan door naar het volgende agendaonderwerp waarbij er stemmingen zijn, agendapunt 7.3, rapport van de Rekenkamer.

Motie 1: 'Moratorium op sloop sociale woningvoorraad'. De motie is met 34 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van BIJ1, PvdD en SP.

Motie 2: '!Woon naar werken'. De motie is met 23 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, BIJ1, ChristenUnie, GroenLinks, PvdA, PvdD, SP en Volt.

Motie 3: 'Leer van je fouten'. De motie is met 24 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, BIJ1, GroenLinks, PvdA, PvdD, SP en Volt.

Motie 4: 'Overheveling naar Verevening'. De motie is met 31 stemmen voor aangenomen. Tegen stemden de fracties van GroenLinks en PvdA.

Motie 5: 'Opkoopbescherming in Delfshaven'. De motie is met 24 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, BIJ1, GroenLinks, PvdA, PvdD, SP en Volt.

Motie 6: 'Bestuurlijke Overeenkomst Wijken in Balans is achterhaald'. De motie is met 32 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, BIJ1, PvdD, SP en Volt.

Motie 7: 'Voortgangsrapportage moet kloppen'. De motie is met 32 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, BIJ1, PvdD, SP en Volt.

Motie 8: 'Openbaarmaking van de notulen van de bijeenkomsten van de POR en de kopgroep POR' is ingetrokken.

Motie 9: 'Regeren is vooruitzien'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 10: 'Betaalbare middenhuur'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 11: 'Sturen op echt sociaal'. De motie is met 23 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, BIJ1, ChristenUnie, GroenLinks, PvdA, PvdD, SP en Volt.

Motie 12: 'Basis op orde'. De motie is met 24 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, BIJ1, GroenLinks, PvdA, PvdD, SP en Volt.

Het amendement wordt in stemming gebracht.

Amendement A: 'Rekenkamerrapport Thuis in Cijfers'. Het amendement is met 32 stemmen voor aangenomen. Tegen stemden de fracties van 50PLUS, BIJ1, PvdD, SP en Volt.

Het ontwerpbesluit wordt ter stemming voorgelegd. U kunt nu stemmen.

Voorstel tot vaststelling 'Rapport van de Rekenkamer Rotterdam, Thuis in cijfers'. Het voorstel is met algemene stemmen aanvaard.

Wij gaan door naar het volgende agendaonderwerp, agendapunt 8.1.

Motie 1: 'Verbied demonstratie Pegida'. De motie is met 32 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van BIJ1, DENK en PvdA.

Op de agenda punt 9.1, NPRZ.

Motie 1: 'Vakmanschap op Zuid'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 2: 'Concrete targets tegen ondermijning op Zuid'. De motie is met 25 stemmen voor aangenomen. Tegen stemden de fracties van 50PLUS, BIJ1, D66, PvdA, PvdD en SP.

Motie 3: 'Vertel het NPRZ verhaal ook aan maatschappelijke organisaties'. De motie is met 20 stemmen voor aangenomen. Tegen stemden de fracties van Forum voor Democratie, Leefbaar Rotterdam, PvdA en VVD.

Motie 4: 'NPRZ leer je op straat'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 5: 'Opkoopbescherming in meer wijken in Zuid'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 6: 'De bewoners centraal'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 7: 'AanDeBak met die garantie'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 8: 'NPRZ verbeteren bestaande woningen'. De motie is met stemmen 22 voor aangenomen. Tegen stemden de fracties van 50PLUS, Forum voor Democratie, Leefbaar Rotterdam en VVD.

Motie 9: 'Aantrekkingskracht Rotterdam- Zuid vergroten'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 10: 'Succesvolle toekomst NPRZ'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 11: 'Monitor de menskracht'. De motie is met 26 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, BIJ1, ChristenUnie, GroenLinks, PvdD, SP en Volt.

Motie 12: 'De oogst is groot maar de instrumenten weinig'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 13: 'Benader NPRZ vanuit kansen; niet uit problemen'. De motie is met 26 stemmen voor aangenomen. Tegen stemden de fracties van Forum voor Democratie, Leefbaar Rotterdam en PvdA.

Motie 14: 'Schooluitval door menstruatiearmoede behoort tot de verleden tijd'. De motie is met 23 stemmen voor aangenomen. Tegen stemden de fracties van Forum van Democratie, Leefbaar Rotterdam en VVD.

Motie 15: 'Zeker zijn van een woning op Zuid'. De motie is met 23 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van 50PLUS, BIJ1, ChristenUnie, GroenLinks, PvdA, PvdD, SP en Volt.

Motie 16: 'Burgerberaad Nationaal Programma Rotterdam Zuid'. De motie is met 35 stemmen voor aangenomen. Tegen stemden de fracties van PvdA en SP.

Wij gaan door naar het volgende agendaonderwerp, Rozenburg, agendaonderwerp 10.1.

Motie 1: 'Kunstwerk "Water" voor en door Rozenburgers'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 2: 'Geef Rozenburgers een verblijfstrap'. De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Motie 3: 'Maak werk van de Rozet!' De motie is met algemene stemmen aanvaard.

Wij gaan naar het agendaonderwerp 10.2, Vuurwapengeweld.

Motie 1: 'Twee keer geel maakt rood'. De motie is met 21 stemmen tegen verworpen. Voor stemden de fracties van BIJ1, D66, DENK, GroenLinks, PvdD, SP en Volt.

Het agendaonderwerp 12.1, motie vreemd aan de orde van de dag.

Motie 1: 'De nacht staat op'. De motie is met 38 stemmen voor aangenomen. Tegen stemde het lid van de fractie van Forum voor Democratie.

De heer Lansink-Bastemeijer heeft een punt van orde.

De heer **LANSINK-BASTEMEIJER** (vvd). Ja voorzitter, in de presidiumapp heb ik de raad gevraagd of er wellicht toch een mogelijkheid was om op maandag, niet aankomende week, maar daarop de hoorzitting en benoeming van een wethouder te regelen. Er lijkt daarin een nieuwe meerderheid te zijn om dat inderdaad op maandag te doen en ik dank de collega's daar heel erg voor. Ik beseft dat niet iedereen heeft gereageerd maar ik zie zich wel een nieuwe meerderheid aftekenen. Ik zou dus de griffie willen vragen, gezien die nieuwe meerderheid, ook maandag in te roosteren voor de hoorzitting alsmede de beëdiging van een nieuwe wethouder.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Daarmee zijn wij gekomen aan het einde maar nog niet helemaal van deze vergadering. Mijnheer Van Schaik, u heeft ook een punt van orde?

De heer **VAN SCHAIK**: Ik heb inderdaad een punt van orde. Ik wil u de complimenten geven omdat u fantastisch, ondanks deze rumoerige vergadering, heeft voorgezeten en dat verdient een groot applaus.

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Ik dank u.

14 Sluiting

De **VOORZITTER** (mevrouw Mohamed-Hoesein). Dan zijn we aan het einde gekomen van deze vergadering en wij zijn inderdaad ook nog op 20 oktober 2022 thuis. Maar voor ik de vergadering sluit wil ik u nog attenderen op een bijzondere raadsvergadering. De heer Lansink-Bastemeijer heeft daar al het een en het ander over opgemerkt. Ik benoem wel dat bij die vergadering ten minste 23 leden aanwezig dienen te zijn in verband met het quorum. Voor nu, dank voor uw aanwezigheid en bijdrage en ik wens u allen een goed herfstseces.

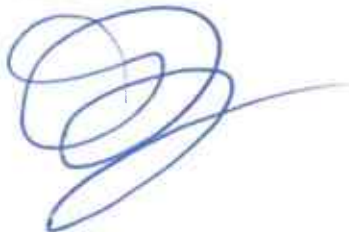
Inhoudsopgave

Onderwerp	Pagina
Opening en mededelingen	1251
Vaststelling van de agenda van de raadsvergadering van 20 oktober 2022	1251
Vaststelling van de notulen van de raadsvergadering van 29 september 2022	1254
Mededeling van de ingekomen stukken aan de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 2022 week 39 tot en met 41	1254
Bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet	1254
Brief van burgemeester en wethouders over planschadeonderzoeken, het advies van Pels Rijcken en de huurovereenkomst met betrekking tot het Schiekadeblok	1255
Het voorstel tot afgifte van een verklaring van geen bedenkingen ten behoeve van het project Vernieuwing Van Brienoordbrug	1255
Het (herziene) voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Hoek van Holland Voorduin'	1255
Het voorstel tot vaststelling van de: a. Verordening Bedrijveninvesteringszone gebruikers Winkelboulevard Zuid 2023 b. Verordening Bedrijveninvesteringszone eigenaren Winkelboulevard Zuid 2023 c. Verordening Bedrijveninvesteringszone gebruikers Zwaanshalskwartier 2023 d. Verordening Bedrijveninvesteringszone gebruikers Mahokwartier 2023 e. Verordening Bedrijveninvesteringszone eigenaren Middellandstraat 2023 f. Verordening Bedrijveninvesteringszone gebruikers Charlois West 2023 g. Verordening Bedrijveninvesteringszone eigenaren Rotterdam Central District 2023	1256
Het voorstel met betrekking tot de werkwijze van de raad en de commissies a. vaststelling van het Reglement van Orde voor vergaderingen van de raad b. vaststelling van de Commissieverordening 2022 c. intrekking van het besluit tot instelling van de Subcommissie Bestemmingsplannen 2018	1256
Interpellatiedebat 'De problemen in het leerlingen- en doelgroepenvervoer', aangevraagd door de leden Moti, Verkoelen, Kockelkoren en De Jong	1257
Brief van burgemeester en wethouders over het presentatierapport beslisinformatie MIRT-verkenning Oeververbindingen regio Rotterdam en Rotterdamse inzet	1289
Het (herziene) voorstel tot vaststelling van het bestemmingsplan 'Schiekadeblok'	1317
Het woonbeleid in Rotterdam a. Het rapport van de Rekenkamer Rotterdam 'Thuis in cijfers, onderzoek naar woonbeleid Rotterdam', almede het voorstel van het presidium met betrekking tot	1334

Onderwerp	Pagina
de conclusies en aanbevelingen uit dit rapport; b. de Rotterdamse bijdrage in het kader van het Regioakkoord; c. de voortgangsrapportage Woonvisie, editie 2021.	
Ongedocumenteerde Rotterdammers	1358
Debat over 'Koranverbranding aanstootgevend', aangevraagd door het lid Soytekin	1358
Debat over 'Standpunt college inzake aangekondigde demonstratie Pegida'	1380
Brief van burgemeester en wethouders over Midterm review en voortgang 2021 Nationaal Programma Rotterdam Zuid	1381
Tweeminutendebat over 'Rozenburg', aangevraagd door het lid De Waard	1400
Tweeminutendebat over 'Vuurwapengeweld', aangevraagd door het lid Reitema	1404
Motie vreemd aan de orde van de dag over 'De nacht staat op', aangevraagd door het lid Van der Velden	1407
Stemvenster	1409
Sluiting	1416

Aldus ongewijzigd vastgesteld in de openbare vergadering op 8 november 2022.

De griffier,

De voorzitter,

